

ศึกษาภาษาเขมรตามแนวภาษาศาสตร์
A LINGUISTICS STUDY OF KHMER

ร้อยเอกหญิง หงษ์ลดา กล้าหาญ

ดุขฎฐินิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุขฎฐินิพนธ์ิต
สาขาวิชาภาษาศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

A Linguistics Study of Khmer

Capt. Honglada Klaharn

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of
the Requirements for the Degree of
Degree of Doctor of Philosophy
Linguistics

Graduate School

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

C.E. 2018

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

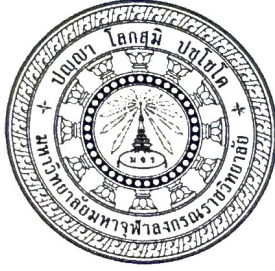
ศึกษารายวิชาภาษาเขมรตามแนวภาษาศาสตร์

ร้อยเอกหญิง หงษ์ลดา กล้าหาญ

คุณูปการนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับดุชฎินิพนธ์เรื่อง
“ศึกษาภาษาเขมรตามแนวภาษาศาสตร์” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรพุทธศาสตรดุชฎินิพนธ์
บัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์

(พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบดุชฎินิพนธ์

ประธานกรรมการ

(ผศ. ดร. สำราญ ท้าวเงิน)

กรรมการ

(รศ. ดร. ธีรวิทย์ ภิญโญณัฐกานต์)

กรรมการ

(รศ. ดร. ปรีชา คະเนตนอก)

กรรมการ

(พระมหาสุรียา วรเมธี, ผศ. ดร.)

กรรมการ

(ผศ. ดร. วีระกาญจน์ กนกกมลเศศ)

คณะกรรมการควบคุมดุชฎินิพนธ์

พระมหาสุรียา วรเมธี, ผศ. ดร.

ประธานกรรมการ

รศ. ดร. เรืองเดช ปันเขื่อนขัตติย์

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(ร้อยเอกหญิง หงษ์ลดา กล้าหาญ)

ชื่อคุณนิพนธ์ : ศึกษาภาษาเขมรตามแนวภาษาศาสตร์

ผู้วิจัย : ร้อยเอกหญิง หงษ์ลดา กล้าหาญ

ปริญญา : พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ภาษาศาสตร์)

คณะกรรมการควบคุมคุณนิพนธ์

: พระมหาสุริยา วรเมธี, ผศ.ดร., พธ.บ. (ปรัชญา),
M.A. (Linguistics), Ph.D. (Linguistics)

: รศ.ดร.เรืองเดช ปันเขื่อนขัตติย์, พธ.บ. (มนุษยสงเคราะห์ศาสตร์),
M.A. (Linguistics), Ph.D. (Linguistics)

วันสำเร็จการศึกษา : ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๒

บทคัดย่อ

การศึกษารวบรวมคำภาษาเขมรตามแนวภาษาศาสตร์ มีวัตถุประสงค์ ๑) ศึกษาาระบบเสียงภาษาเขมร ๒) ระบบคำภาษาเขมร ๓) ระบบประโยคภาษาเขมร และ ๔) ศึกษาการเปรียบเทียบการใช้คำศัพท์ภาษาพูดและภาษาเขียน ข้อมูลที่รวบรวมได้จากผู้บอกภาษา ๑๐ ท่าน มีอายุมากกว่า ๕๐ ปีขึ้นไป ที่เป็นชาวเขมรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเมืองหลวงของราชอาณาจักรกัมพูชา และเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ซึ่งการศึกษาระบบเสียงภาษาเขมร ได้แก่ ๑) หน่วยเสียงพยัญชนะและสระภาษาเขมร ที่มีจำนวน ๒๒ หน่วยเสียง คือ /p/, /t/, /c/, /k/, /q/, /ph/, /th /, /ch/, /kh/, /d/, /b/, /f /, /s/, /h/, /m/, /n/, /ñ/, /ŋ/, /r/, /l/, /w/, /y/ และหน่วยเสียงสระภาษาเขมร ที่มีจำนวน ๓๑ หน่วยเสียง ๒) คู่เทียบเสียงพยัญชนะภาษาเขมร ที่มีจำนวน ๒๑ หน่วยเสียง และคู่เทียบเสียงสระภาษาเขมร ที่มีจำนวน ๑๑ หน่วยเสียง ๓) เสียงพยัญชนะควบกล้ำภาษาเขมร ที่มีจำนวน ๘๕ หน่วยเสียง และ ๔) หน่วยเสียงพยัญชนะกตภาษาเขมร ที่มีจำนวน ๑๓ หน่วยเสียง คือ /k/, /ŋ/, /t/, /p/, /n/, /m/, /y/, /w/, /q/, /c/, /ñ/, /l/ และ /h/ การศึกษาระบบคำภาษาเขมร ได้แก่ ๑) หน่วยคำของภาษาเขมร ได้แก่ หน่วยคำอิสระและหน่วยคำไม่อิสระ ๒) พยางค์ของภาษาเขมร ที่มีจำนวน ๓ ชนิด คือคำพยางค์เดี่ยว คำสองพยางค์และหลายพยางค์ ๓) กระบวนการสร้างคำของภาษาเขมรที่มีจำนวน ๑๒ วิธีและ ๔) การจำแนกหมวดของภาษาเขมรที่มีจำนวน ๑๐ หมวด การศึกษาระบบประโยคภาษาเขมร ที่มีจำนวน ๓ แบบ คือ ประโยคไม่สมบูรณ์ ประโยคสมบูรณ์ และประโยคซับซ้อน การเปรียบเทียบการใช้คำศัพท์ภาษาพูดและภาษาเขียนในภาษาเขมร ที่มีภาษาพูดมีใช้ทั่วไป โดยการใช้งานอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ การใช้ภาษาเขมรที่มีความแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับบริบทการใช้ภาษาทางสังคมนั้นๆ

คำสำคัญ : ระบบเสียง ระบบคำ ระบบประโยค

Dissertation Title : A Linguistics Study of Khmer
Researcher : Capt., Honglada Klaharn
Degree : Doctor of Philosophy (Linguistics)

Thesis Supervisory Committee

: Asst. Prof. Dr. Phramaha Susiya Vamedhi,
 B.A. (Philosophy), M.A. (Linguistics), Ph.D. (Linguistics)
 : Assoc. Prof. Dr. Ruengdet Pankhuenkhat,
 B.A. (Humanity), M.A. (Linguistics), Ph.D. (Linguistics)

Date of Graduation : March 18, 2019

Abstract

A linguistics study of Khmer, This study aims to 1) To study Khmer phonology in Phnom Penh 2) To study Khmer morphology in Phnom Penh 3) To study Khmer sentences system in Phnom Penh and 4) To study Khmer comparison of spoken and written forms of Khmer in general and official usage, the data was collected from 10 native speakers who were over 50 years old and living in Phnom Penh, The capital city of Cambodia, The study was conducted under structural and descriptive Quality linguistics. The study found that 1) The phonological structure of Khmer in Phnom Penh consists of 22 consonant phonemes, that is ; /p/, /t/, /c/, /k/, /q/, /ph/, /th /, /ch/, /kh/, /d/, /b/, /f /, /s/, /h/, /m/, /n/, /ñ/, /ŋ/, /r/, /l/, /w/ and /y/ and 31 Khmer in Phnom Penh Vowel phonemes, 2) 21 Khmer consonants contrasts in Phnom Penh and 11 Khmer Vowel contrasts in Phnom Penh, 3) 85 Khmer consonant in Phnom Penh clusters and 4) 13 Khmer final consonants in Phnom Penh that is ; /k/, /ŋ/, /t/, /p/, /n/, /m/, /y/, /w/, /q/, /c/, /ñ/, /l/ and /h/ The morphological in Phnom Penh, 1) The morphological structure consists, that is ; free morpheme and bound morphemes, 2) 3 Syllable word, that is ; Monosyllabic word, Disyllabic word and Polysyllabic word 3) 12 morphological process and 4) 10 words classes, The sentences system in Phnom Penh has 3 types, simple sentences, compound and complex sentence, and The Comparison of spoken and written forms of Khmer in Phnom Penh used in general and official usage are different from each other according to the social

Keyword : Phonology Morphological Sentences

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาภาษาเขมรตามแนวทางภาษาศาสตร์” สำเร็จได้เป็นอย่างดีด้วยความเมตตากรุณาช่วยเหลือของผู้ทรงคุณวุฒิ และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการให้คำแนะนำ ปรับปรุงเนื้อหาสาระ ให้มีความถูกต้อง โดยมีเนื้อที่ความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย รวมทั้งช่วยตรวจแก้ไขความผิดพลาดทั้งด้านเนื้อหา รวมถึงรูปแบบให้ถูกต้องตามระเบียบวิธีการเขียนวิทยานิพนธ์ที่กำหนดไว้ ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณในความปรารถนาดีและความเมตตา กรุณาของท่านผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหลาย ไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณ พระมหาสุริยา วรเมธี, ผศ.ดร. ประธานกรรมการ ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ รศ.ดร. เรืองเดช ปันเขื่อนขัตติย กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รศ.ดร. ปรีชา คณะนตนอก ผู้อำนวยการหลักสูตร รศ.ดร. อธิวิทย์ ภิญโญณัฐกานต์ ผศ.ดร. วีรกาญจน์ กนกกมลเศศ ดร. สมร เกษสม ผศ.ดร. กังวล คัชชิมา อาจารย์ ญัฐพล จันทรงาม และ พระหน่อแสง อคตเสโน ที่ได้กรุณาให้ข้อคิดและคำแนะนำข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ จนสำเร็จลุล่วง และให้คำปรึกษาด้านระบบคำ ระบบเสียง และระบบประโยค รวมถึงคณะอาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ จนทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้ สำเร็จไปได้ด้วยดี และขอกราบขอบคุณคุณพ่อ คุณแม่ ญาติพี่น้อง และผู้มีพระคุณทุกท่าน ตลอดจนผู้บอกภาษาทั้ง ๑๐ ท่าน ได้เสียสละเวลาอันมีค่า เพื่อให้การสัมภาษณ์อันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัย ขอขอบคุณพี่ๆ น้องๆ เพื่อนร่วมงาน สำนักงานอาเซียนทุกคน และขอขอบคุณสำนักนโยบายและแผนกลาโหม กระทรวงกลาโหม ที่สนับสนุนทุนการศึกษาในครั้งนี้

ผู้วิจัยหวังว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจภาษาเขมรตามแนวภาษาศาสตร์ โดยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในงานวิจัยต่อไป และถ้างานวิจัยมีข้อผิดพลาดประการใด ต้องอภัยไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย ผู้วิจัยขออัญวยพรต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย ให้คุณพ่อ คุณแม่ ครูบาอาจารย์ที่เคารพรัก และผู้มีพระคุณทุกท่าน ประกอบด้วย จตุรพิตร ๔ ประการ ได้แก่ อายุ วรรณะ สุขะ พละ ด้วยเทอญ

ร้อยเอกหญิง หงษ์ลดา กล้าหาญ

๑๘ มีนาคม ๒๕๖๒

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ซ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ณ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๕
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๕
๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย	๕
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๖
๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	๖
บทที่ ๒ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗
๒.๑ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวข้องภาษาศาสตร์และภาษาเขมร	๗
๒.๑.๑ ภาษาศาสตร์	๗
๒.๑.๒ ภาษาเขมร	๑๒
๒.๑.๓ ระบบเสียง	๑๕
๒.๑.๔ ระบบคำ	๒๕
๒.๑.๕ ระบบประโยค	๒๘
๒.๑.๖ การเปรียบเทียบการใช้คำศัพท์ภาษาพูดและภาษาเขียน	๒๙
๒.๑.๗ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับราชอาณาจักรกัมพูชา	๓๐
๒.๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๓๗

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๓	วิธีดำเนินการวิจัย
๓.๑	ขั้นตอนการเตรียมการ
๓.๒	ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล
๓.๓	ขั้นตอนการดำเนินการ
๓.๔	ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล
๓.๕	ขั้นตอนการสรุปผลการวิจัยและนำเสนอผลการวิจัย
บทที่ ๔	ผลการวิจัย
๔.๑	ระบบเสียงภาษาเขมรพนมเปญ
๔.๑.๑	หน่วยเสียงพยัญชนะภาษาเขมร
๔.๑.๒	หน่วยเสียงสระภาษาเขมร
๔.๑.๓	หน่วยเสียงพยัญชนะสะกดภาษาเขมร
๔.๑.๔	หน่วยเสียงพยัญชนะควบกล้ำภาษาเขมร
๔.๑.๕	โครงสร้างพยางค์ภาษาเขมร
๔.๒	ระบบคำภาษาเขมรพนมเปญ
๔.๒.๑	หน่วยคำภาษาเขมร
๔.๒.๒	กระบวนการสร้างคำภาษาเขมร
๔.๒.๓	หมวดคำภาษาเขมร
๔.๓	ระบบประโยคภาษาเขมรพนมเปญ
๔.๓.๑	ประโยคไม่สมบูรณ์
๔.๓.๒	ประโยคสมบูรณ์
๔.๓.๓	ประโยคความซ้อน
๔.๔	การเปรียบเทียบการใช้คำศัพท์ภาษาพูดกับภาษาเขียน
๔.๔.๑	ภาษาพูดกับภาษาเขียน
๔.๔.๒	ภาษาเขียน (ภาษาราชการ)

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ	๑๓๖
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๓๖
๕.๒ อภิปรายผล	๑๔๓
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๔๖
บรรณานุกรม	๑๔๘
ภาคผนวก	๑๕๑
ภาคผนวก ก รายนามผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	๑๕๒
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์	๑๕๓
ภาคผนวก ค ประมวลภาพจากการสัมภาษณ์	๑๖๔
ประวัติผู้วิจัย	๑๖๙

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๒.๑	หน่วยเสียงพยัญชนะ	๑๗
๒.๒	ตารางหน่วยเสียงสระเดี่ยวเสียงสั้น	๑๙
๒.๓	ตารางหน่วยเสียงสระเดี่ยวเสียงยาว	๑๙
๒.๔	ตารางหน่วยเสียงสระประสมเสียงสั้น	๒๐
๒.๕	ตารางหน่วยเสียงสระประสมเสียงยาว	๒๐
๒.๖	ตารางคู่เทียบเสียงสระเดี่ยวเสียงสั้นกับหน่วยเสียงสระเดี่ยวเสียงยาว	๒๐
๒.๗	ตารางคู่เทียบเสียงสระประสมเสียงสั้นกับหน่วยเสียงสระประสมเสียงยาว	๒๑
๒.๘	ตารางความสัมพันธ์หน่วยเสียงพยัญชนะต้นควบกล้ำในภาษาเขมร	๓๗
๔.๑	ตารางหน่วยเสียงพยัญชนะภาษาเขมร	๕๕
๔.๒	ตารางหน่วยเสียงสระเดี่ยวเสียงสั้นภาษาเขมร	๖๑
๔.๓	ตารางหน่วยเสียงสระเดี่ยวเสียงยาวภาษาเขมร	๖๑
๔.๔	ตารางหน่วยเสียงสระประสมเสียงสั้นภาษาเขมร	๖๒
๔.๕	ตารางหน่วยเสียงสระประสมเสียงยาวภาษาเขมร	๖๓
๔.๖	ตารางคู่เทียบเสียงสระเดี่ยวเสียงสั้นกับหน่วยเสียงสระเดี่ยวเสียงยาวภาษาเขมร	๖๔
๔.๗	ตารางคู่เทียบเสียงสระประสมเสียงสั้นกับคู่หน่วยเสียงสระประสมเสียงยาว ภาษาเขมร	๖๖
๔.๘	ตารางความสัมพันธ์หน่วยเสียงพยัญชนะต้นควบกล้ำในภาษาเขมร	๗๕
๔.๙	ตารางโครงสร้างพยางค์ภาษาเขมร	๗๘
๕.๑	ตัวอย่างชุดที่ ๑ การออกเสียงของระบบเสียงภาษาเขมร	๑๔๔
๕.๒	ตัวอย่างชุดที่ ๒ การออกเสียงของระบบคำภาษาเขมร	๑๔๔
๕.๓	ตัวอย่างชุดที่ ๓ การออกเสียงของระบบประโยคภาษาเขมร	๑๔๕
๕.๔	ตัวอย่างชุดที่ ๔ การออกเสียงการเปรียบเทียบการใช้คำศัพท์ภาษาพูดและภาษา เขียนภาษาเขมร	๑๔๕

สารบัญภาพ

ภาพที่

๒.๑ แผนที่ราชอาณาจักรกัมพูชา

หน้า

๓๐

คำอธิบายสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

//	เครื่องหมายกำกับหน่วยเสียง
“ ”	ความหมายคำ
( )	เครื่องหมายกำกับหน้าและบรรทัดของคำ
[ ]	เครื่องหมายกำกับการออกเสียง
c	แทนหน่วยเสียงพยัญชนะ
cc	แทนหน่วยเสียงพยัญชนะควบกล้ำ
v	แทนหน่วยเสียงสระเสียงสั้น
vv	แทนหน่วยเสียงสระเสียงยาวและสระประสม
C ₁	พยัญชนะที่สามารถเกิดเป็นเสียงที่หนึ่งของพยัญชนะต้นควบ
C ₂	พยัญชนะที่เกิดเป็นเสียงที่สอง
C ₃	พยัญชนะที่เกิดเป็นเสียงที่สองและสามของพยัญชนะต้นควบสามส่วน
X	พยัญชนะต้นควบที่มีสัญลักษณ์ x ปรากฏอยู่ จะออกเสียงควบกล้ำ โดยมีเสียง ลมแทรกระหว่างพยัญชนะทั้งสอง เช่น /pt/ หากบันทึกเสียงนี้อย่างละเอียด จะเป็น [p ^h t]
O	พยัญชนะต้นควบที่มีสัญลักษณ์ o ปรากฏอยู่ จะออกเสียงควบกล้ำ โดยมีเสียง สระคล้าย ๆ เสียง [อ] แทรกระหว่างพยัญชนะทั้งสอง เช่น /tq/ หากบันทึกเสียง นี้อย่างละเอียด จะเป็น [t ^o q]
/	พยัญชนะต้นควบที่มีสัญลักษณ์ / ปรากฏอยู่ จะออกเสียงควบกล้ำสนิท เช่น /cr/ จะได้เป็นถ้าบันทึกเสียงนี้อย่างละเอียด จะเป็น [cr] เหมือนการบันทึกแบบกว้าง

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาเขมรในราชอาณาจักรกัมพูชาประกอบด้วยภาษาเขมรเหนือ เขมรกลางและเขมรใต้ ลักษณะทั่วไปของภาษาเขมร ภาษาเขมรจัดอยู่ในตระกูลออสโตรเอเชียติก กลุ่มตระกูลมอญ-เขมร ภาษาเขมรได้รับอิทธิพลมาจากภาษาบาลีและสันสกฤต และรับอิทธิพลของศาสนาพุทธ ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู สำหรับราชอาณาจักรกัมพูชามีภูมิศาสตร์ติดกันกับไทย ซึ่งมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกัน และมีความคล้ายคลึงทางภาษา แตกต่างที่ภาษาเขมรไม่มีวรรณยุกต์ ภาษาเขมรเป็นภาษาประจำชาติ และเป็นภาษาราชการ เรียกว่าภาษาเขมรมาตรฐานหรือภาษาเขมรกลาง เป็นภาษาที่ใช้ในการศึกษา และเป็นภาษากลางสำหรับการสื่อสารระหว่างคนในชาติ ภาษาเขมรจึงมีความสำคัญสำหรับคนกัมพูชาทุกคนที่ต้องการศึกษาเรียนรู้ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน เพื่อใช้ในการสื่อสารซึ่งกันและกันระหว่างคนกัมพูชาด้วยกันภายในประเทศ ภาษาเขมรจึงมีความสำคัญสำหรับชาวกัมพูชาทุกคน

การใช้ภาษาเขมรมีวิธีการเลือกใช้คำที่สัมพันธ์กับระดับของบุคคล และระดับของภาษาเหมาะสมกับระดับบุคคล ชาวเขมรใช้คำราชาศัพท์เพื่อแสดงการยกย่องเทิดทูนพระมหากษัตริย์และพระภิกษุ การใช้คำสงฆ์ศัพท์เพื่อแสดงการยกย่อง เคารพ นับถือ กราบไหว้บูชา เนื่องจากถือว่าพระมหากษัตริย์และพระภิกษุเป็นบุคคลชั้นสูง เป็นผู้ที่มีฐานะศักดิ์สูงกว่าบุคคลธรรมดา ภาษาที่ใช้มักจะเป็นคำบาลีและสันสกฤต นอกจากนั้นภาษาเขมรยังมีการแบ่งระดับการใช้ภาษาของบุคคลทั่วไป ซึ่งบางคำเป็นภาษาทางการโดยใช้ภาษาที่มีลักษณะภาษาระดับสูงใช้ถ้อยคำที่สุภาพกว่ากับบุคคลทั่วไป และจะมีอีกคำ คำหนึ่งที่มีความหมายแบบเดียวกันที่ใช้กับรูปเองและคนสนิท หรือใช้ระดับเดียวกัน ซึ่งวิธีการเลือกใช้คำแต่ละระดับ เช่นคำว่า

การใช้ภาษาในระดับเดียวกันและใช้กับสัตว์	/sii/	“กิน”	ស៊ី
การใช้ภาษาในระดับทั่วไปใช้กับคน	/ñam/	“กิน”	ញ៉ាំ
การใช้ภาษาในระดับทั่วไป	/houp/	“กิน/ทาน”	ហូប
การใช้ภาษาในระดับผู้ใหญ่	/pisaa/	“รับประทาน”	ពិសា
การใช้ภาษาในระดับพระภิกษุ	/chan/	“ฉัน”	ធ្វើ
การใช้ภาษาในระดับพระมหากษัตริย์	/saoy/	“เสวย”	សោយ

นอกจากนี้ภาษาเขมรกลางมีใช้ในพนมเปญ การออกเสียงจะมีเอกลักษณ์เฉพาะ มีลักษณะการใช้การเปลี่ยนแปลงเสียงจากเดิม แต่ความหมายไม่เปลี่ยน เช่นคำว่า

/kriəŋ/	គ្រឿង	พนมเปญออกเสียงเป็น	/khiəŋ/	“เครื่อง”
/krouc/	ក្រូច	พนมเปญออกเสียงเป็น	/khouc/	“ส้ม”
/trəy/	ត្រី	พนมเปญออกเสียงเป็น	/thəy/	“ปลา”
/praə/	ប្រើ	พนมเปญออกเสียงเป็น	/phaə/	“ใช้”
/pram/	ប្រាំ	พนมเปญออกเสียงเป็น	/phiəm/	“ห้า”
/riəŋ/	រៀន	พนมเปญออกเสียงเป็น	/hiəŋ/	“เรียน”

การศึกษาภาษาเขมรตามแนวภาษาศาสตร์ ผู้วิจัยต้องการศึกษาภาษาเขมรตามแนวภาษาศาสตร์ หรือศึกษาภาษาเขมรตามแบบภาษาศาสตร์ (linguistics way) ซึ่งเป็นการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยการศึกษาจะมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเจ้าของภาษา (Native speaker) จะมีการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งจะเน้นเรื่องการพูดเป็นหลัก ส่วนเนื้อหาภาษาเขมรจะเน้นเรื่องของระบบโครงสร้างต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นระบบเสียงของภาษาเขมร (Khmer Phonology) ระบบคำภาษาเขมร (Khmer Morphology) ระบบประโยคภาษาเขมร (Khmer Syntax) นอกจากนี้ผู้วิจัยต้องการเพิ่มเติมเนื้อหาการเปรียบเทียบการใช้คำศัพท์ภาษาพูดและภาษาเขียนด้วย

ความสำคัญของภาษาเขมรในฐานะเป็นภาษาราชการ ภาษาเขมรมีความสำคัญมากต่อราชอาณาจักรกัมพูชา มีประชากรมากกว่า ๑๕ ล้านคน ใช้ภาษาเขมรทั้งหมด ๒๔ จังหวัด ๒ กรุง นอกจากนี้ยังพบผู้ใช้ภาษาเขมรถิ่นในประเทศไทย ในบางหมู่บ้านบางอำเภอของจังหวัดต่างๆ เช่น จ.บุรีรัมย์ จ.สุรินทร์ จ.ร้อยเอ็ด จ.ศรีสะเกษ จ.อุบลราชธานี จ.นครราชสีมา จ.สระแก้ว จ.ปราจีนบุรี จ.จันทบุรี และ จ.ตราด เป็นต้น ซึ่งภาษาเขมรสามารถแบ่งเขตการใช้ภาษาได้ดังนี้

๑) ภาษาเขมรเหนือ หรือเรียกว่า ภาษาเขมรบน เป็นภาษามีใช้ใน จ.บุรีรัมย์ จ.สุรินทร์ และ จ.ศรีสะเกษ เป็นต้น

๒) ภาษาเขมรกลาง หรือภาษาเขมรมาตรฐาน มีใช้ในราชอาณาจักรกัมพูชาทั้งหมด

๓) ภาษาเขมรใต้ เป็นภาษาเขมร ที่มีใช้ในภาคใต้ของประเทศเวียดนาม

กาญจนา นาคสกุล (๒๕๓๙ :๓) กล่าวถึงลักษณะภาษาเขมรว่า ภาษาเขมรเป็นภาษาที่ไม่มีการผันคำนาม คำกริยา ไปตามความสัมพันธ์ที่คำนั้นมีกับคำอื่นหรือตามกฎเกณฑ์ข้อบังคับทางไวยากรณ์ ประโยคในภาษาเขมรประกอบด้วย คำที่ทำหน้าที่ ประธาน กริยา กรรม ส่วนขยายนามและกริยา มักจะอยู่ตามหลังนาม และกริยาที่ถูกขยาย ลักษณะคำส่วนใหญ่เป็น คำพยางค์เดี่ยว และคำสองพยางค์ คำหลายพยางค์มักจะเป็นคำประสม หรือมีฉะนั้น ก็เป็นคำที่ยืมมาจากภาษาอื่น โดยเฉพาะคำบาลีและสันสกฤต

ลักษณะทั่วไปของภาษาเขมรประกอบด้วยภาษาพูดและภาษาเขียน

๑) ลักษณะภาษาพูดของภาษาเขมร

- การพูดภาษาเขมรจะพูดเรียงรูปประโยคเหมือนกับภาษาไทย โดยเรียงประโยคเป็น ประธาน-กริยา-กรรม

- ภาษาพูดมักจะคำขยายคำนามหรือคำคุณศัพท์จะอยู่หลังคำนามเสมอเหมือนในภาษาไทย อาทิเช่น คนชั่ว-ษณฺสฺยฺหฺกฺรฺกฺ, คนดี-ษณฺสฺยฺญฺ, คนบ้า-ษณฺสฺยฺญฺตฺ ฯลฯ

- ภาษาพูดหน่วยเสียง /ร/ มีการเปลี่ยนแปลงบางถิ่น เป็น /ฮ/ คำว่า “เรียน” ออกเสียงเป็น เฮียน ซึ่งความหมายยังคงเดิม

- ภาษาเขมรไม่มีคำบอกลักษณะนาม ซึ่งมีความแตกต่างกันกับภาษาไทย อาทิเช่น เทียนหนึ่ง-เจฺยฺญฺ, รถสอง-จฺญฺ, หนังสือห้า-สฺยฺ, โต๊ะสาม-ตฺ, และปัจจุบันพบว่ามีการใช้คำบอกลักษณะนามแบบเดียวกับไทยอยู่บ้าง เช่น กระดาษ ๑ แผ่น-กฺ, สุนัข ๑ ตัว-กฺ เป็นต้น

- คำกริยาสามารถทำเป็นคำนามได้ อาทิเช่น การเดิน-การเดิน, การวิ่ง-การวิ่ง, การนั่ง-การนั่ง, การนอน-การนอน, ความดี-เสตฺ, ความชั่ว-เสตฺ, เป็นต้น

- ภาษาเขมรมีคำลงท้ายอยู่หลัง วลีและประโยค ที่ต้องการแสดงความรู้สึกทางอารมณ์ เหมือนกับภาษาไทย อาทิเช่น ๓-คะ, ๓-ครับ เป็นต้น

- ภาษาเขมรมีคำเติมหน้าประโยค เพื่อความสวยงามของรูปประโยค คำว่า เตี /taə/ แปลว่า “เออ”, “แล้ว” ใช้ในการขึ้นต้นประโยคทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน

- ภาษาเขมรมีการแบ่งระดับของภาษาพูด อาทิเช่น เด็กพูดกับผู้ใหญ่ ชาววาสนกับพระภิกษุสงฆ์ คนสามัญชนกับพระมหากษัตริย์

- ภาษาเขมรไม่มีวรรณยุกต์ แต่มีใช้เครื่องหมายกำกับเสียงต่างๆ

- ภาษาเขมรมีคำแผลง ประกอบด้วย คำเติมหน้า คำเติมกลาง และคำเติมท้ายพยางค์ อาทิเช่น ภาษาเขมรใช้ “บ้ง” “บัน” “บ่า” นำหน้าคำที่มีสองพยางค์ อาทิเช่น บ้ง = บ้งคับ บ้งคม บัน = บันไต บันดาล และ บ่า = บ่าเพ็ญ

- บางคำศัพท์ในภาษาเขมรเป็นคำที่มีความหมายเหมือนกันหรือคล้ายกันมากมาย อาทิเช่น วิต ความหมายในภาษาไทยมีหลายความหมาย ได้แก่ หนังสือ จดหมาย หนังสือราชการ และการ์ดเชิญ โดยการเลือกใช้คำขึ้นอยู่กับผู้เลือกใช้ตามบริบทต่างๆ

- ภาษาเขมรมีคำควบกล้ำ ๘๕ หน่วยเสียงในภาษาเขมรมีการออกเสียงควบกล้ำที่ชัดเจนมาก โดยเฉพาะ ร และ ล

๒) ลักษณะภาษาเขียนของภาษาเขมร

- ภาษาเขมรมีอักษร ๓ แบบ คือ อักษรแบบขอมโบราณ อักษรมูล และอักษรเจริยง
- ระบบเสียงภาษาเขมร หน่วยเสียงพยัญชนะและสระภาษาเขมร มีจำนวน ๒๒ หน่วยเสียง คือ /p/, /t/, /c/, /k/, /q/, /ph/, /th/, /ch/, /kh/, /d/, /b/, /f/, /s/, /h/, /m/, /n/, /ñ/, /ŋ/, /r/ และ /l/ มีหน่วยเสียงพยัญชนะกึ่งสระหรืออัมสระ มีจำนวน ๒ หน่วยเสียง คือ /w/ และ /y/
  - คำคู่เทียบเสียงพยัญชนะภาษาเขมรทั้งหมด มีจำนวน ๒๑ คู่เทียบเสียง ได้แก่ คำคู่เทียบเสียงพยัญชนะภาษาเขมร มีจำนวน ๑๐ คู่เทียบเสียง ได้แก่ /kaa/=/koo/, /khaa/=/khoo/, /caa/=/cwo/, /chaa/=/chwo/, /daa/=/dwo/, /thaa/=/thwo/, /taa/=/tww/, /naa/=/ñwo/, /phaa/=/phwo/, /laa/=/lwo/ มีคำคู่เทียบเสียงที่มาจาก การเติมพินหนู มีจำนวน ๗ คู่เทียบเสียง ได้แก่ ង់ /ŋaa/, ញ៉ /ñaa/, ម៉ /maa/, ប៉ /yaa/, រ៉ /raa/, វ៉ /waa/ และ ប៉ /paa/ และคำคู่เทียบเสียงจากการเติมตรีศัพท์ มีจำนวน ๔ คู่เทียบเสียง ได้แก่ ស /saa/, ហ /hoo/, អ /qoo/ และ ប /bwo/
    - หน่วยเสียงสระภาษาเขมรแบ่งออกเป็น ๔ แบบ มีจำนวน ๓๑ หน่วยเสียง ได้แก่ หน่วยเสียงสระเดี่ยวเสียงสั้น มีจำนวน ๘ หน่วยเสียง คือ /i/, /e/, /ɛ/, /ə/, /a/, /ɑ/, /u/, /o/ หน่วยเสียงสระเดี่ยวเสียงยาว มีจำนวน ๑๐ หน่วยเสียง คือ /ii/, /ee/, /εε/, /i:/, /e:/, /aa/, /ɑɑ/, /uu/, /oo/, /oo/ หน่วยเสียงสระประสมเสียงสั้น มีจำนวน ๓ หน่วยเสียง คือ /éə/, /nəə/, /oə/ หน่วยเสียงสระประสมเสียงยาว มีจำนวน ๑๐ หน่วยเสียง คือ /ie/, /ei/, /ie/, /əi/, /ae/, /aə/, /ao/, /nəə/, /ou/, /oo/
      - คำคู่เทียบเสียงสระมีจำนวน ๑๑ หน่วยเสียง ได้แก่ คำคู่เทียบเสียงสระเดี่ยวเสียงสั้นคู่กับหน่วยเสียงสระเดี่ยวเสียงยาว มีจำนวน ๘ คู่เสียงได้แก่ /i/-/ii/, /e/-/ee/, /u/-/uu/, /e/-/ee/, /ə/-/əə/, /o/-/oo/, /a/-/aa/, /ɑ/-/ɑɑ/ และ คำคู่เทียบเสียงสระประสมเสียงสั้นคู่กับหน่วยเสียงสระประสมเสียงยาว มีจำนวน ๓ คู่เสียงได้แก่ /éə/-/ei/, /nəə/-/nəə/, /oə/-/ou/
      - เสียงคำควบกล้ำพยัญชนะ มีจำนวน ๘๕ หน่วยเสียง สามารถเกิดต้นพยางค์เป็นต้นพยัญชนะ สามารถเกิดเสียงควบกล้ำกับพยัญชนะ
        - เสียงพยัญชนะสะกด มีจำนวน ๑๓ มาตรา /k/, /ŋ/, /t/, /p/, /n/, /m/, /y/, /w/, /q/, /c/, /ñ/, /l/ และ /h/
          - มีอักษร (ท) นำได้แก่ หค ហ หน ហ หล ហ หม ហ และ หว ហ
          - มีพยัญชนะควบกล้ำ ๘๕ หน่วยเสียง
          - มีตัวพยัญชนะสะกดซ้อน เช่น อาทิตย-អាទិត្យ จิต-ចិត្ត ทุกซ์-ទុក្ខ
          - มีเครื่องหมายกำกับเสียง ๑๑ ชนิด
          - รูปสระในภาษาเขมรสามารถวางไว้ได้หลายตำแหน่งของพยัญชนะ โดยสามารถวางบน ล่าง หน้า และหลังได้

- ภาษาเขมรมีสระแฝงอยู่ในพยัญชนะทุกรูปอักษร
- โครงสร้างของประโยคในภาษาเขมร ประกอบด้วย ประธาน-กริยา-กรรม
- ภาษาเขมรมีคำแผลงเต็มหน้า เต็มกลางและซ้อนพยางค์ อาทิเช่น กระดาน กระท่อม กะทิ บัง โปรด ผกา กังวล บำบัด แผนก ผจญ เกิด-กำเนิด ชลิ่ง-กำลิ่ง เดิน-ดำเนิน ตรา-ตำรา บวช-ผนวช ขนุน เจริญ ฉงน ถนอม สงัด สงบ ขจี เฉวง เมิล สด้า สลา ขเนย ตรีส ทูล บรรทม เสวย เป็นต้น

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑.๒.๑ เพื่อศึกษาระบบเสียงภาษาเขมรพนมเปญ
- ๑.๒.๒ เพื่อศึกษาระบบคำภาษาเขมรพนมเปญ
- ๑.๒.๓ เพื่อศึกษาระบบประโยคภาษาเขมรพนมเปญ
- ๑.๒.๔ เพื่อศึกษาการเปรียบเทียบการใช้คำศัพท์ภาษาพูดและภาษาเขียน

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

- ๑.๓.๑ ต้องการทราบระบบเสียงภาษาเขมรพนมเปญ
- ๑.๓.๒ ต้องการทราบระบบคำภาษาเขมรพนมเปญ
- ๑.๓.๓ ต้องการทราบระบบประโยคภาษาเขมรพนมเปญ
- ๑.๓.๔ ต้องการทราบการเปรียบเทียบการใช้คำศัพท์ภาษาพูดและภาษาเขียน

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาภาษาเขมรตามแนวภาษาศาสตร์” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขอบเขตในการวิจัย ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตของเนื้อหา ผู้วิจัยศึกษาระบบเสียง ระบบคำ ระบบประโยคของภาษาเขมร และศึกษาการใช้คำศัพท์ภาษาพูดและเขียนภาษาราชการ ซึ่งผู้วิจัยศึกษาเนื้อหาจากแหล่งปฏิบัติการ ค้นคว้าโดยแบ่งข้อมูลเป็น ๒ แหล่ง คือ แหล่งข้อมูลปฐมภูมิข้อมูลปฐมภูมิ เฉพาะในพื้นที่เมืองหลวงราชธานีพนมเปญ และแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ คือได้จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาเขมรอาติเช่น พจนานุกรมเขมร-ไทย จัดทำโดยราชบัณฑิตยสถานกัมพูชา

๑.๔.๒ ขอบเขตของพื้นที่ ผู้วิจัยได้คัดเลือกใช้ผู้บอกภาษาจากพื้นที่ของภาษาเขมรราชธานีพนมเปญ แห่งราชอาณาจักรกัมพูชา สำหรับการวิจัย

๑.๔.๓ ขอบเขตของระยะเวลา ผู้วิจัยเวลาศึกษา มีนาคม ๒๕๖๐ - กันยายน ๒๕๖๑

๑.๔.๔ ขอบเขตของประชากร การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งขอบเขตของประชากร เป็นผู้บอกภาษาไว้ดังนี้

๑) จำนวนผู้บอกภาษา ๑๐ คน และได้แบ่งกลุ่มเป้าหมายเพื่อเก็บข้อมูล ดังนี้
ผู้บอกภาษาหลัก (Key Informant) เป็นกลุ่มบุคคลที่สามารถถ่ายทอดภาษา
เขมรเกี่ยวกับการให้ข้อมูลด้านการออกเสียง (Pronunciation) และการให้ความหมาย (Meaning)
ของคำศัพท์ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในกัมพูชา จำนวน ๑๐ คน โดยวิธีสุ่มกลุ่มรู้อย่างแบบ
เจาะจง (Purposive Sampling)

๒) เกณฑ์คัดเลือกผู้บอกภาษามีดังนี้ คือ มีอายุ ๕๐ ปีขึ้นไป ไม่เคยย้ายถิ่นฐาน
มีระดับการศึกษา ม.๖ ถึง ปริญญาตรี มีอวัยวะออกเสียงครบถ้วนสมบูรณ์ และมีเวลาให้ผู้วิจัยอย่างเต็มที่

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ภาษาศาสตร์ หมายถึง การศึกษาภาษาอย่างมีระบบ มีระบบเสียง ระบบคำ และประโยค
ภาษาเขมร หมายถึง ภาษาที่ใช้เฉพาะพื้นที่ในราชอาณาจักรกัมพูชา
ระบบเสียง หมายถึง การศึกษาระบบเสียงภาษาเขมรในพื้นที่ราชอาณาจักรกัมพูชา
ระบบคำ หมายถึง การศึกษาระบบคำภาษาเขมรในพื้นที่ราชอาณาจักรกัมพูชา
ระบบประโยค หมายถึง การศึกษาระบบประโยคภาษาเขมรในพื้นที่ราชอาณาจักรกัมพูชา
ภาษาพูด หมายถึง การศึกษาภาษาพูดภาษาเขมรในพื้นที่ราชอาณาจักรกัมพูชา
ภาษาเขียน หมายถึง การศึกษาภาษาเขียนภาษาเขมรในพื้นที่ราชอาณาจักรกัมพูชา

๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

- ๑.๖.๑ ทำให้ทราบระบบเสียงภาษาเขมรพนมเปญ
- ๑.๖.๒ ทำให้ทราบระบบคำภาษาเขมรพนมเปญ
- ๑.๖.๓ ทำให้ทราบระบบประโยคภาษาเขมรพนมเปญ
- ๑.๖.๔ ทำให้ทราบการเปรียบเทียบการใช้คำศัพท์ภาษาพูดและภาษาเขียน

บทที่ ๒

ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษานี้เป็นการศึกษาภาษาเขมรตามแนวภาษาศาสตร์ โดยเป็นการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ ในเนื้อหาของระบบเสียงภาษาเขมรพนมเปญ ระบบคำภาษาเขมรพนมเปญ ระบบประโยคภาษาเขมรพนมเปญ และการเปรียบเทียบการใช้คำศัพท์ภาษาพูดและภาษาเขียน (ภาษาราชการ) ของภาษาเขมร ในราชอาณาจักรกัมพูชา ผู้วิจัยได้แบ่งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าออกเป็น ๒ หัวข้อหลักๆ คือ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวข้องกับภาษาศาสตร์และภาษาเขมร และเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

- แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวข้องกับภาษาศาสตร์และภาษาเขมร ได้แก่ ภาษาศาสตร์ ภาษาเขมร ระบบเสียง ระบบคำ ระบบประโยค การเปรียบเทียบการใช้คำศัพท์ภาษาพูดและภาษาเขียน และข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับราชอาณาจักรกัมพูชา
- เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาษาศาสตร์และภาษาเขมร

๒.๑.๑ ภาษาศาสตร์

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒ ภาษา คือ ถ้อยคำที่ใช้พูดหรือเขียนเพื่อสื่อความของชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเสียง ตัวหนังสือหรือกิริยาอาการที่สื่อความได้ กลุ่มของชุดอักษร สันนิยมนและเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น เพื่อส่งงานคอมพิวเตอร์^๑

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ภาษา คือ ภาษานอกจากจะเป็นเครื่องมือสื่อสาร แสดงความรู้สึกรู้คิดของคนทั่วโลกแล้วยัง เป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรม อารยธรรมและเอกลักษณ์ประจำชาติด้วย^๒

---

^๑ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, (กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์ จำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๘๒๒.

Noam Chomsky กล่าวว่า เมื่อเราศึกษาภาษามนุษย์ เรากำลังก้าวไปสู่สิ่งที่บางคนอาจเรียกว่า แก่นสารของมนุษย์ หรือสาร์ตอะของมนุษย์ คุณภาพที่เด่นชัดของจิตใจ ซึ่งเท่าที่เรารู้ถือว่าเป็นสิ่งพิเศษสำหรับมนุษย์เท่านั้น^๓

เรื่องเดช ปันเขื่อนขัตติย ภาษาเป็นคำภาษาสันสกฤต ส่วนคำบาลีเขียนว่า “ภาษา” มีความหมายตามรูปอักษรว่า “เสียงที่มนุษย์พูด” มีบทวิเคราะห์ภาษาบาลีว่า *ภาสียเตติ ภาสา* (เสียงใดที่มนุษย์พูด เสียงนั้น ชื่อว่า ภาษา) เพราะฉะนั้น คำว่า “ภาษา” หรือ “ภาษา” จึงมีความหมายเหมือนกัน คือ เสียงที่มนุษย์ใช้พูดจาสื่อความหมายติดต่อกันและกัน

ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารภาษา “ภาษา” คือ เสียงพูด หรือการพูดจากัน ด้วยเหตุนี้โดยทั่วไปจึงกำหนดความหมายของภาษาว่า ถ้อยคำที่ใช้พูดหรือเขียนเพื่อสื่อความของชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งคือ เป็นถ้อยคำของการพูดหรือเขียน เพื่อสื่อความหมายของผู้พูด ภาษาเขมรเป็นอยู่ในกลุ่มตระกูลภาษาออสโตร-เอเชียติก เป็นตระกูลภาษาใหญ่ตระกูลหนึ่ง กลุ่มคนที่ใช้ภาษานี้ มีอยู่ในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และทางตะวันออกของอินเดีย มีผู้พูดประมาณ ๔๐ ล้านคน สาขาภาษาในตระกูลนี้มีอิทธิพลต่อภาษาต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทั้งหมด ตระกูลภาษาออสโตร-เอเชีย แบ่งเป็น ๔ สาขา สาขามูลละ สาขามิโดบาร์ส สาขามะละกา สาขามอญ-เขมร

ภาษาศาสตร์ (Linguistics) หมายถึง การศึกษาภาษาต่างๆ โดยอาศัยวิธีเชิงวิทยาศาสตร์ (Scientific Study) เรียกว่าการศึกษาภาษาศาสตร์ (Linguistics) อีกประการหนึ่งการศึกษาภาษาอย่างเป็นระบบ (Systematic Way) ก็เรียกว่าการศึกษาภาษาศาสตร์ (Linguistics) เช่นคำว่ากันนี้ เราเรียกว่า การศึกษาภาษาต่างๆ โดยไม่จำเพาะเจาะจงภาษาใดภาษาหนึ่งโดยเฉพาะ^๔

ภาษาศาสตร์ (Linguistics) หมายถึง การศึกษาภาษาต่างๆ โดยอาศัยวิธีเชิงวิทยาศาสตร์ (Scientific Study) เรียกว่าการศึกษาภาษาศาสตร์ (Linguistics) อีกประการหนึ่งการศึกษาภาษา

^๒ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ, งานพระราชทานพระดำรัสในวโรกาสที่เสด็จพระราชดำเนินทรงเป็นประธาน ในพิธีพระราชทานรางวัลการประกวดอ่านทำนองเสนาะ ฉลอง ๗๐๐ ปี ลายสือไทย เมื่อวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๒๖. (บรรยาย)

^๓ Nom Chomsky, *Language and Mind*, New York; Harcourt Brace ovanovich, Inc., 1972), p.100. อ้างใน อุดม วัชรธรรมลิขิตติธ, *ภาษาศาสตร์เหมาะสมเบื้องต้น*, (กรุงเทพมหานคร: ต้นธรรม, ๒๕๕๔), หน้า ๑๐.

^๔ เรื่องเดช ปันเขื่อนขัตติย, *ภาษาศาสตร์ภาษาไทย*, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๑. และ หน้า ๒๒.

อย่างเป็นระบบ (Systematic Way) ก็เรียกว่าการศึกษาภาษาศาสตร์ (Linguistics) เราเรียกว่า การศึกษาภาษาต่างๆ โดยไม่จำเพาะเจาะจงภาษาใดภาษาหนึ่งโดยเฉพาะ^๕

ความหมายของภาษาศาสตร์

ภาษาศาสตร์ (Linguistics) เป็นศาสตร์ทางภาษา การศึกษาโดยใช้วิธีวิทยาศาสตร์ ซึ่งศึกษาที่มาโครงสร้างและการเปลี่ยนแปลงของภาษาอย่างมีระบบ การตั้งสมมติฐาน รวมทั้งหลัก ไวยากรณ์ซึ่งมีส่วนประกอบสำคัญเรียกว่า ภาษาศาสตร์บริสุทธ์ และภาษาศาสตร์ทั่วไปสามารถ แบ่งเป็นสาขาย่อย คือ

สัทวิทยา (Phonology) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับระบบเสียง มี ๒ แขนง สัทศาสตร์ (Phonetics) และสราศาสตร์ (Phonemics)

ไวยากรณ์ (Grammar) ศึกษาหลักเกณฑ์ต่างๆ ในภาษาที่มีความหมาย ด้านคำ วลี และ ประโยค ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน

นวนวรรณ พันธุมธา ให้นิยามว่า ภาษา เป็นเครื่องมือสื่อสารถ่ายทอดความคิดจากบุคคล หนึ่งไปอีกบุคคลหนึ่งความคิดถ่ายทอดได้ต้องมีผู้ส่งสารและผู้รับสารรู้ระบบของภาษาเรียกว่า ไวยากรณ์^๖

พระยาอนุমানราชธน ให้นิยามว่า ภาษา หมายถึง เสียงพูดของมนุษย์ที่มีความหมาย สามารถเป็นเครื่องมือสื่อสารซึ่งกันและกันในสังคมมนุษย์และตามทัศนะของนักภาษาแล้วจะหมายเอา ภาษาพูดของมนุษย์เป็นหลัก โดยถือว่ารูปหนังสือไม่ใช่ภาษาโดยตรง เพราะการเขียนหนังสือหรือพิมพ์ หนังสือก็เป็นเพียงวิธีถ่ายเสียงพูดเป็นรูปหนังสือเท่านั้น^๗

วิจิตรน ภาณพวงค์ ให้นิยามว่า ภาษา คือเสียงพูดที่มีระเบียบและความหมายซึ่งมนุษย์ใช้เป็นเครื่องมือสำหรับสื่อความคิด ความรู้สึก ความต้องการ และใช้ในการประกอบกิจกรรมร่วมกัน^๘

นันทนา รณเกียรติ ให้นิยามว่า ภาษาศาสตร์ คือภาษาที่ว่าด้วยการศึกษาเกี่ยวกับภาษา ทั่วไป ของมนุษย์ตามแนววิทยาศาสตร์^๙

^๕ เรืองเดช ปันเขื่อนขัตติย์, **ภาษาศาสตร์ภาษาไทย**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๑. และหน้า ๒๒.

^๖ นวนวรรณ พันธุมธา, **ไวยากรณ์ไทย**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: รุ่งเรืองสาส์น การพิมพ์, ๒๕๒๗), หน้า ๑.

^๗ พระยาอนุমানราชธน, **นิรุกติศาสตร์**, เล่ม ๑-๒, อักษรไทย (กรุงเทพมหานคร: ๒๕๑๑), หน้า ๑๓๖.

^๘ วิจิตรน ภาณพวงค์, **โครงสร้างภาษาไทย ระบบไวยากรณ์**, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัย รามคำแหง, ๒๕๔๕), หน้า ๖.

วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์ ให้นิยามว่า ภาษาศาสตร์ เป็นการศึกษาว่าด้วยภาษาในรูปของมันเอง มิใช่เป็นการศึกษาในฐานะเครื่องมือชนิดหนึ่ง จึงเป็นการศึกษาวิเคราะห์ค้นคว้า เพื่อตอบปัญหาเกี่ยวกับภาษา เช่นคำว่า ภาษาประกอบด้วยอะไรบ้าง มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร สัมพันธ์กันอย่างไร มนุษย์เรียนภาษาอย่างไร ทำไมมนุษย์ในสังคมเดียวกันใช้ภาษาต่างกัน เป็นต้น เพราะภาษาเกี่ยวข้องกับมนุษย์แทบทุกแง่มุม^{๑๐}

อุดม วโรตม์สิกขิตต์ ให้นิยามว่า ภาษาศาสตร์ คือ วิทยาศาสตร์ทางภาษา หมายถึง การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับภาษาด้วยวิธีการวิทยาศาสตร์ มีการตั้งสมมติฐาน พิสูจน์หลักเกณฑ์ และกฎต่างๆ ที่เกี่ยวกับโครงสร้างและลักษณะของภาษาแต่ละภาษา^{๑๑}

ภาษาศาสตร์ (Linguistics) คือ ศาสตร์ทางภาษา เป็นการศึกษาโดยใช้วิธีวิทยาศาสตร์ ซึ่งศึกษาที่มาโครงสร้างและการเปลี่ยนแปลงของภาษาอย่างมีระบบ กับการตั้งสมมติฐาน รวมทั้งหลักไวยากรณ์ซึ่งมีส่วนประกอบสำคัญ และภาษาศาสตร์ทั่วไปสามารถแบ่งเป็นสาขาย่อย คือ

๑. สัทวิทยา (Phonology) ศึกษาระบบเสียงมนุษย์ มี ๒ แขนง คือ

๑.๑ สัทศาสตร์ (Phonetics) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับเสียงด้านการผลิตเสียง ประกอบด้วย สรีรศาสตร์ กลศาสตร์ และโสตศาสตร์

๑.๒ สรศาสตร์ (Phonemics) เป็นการศึกษาเกี่ยวหน่วยเสียง (Phonemes) หน่วยเสียงย่อย (Allophones) ว่ามีความหมายแตกต่างกันไหม อย่างไร

๒. ไวยากรณ์ (Grammar) ศึกษาหลักเกณฑ์ต่างๆ ในภาษาด้าน คำ วลี และประโยคที่มีความหมาย

๒.๑ วจวิภาค เป็นศึกษาระบบและกระบวนการสร้างคำ

๒.๒ วากยสัมพันธ์ เป็นศึกษาระบบโครงสร้างวลีและประโยค

๓. อรรถศาสตร์ (Semantics) ศึกษาเกี่ยวกับความหมาย

๔. ระบบการเขียน (Writing System) ศึกษาระบบหลักการเขียนภาษาต่างๆ

ภาษาศาสตร์ทฤษฎีโครงสร้าง เป็นภาษาระบบของความสัมพันธ์รับเอาวิธีการศึกษาบางส่วนมาจากนักภาษาเชิงประวัติ ในการเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล แต่ในขณะเดียวกัน ก็ต้องการทำให้การศึกษาภาษาเป็นวิทยาศาสตร์มากขึ้น ดังนั้นก็รับเอาวิธีการทางวิทยาศาสตร์

^{๑๐} นันทนา ธรรมเกียรติ, **สัทศาสตร์ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ**, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๘), หน้า ๑.

^{๑๑} วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์, **ภาษาและภาษาศาสตร์**, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๗) หน้า ๕.

^{๑๒} อุดม วโรตม์สิกขิตต์, **ภาษาศาสตร์เบื้องต้น**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๘, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๗), หน้า ๑๔.

บางส่วนมาใช้ลักษณะสำคัญของภาษาศาสตร์โครงสร้างคือ ยึดภาษาพูดเป็นสำคัญ ภาษาเขียนเป็นเพียงสัญลักษณ์ที่มีขึ้นเพื่อแทนภาษาพูดเท่านั้น โดยเริ่มต้นวิเคราะห์ข้อมูลจากการหาโครงสร้างของเสียง หาระบบเสียงในภาษา เสียงอะไรเป็นเสียงที่สำคัญจัดว่าเป็นหน่วยเสียง (Phoneme) แต่ละหน่วยเสียงมีการออกเสียงได้อย่างไร เรียกว่าเป็นเสียงย่อย (allophone) เมื่อหาหน่วยเสียงและเสียงย่อยได้แล้ว ก็ศึกษาต่อไปว่าแต่ละหน่วยเสียงเกิดตำแหน่งใดบ้าง เช่นคำว่า ต้นพยางค์ ท้ายพยางค์ หรือทั้งสองตำแหน่ง^{๑๒}

แนวคิดและทฤษฎีไวยากรณ์ทางภาษาศาสตร์

บลูมฟิลด์ กล่าวถึง ไวยากรณ์โครงสร้าง คือ ไวยากรณ์ที่ใช้การแทนที่ของคำ เพื่อทดสอบส่วนต่างๆ ของคำพูด ผู้นำทฤษฎีไวยากรณ์โครงสร้างในสหรัฐอเมริกาที่มีชื่อเสียงที่สุด คือ เลียนาร์ด บลูมฟิลด์ (Leonard Bloomfield) ซึ่งเกิดขึ้นในปีคริสต์ศักราช ๑๘๘๗-๑๙๔๙ เขาได้เขียนหนังสือชื่อ Language เมื่อ คริสต์ราช ๑๙๓๓ ซึ่งเป็นหนังสือต้นแบบในการศึกษานักไวยากรณ์โครงสร้างในสหรัฐอเมริกา ให้ความสำคัญกับภาษาพูด มากกว่าภาษาเขียน ภาษาเขียนเป็นเพียงสัญลักษณ์แทนภาษาพูดเท่านั้น บลูมฟิลด์ ถือว่าพฤติกรรมย่อมเกิดจากสาเหตุและอธิบายได้ ตามหลักทฤษฎีการเรียนรู้แบบ Stimulus - Response (S - R) (สิ่งเร้า - ปฏิกริยาตอบสนอง) เขามีความเห็นว่าเป็นแนวคิดนี้ทำให้การอธิบายหลักภาษาของเขาควรมีหลักเกณฑ์ และพิสูจน์ได้เช่นคำว่าเดียวกับวิทยาศาสตร์แขนงอื่น ๆ แต่นักวิทยาศาสตร์รุ่นต่อมาเห็นว่าการอธิบายภาษาของบลูมฟิลด์ขัดกับธรรมชาติที่แท้จริงของภาษา โดยเฉพาะในเรื่องของความหมาย เพราะความหมายไม่ใช่สิ่งคงที่เสมอไป บลูมฟิลด์ อธิบายความหมาย โดยใช้หลักทฤษฎีการเรียนรู้ของนักจิตวิทยา กลุ่ม Behaviorism เช่น เมื่อพูดว่า ปากกา เราหมายถึงของอย่างหนึ่งที่ใช้เป็นเครื่องมือในการเขียน การที่เราเรียนรู้ความหมายของปากกาได้ เพราะจำเสียงปากกา ควบคุมลักษณะของปากกาที่เรามองเห็นได้ การที่เราสามารถใช้คำว่าปากกาได้โดยในที่นั้นไม่มีปากกาให้เห็น ก็เพราะเรานึกถึงภาพปากกาในความคิดของเรา หรือกล่าวได้ว่าเราอาศัยความจำเชื่อมโยงไปถึงลักษณะปากกาที่เราเคยเห็น^{๑๓}

ภาษาศาสตร์ (Linguistics) เป็นการศึกษาภาษาต่างๆ โดยอาศัยวิธีเชิงวิทยาศาสตร์ (Scientific Study) เรียกว่า การศึกษาภาษาศาสตร์ (Linguistics) เป็นทฤษฎีของการศึกษาภาษาอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วยโครงสร้างต่างๆ มีระบบเสียง ระบบคำ และโครงสร้างประโยค จึงทำให้

^{๑๒} วิไลวรรณ ขนิษฐนันท์, ภาษาและภาษาศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๗) หน้า ๑๖๐.

^{๑๓} จินดา เสงสมบูรณ์, ภาษาศาสตร์เบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๗), หน้า ๓๓.

ผู้วิจัยสนใจศึกษาภาษาเขมรตามแนวภาษาศาสตร์ เพราะผู้วิจัยต้องการศึกษา โครงสร้างต่างๆ มีระบบเสียง ระบบคำ และโครงสร้างประโยค การเปลี่ยนแปลงภาษาเขมร และการเปรียบเทียบ การใช้คำศัพท์หมวดคำต่างๆ

๒.๑.๒ ภาษาเขมร

ความรู้เกี่ยวกับประวัติภาษาเขมรตระกูลภาษาออสโตร-เอเชียติก เป็นตระกูลภาษาหนึ่งที่พูดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ สาขา ได้แก่ มุนดา มอญ-เขมร และนิโคบาร์ส ดังนั้นชื่อของตระกูลภาษานี้จึงหมายถึงเอเชียใต้ในบรรดาภาษากลุ่มนี้ทั้งหมด เป็นภาษาที่มีบันทึกทางประวัติศาสตร์ยาวนาน ภาษาที่เหลื่อมมักเป็นภาษาที่พูดโดยชนกลุ่มน้อย ตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก มีการแพร่กระจายตั้งแต่อินเดีย บังกลาเทศ และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จึงเชื่อกันว่าตระกูลภาษานี้ เป็นภาษาดั้งเดิมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และอินเดียตะวันออกเฉียงใต้ ส่วนภาษากลุ่มอื่นในบริเวณนี้ ได้แก่ ตระกูลอินโด-ยูโรเปียน ไต-กะไต ดรಾವิดิเยน และจีน-ทิเบต ตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติกอยู่ในตระกูลภาษาย่อยทิเบต-พม่าในเนปาลตะวันออกเฉียงใต้ นักภาษาศาสตร์บางคนเชื่อว่า ภาษานี้เกี่ยวข้องกับตระกูลภาษาออสโตรนีเซียน

ภาษาเขมรแตกต่างไปจากภาษาในประเทศเพื่อนบ้าน เนื่องจากไม่มีเสียงวรรณยุกต์

ชาวกัมพูชาใช้ภาษาเขมร เป็นภาษาราชการ และมีทั้งหมด ๒๔ จังหวัด ๒ กรุง ภาษาเขมรนอกจากจะมีใช้ภายในราชอาณาจักรกัมพูชาแล้ว ยังมีใช้ในภาษาเขมรถิ่นในประเทศไทย ได้แก่ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี นครราชสีมา สระแก้ว ปราจีนบุรี จันทบุรี และ ตราด

ภาษาเขมรแบ่งเป็นภาษาถิ่นในกัมพูชา แบ่งได้ ๓ ถิ่น ดังนี้

๑) ภาษาเขมรเหนือ **ខ្មែរເໜືອ** หรือภาษาเขมรบน เป็นภาษามีใช้ในเขต จ.บุรีรัมย์ จ.สุรินทร์ และ จ.ศรีสะเกษ

๒) ภาษาเขมรกลาง **ខ្មែរកណ្តាល** หรือภาษาเขมรกลาง ซึ่งจัดเป็นภาษาราชการ มีใช้ในราชอาณาจักรกัมพูชาทั้งหมด

๓) ภาษาเขมรใต้ **ខ្មែរក្រោម** เป็นภาษาเขมร ที่มีใช้ทางตอนใต้ของประเทศ เวียดนาม

ชาวกัมพูชาที่ใช้ภาษาเขมรกลางในราชธานีพนมเปญ มีลักษณะการใช้ภาษาที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ โดยมีการออกเสียงที่เปลี่ยนแปลงเสียงจากเดิม แต่ความหมายไม่เปลี่ยน เช่นคำว่า

- **គ្រឿង** - *เครื่อง* ออกเสียงเป็น *เขื่อง* แปลว่า “เครื่อง”

- **ទ្រង់** - *ตรง* ออกเสียงเป็น *อฺง* แปลว่า “กรง”

- ไตร้ - ปรา ออกเสียงเป็น เพียม แปลว่า “ห้า”
- เจริญ - เรียน ออกเสียงเป็น เฮียน แปลว่า “เรียน”
- เจริญ - เปรอ ออกเสียงเป็น เพอ แปลว่า “ใช้”

ระบบเสียง (Phonology) คือ การศึกษาภาษาเพื่อวิเคราะห์หาจำนวนหน่วยเสียงของภาษาเมื่อศึกษาหาหน่วยเสียงแล้ว ก็จะได้ผลการศึกษาที่ เรียกว่า ระบบเสียง

หน่วยเสียง (Phoneme) หมายถึง หน่วยที่เล็กที่สุดที่มีนัยสำคัญสำหรับพูดในภาษา เพราะหน่วยเสียงเหล่านี้ เมื่อนำมาประกอบเป็นคำก็สามารถเป็นองค์ประกอบของคำต่างๆ ได้ และทำให้คำหนึ่งมีความหมายต่างจากอีกคำหนึ่งได้เมื่อต่างหน่วยเสียงกันอย่างมีระบบ^{๑๔}

พยัญชนะ (Consonant) หมายถึง เสียงที่เปล่งออกมา ลมจะถูกกักไว้หรือโดยการที่กล่องเสียงหรือช่องปากหรือลมถูกผลักดัน หรือถูกบีบให้ลมผ่านช่องแคบๆออกมา หรือ ถูกทำให้หันเหไปจากส่วนกลางของช่องปากไปข้างๆลิ้นหรือทำให้เส้นเสียงในลำคอหรือปลายลิ้นเกิดการสั่นสะเทือนขึ้น

สระ Vowel เป็นเสียงที่เปล่งออกมาจากปอดมาทางช่องปาก โดย ไม่มีอะไรมาปิดขวางทางลมเพื่อให้ลมสามารถผ่านออกมาจากปอด มาถึงริมฝีปาก หรือ ฟันออกมาจากปาก โดยไม่มีการกักหรือปิดลม ไม่ถูกกักหรือถูกบีบ ณ จุดใดจุดหนึ่งหรือไม่มีการหักเหจากตรงกลางไปทางข้างลิ้น หรือ ไม่มีการสั่นสะเทือนที่เส้นเสียง

หน้าที่ของสระ เป็นเสียงที่ทำหน้าที่เป็นแก่นของคำหรือของพยางค์ในภาษาต่างๆนั่นเอง เพราะว่าคำในภาษาทุกภาษาจะเป็นพยางค์ได้จะต้องอาศัยสระเป็นแก่นของพยางค์ สำหรับยึดติดกันให้เป็นเสียงหนึ่งเดียวเด่นดังเป็นช่วงๆในขณะที่พูดออกมาเป็นพยางค์ๆหรือเป็นคำ^{๑๕}

การวิเคราะห์หน่วยคำ (Morphology) ว่าเกิดขึ้นอย่างไรบ้าง เป็นการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยคำและหน่วยเสียง พิจารณาว่าหน่วยเสียงใดบ้างจะมีหน้าที่เป็นหน่วยคำ ให้พิจารณาจากรวมกลุ่มของส่วนย่อยแสดงหน่วยคำ หรือเรียกว่า Morph เช่นคำว่า Painter ประกอบด้วย ๕ หน่วยเสียง คือ /p-ei-n-t-ə/ ซึ่งเมื่อพิจารณาส่วนย่อยแสดงหน่วยคำหรือ Morph แล้วจัดได้ ๒ ส่วนคือ /peint/ และ /ə/ ต่อไปจึงพิจารณาให้ส่วนย่อยแสดงหน่วยนี้เป็น ๒ หน่วยคำ คือ {peint} และ {ə} หรืออีกนัยหนึ่งว่า หน่วยคำย่อย หรือ เป็นหน่วยสาระ (Substance) ส่วน

^{๑๔} เรืองเดช ปันเขื่อนขัตติย์, *ภาษาศาสตร์ภาษาไทย*, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๑๔๗.

^{๑๕} เรืองเดช ปันเขื่อนขัตติย์, *ภาษาศาสตร์ภาษาไทย*, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๔๗.

หน่วยคำ (Morpheme) หรือเป็นหน่วยแสดงรูป (Form) หน่วยคำเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดในโครงสร้างทางภาษาที่สามารถให้ความหมายได้ ซึ่งความหมายในที่นี้อาจหมายถึง ความหมายเชิงโครงสร้าง (Structural Meaning) ที่ก่อให้เกิดโครงสร้างทางไวยากรณ์ที่ต่างกัน หรือความหมายเชิงเนื้อความ (Content Meaning) ถ้าแบ่งแยกออกไปอาจทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง หรือไร้ความหมายก็ได้ เช่นคำว่า จากตัวอย่าง {peint} ข้างต้น หากแบ่งแยกต่อไปเป็น {pein} (หมายถึง Pain) กับ {t} พบว่า {pein} จะมีความหมายเปลี่ยนไป และ {t} จะไร้ความหมาย ดังนั้น {pein} จึงเป็นหน่วยเสียงที่เล็กที่สุดในกลุ่มหน่วยเสียง /peintə/^{๑๖}

บลูมฟิลด์ ได้ทำการศึกษาเรื่องระบบเสียง (Phonology) และระบบคำ (Morphology) นักภาษาศาสตร์กลุ่มโครงสร้าง ด้วยวิธีวิทยาศาสตร์ นับว่าประสบความสำเร็จ แต่ในเรื่องของระบบความสัมพันธ์ของถ้อยคำเป็นวลีและประโยค (Syntax) นั้นยังมีจุดอ่อนอยู่มาก เพราะเรื่องความสัมพันธ์ของถ้อยคำนั้นต้องเกี่ยวข้องกับ ความหมาย โดยตรง ด้วยเหตุนี้ภาษาศาสตร์รุ่นต่อๆ มาจึงได้พยายามการศึกษาในเรื่องนี้

ภาษาเขมร เป็นหนึ่งในภาษาหลักของสาขามอญ-เขมร สังกัดตระกูลออสโตรเอเชียติก ซึ่งภาษาเขมรได้รับอิทธิพลมาจากภาษาบาลีและสันสกฤตพอสมควร อิทธิพลเหล่านี้มาจากอิทธิพลของศาสนาพุทธและศาสนาฮินดูที่มีต่อวัฒนธรรมของชาวเขมร ในอิทธิพลอื่นๆ เช่นคำว่าภาษาไทย และภาษาลาวเป็นผลจากการติดต่อกันทางภาษาและความใกล้ชิดทางภูมิศาสตร์^{๑๗}

ภาษาเขมรเป็นภาษาที่น่าสนใจเพราะเป็นทั้งภาษาพูด และภาษาเขียน ชาวกัมพูชาใช้ภาษาเขมรประจำชาติ ใช้ในภาษาราชการของราชอาณาจักรกัมพูชาหนึ่งในอาเซียน เป็นภาษาที่ใช้ในการศึกษา และภาษาที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารของคนในชาติ ใช้ในการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกันระหว่างชาวกัมพูชาด้วยกันภายในประเทศ ภาษาเขมรจึงมีความสำคัญสำหรับชาวกัมพูชาทุกคน

ลักษณะของภาษาเขมร มีระบบโครงสร้างภาษาเขมร ประกอบด้วย ระบบเสียง ระบบคำ และระบบประโยค และไวยากรณ์ของภาษาเขมร ประกอบด้วย ประธาน-กริยา-กรรม โดยเรียงรูปแบบประโยคเหมือนกับภาษาไทย นอกจากนั้นภาษาเขมรยังมีเอกลักษณ์เฉพาะที่พิเศษ เรียกว่า คำแผลง ซึ่งมีรากศัพท์เดิมและทำให้เกิดคำใหม่ขึ้นมา โดยการเติมคำเติมหน้า เติมกลาง และการซ้อนพยางค์

^{๑๖} พิณทิพย์ ทวยเจริญ, ภาพรวมของการศึกษาสันสกฤตและภาษาศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๗), หน้า ๓๑๑.

^{๑๗} <http://www.changnoi-holiday.com/cambodia/language.php> (เข้าถึงเมื่อ ๖ มกราคม ๒๕๖๑)

๒.๑.๓. ระบบเสียง (Phonology)

ระบบเสียง คือ การศึกษาภาษาเพื่อวิเคราะห์หาจำนวนหน่วยเสียงของภาษา เมื่อศึกษาหาหน่วยเสียงแล้ว ก็จะได้ผลการศึกษาที่ เรียกว่า ระบบเสียง สำหรับระบบเสียงในภาษา เขมรจะมีจำนวน ๒ ระบบ คือระบบเสียงพยัญชนะและระบบเสียงสระ รวมทั้งระบบโครงสร้างพยางค์ หน่วยเสียง (Phonemes)

เรื่องเดช ปันเขื่อนขัตติย์^{๑๘} ได้กล่าวว่า หน่วยเสียง หมายถึง หน่วยที่เล็กที่สุด ที่มีนัยสำคัญสำหรับพูดในภาษา เพราะหน่วยเสียงเหล่านี้ เมื่อนำมาประกอบเป็นคำก็สามารถเป็นองค์ประกอบของคำต่างๆ ได้ และทำให้คำหนึ่งมีความหมายต่างจากอีกคำหนึ่งได้เมื่อต่างหน่วยเสียงกันอย่างมีระบบ

พยัญชนะ (Consonant) หมายถึง เสียงที่เปล่งออกมา ลมจะถูกกักไว้หรือโดยการที่กล่องเสียงหรือช่องปากหรือลมถูกผลักดัน หรือถูกบีบให้ลมผ่านช่องแคบๆ ออกมาหรือถูกทำให้หันเหไปจากส่วนกลางของช่องปากไปข้างๆ ลิ้น หรือทำให้เส้นเสียงในลำคอหรือปลายลิ้นเกิดการสั่นสะเทือนขึ้น

หน่วยเสียงสระ (Vowel) หมายถึง เสียงที่เปล่งออกมาจากปอดมาทางช่องปาก โดยไม่มีอะไรมาปิด ขวางทางลมเพื่อให้ลมสามารถผ่านออกมาจากปอด มาถึงริมฝีปาก หรือฟัน ออกมาจากปากโดย ไม่มีการกักหรือปิดลม ไม่ถูกกักหรือถูกบีบ ณ จุดใดจุดหนึ่ง หรือไม่มีการหักเหจากตรงกลางไปทางข้างลิ้น หรือไม่มีการสั่นสะเทือนที่เส้นเสียง

หน้าที่ของสระคือ เสียงที่ทำหน้าที่เป็นแก่นของคำหรือของพยางค์ในภาษาต่างๆ นั้นเอง เพราะว่าคำในภาษาทุกภาษาจะเป็นพยางค์ได้จะต้องอาศัยสระเป็นแก่นของพยางค์ สำหรับยึดติดกันให้เป็นเสียงหนึ่งเดียวเด่นดังเป็นช่วงๆ ในขณะที่พูดออกมาเป็นพยางค์ๆ^{๑๙}

หลักการเขียนอักษรวิธีภาษาเขมรมี ๓ รูปแบบ คือ

๑) แบบอักษรเจริย หรืออักษรเฉียงหรืออักษรเอน อักษรรูปแบบนี้เขียนง่ายเป็นที่นิยมในการเขียนมาก ซึ่งใช้เขียนเนื้อหาหรือข้อความต่างๆ ไป

^{๑๘} เรื่องเดช ปันเขื่อนขัตติย์, *ภาษาศาสตร์ภาษาไทย*, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๔๗.

^{๑๙} เรื่องเดช ปันเขื่อนขัตติย์, *ภาษาศาสตร์ภาษาไทย*, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๑๐๓.

๒) แบบอักษรมูล หรืออักษรกลม ใช้เขียนข้อความหรือเนื้อหาที่เน้นสำคัญ ต้องการความโดดเด่นและเกิดความแตกต่างจากอักษรเจี๊ยงเช่นคำว่า การใช้เขียนชื่อบุคคล ชื่อสถานที่ ชื่อถนน ชื่อประเทศ หัวข้อในเอกสาร พาดหัวข่าวหนังสือพิมพ์และอื่นๆ

๓) แบบอักษรเขมรหรือขอมโบราณ ใช้เขียนยันต์ เขียนหนังสือทางธรรม ใช้เขียนศิลาจารึกบอกเล่าเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

ราชอาณาจักรกัมพูชา มีความคล้ายคลึงกันหลายอย่างกับ ไทย และ สปป.ลาว โดยเฉพาะ ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา ความเชื่อ ซึ่งมีความใกล้ชิดทางภูมิศาสตร์และมีความคล้ายคลึงกันทางภาษา ลักษณะของภาษาเขมรมีดังนี้

- ภาษาเขมรแตกต่างจากภาษาไทย ซึ่งภาษาเขมรไม่มีเสียงวรรณยุกต์
- พยัญชนะในภาษาเขมร มี ๒๒ หน่วยเสียง
- คู่เทียบเสียงพยัญชนะภาษาเขมร มีจำนวน ๒๑ หน่วยเสียง
- หน่วยเสียงสระภาษาเขมร มีจำนวน ๓๑ หน่วยเสียง
- คู่เทียบเสียงสระภาษาเขมร มีจำนวน ๑๑ หน่วยเสียง
- หน่วยเสียงพยัญชนะควบกล้ำ ๘๕ หน่วยเสียง
- หน่วยเสียงพยัญชนะตัวสะกด ๑๓ หน่วยเสียง

ระบบเสียงภาษาเขมรมีดังนี้

๑) หน่วยเสียงพยัญชนะและสระภาษาเขมร ซึ่งหน่วยเสียงพยัญชนะภาษาเขมร มีจำนวน ๒๒ หน่วยเสียง คือ /p/, /t/, /c/, /k/, /q/, /ph/, /th /, /ch/, /kh/, /d/, /b/, /f/, /s/, /h/, /m/, /n/, /ñ/, /ŋ/, /r/, /l/, /w/, /y/ และหน่วยเสียงสระภาษาเขมร มีจำนวน ๓๑ หน่วยเสียง หน่วยเสียงสระภาษาเขมรมีจำนวน ๔ แบบ รวม ๓๑ หน่วยเสียง ได้แก่ หน่วยเสียงสระเดี่ยวเสียงสั้น มี ๘ หน่วยเสียง คือ /i/, /e/, /ɨ/, /ə/, /a/, /ɑ/, /u/, /o/ หน่วยเสียงสระเดี่ยวเสียงยาว มี ๑๐ หน่วยเสียง คือ /ii/, /ee/, /εε/, /ii/, /əə/, /aa/, /ɑɑ/, /uu/, /oo/, /oo/, /oo/ หน่วยเสียงสระประสมเสียงสั้น มี ๓ หน่วยเสียง คือ /ěə/, /ũə/, /õə/ หน่วยเสียงสระประสมเสียงยาว มี ๑๐ หน่วยเสียง คือ /iə/, /ei/, /ie/, /əi/, /ae/, /aə/, /ao /, /ũə/, /ou/, /oə/

๒) คู่เทียบเสียงสระภาษาเขมร มี ๑๑ คู่เทียบเสียง ประกอบด้วย คู่เทียบเสียงสระเดี่ยวเสียงสั้นเป็นคู่เสียงกับหน่วยเสียงสระเดี่ยวเสียงยาว ๘ คู่เทียบเสียง และคู่เทียบเสียงสระประสมเสียงสั้นเป็นคู่หน่วยเสียงสระประสมเสียงยาว ๓ คู่เทียบเสียง รวมทั้งหมด ๒๑ คู่เทียบเสียง

๓) หน่วยเสียงพยัญชนะควบกล้ำภาษาเขมร มีจำนวน ๘๕ หน่วยเสียง

๔) หน่วยเสียงพยัญชนะกตภาษาเขมร มีจำนวน ๑๓ หน่วยเสียง คือ /k/, /ŋ/, /t/, /p/, /n/, /m/, /y/, /w/, /q/, /c/, /ñ/, /l/, /s/ และ /h/

หน่วยเสียงพยัญชนะและสระภาษาเขมร

หน่วยเสียงพยัญชนะภาษาเขมร มีจำนวน ๒๒ หน่วยเสียง ดังนี้

ตารางที่ ๒.๑ หน่วยเสียงพยัญชนะ ^{๒๐}

Phonemes		Bilabial	Labio - dental	Alveolar	Palatal	Velar	Glottal
Stop / vl.	Unas.	p		t		k	q
	Asp.	ph		th		kh	
Affricates	Unas.				c		
	Asp.				ch		
Implosives	Vd.	b		d			
Nasals	Vd.	m		n	ñ	ŋ	
Fricatives	Vl.		f*	s			h
Lateral	Vd.			r			
Trill	Vd.			l			
Semi-vowels	Vd.	w			y		

*borrowed phoneme

ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มหน่วยเสียงพยัญชนะภาษาเขมร ๒ ลักษณะ คือ แบ่งตามลักษณะของเสียงและแบ่งตามฐานกรณ์ของเสียงมีดังนี้

ก. หน่วยเสียงพยัญชนะแบ่งตามลักษณะของเสียง มีจำนวน ๖ กลุ่ม คือ

๑) พยัญชนะเสียงหยุด มีจำนวน ๑๑ หน่วยเสียง ได้แก่ /p /, /t/, /c/, /k/, /q/, /ph/, /th/, /ch/, /kh/, /d/, /b/

๒) พยัญชนะเสียงเสียดแทรก มีจำนวน ๓ หน่วยเสียง ได้แก่ /f/, /s/, /h/

๓) พยัญชนะเสียงนาสิก มีจำนวน ๔ หน่วยเสียง ได้แก่ /m/, /n/, /ñ/, /ŋ/

^{๒๐} Susiya Nakprat, "A descriptive study of the Buriram dialect of high khmer", **Doctor of Philosophy in Linguistics**, (Nagpur University. India, 1991), หน้า ๑๐.

- ๔) พยัญชนะเสียงข้างลิ้น มีจำนวน ๑ หน่วยเสียง ได้แก่ /l/
 ๕) พยัญชนะเสียงรัว มีจำนวน ๑ หน่วยเสียง ได้แก่ /r/
 ๖) พยัญชนะเสียงกึ่งสระหรืออัมสระ มีจำนวน ๒ หน่วยเสียง ได้แก่ /w/, /y/
 ข. หน่วยเสียงพยัญชนะแบ่งตามลักษณะของฐานกรณ์ของเสียง มีจำนวน ๖ กลุ่ม คือ
 ๑) พยัญชนะที่เกิดจากริมฝีปากทั้งสอง มีจำนวน ๕ หน่วยเสียง ได้แก่ /p/, /ph/, /b/, /m/, /w/
 ๒) พยัญชนะที่เกิดจากริมฝีปากกับฟันบน มีจำนวน ๑ หน่วยเสียง ได้แก่ /f/
 ๓) พยัญชนะที่เกิดจากปลายลิ้นกับปุ่มเหงือก มีจำนวน ๗ หน่วยเสียง ได้แก่ /t/, /th/, /d/, /s/, /n/, /r/, /l/
 ๔) พยัญชนะที่เกิดกับเพดานแข็ง มีจำนวน ๓ หน่วยเสียง ได้แก่ /c/, /ch/, /y/
 ๕) พยัญชนะที่เกิดกับเพดานอ่อน มีจำนวน ๔ หน่วยเสียง ได้แก่ /k/, /kh/, /ñ/, /ŋ/
 ๖) พยัญชนะที่เกิดจากช่องว่างระหว่างเส้นเสียง มีจำนวน ๒ หน่วยเสียง ได้แก่ /q/, /h/
 คำศัพท์ของหน่วยเสียงพยัญชนะภาษาเขมร เช่นคำว่า

/p/	/paa/	“พ่อ”	ប៉ា
/t/	/taa/	“ตา”	តា
/c/	/cap/	“จับ”	ចាប់
/k/	/koun/	“ลูก”	កូន
/q/	/qan/	“อย่าง”	អាំង

คู่เทียบเสียงพยัญชนะภาษาเขมร

คู่เทียบเสียงพยัญชนะภาษาเขมร มีจำนวน ๒๒ คู่เทียบเสียง ประกอบด้วย คู่เทียบเสียงพยัญชนะภาษาเขมรมีจำนวน ๑๑ คู่เทียบเสียง คู่เทียบเสียงพยัญชนะภาษาเขมร ที่ใช้การเติมฟันหนู มีจำนวน ๗ คู่เทียบเสียง และคู่เทียบเสียงพยัญชนะภาษาเขมร ที่ใช้มีการเติมตรีศัพท์ มีจำนวน ๔ คู่เทียบเสียง

หน่วยเสียงสระภาษาเขมร

หน่วยเสียงสระ ภาษาเขมรมีหน่วยเสียงสระทั้งหมด ๓๑ หน่วยเสียง แบ่งตามลักษณะของเสียงเป็นหน่วยหน่วยเสียงสระเดี่ยวเสียงยาว หน่วยเสียงสระเดี่ยวเสียงสั้น หน่วยเสียงสระประสมเสียงยาว และหน่วยเสียงสระประสมเสียงสั้น^{๒๑}

^{๒๑} อุบล เทศทอง, ภาษาเขมรเพื่อการสื่อสาร, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๘), หน้า ๒๔.

หน่วยเสียงสระภาษาเขมรมีจำนวน ๔ แบบ รวม ๓๑ หน่วยเสียง ได้แก่

หน่วยเสียงสระเดี่ยวเสียงสั้น มี ๘ หน่วยเสียง คือ /i/, /e/, /ɨ/, /ə/, /a/, /ɑ/, /u/, /o/

หน่วยเสียงสระเดี่ยวเสียงยาว มี ๑๐ หน่วยเสียง คือ /ii/, /ee/, /εε/, /iɨ/, /əə/, /aa/, /aa/, /uu/, /oo/, /vv/

หน่วยเสียงสระประสมเสียงสั้น มี ๓ หน่วยเสียง คือ /ɛə/, /nə/, /ɔə/

หน่วยเสียงสระประสมเสียงยาว มี ๑๐ หน่วยเสียง คือ /iə/, /ei/, /iə/, /əi/, /ae/, /aə/, /ao /, /nə/, /ou/, /və/

๑) หน่วยเสียงสระเดี่ยวเสียงสั้นมี ๘ หน่วยเสียง คือ /i/, /e/, /ɨ/, /ə/, /a/, /ɑ/, /u/, /o/

ตารางที่ ๒.๒ ตารางหน่วยเสียงสระเดี่ยวเสียงสั้น

	สระหน้า	สระกลาง	สระหลัง
เสียงสูง	/i/	/ɨ/	/u/
เสียงกลางสูง	/e/	/ə/	/o/
เสียงกลางต่ำ		/a/	
เสียงต่ำ		/ɑ/	

๒) หน่วยเสียงสระเดี่ยวเสียงยาว มี ๑๐ หน่วยเสียง คือ /ii/, /ee/, /εε/, /iɨ/, /əə/, /aa/, /aa/, /uu/, /oo/, /vv/

ตารางที่ ๒.๓ ตารางหน่วยเสียงสระเดี่ยวเสียงยาว

	สระหน้า	สระกลาง	สระหลัง
เสียงสูง	/ii/	/iɨ/	/uu/
เสียงกลางสูง	/ee/	/əə/	/oo/
เสียงกลางต่ำ	/εε/	/aa/	/vv/
เสียงต่ำ		/aa/	

๓) หน่วยเสียงสระประสมเสียงสั้น มี ๓ หน่วยเสียง คือ /ěอ/, /ńอ/, /ỏอ/

ตารางที่ ๒.๔ ตารางหน่วยเสียงสระประสมเสียงสั้น

	สระหน้า	สระกลาง	สระหลัง
เสียงสูง			/ńอ/
เสียงกลางสูง	/ěอ/		/ỏอ/

๔) หน่วยเสียงสระประสมเสียงยาว มีจำนวน ๑๐ หน่วยเสียง คือ /iอ/, /ei/, /iอ/, /อi/, /ae/, /aอ/, /ao/, /ńอ/, /ou/, /วอ/

ตารางที่ ๒.๕ ตารางหน่วยเสียงสระประสมเสียงยาว

	สระหน้า	สระกลาง	สระหลัง
เสียงสูง	/iอ/	/iอ/	/uอ/
เสียงกลางเสียงสูง	/ei/	/อi/	/ou/
เสียงกลางต่ำ	/ae/	/aอ/	/วอ/
เสียงต่ำ		/ao/	

คู่เทียบเสียงสระภาษาเขมร

คู่เทียบเสียงสระภาษาเขมร มี ๑๑ คู่เทียบเสียง ประกอบด้วย คู่เทียบเสียงสระเดี่ยวเสียงสั้นเป็นคู่เสียงกับหน่วยเสียงสระเดี่ยวเสียงยาวมี ๘ คู่เทียบเสียง และคู่เทียบเสียงสระประสมเสียงสั้นกับคู่หน่วยเสียงสระประสมเสียงยาวมี ๓ คู่เทียบเสียง มีดังนี้

๑) คู่เทียบเสียงสระเดี่ยวเสียงสั้นกับหน่วยเสียงสระเดี่ยวเสียงยาวมีจำนวน ๘ คู่เสียง

ตารางที่ ๒.๖ ตารางคู่เทียบเสียงสระเดี่ยวเสียงสั้นกับหน่วยเสียงสระเดี่ยวเสียงยาว

	สระหน้า	สระกลาง	สระหลัง
เสียงสูง	/i/-/ii/	/i/-/ii/	/u/-/uu/
เสียงกลางสูง	/e/-/ee/	/อ/-/ออ/	/o/-/oo/
เสียงกลางต่ำ		/a/-/aa/	
เสียงต่ำ		/a/-/aa/	

๒) คู่เทียบเสียงสระประสมเสียงสั้นกับหน่วยเสียงสระประสมเสียงยาว มีจำนวน ๓ คู่เทียบเสียง

ตารางที่ ๒.๗ ตารางคู่เทียบเสียงสระประสมเสียงสั้นกับหน่วยเสียงสระประสมเสียงยาว

	สระหน้า	สระกลาง	สระหลัง
เสียงสูง			/iu/-/uo/
เสียงกลางสูง	/ěo/-/ei/		/õo/-/ou/

ก.คู่เทียบเสียงพยัญชนะภาษาเขมร มีจำนวน ๑๐ คู่เทียบเสียง ได้แก่ /k/, /kh/, /c/, /ch/, /d/, /t/, /th/, /n/, /ph/ และ /l/ มีดังนี้

๑.	/kaa/	ก	/koo/	ค
๒.	/khaa/	ข	/khoo/	ฃ
๓.	/caa/	ฅ	/coo/	ฉ
๔.	/chaa/	จ	/choo/	ฌ
๕.	/daa/	ด	/doo/	ต
๖.	/thaa/	ต, ฐ	/thoo/	ถ, ฏ
๗.	/taa/	ท	/too/	ฑ
๘.	/naa/	ณ	/noo/	น
๙.	/phaa/	พ	/phoo/	ป
๑๐.	/laa/	ล	/loo/	ล

สำหรับศัพท์คู่เทียบเสียงพยัญชนะภาษาเขมร /kaa/, /koo/ เช่นคำว่า

/k/	/kaa/	“คอ”	ก
/k/	/koo/	“ไ้”	ค

ข. คู่เทียบเสียงพยัญชนะภาษาเขมร ที่ใช้การเติมสัญลักษณ์ ៉ /mu-se-ke-tõn/ มูสิกจล หรือ /thmĩn kan-dol/ ធ្មេញកណ្តុរ “พันหนู” โดยการเปลี่ยนเสียง มีจำนวน ๗ คู่เทียบเสียง มี

หลักการการหาคู่เทียบเสียง ซึ่งเสียงเดิมเป็นเสียง โอ ซึ่งมีการเปลี่ยนเสียง โอ /o/ ให้เป็นเสียง ออ /aa/ ให้
เติมพินหนู ยกเว้น ๒ - ๓ /baa/ - /poo/ ไม่ใช่คู่เสียงกัน มีดังนี้

/ŋaa/	ង
/ŋaa/	ញ
/maa/	ម
/yaa/	យ
/raa/	រ
/waa/	វ
/baa/	ប

คำศัพท์คู่เทียบเสียงพยัญชนะภาษาเขมร เช่นคำว่า

/maoŋ/	“โมง”	ម៉ោង
/mae/	“แม่”	ម៉ែ

ค. คู่เทียบเสียงพยัญชนะภาษาเขมร เดิมสัญลักษณ์ “ตรีศัพท” /trej-sap/ ตรีศัพท
โดยเปลี่ยนจากเสียง /aa/ เป็นเสียง /oo/ มี ๔ คู่เทียบเสียง

/saa/	ស	/soo/	ស៊
/haa/	ហ	/hoo/	ហ៊
/qaa/	អ	/qoo/	អ៊
/baa/	ប	/boo/	ប៊

คำศัพท์ของคู่เทียบเสียงพยัญชนะภาษาเขมร เช่นคำว่า

/saa-buu/	“สาบู่”	សាប៊ូ
/kaw-suu/	“ยางพารา”	កៅស៊ូ

หน่วยเสียงพยัญชนะควบกล้ำภาษาเขมร

หน่วยเสียงพยัญชนะควบกล้ำ เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะเสียงหนึ่ง เกิดร่วมกับอีก
หน่วยเสียงพยัญชนะเสียงหนึ่ง ทำให้เสียงพยัญชนะสองเสียงออกเสียงร่วมเป็นเสียงเดียวกัน เรียก
เสียงเช่นคำว่านี้ว่า เสียงควบกล้ำ โดยในแต่ละภาษามีเสียงพยัญชนะควบ ซึ่งจะออกเสียงควบกล้ำได้
อย่างสนิทและชัดเจน เช่นคำว่า กว คว ขว เช่นคำว่า กว่า ความ ขวัญ ส่วนเสียงพยัญชนะควบกล้ำ
ร /r/ ล /l/ ที่ควบกล้ำกับพยัญชนะอื่นๆ ส่วนใหญ่มีออกเสียงไม่ชัด เปลี่ยน บ้างออกเสียงเป็น *เขี่ยน*

โปรด บ้างออกเสียงเป็น โปด บางครั้ง คำว่า ประ บ้างออกเสียงเป็น ปละ ประเภทของคำควบกล้ำในภาษาไทย มี ๒ ประเภท คือ

๑) ควบกล้ำแท้ เช่นคำว่า คำควบกล้ำที่ออกเสียงสนิระหว่างพยัญชนะต้นคำ (ก ข ค) ควบกล้ำกับเสียงพยัญชนะ /ว/ เช่นคำว่า กว่า ขวาน ความ ฯลฯ

๒) ควบกล้ำไม่แท้ เช่นคำว่า คำควบกล้ำที่พูด เสียงควบกล้ำไม่แน่นอน คือกล้ำบ้าง ไม่กล้ำบ้าง ระหว่างพยัญชนะ ต้นคำกับเสียง พยัญชนะ /ร/ /ล/ เช่นคำว่า เปลี่ยนแปลง ปลง กรวด กลัว เสียงควบกล้ำไม่แท้ก็อีกประเภทหนึ่ง คือ คำควบกล้ำที่พูดไม่ออกเสียง /ร/ ควบกล้ำ เช่นคำว่า จริง เสริม สร้าง ทรง ทรวด เศร้า ทราบ แทรก ทรัพย์ ซึ่งในภาษาไทยมีจำนวน ๑๗ เสียง เช่น /kw- kr- kl- khw- khr- kh- pr- pl- phr- phl- tr-/ ส่วนเสียงควบกล้ำ /thr-br- bl- fr-fl- dr-/ เป็นเสียงควบกล้ำมาจากต่างประเทศ^{๒๒}

ประเภทของคำควบกล้ำในภาษาไทย ได้แก่ คำควบกล้ำที่ออกเสียงสนิระหว่างพยัญชนะต้นคำ /kd/, /kw/, /kn/, /km/, /kn/, /phq/, /sm/ เป็นต้น คำควบกล้ำที่พูด เสียงควบกล้ำไม่แน่นอน คือกล้ำบ้าง ไม่กล้ำบ้าง ระหว่างพยัญชนะ ต้นคำกับเสียง พยัญชนะ /ร/, /ล/ เช่น เปลี่ยนแปลง /kr/, /pr/, /kl/, /pl/, /sr/ เป็นต้น

คำศัพท์เสียงพยัญชนะควบกล้ำภาษาเขมร เช่นคำว่า

/kd/	/kdaw/	“ร้อน”	ក្តៅ
/sl/	/slap/	“ตาย”	ស្លាប់
/kr/	/kraap/	“กราบ”	ក្រាប
/sm/	/smah/	“ชื่อสัตย์”	ស្មោះ
/sr/	/sraa/	“เหล่า”	ស្រា
/tr/	/trəy/	“ปลา”	ត្រី
/pht/	/phtəh/	“บ้าน”	ផ្ទះ
/cr/	/craən/	“มาก”	ច្រើន

ช้อยกเว้น สำหรับพยัญชนะ /baa/ เมื่อควบกล้ำกับพยัญชนะใดก็ตามจะออกเสียงเป็น /paa/ เสมอ เช่นคำว่า

^{๒๒} เรืองเดช ปันเขื่อนขัตติย์, ภาษาศาสตร์ภาษาไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๖๕.

/pdəy/	“สามี”	พี่
/praə/	“ไซ้”	ปรี

หน่วยเสียงพยัญชนะสะกดภาษาเขมร

หน่วยเสียงพยัญชนะสะกด ทำหน้าที่สะกดหรือประสมอยู่ท้ายพยางค์ มี ๑๓ มาตรฐานดังนี้

- ๑) แม่ก /k/ พยัญชนะสะกดในภาษาเขมร ได้แก่ /ก ฆ ค ฃ/

/phək/	“ตี๋ม”	ตี๋ก
/sok/	“สุข”	สุข
- ๒) แม่กง /ŋ/ พยัญชนะสะกดในภาษาเขมร ได้แก่ /ង/

/caŋ/	“ผูก”	ชង
/ciəŋ/	“กว่า”	ฉ่าง
- ๓) แม่กต /t/ พยัญชนะสะกดในภาษาเขมร ได้แก่ /ត ទ ដ ឌ ថ ធ ធ ជ/

/baat/	“ครีบ”	ตาด
/kat/	“จุด”	กัต
- ๔) แม่กบ /p/ พยัญชนะสะกดในภาษาเขมร ได้แก่ /ប ព ភ/

/phiəp/	“ภาพ”	ภาต
/loop/	“โลก”	โลก
- ๕) แม่กน /n/ พยัญชนะสะกดในภาษาเขมร ได้แก่ /ណ ន/

/kun/	“บุญคุณ”	คูน
/koun/	“หนัง, ภาพยนตร์”	คูน
- ๖) แม่กม /m/ พยัญชนะสะกดในภาษาเขมร ได้แก่ /ម/ และสระ /័/

/daəm/	“ต้น”	เดียม
/soum/	“ขอ”	สูม
- ๗) แม่เกย /y/ พยัญชนะสะกดในภาษาเขมร ได้แก่ /យ/ และสระ /័/

/cuəy/	“ช่วย”	จួយ
/niy/	“แห่ง”, “ของ”, “ใน”	ไน
- ๘) แม่เกอว /w/ พยัญชนะสะกดในภาษาเขมร ได้แก่ /វ/ และสระ /េ/

/kaew/	“แก้ว”	ไกว
/tiw/	“ไป”	เต

๙) สะกดด้วยเสียง กัก /q/ พยัญชนะสะกดในภาษาเขมร ได้แก่ /ก ฆ ฉ ฆ/ และ สระ /ิ/

/saaq/ “ทดลอง” ฅาก

/niəq/ “นาค” ฅาค

๑๐) สะกดด้วยเสียง จ /c/ พยัญชนะสะกดในภาษาเขมร ได้แก่ / ฅ ฅ/

/kaac/ “ดูร้าย” ฅาค

/muc/ “ดำ”, “มุด” ฅรียา ฅุฅ

๑๑) สะกดด้วยเสียง ญ /ñ/ พยัญชนะสะกดในภาษาเขมร ได้แก่ /ฅญ/

/piñ/ “เต็ม” ฅตญ

/cəñ/ “ออก” ฅตญ

๑๒) สะกดด้วยเสียง ล /l/ พยัญชนะสะกดในภาษาเขมร ได้แก่ /ฅล/

/coul/ “เข้า” ฅูล

/kaal/ “กาลเวลา” ฅาล

๑๓) เสียงพ่นลม /h/ ไม่มีเสียงตัวสะกดนี้ในภาษาไทย ตัวสะกดสระ /◌:/, /qah/ และ ฅ /saa/ ให้ออกเสียงเหมือนมี ฮ สะกดเสมอ พยัญชนะสะกดในภาษาเขมร ได้แก่ /ฅร/, /◌:/, /◌◌:/ เช่นคำว่า

/təəh/ “ตบ” ฅะ

/coh/ “ลง” ฅุ

สำหรับคำที่สะกดด้วยตัว ฅ r /rəw/ สะกดทุกตัวภาษาเขมรนั้น จะไม่ออกเสียงขอตัวสะกดแต่ยัง จะมีการเขียนตัวสะกดคงไว้มีดังนี้

/cuə/ “แถว” , “แนว” ฅู

/haə/ “บิน” ฅู

๒.๑.๔ ระบบคำ

ระบบคำ (Morphology) ของบลูมฟิลด์และนักภาษาศาสตร์กลุ่มโครงสร้าง ด้วยวิธี วิทยาศาสตร์ นับว่าประสบผลสำเร็จ แต่ในเรื่องของระบบความสัมพันธ์ของถ้อยคำเป็นวลี ประโยค (Syntax) นั้น ยังมีจุดอ่อนอยู่มาก เพราะเรื่องความสัมพันธ์ของถ้อยคำนั้นต้องเกี่ยวข้องกับ ความหมาย โดยตรง ด้วยเหตุนี้นักภาษาศาสตร์รุ่นต่อๆ มาจึงได้พยายามหาวิธีการแก้ไขจุดอ่อนของ การศึกษาในเรื่องนี้

ทฤษฎีระบบคำ (Morphology) เป็นหน่วยย่อยที่สุดในระบบไวยากรณ์ของภาษาอินเดีย-ยุโรป การศึกษาเรื่องระบบคำเป็นการศึกษา ต่อจาก เรื่องระบบเสียงของภาษา ด้านไวยากรณ์เรียกว่า

วจีวิภาค ศึกษาเรื่องการจำแนกคำศัพท์ ส่วนแห่งคำพูด ระบบคำ คือ การจัดระเบียบหน่วยคำ (Morpheme) เข้าเป็นคำ

หน่วยคำ (Morphemes) หมายถึง ส่วนของคำพูดที่เล็กที่สุดที่มีความหมายคำศัพท์ทางไวยากรณ์ หน่วยคำ องค์ประกอบที่เล็กที่สุดของระบบไวยากรณ์

๑) ตามความสามารถในการปรากฏในฐานะ ได้แก่ หน่วยคำอิสระ (Free Morpheme) หน่วยคำผูกพัน (Bound Morpheme)

๒) ตามลักษณะเฉพาะของหน่วยคำ ในภาษาที่มีวิภัติปัจจัย ได้แก่ หน่วยคำราก (Root) หน่วยคำเติม (Affixes)

๓) การรับหรือไม่รับหน่วยคำเติม ได้แก่ หน่วยคำปิด (Closing Morphemes) หน่วยคำเปิด (Non-closing Morphemes)

รายการตรวจสอบโครงสร้างพยางค์ ผู้วิจัยได้แนวคิดจากหนังสือภาษาศาสตร์ภาษาไทย แต่งโดย รศ.ดร.เรืองเดช ปันเขื่อนขัตติย์ คำต่างๆ ในภาษาต้องอาศัยพยางค์เป็นหลักในการประกอบคำ มีพยางค์อยู่ ๓ ประเภทคือ คำพยางค์เดียว คำสองพยางค์เดียว และคำหลายพยางค์

เพราะฉะนั้น การศึกษาลักษณะโครงสร้างพยางค์ จึงจำเป็นต้องศึกษาโดยอาศัยลักษณะคำต่างๆ ที่มีอยู่ในภาษาไทยทั้ง ๓ ประเภทดังกล่าว โดยกำหนดสัญลักษณ์ใช้แทนหน่วยเสียงต่างๆ ที่เป็นส่วนประกอบของพยางค์

โครงสร้างพยางค์ภาษาเขมร มีจำนวน ๘ โครงสร้าง คือ - CVC - CVV - CCVC - CCVC - CCVV - CVVC - CCVVC - CCCVVC

C คือ แทนหน่วยเสียงพยัญชนะต้น

CC คือ แทนหน่วยเสียงพยัญชนะควบกล้ำ

V คือ แทนหน่วยเสียงสระเสียงสั้น

VV คือ แทนหน่วยเสียงสระเสียงยาวและสระประสม

เรืองเดช ปันเขื่อนขัตติย์ ได้กล่าวว่า ระบบคำ^{๒๓} (Morphology) หมายถึง การศึกษาเกี่ยวกับหน่วยคำและการประกอบหน่วยคำให้เป็นคำต่างๆ ในภาษา ซึ่งเป็นการศึกษาเกี่ยวกับหน่วยคำ การสร้างหน่วยคำให้เป็นคำต่างๆ และวิธีการจำแนกคำให้เป็นหมวดคำต่างๆ ตามความหมาย ตามตำแหน่งและตามหน้าที่ของคำ

^{๒๓} เรืองเดช ปันเขื่อนขัตติย์, ภาษาศาสตร์ภาษาไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๑๐๓.

หน่วยคำ (Morpheme) หมายถึง หน่วยคำที่เล็กที่สุด ที่มีความหมายในภาษา บางทีหน่วยคำหมายถึงกลุ่มคำของหน่วยเสียงที่มีความหมาย (Meaningful) หรือ มีหน้าที่ในภาษาหน่วยคำ ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพ.ศ. 2542 หน่วยคำ Morpheme หมายถึง หน่วยคำที่เล็กที่สุดในภาษา ซึ่งมีความหมายหรือหน้าที่ทางไวยากรณ์ที่ไม่สามารถแบ่งแยกได้อีกอาจมีลักษณะเป็นส่วนหนึ่งของคำหรือเป็นคำก็ได้ โดยสามารถแบ่งเป็น ๒ ประเภท ได้แก่

ประเภทหน่วยคำอิสระ (Free Morpheme) คือ หน่วยคำที่สามารถปรากฏตามลำพังเป็นคำหรือ หน่วยคำที่ปรากฏตามลำพังได้ ใช้ตามลำพังโดยไม่ต้องมีหน่วยคำอื่นมาประกอบ เช่นคำว่า พี่ น้อง เบ็ด ไก่ เป็นต้น

คำศัพท์หน่วยคำอิสระในภาษาเขมร เช่นคำว่า

/tiə/	“เปิด”	ទា
/mǝn/	“ไก่”	មាន់

ประเภทหน่วยคำไม่อิสระหรือหน่วยคำประสาน (Bound Morpheme) คือหน่วยคำที่ต้องใช้ประกอบกับหน่วยคำอื่นเสมอ ไม่ปรากฏว่าใช้ตามลำพังได้และเมื่อร่วมกับคำอื่นแล้วจะใช้เป็นคำ คำเดียว คือ หน่วยคำที่ปรากฏตามลำพังไม่ได้ ต้องปรากฏ ร่วมกับหน่วยคำอื่นเสมอ เช่นคำว่า จิตรศาสตร์ คนดี การเรียน ความดี ผู้ชาย กระสอบ ประกอบ นักเขียน นักร้อง ขาวนา ขาวสวน ขาวบ้าน พระบรม พระราช พระบรมราช วินัย วิจารณ์ วิวาท วิหาร เป็นต้น

คำศัพท์หน่วยคำไม่อิสระหรือหน่วยคำประสานภาษาเขมร เช่นคำว่า

/kaa-ŋiə/	“การงาน”	ការងារ
/wi-hiə/	“วิหาร”	វិហារ
/nǝq-srae/	“ขาวนา”	អ្នកស្រែ

คำแผลงเป็นหน่วยคำที่สามารถเติมคำอุปสรรคในภาษาเขมรหรือเรียกว่า คำแผลงได้แก่ เกิด-บังเกิด บเรอ-บ่าเรอ เดิน-ดำเนิน เกิด-กำเนิด โดยเติมคำอุปสรรคเช่น /am / แทรกซึ่งสามารถอธิบายได้ว่ามาจากรากศัพท์เดียวกัน เช่นคำว่า

/praə/	“ใช้”	ប្រើ
/pam-raə/	“รับใช้”	បម្រើ
/kaot/	“เกิด”	កើត
/kam-naot/	“กำเนิด”	កំណើត

๒.๑.๕ ระบบประโยค

ประโยค ความหมายของประโยคที่ชนะของนักไวยากรณ์เดิมกับนักนักไวยากรณ์ใหม่มีข้อแตกต่างที่สำคัญคือประโยคในทัศนะของนักภาษาศาสตร์รุ่นเก่าเน้นกลุ่มคำที่มีเนื้อความสมบูรณ์และมีลักษณะเป็นประโยคภาษาเขียนมากกว่าประโยคภาษาพูด เช่น ประโยค คือ ถ้อยที่มีเนื้อความครบบริบูรณ์^{๒๔}

ประโยค คือ คำพูด ข้อความที่บริบูรณ์ตอนหนึ่งๆ ได้แก่ ประโยคบอกเล่า ประโยคปฏิเสธ ประโยคคำถาม และประโยคคำสั่ง^{๒๕}

เรื่องเดช ปันเขื่อนขัตติย์ ได้กล่าวว่า ประโยค คือ ถ้อยคำที่มีเนื้อความครบสมบูรณ์ หรือ คำพูด ข้อความที่บริบูรณ์ตอนหนึ่งๆ เช่นคำว่า ประโยคบอกเล่า ประโยคปฏิเสธ ประโยคคำถาม ซึ่งเป็นข้อความที่มีทั้งภาคประธาน และภาคแสดง มีใจความสมบูรณ์ครบถ้วน รู้ว่าใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไร

ระบบประโยคแบ่งตามจำนวนเนื้อหาได้ ๓ รูปแบบ คือ

ประโยคความเดียว คือประโยคที่มีใจความเดียว คือมีบทประธานบทเดียว และบทกริยาเพียงบทเดียว ประโยคความเดียว สันธานที่ใช้เชื่อมบทกรรมหรือวิเศษณ์เป็นการเชื่อมคำ เช่นคำว่า น้องๆ ชั้นปีที่ ๑ เชื่อฟังพวกเราที่ชั้นปี ๔ อย่างดี

ประโยคความรวม คือ ประโยคที่รวมประโยคความเดียวตั้งแต่ ๒ ประโยคขึ้นไปเข้าด้วยกัน โดยมีสันธานเป็นเครื่องเชื่อม โดยมีข้อสังเกต สันธานใช้เชื่อมประธานหรือกริยาเป็นการเชื่อมประโยค เช่นคำว่า อาหารและน้ำเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์คนเรา

ประโยคความซ้อน คือ ประโยคที่รวมประโยคความเดียวหนึ่งประโยคเป็นประโยคหลัก แล้วมีประโยคความเดียวอื่นมาเสริม ที่เชื่อมประโยคหลักกับประโยคย่อยให้เป็นประโยคความซ้อนแบบนี้ ในภาษาไทยมีคำเชื่อมประโยค เช่น จน, เพราะ, ที่, ซึ่ง, เมื่อ, ให้, ทว่า, ตาม, ราวกับ, เหมือน, ดุจดัง, เสมือน, ระหว่างที่, เพราะเหตุว่า เป็นต้น ในภาษาเขมรมีคำเชื่อมประโยค เช่น ព្រោះ, ព្រោះថា, ពីព្រោះ, ដោយ, ដោយសារតែ, ដែល, ជា, ដូច, ដូចជា, នៅពេលដែល, ប៉ុន្តែ, ក្នុង, អំឡុងពេល, ក៏ដោយ, ទោះបី, ទោះបីថា, សូមបីតែ, នឹង, និង, ដើម្បី, ទាំង, តាំងតែ, តាំងពី, ចំពោះ เป็นต้น เป็นตัวเชื่อมในประโยค

^{๒๔} พระยาอุปกิตศิลปสาร, **หลักภาษาไทย**, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๔), หน้า ๑๙๒.

^{๒๕} ราชบัณฑิตยสถาน, **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน**, (กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์ จำกัด, ๒๕๒๕), หน้า ๘๒๒.

ประโยค หมายถึง คำตั้งแต่ ๓ คำขึ้นไป มาผสมกันแล้วทำให้เป็นประโยคที่สมบูรณ์ ซึ่งรูปประโยคจะประกอบไปด้วย ประธาน + กริยา + กรรม

การประโยคแบ่งตามจำนวนเนื้อความได้ ๖ ชนิด คือ

๑) ประโยคบอกเล่า คือ ประโยคที่ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังทราบประโยคที่มีใจความเพื่อบอกให้ทราบ ว่าใครทำอะไร ทำที่ไหน ทำอย่างไร เป็นการแจ้งเรื่องราวให้ทราบหรือบอกเรื่องราวต่างๆ

๒) ประโยคปฏิเสธ คือ ประโยคที่ผู้พูดต้องการปฏิเสธ ไม่ยอมรับ เมื่อให้ผู้พูดถามประโยคที่มีใจความไม่ตอบรับ มีเนื้อความตรงกันข้ามกับประโยคบอกเล่า มักใช้คำว่า ไม่ ไม่ได้ ไม่ใช่ มิได้ ประกอบประโยคปฏิเสธ

๓) ประโยคคำสั่ง คือประโยคทำหน้าที่บอกให้บุคคลอื่นทำ หรือไม่ทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มักจะละประธานไว้ เช่นคำว่า ห้าม อย่า

๔) ประโยคคำถาม คือ ประโยคที่ผู้พูดต้องการถามให้ผู้ฟังตอบ ประโยคที่มีใจความเป็นคำถาม เพื่อต้องการคำตอบ คำที่เป็นคำถามจะอยู่ต้นประโยค หรือท้ายประโยคก็ได้ ประโยคคำถามที่ต้องการคำตอบรับหรือปฏิเสธ มักมีคำที่ใช้ถามว่า หรือ หรือไม่ ไหน ใคร อะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร เหตุใด เท่าใด เป็นต้น

๕) ประโยคขอร้องอ่อนน้อม คือ ประโยคที่ผู้พูดต้องการที่จะอ่อนน้อม ขอร้องให้ผู้ฟังปฏิบัติตามประโยคที่มีข้อความแสดงความต้องการให้ช่วยเหลือในลักษณะต่างๆ โดยมักจะมีคำว่า โปรด กรุณา ช่วย วาน อยู่หน้าประโยค และมักจะมีคำว่า หน่วย ชิ นะ อยู่ท้ายประโยค

๖) ประโยคแสดงความต้องการ คือ ประโยคที่แสดงความอยากได้ อยากมี อยากเป็น สิ่งใดสิ่งหนึ่ง มักมีคำว่า อยาก ต้องการปรารถนา ประสงค์ อยู่ในประโยค เป็นต้น

๒.๑.๖. การเปรียบเทียบการใช้คำศัพท์ภาษาพูดและภาษาเขียน

เรื่องเดช ปันเขื่อนขัตติย์ ได้กล่าวถึง ภาษาศาสตร์ภาษาไทย ด้านการศึกษาทางอักษรภาษาศาสตร์ว่า ควรมีความรู้เรื่อง อักษรวิทยา (Orthography) เพื่อให้ทราบความสัมพันธ์ของภาษาพูดและภาษาเขียน ดังนั้น อักษรวิทยา (Orthography) คือ ศาสตร์ที่ศึกษาภาษาระบบการเขียนที่เรียกว่า อักษรวิธีของภาษาใดภาษาหนึ่งโดยเฉพาะ หรือ ศึกษาอักษรวิธีของภาษาถิ่นในตระกูลภาษาเดียวกัน

ประวัติความเป็นมาของภาษาไทย ถ้ากล่าวถึงภาษาเขียนแล้ว คนไทยรู้จักอักษรไทย เขียนภาษาไทยมาไม่ต่ำกว่า ๗๐๐ ปีมาแล้ว ส่วนภาษาไทยที่เป็นภาษาพูดนั้นมีพูดมาก่อน

ภาษาเขียนหลายพันปี คือ ตั้งแต่คนไทยเรานับถือกำเนิดมาเป็นคนไทยคนแรก ไม่ทราบว่ามีนานเท่าใด ไม่มีใครพิสูจน์ได้^{๒๖}

๒.๑.๗ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับราชอาณาจักรกัมพูชา

ภาพที่ ๒.๑ แผนที่ราชอาณาจักรกัมพูชา^{๒๗}

เมืองหลวง ราชธานีพนมเปญ

ที่ตั้ง ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ระหว่างเส้นละติจูดที่ ๑๐-๑๔ องศาเหนือกับเส้นลองจิจูดที่ ๑๐๒-๑๐๗ องศาตะวันออก มีพื้นที่ ๑๘๑,๐๓๕ ตร.กม. (ขนาดใหญ่เป็นอันดับ ๙๐ ของโลก)

^{๒๖} เรืองเดช ปันเขื่อนขัตติย์, ภาษาศาสตร์ภาษาไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๙.

^{๒๗} <https://www.nia.go.th/niaweb๕๙/Data๒๕๖๑.pdf> [เข้าถึงเมื่อ ๒๙ มกราคม ๒๕๖๑]

อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดกับไทย (จ.อุบลราชธานี จ.ศรีสะเกษ จ.สุรินทร์ และ จ.บุรีรัมย์) และ ลาว

ทิศตะวันออก ติดกับเวียดนาม

ทิศใต้ ติดกับอ่าวไทย

ทิศตะวันตก ติดกับไทย (จ.สระแก้ว จ.จันทบุรีและ จ.ตราด)

ภูมิประเทศ มีลักษณะคล้ายแอ่งกระทะ พื้นที่ตอนกลางประเทศเป็นที่ราบลุ่มระหว่างแม่น้ำโขงกับแม่น้ำป่าสักและมีทะเลสาบ ขนาดใหญ่อันอุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติทิศเหนือและตะวันตกเฉียงใต้เป็นที่ราบสูงป่าโปร่ง ป่าทึบและเทือกเขาสลับซับซ้อน เสมือนเป็นขอบกระทะ

ภูมิอากาศ อยู่ในเขตอิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือและลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ด้วยกัมพูชามีชายฝั่งติดต่อกับ อ่าวไทยทำให้ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดผ่านเข้าประเทศได้สะดวกนำฝนและความชุ่มชื้นเข้ามา แต่ถ้ามีพายุหมุนจากทะเลจีนใต้ ๑๕๒ ข้อมูลพื้นฐานของต่างประเทศ ๒๕๖๑ พัดผ่านเข้ามาจะทำให้ฝนตกหนักแผ่เป็นบริเวณกว้าง ส่วนฤดูหนาวได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งพัดผ่านจีน นำความหนาวเย็นเข้ามา แต่เนื่องจากมีภูเขาล้อมรอบตอนเหนือของประเทศทำให้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ไม่เต็มที่ฤดูฝนเริ่มประมาณกลาง พ.ค.-ก.ย. อุณหภูมิเฉลี่ย ๒๖-๒๙ องศาเซลเซียส ฤดูหนาวเริ่มประมาณกลาง ต.ค.-ม.ค. อุณหภูมิเฉลี่ย ๒๔-๒๘ องศาเซลเซียส ฤดูร้อนเริ่มประมาณกลาง ก.พ.-เม.ย. อุณหภูมิเฉลี่ย ๒๖-๓๐ องศาเซลเซียส

ประชากร ประมาณ ๑๖.๒ ล้านคน (ก.ย.๒๕๖๐) เขมร ๙๖.๙% เวียดนาม ๐.๑ % จีน ๐.๑% ที่เหลือ ๑.๒ % เป็นลาวชาวเขาชาวจาม (มุสลิม)และไทย ประชากรจำแนกตามอายุ:วัยเด็ก (๐-๑๔ ปี) ๓๑.๐๑ % วัยรุ่นถึงวัยกลางคน (๑๕-๖๔ ปี)๖๔.๗๔ % และวัยชรา (๖๕ ปีขึ้นไป) ๔.๒๕ % อายุขัยเฉลี่ยของประชากรโดยรวมประมาณ ๖๔.๕ ปีเพศชายประมาณ ๖๒ ปีเพศหญิงประมาณ ๖๗.๑ ปีอัตราการเกิด ๒๓ คนต่อประชากร ๑,๐๐๐ คน อัตราการตาย ๗.๕ คนต่อประชากร ๑,๐๐๐ คน อัตราการเพิ่มของประชากร ๑.๕ %

ศาสนา พุทธนิกายเถรวาท ๙๖.๙ % อิสลาม ๑.๙ % คริสต์ ๐.๔ % และอื่นๆ ๐.๘ %

ภาษาราชการ คือ เขมร และประชาชนใช้กว่า ๙๖.๓ % ในเขตเมืองบางส่วนยังคงใช้ภาษาฝรั่งเศส แต่ภาษาอังกฤษ ได้รับความนิยมมากขึ้นในฐานะภาษาที่สอง

การศึกษา อัตราการรู้หนังสือ ๗๗.๒ % งบประมาณด้านการศึกษาประมาณ ๒.๖ % ของ GDP (ปี๒๕๕๓) การศึกษาภาคบังคับ ๙ ปีตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา ในสถานศึกษาของรัฐไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียน

การก่อตั้งประเทศ มีวิวัฒนาการมาจาก ๓ อาณาจักรโบราณคือฟูนัน เจนละ และจามปา (พุทธศตวรรษที่ ๖-๑๔) จนกระทั่ง พระเจ้าชัยวรมันที่ ๒ (พ.ศ.๑๓๔๕-๑๓๙๕) ก่อตั้งอาณาจักรขอมได้สำเร็จ และต่อมาสามารถขยายอำนาจได้กว้างขวางถึง ๑ ใน ๓ ของภูมิภาคอินโดจีนรวมระยะเวลาประมาณ ๔๐๐ ปี จากนั้นเริ่มเสื่อมอำนาจเนื่องจากพุ่มเทรพพยากรก่อสร้างศาสนสถานจำนวนมาก ประกอบกับอาณาจักรข้างเคียงเข้มแข็งขึ้นจึงเสียดินแดนบางส่วนให้สุโขทัย และหลังจากนั้นอีกประมาณ ๓๐๐ ปี ก็ตกอยู่ใต้อำนาจ ของอยุธยาเวียดนามและรัตนโกสินทร์ตอนต้น ในฐานะประเทศราชสลับกับมีเอกราชช่วงสั้นๆ จนเมื่อเข้าสู่ยุคล่าอาณานิคมก็กลายเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส (พ.ศ.๒๔๐๖-๒๔๙๑) กัมพูชาเปลี่ยนชื่อประเทศและระบบการปกครองรวม ๕ ครั้งซึ่งเกือบตลอดระยะนั้นเป็นช่วงที่กัมพูชาไร้เสถียรภาพและ เกิดสงครามกลางเมือง ดังนี้ราชอาณาจักรกัมพูชา พ.ศ.๒๔๙๑-๒๕๑๓ สาธารณรัฐเขมร พ.ศ.๒๕๑๓-๒๕๑๘

กัมพูชาประชาธิปไตย พ.ศ.๒๕๑๘-๒๕๒๒ สาธารณรัฐประชาชนกัมพูชา พ.ศ.๒๕๒๒-๒๕๓๒ รัฐกัมพูชา พ.ศ.๒๕๓๒-๒๕๓๔ ช่วง พ.ศ.๒๕๓๔-๒๕๓๖ สิ้นสุด ยุคสงครามกลางเมือง UNTAC (The United Nations Transitional Authority in Cambodia) เข้ามาบริหารและนำมาสู่การ ปกครองในระบอบปัจจุบันตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๓๖

วันชาติ ๙ พ.ย. (วันประกาศเอกราชจากฝรั่งเศส ๙ พ.ย.๒๔๙๖)

การเมือง ปกครองระบอบประชาธิปไตยระบบรัฐสภา มีกษัตริย์ (สมเด็จพระบรมนาถนโรดม สีหมุนี) เป็นประมุขอยู่ใต้รัฐธรรมนูญ (สภาราชบัลลังค์คัดเลือกกษัตริย์)

ฝ่ายบริหารหรือรัฐบาล : หลังการเลือกตั้งทั่วไปพรรคเสียงข้างมากหรือพรรคต่างๆร่วมกันเสนอชื่อ นรม. ให้สภาแห่งชาติ (สภาผู้แทนราษฎร) รับรองด้วยเสียงเกินครึ่งและกษัตริย์ลงพระปรมาภิไธยแต่งตั้ง ๑๕๓ ข้อมูลพื้นฐานของต่างประเทศ ๒๕๖๑

ฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภา : ประกอบด้วย ๒ สภา คือ ๑) วุฒิสภา (๖๑ คน วาระ ๖ ปี ชุดปัจจุบัน ปี ๒๕๕๕-๒๕๖๑) มาจากการแต่งตั้งของกษัตริย์ ๒ คน มาจากการเลือกตั้งทางอ้อมโดยสภาแห่งชาติ ๒ คน และมาจากสมาชิกสภาตำบล ๕๗ คน และ ๒) สภาแห่งชาติ (๑๒๓ คน วาระ ๕ ปี ชุดปัจจุบัน ปี ๒๕๕๖-๒๕๖๑) มาจากการเลือกตั้งทั่วไป

ฝ่ายตุลาการ : เป็นอิสระจากฝ่ายบริหารและนิติบัญญัติสถาบันสูงสุดคือสภาผู้พิพากษาสูงสุดซึ่งมีกษัตริย์เป็นประธาน ทำหน้าที่แต่งตั้งผู้พิพากษา ระบบศาลประกอบด้วยศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์และศาลสูงแต่ละ จังหวัด/กรุง/ราชธานี มีศาลของตนเอง

พรรคการเมืองสำคัญ : ได้แก่

๑) พรรคประชาชนกัมพูชา (Cambodian People's Party-CPP) ฝ่ายรัฐบาล สมาชิกสภาแห่งชาติ ๖๘ คน วุฒิสภา ๔๖ คน

๒) พรรคสงเคราะห์ชาติ (Cambodia National Rescue Party-CNRP) ฝ่ายค้าน ซึ่งเกิดจากการรวมรูปของสมาชิกพรรคขัมรังสีกับพรรคสิทธิมนุษยชน ทั้ง ๒ พรรคยังคงอยู่) สมาชิกสภาแห่งชาติ ๕๕ คน

๓) พรรคขัมรังสี (Sam Rainsy Party-SRP) วุฒิสภา ๑๑ คน

๔) พรรคฟูนชินเปค (Front Uni National pour un Cambodge Indépendant, Neutre, Pacifique, et Coopératif-FUNCINPEC)

๕) พรรคสิทธิมนุษยชน (Human Rights Party-HRP)

เศรษฐกิจ แบบทุนนิยมมีนโยบายเปิดเสรีเต็มที่ยังคงอยู่ในสถานะประเทศยากจนต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากต่างประเทศ เฉลี่ยปีละประมาณ ๕๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในห้วงปี ๒๕๔๗-๒๕๕๐ เศรษฐกิจกัมพูชายายรูปเฉลี่ยถึงปีละ ๑๐ % จากการเติบโตของ ภาคการท่องเที่ยว การส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูป การเกษตรและการก่อสร้าง แต่เมื่อปี ๒๕๕๑ เศรษฐกิจขยายรูปลดลงเหลือ ๗ % และหดรูป ๒.๐ % เมื่อปี ๒๕๕๒ เนื่องจากวิกฤติเศรษฐกิจโลก หลังจากนั้นเมื่อปี ๒๕๕๓-๒๕๕๕ เศรษฐกิจกัมพูชาเติบโตต่อเนื่อง โดยขยายรูปเพิ่มขึ้น ๕.๙ % ๖.๙ % และ ๗.๓ % ตามลำดับ อันเป็นผลมาจากการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปและการท่องเที่ยว

นโยบายการพัฒนาประเทศ คือ “จัดตุโกณ” (ยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยม) ประกอบด้วย

๑) ปฏิรูปการเกษตร

๒) พื้นฟู และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

๓) สร้างความเข้มแข็งให้ภาคเอกชนและสร้างการจ้างงาน

๔) พัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ปัจจุบันกัมพูชามุ่งเน้นการพัฒนาถนนและทางรถไฟ เพื่อส่งเสริมการขยายรูปของเศรษฐกิจในประเทศและรองรับ การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมกับเพื่อนบ้าน รวมทั้งยังมีเป้าหมายเพิ่มรายได้ให้ประเทศโดยการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร หาดตลาดใหม่และชักชวนต่างชาติเข้ามาลงทุนสร้างโรงสีข้าวเพื่อบรรลุเป้าหมายส่งออกข้าวสารให้ได้ปีละ ๑ ล้านตัน แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จและไม่น่าจะบรรลุเป้าหมายการส่งออกข้าวในเร็ววันเพราะขาดแคลนเงินทุนก่อสร้างโรงสีและยุ่งยากเก็บข้าวที่ได้มาตรฐาน นอกจากนี้กัมพูชาคาดหวังให้บริษัทต่างชาติเร่งสำรวจและขุดเจาะน้ำมันเพื่อผลิตน้ำมันเชิงพาณิชย์จากแหล่งบนบกและในอ่าวไทย

สกุลเงิน : เรียล (Riel) อัตราแลกเปลี่ยน ๑ ดอลลาร์สหรัฐ : ๔,๐๕๕ เรียล หรือ ๑ บาท : ๑๒๓ เรียล (ก.ย.๒๕๖๐) แต่ชาวกัมพูชานิยมใช้เงินสกุลดอลลาร์สหรัฐ ส่วนเงินบาทไทยสามารถใช้ได้ในการซื้อขายสินค้าตามท้องตลาดของกัมพูชา

ดัชนีเศรษฐกิจสำคัญ (พ.ค.๒๕๖๐)

ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) : ๒๐,๑๕๙ ล้าน ดอลลาร์สหรัฐ

ทุนสำรองเงินตราต่างประเทศ : ๗,๙๐๐ ล้าน ดอลลาร์สหรัฐ

อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ : ๗ %

ดุลบัญชีเดินสะพัด : ขาดดุล ๑,๗๗๘ ล้าน ดอลลาร์สหรัฐ

รายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อปี: ๑,๓๓๐ ดอลลาร์สหรัฐ

แรงงาน : ๑๐.๗ ล้านคน อัตราการว่างงาน : ๐.๗ %

อัตราเงินเฟ้อ : ๓.๑ %

ดุลการค้าระหว่างประเทศ : ขาดดุล ๒,๒๙๗.๘๘ ล้าน ดอลลาร์สหรัฐ

มูลค่าการส่งออก : ๑๐,๐๗๓.๑๓ ล้าน ดอลลาร์สหรัฐ

สินค้าส่งออก : เสื้อผ้าสำเร็จรูป รองเท้า ยางพารา ข้าว และสินค้าประมง

มูลค่าการนำเข้า : ๑๒,๓๗๑.๐๑ ล้าน ดอลลาร์สหรัฐ

สินค้านำเข้า : วัสดุก่อสร้าง วัตถุดิบสำหรับผลิตน้ำมันเชื้อเพลิงและยานยนต์ยารักษาโรค
บุหรีและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

คู่ค้าสำคัญ : จีน สหภาพยุโรป ไทย สหรัฐฯ เวียดนาม และญี่ปุ่น

การทหาร กองทัพแห่งชาติกัมพูชาประกอบด้วย ทบ. ทร. ทอ. และหน่วยสารวัตรทหาร (สท.) ขึ้นตรงต่อ บก.ทหารสูงสุด ซึ่งเป็นหน่วยควบคุมบังคับบัญชาและสังกัดอยู่ใน กท. ซึ่งทำหน้าที่กำกับดูแลให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลโดยมี นรม. เป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดกำลังพล (ธ.ค.๒๕๕๕) ๑๐๓,๓๑๑ นายแบ่งเป็น กท. ๑๐,๐๙๙ นาย บก.ทหารสูงสุด ๔๕,๕๓๖ นาย ทบ. ๔๒,๘๙๙ นาย ทร. ๓,๖๐๓ นาย และ ทอ. ๑,๑๗๔ นาย การประกอบกำลังยึดหลักนิยมของประเทศสังคมนิยม เช่นเดียวกับกองทัพเวียดนามแบ่งเขตรับผิดชอบ เป็น ๖ ภูมิภาคทหารกำลังพลส่วนใหญ่วางกำลังใน ภูมิภาคทหารที่๔และ๕ด้านชายแดนไทยรวมประมาณ ๒๓,๐๐๐ นายงบประมาณ ด้านการทหารปี ๒๕๕๘ กัมพูชาตั้งงบประมาณด้านการทหารและความมั่นคง ๕๓๖ ล้าน ดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็น ๑๓.๗๔ % ของ งบประมาณรายจ่ายประจำปี ๒๕๕๘ หรือเพิ่มขึ้น ๑๔.๕๒ % จากปีงบประมาณ ๒๕๕๗ การเกณฑ์ทหาร ชายอายุ ๑๘-๓๐ ปี ต้องเข้ารับ ราชการทหารเป็นเวลา ๑๘ เดือน ประชากรที่สามารถเกณฑ์เป็นทหาร ชาย ๓.๘๘ ล้านคน หญิง ๔ ล้านคน (ปี ๒๕๕๓)

สมาชิกองค์การระหว่างประเทศ กัมพูชาเป็นสมาชิกองค์การระหว่างประเทศและกลุ่มความร่วมมือรวม ๔๓ องค์การ ได้แก่ ADB, ARF, ASEAN, FAO, G-๗๗, ILO, IMF, IMO, Interpol, NAM, UN, UNCTAD, UNESCO, UNWTO, WHO, WTO

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ล้าหลังขาดแคลนบุคลากรนักวิทยาศาสตร์และเครื่องมือ รัฐบาลยังไม่ให้ความสำคัญเพราะต้องมุ่ง พัฒนาประเทศด้านอื่นที่มีความจำเป็นเร่งด่วนก่อน แต่พยายามแสวงหาความช่วยเหลือในการพัฒนาเทคโนโลยีการเกษตรและ การพัฒนาแหล่งปิโตรเลียม ในทะเล

การขนส่งและโทรคมนาคม ระบบขนส่ง

๑) ทางอากาศ มีท่าอากาศยาน ๑๖ แห่ง ลาดผิวพื้น ๖ แห่ง ลานจอดเฮลิคอปเตอร์ ๑ แห่ง ที่สำคัญคือท่าอากาศยานพนมเปญและท่าอากาศยานเสียมราฐ

๒) ทางรถไฟ ๖๔๒ กม.จากศรีโสภณ-ราชธานีพนมเปญ-สีหนุวิลล์ (อยู่ระหว่างซ่อมแซม)

๓) ทางถนน ๔๔,๗๐๙ กม. ลาดผิวพื้น ๓,๖๐๗ กม. เส้นทางหลวงสายหลักคือสาย ๑-๗ จากราชธานีพนมเปญ ไปยัง จังหวัดชายแดน คือ จ.สวายเรียงตาแก้ว จ.กัมปอต จ.พระสีหนุ จ.พระตะบอง จ.บันเตียเมียนเจย และ จ.กัมปงจาม ตามลำดับ

๔) ทางน้ำ ๓,๗๐๐ กม. (ส่วนใหญ่ในแม่น้ำโขง) มีท่าเรือ ๔ แห่งที่ราชธานีพนมเปญ จ.เกาะกง และ จ.สีหนุวิลล์ (๒ แห่ง)

โทรคมนาคม บริการโทรศัพท์พื้นฐาน และโทรศัพท์เคลื่อนที่เพียงพอต่อความต้องการ ผู้ใช้โทรศัพท์พื้นฐาน ๒๒๗,๒๖๑ เลขหมาย โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๑๙.๙ ล้านเลขหมาย (ปี ๒๕๕๙) โทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ใช้กันมากทั้งในเขตเมืองและชนบท รหัสโทรศัพท์ระหว่างประเทศ + ๘๕๕ มีบริการเพียงพอติดต่อกับ ทุกประเทศแต่ค่าบริการสูงสื่อสารมวลชน มีสถานีโทรทัศน์ทั้งของรัฐและเอกชน รวม ๙ สถานีและมีโทรทัศน์ระบบเคเบิลและระบบ ดาวเทียม มีสถานีวิทยุประมาณ ๕๐ แห่ง เป็นของรัฐ ๑ แห่ง อินเทอร์เน็ตมีผู้ให้บริการ ๔.๐๘ ล้านคน (ปี๒๕๕๙) รหัสอินเทอร์เน็ตประเทศคือ kh

การเดินทาง สายการบินไทยมีเที่ยวบินตรงกรุงเทพฯ-ราชธานีพนมเปญ และ จ.เสียมราฐ ทุกวันระยะเวลาในการบินประมาณ ๑ ชม. ๑๐ นาที

สถานการณ์สำคัญที่น่าติดตาม

๑) ท่าที่และความเคลื่อนไหวต่อคดีปราสาทพระวิหาร รวมทั้งต่อปัญหาพิพาทเขตแดนกับ ไทยทางบกในพื้นที่อื่น และทางทะเล

๒) การพัฒนาเศรษฐกิจของกัมพูชาและความเคลื่อนไหวของกัมพูชาต่อพื้นที่เขตพัฒนา เศรษฐกิจพิเศษของไทย

๓) ความเคลื่อนไหวของกลุ่มเห็นต่างทางการเมืองของไทยในกัมพูชาและกลุ่มต่อต้าน รัฐบาลกัมพูชาที่เข้ามาเคลื่อนไหวในไทย

๔) ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติแรงงานผิดกฎหมายการลักลอบตัดไม้ยาเสพติดและสินค้าเถื่อนชายแดน

๕) ความเคลื่อนไหว ทางการเมืองของกัมพูชาโดยเฉพาะในห้วงก่อนและหลังการจัดเลือกตั้งทั่วไปใน (๒๙ ก.ค. ๒๕๖๑)

๖) บทบาทของมหาอำนาจในกัมพูชา โดยเฉพาะความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและการทหาร

๗) การแก้ปัญหาพิพาทเขตแดนระหว่างกัมพูชากับเพื่อนบ้าน (ไทย ลาว และเวียดนาม)

ความสัมพันธ์ไทย-กัมพูชา

ประชาชนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดทางวัฒนธรรมและมีวิถีชีวิตคล้ายคลึงกันโดยเฉพาะประชาชนบริเวณแนวชายแดน สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตเมื่อ ๑๙ ธ.ค.๒๔๙๓ ความสัมพันธ์ค่อนข้างเปราะบางจากปัญหาเขตแดนและการเมืองภายในของทั้งสองประเทศ

กัมพูชาตัดความสัมพันธ์ทางการทูตกับไทย ๒ ครั้ง

ครั้งที่ ๑ สาเหตุจากข้อพิพาท เมื่อ ๒๔ พ.ย.๒๕๐๑ สถาปนาความสัมพันธ์กลับคืนปี ๒๕๐๒ ครั้งที่ ๒ เมื่อ ๒๓ ต.ค. ๒๕๐๔ สถาปนาความสัมพันธ์กลับคืน ปี ๒๕๐๙ ไทยลดระดับความสัมพันธ์ทางการทูต เหลือเป็นระดับอุปทูต ๒ ครั้ง ครั้งที่ ๑ จากเหตุการณ์เผา สอท.ไทย/ราชธานีพนมเปญเมื่อ ๓๐ ม.ค. ๒๕๔๖ ความสัมพันธ์กลับสู่ ระดับปกติเมื่อ ๓๑ พ.ค. ๒๕๔๖

ครั้งที่ ๒ เมื่อ ๕ พ.ย.๒๕๕๒ กรณีแต่งตั้ง พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นที่ปรึกษาทางเศรษฐกิจของ รัฐบาลกัมพูชาและที่ปรึกษาส่วนรูปของ นรม. ฮุน เซน ความสัมพันธ์กลับสู่ระดับปกติเมื่อ ๒๔ ส.ค. ๒๕๕๓

การค้าทวิภาคีไทย-กัมพูชา ในห้วง ม.ค.-ก.ค.๒๕๖๐ มีมูลค่า ๑๑๘,๑๘๙.๑๐ ล้านบาท เพิ่มขึ้น ๗.๑ % ไทยส่งออก ๑๐๐,๔๑๖.๙๓ ล้านบาท เพิ่มขึ้น ๑๖.๖๘ % และนำเข้า ๑๗,๗๗๒.๑๗ ล้านบาท ลดลง ๒๖.๘๔ % โดยไทยได้เปรียบดุลการค้า ๘๒,๖๔๔.๗๖ ล้านบาท สินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ อัญมณี และเครื่องประดับ น้ำมันสำเร็จรูป เครื่องดื่ม และน้ำตาลทรายรถจักรยานยนต์

การค้าชายแดนไทย-กัมพูชา ห้วง ม.ค.-มิ.ย. สินค้าส่งออก สำคัญของไทย ได้แก่ เครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์รถจักรยานยนต์และส่วนประกอบ รถยนต์และส่วนประกอบ เครื่องยนต์ สันดาป ภายในแบบลูกสูบ ยานพาหนะอื่นๆ และส่วนประกอบ ผ้าฝ้ายและด้าย น้ำตาลทราย ปูนซีเมนต์ผลิตภัณฑ์พลาสติกอื่นๆ และ เครื่องจักรและส่วนประกอบอื่นๆ และนำเข้าผักและของปรุงแต่งจากผักสดและสายเคเบิล ที่หุ้มฉนวน อะลูมิเนียมและผลิตภัณฑ์ เสื้อผ้าสำเร็จรูป ทองแดง และผลิตภัณฑ์วัตถุดิบและผลิตภัณฑ์กึ่งสำเร็จรูปอื่นๆ มอเตอร์ไฟฟ้า ชุดเครื่องกำเนิดไฟฟ้า สัตว์น้ำ ผลิตภัณฑ์สิ่งทออื่นๆ และอุปกรณ์รวมทั้งโครงรถฯ จากกัมพูชา

ความตกลงที่สำคัญระหว่างไทย-กัมพูชา ความตกลงการตรวจลงตราเดียวตามกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจอัคราติเจ้าพระยาแม่โขง (ACMECS Single Visa) ระหว่างกัมพูชากับไทย

(๒๖ ธ.ค.๒๕๕๕) มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ ๒๗ ธ.ค.๒๕๕๕ โดยผู้ที่ได้รับการตรวจลงตราเดียวจากกัมพูชา หรือไทยจะเดินทาง เข้าได้ทั้งกัมพูชาและไทย ความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับ รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรกัมพูชาว่าด้วยการสัญจร ข้ามแดนระหว่างประเทศทั้งสอง (๑๑ ก.ค.๒๕๕๘) และความตกลงเพื่อการเว้นการเก็บภาษีซ้อน (๗ ก.ย. ๒๕๖๐)

๒.๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อรรรรณ บุญยฤทธิ์ ได้เขียนตารางความสัมพันธ์หน่วยเสียงพยัญชนะต้นควบกล้ำใน ภาษาเขมร ดังนี้

ตารางที่ ๒.๘ ตารางความสัมพันธ์หน่วยเสียงพยัญชนะต้นควบกล้ำในภาษาเขมร^{๒๘}

C ₁	C ₂																C ₃		
	P	t	c	k	q	b	d	m	n	ñ	ŋ	w	Y	l	r	s	h	th	kh
p		x	x	x	o		o		x		x		x	x	/	/	/		
t	x			x	o	o		x	x		x	x	x	x	/		/		
c	x			x	o	o	o	x	x		x	x		x	/		/		
k	x	x	x		o	o	o	x	x	x	o	x	x	x	/	/	/		
s	/	/		/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
q												o							
m		o	o		o		o		o	o				o	o	o	o		
l	o			o	o	o		o			o	o					o		o

C₁ หมายถึง พยัญชนะที่สามารถเกิดเป็นเสียงที่หนึ่งของพยัญชนะต้นควบ C₂ หมายถึง พยัญชนะที่เกิดเป็นเสียงที่สอง และ C₃ หมายถึง พยัญชนะที่เกิดเป็นเสียงที่สองและสามของ พยัญชนะต้นควบสามส่วน เช่น

/pt/ มีเสียง /p/ เป็นพยัญชนะต้นตัวที่หนึ่ง และ มี /t/ เป็นเสียงพยัญชนะต้นตัวที่สอง

/tq/ มีเสียง /t/ เป็นพยัญชนะต้นตัวที่หนึ่ง และ มี /q/ เป็นเสียงพยัญชนะต้นตัวที่สอง

/cr/ มีเสียง /c/ เป็นพยัญชนะต้นตัวที่หนึ่ง และ มี /r/ เป็นเสียงพยัญชนะต้นตัวที่สอง

/sth/ มีเสียง /s/ เป็นพยัญชนะต้นตัวที่หนึ่ง และ มี /th/ เป็นเสียงพยัญชนะต้นตัวที่สอง

และสามตามลำดับ

^{๒๘} อรรรรณ บุญยฤทธิ์. “การถ่ายถอดเสียงด้วยสัทอักษร”, ใน ประชุมอรรถบทเขมร. รวมบทความ วิชาการของศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.อุไรศรี วรสระริน, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๕): ๓๐๑.

จากตารางจะเห็นว่าสัญลักษณ์ที่ใช้แทนการปรากฏเสียงพยัญชนะควบกันนี้ มี ๓ สัญลักษณ์ คือ x o และ / ที่ใช้เช่นนี้เพื่อความสะดวกในการอธิบายถึงวิธีการออกเสียงพยัญชนะควบกล้ำของภาษาเขมร

พยัญชนะต้นควบที่มีสัญลักษณ์ x ปรากฏอยู่ จะออกเสียงควบกล้ำโดยมีเสียงลมแทรก ระหว่างพยัญชนะทั้งสอง เช่น /pt/ หากบันทึกเสียงนี้อย่างละเอียด จะเป็น [p^ht]

พยัญชนะต้นควบที่มีสัญลักษณ์ o ปรากฏอยู่ จะออกเสียงควบกล้ำโดยมีเสียงสระคล้ายๆ เสียง [ə] แทรกระหว่างพยัญชนะทั้งสอง เช่น /tq/ หากบันทึกเสียงนี้อย่างละเอียด จะเป็น [t^əq]

พยัญชนะต้นควบที่มีสัญลักษณ์ / ปรากฏอยู่ จะออกเสียงควบกล้ำสนิท เช่น /cr/ จะเป็นถ้าบันทึกเสียงนี้อย่างละเอียด จะเป็น [cr] เหมือนการบันทึกแบบกว้าง

อุไรศรี วรตะริน ได้เขียนเนื้อหาเกี่ยวกับ หลักการทำคำแผลงในเขมรปัจจุบัน บทความนี้เป็นเอกสารประกอบการสอนรายวิชา ไวยากรณ์และระบบหน่วยคำเขมร สาขาวิชาจารึกตะวันออก ภาควิชาตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร (น่าจะเขียนไว้ตั้งแต่ปี ๒๕๒๑)

สรุปวิธีทำคำแผลงในเขมรปัจจุบัน มีจำนวน ๓ วิธี คือ ๑) การเติมหน่วยคำเต็มหน้า (Prefixation) ๒) การเติมหน่วยคำเต็มกลาง (Infixation) ๓) การซ้อนพยางค์ (Reduplication (Redoublement)) มีดังนี้

การเติมหน่วยคำเต็มหน้า (Prefixation) มี (Prefixes) ที่อยู่ในพยัญชนะพวก velar, palatal, labial, dental, R และ sibilant

๑) การเติมหน่วยคำเต็มหน้า (Prefixation) มี ๗ แบบ

- Prefixes ที่จัดอยู่ในพวก velar มีทั้ง { k-, kr-, kaN-, koN- }
- Prefixes ที่จัดอยู่ในพวก labial มีทั้ง { p-, pr-, baN-, poN- }
- Prefixes R { r-, roN-, loN- } เขียนด้วย រ រ + นาสิก, ល ល + นาสิก
- Prefixes { r-, roN-, loN- }
- Prefixes ที่จัดอยู่ในพวก palatal { c-, cr-, caN-, coN- } เขียนด้วย ច, ច្រ, ជ, ជ្រ, หรือ ចង, ចន, ចំ

- Prefixes ที่จัดอยู่ในพวก dental

- Prefix ที่จัดอยู่ในพวก sibilant { sr-, saN- } เขียนด้วย ស្រ หรือ សង, សន, សំ

๒) การเติมหน่วยคำเต็มกลาง (Infixation) มี ๓ แบบ

- Infixes แบบที่ใช้พยัญชนะตัวเดียว -C-(Consonant) มีทั้ง { -b-, -m-, -n-, -ŋ- }

- Infix แบบ -Vm- ในกรณีนี้ -Vm- จะออกเสียงเป็น /-ɔm- -um-/

- Infix แบบ -VN(m)- ที่เขียนด้วย ំណ / ំន ใช้ทำแผลงมากพอกับแบบ -Vm-

๓) การซ้อนพยางค์ (Reduplication (Redoublement)) คือ การทำแผลงโดยใช้พยัญชนะต้นของรากศัพท์มาซ้อนเป็น Prefix

ประกอบ ผลงาม ได้ศึกษาเรื่อง "ระบบหน่วยคำภาษาเขมรถิ่นไทย" มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และนำเสนอเงื่อนไขทางเสียงและทางไวยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อ รูปแบบของหน่วยเสียง โดยนำเสนอในเรื่องของหน่วยทางภาษาที่คาบเกี่ยวระหว่างหน่วยเสียงกับหน่วยคำ (Morphophonemic) อีกทั้งเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทาง เสียง ไวยากรณ์ และความหมายที่ประกอบเป็นหน่วยคำ โดยนำเสนอผลการศึกษาในรายละเอียด ของหน่วยวิภัติปัจจัย (Affixes) หน่วยคำเสริมซ้ำ (Reduplication) และหน่วยของกลุ่มเสียง สร้างความหมาย (Sound Symbolism) วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ เป็นการประสานทฤษฎี ทางภาษาศาสตร์สามทฤษฎี คือ ทฤษฎีไวยากรณ์โครงสร้าง (Structural Grammar) แทกมีมิก (Tagmemics) และสรีศาสตร์เพิ่มพูน (Generative Phonology) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย ในครั้งนี้เป็นผู้พูดภาษาเขมรที่มีถิ่นกำเนิดในอำเภอเมือง จ.สุรินทร์ ผลการศึกษาพบว่าการเปลี่ยนแปลงของเสียงในระดับหน่วยคำ กล่าวคือ มีการกร่อนและ การกลายเป็นเสียงโฆษะและเสียงอโฆษะในตำแหน่งต่างๆ ของคำ ซึ่งมีผลมาจากการลดรูปของ พยางค์ในหน่วยคำนั้นๆ^{๒๙}

แปน เขตทาริน ได้เขียนผลงาน เรื่อง แบบเรียนอ่าน ของสมาคมช่วยเหลือวัฒนธรรมเอเชียอาคเนย์ กรุงเทพมหานคร ราชอาณาจักรกัมพูชา ได้แบ่งเสียงพยัญชนะควบกล้ำในภาษาเขมร จำนวน ๖ วรรค ได้แก่

๑) วรรค กะ กล้ำกับ /ก ข ค ฌ/ มักจะกล้ำกับพยัญชนะ /ง/

๒) วรรค จะ กล้ำกับ /จ ฉ ช ฌ/ มักจะกล้ำกับพยัญชนะ /ญ/

๓) วรรค ตะ กล้ำกับ /ต ฐ ฑ ฒ/ มักจะกล้ำกับพยัญชนะ /ณ/

๔) วรรค ตะ กล้ำกับ /ต ถ ท ฑ/ มักจะกล้ำกับพยัญชนะ /น/

๕) วรรค ปะ กล้ำกับ /บ ผ พ ภ/ มักจะกล้ำกับพยัญชนะ /ม/

๖) พยัญชนะเศววรรคและท้ายวรรค /ย ร ล ว ส ห ฬ อ/ สามารถกล้ำกับพยัญชนะใด

ก็ได้^{๓๐}

^{๒๙} ประกอบ ผลงาม, "ระบบหน่วยคำภาษาเขมรถิ่นไทย", วิทยานิพนธ์ดุขฎฐิบัณชิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๒), หน้า บทคัดย่อ.

^{๓๐} แปน เขตทาริน, แบบเรียนอ่าน, สมาคมช่วยเหลือวัฒนธรรมเอเชียอาคเนย์. (กรุงเทพมหานคร: ราชอาณาจักรกัมพูชา, ๒๕๓๘), หน้า ๗๒.

อัญชนา จิตสุทธิญาณ “เอกสารประกอบการศึกษา การหัดเขียนและอ่าน
อักษรเขมร” เป็นเอกสารที่เขียนด้วยลายมือ ประกอบการเรียนรายวิชา ๓๑๖ ๑๐๑ (Elementary
Khmer) ภาษาเขมรพื้นฐาน ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร มีดังนี้

๑) พยัญชนะภาษาเขมรอักษรเจี๋ยง มีจำนวน ๓๓ ตัว

วรรณค ก	ก	ខ	ค	ឃ	ង
เทียบรูปอักษรไทย	ก	ข	ค	ฃ	ง
เสียงเขมรปัจจุบัน	kaa	khaa	kwaa	khwa	ngwa
วรรณค จ	ច	ឆ	ជ	ឈ	ញ
เทียบรูปอักษรไทย	จ	ฉ	ช	ฌ	ญ
เสียงเขมรปัจจุบัน	caa	chaa	caaw	chwa	ngwa
วรรณค ฎ	ដ	ប	ឌ	ឍ	ណ
เทียบรูปอักษรไทย	ฎ	ฐ	ฑ	ฒ	ณ
เสียงเขมรปัจจุบัน	daa	thaa	daaw	thwa	naa
วรรณค ต	ត	ថ	ទ	ធ	ន
เทียบรูปอักษรไทย	ต	ถ	ท	ธ	น
เสียงเขมรปัจจุบัน	taa	thaa	taaw	thwa	naaw
วรรณค ป	ប	ផ	ព	ភ	ម
เทียบรูปอักษรไทย	บ	ผ	พ	ภ	ม
เสียงเขมรปัจจุบัน	baa	phaa	paaw	phwa	maaw
เศษวรรณค	ឃ	វ	ល	រ	
เทียบอักษรไทย	ย	ร	ล	ว	
สัทอักษร	ywa	rwa	lwa	wwa	
เศษวรรณค	ស	ហ	ឡ	អ	
เทียบรูปอักษรไทย	ส	ห	ฬ	อ	
เสียงเขมรปัจจุบัน	saa	haa	laa	qaa	

๒) พยัญชนะภาษาเขมรอักษรมูล มีจำนวน ๓๓ ตัว

วรรณค ก	ក	ខ	គ	ឃ	ច
เทียบรูปอักษรไทย	ก	ข	ค	ฃ	ง
เสียงเขมรปัจจุบัน	kaa	khaa	koo	khoo	goo
วรรณค จ	ច	ឆ	ជ	ឈ	ញ
เทียบรูปอักษรไทย	จ	ฉ	ช	ฌ	ญ
เสียงเขมรปัจจุบัน	caa	chaa	coo	choo	gioo
วรรณค ฎ	ដ	ថ	ឌ	ឍ	ណ
เทียบรูปอักษรไทย	ฎ	ฐ	ฑ	ฒ	ณ
เสียงเขมรปัจจุบัน	daa	thaa	doo	thoo	naa
วรรณค ต	ត	ថ	ទ	ធ	ន
เทียบรูปอักษรไทย	ต	ถ	ท	ธ	น
เสียงเขมรปัจจุบัน	taa	thaa	too	thoo	noo
วรรณค ป	ប	ផ	ព	ភ	ម
เทียบรูปอักษรไทย	บ	ผ	พ	ภ	ม
เสียงเขมรปัจจุบัน	baa	phaa	poo	phoo	moo
เศษวรรณค	យ	រ	ល	វ	
เทียบอักษรไทย	ย	ร	ล	ว	
สัทอักษร	yoo	roo	loo	woo	
เศษวรรณค	ស	ហ	ឡ	អ	
เทียบรูปอักษรไทย	ส.	ห	ฬ	อ	
เสียงเขมรปัจจุบัน	saa	haa	laa	qaa	

๓) พยัญชนะควบกล้ำที่ประกอบรูปอักษรตัวเชิง แบบอักษรเจรีียง

วรรณค ก	กึ	กฺ	กฺ	กฺ	กฺ
เทียบรูปอักษรไทย	ก	ข	ค	ฌ	ง
เสียงเขมรปัจจุบัน	kaa	khaa	kaa	khoo	gaa
วรรณค จ	จฺ	จฺ	จฺ	จฺ	จฺ
เทียบรูปอักษรไทย	จ	ฉ	ช	ฌ	ญ
เสียงเขมรปัจจุบัน	caa	chaa	caa	choo	gaa
วรรณค ฎ	ฎฺ	ฎฺ	ฎฺ	ฎฺ	ฎฺ
เทียบรูปอักษรไทย	ฎ	ฏ	ฑ	ฒ	ณ
เสียงเขมรปัจจุบัน	daa	thaa	doo	thoo	naa
วรรณค ต	ตฺ	ตฺ	ตฺ	ตฺ	ตฺ
เทียบรูปอักษรไทย	ต	ถ	ท	ธ	น
เสียงเขมรปัจจุบัน	taa	thaa	too	thoo	noo
วรรณค ป	ปฺ	ปฺ	ปฺ	ปฺ	ปฺ
เทียบรูปอักษรไทย	ป	ผ	พ	ภ	ม
เสียงเขมรปัจจุบัน	baa	phaa	poo	phoo	moo
เศษวรรณค	ยฺ	ยฺ	ยฺ	ยฺ	
เทียบรูปอักษรไทย	ย	ร	ล	ว	
เสียงเขมรปัจจุบัน	yoo	roo	loo	woo	
เศษวรรณค	สฺ	สฺ	-	สฺ	
เทียบรูปอักษรไทย	ส.	ห	-	อ	
เสียงเขมรปัจจุบัน	saa	haa	-	qaa	

๔) พยัญชนะควบกล้ำประกอบรูปอักษรตัวเชิง แบบอักษรมูล

วรรณค ก	ກ	ខ	ក	ឃ	ច
เทียบรูปอักษรไทย	ก	ข	ค	ฃ	ง
เสียงเขมรปัจจุบัน	kaa	khaa	koo	khoo	ŋoo
วรรณค จ	ច	ឆ	ជ	ឈ	ញ
เทียบรูปอักษรไทย	จ	ฉ	ช	ฌ	ญ
เสียงเขมรปัจจุบัน	caa	chaa	cow	choo	ŋoo
วรรณค ฎ	ដ	ត	ត	ត	ត
เทียบรูปอักษรไทย	ฎ	ฐ	ฑ	ฒ	ณ
เสียงเขมรปัจจุบัน	daa	thaa	doo	thoo	naa
วรรณค ต	ត	ត	ត	ត	ត
เทียบรูปอักษรไทย	ต	ถ	ท	ธ	น
เสียงเขมรปัจจุบัน	taa	thaa	too	thoo	noo
วรรณค ป	ប	ប	ប	ប	ប
เทียบรูปอักษรไทย	ป	ผ	พ	ภ	ม
เสียงเขมรปัจจุบัน	baa	phaa	poo	phoo	moo
เศษวรรณค	យ	រ	ល	វ	
เทียบรูปอักษรไทย	ย	ร	ล	ว	
เสียงเขมรปัจจุบัน	yoo	roo	loo	woo	
เศษวรรณค	ស	អ	-	អ	
เทียบรูปอักษรไทย	ส	ห	-	อ	
เสียงเขมรปัจจุบัน	saa	haa	-	qaa	

៥) ឆរតតយអរឺតតតតតតតតតតតត

	រូបឆរ		ឆរ	ការតតតតតតតត
១.	អ		/qaa/	/qaa/
២.	អា		/qaa/	/qaa/
៣.	ត	(អ)	/qeq/	/qeq/, /qeq/, /qey/
៤.	ត	(អ)	/qey/	/qey/
៥.	ឌ	(អ)	/qoq/	/qoq/
៦.	ឌ	(អ)	/qou/	/qou/, /qow/
៧.	ឌ	(អ)	/qei/	/qae/
៨.	ឌ	(អា)	/qao/	/qao/
៩.	ឌ	(អ)	/qay/	/qay/
១០.	ឌ	(អា)	/qaw/	/qaw/
១១.	ឌ	(អ)	/rik/	/rik/
១២.	ឌ	(អ)	/rii/	/rii/
១៣.	ឌ	(ល)	/lii/	/lii/
១៤.	ឌ	(ល)	/lih/	/lih/

๖) สระจมหรือสระนิสสัยภาษาเขมร

ลำดับ	รูปสระ	ชื่อสระ	กลุ่มเสียง ออ		กลุ่มเสียง โอ	
๑	-	/qaa/	กั	/kaa/	คั	/koo/
๒	ា	/qaa/	กา	/kaa/	คา	/kia/
๓	ិ	/qeq/	กิ	/keq/	คิ	/kiq/
๔	ឹ	/qoy/	กี	/koy/	คึ	/kii/
๕	ឹ	/qəq/	กึ	/kəq/	คึ	/kiq/
๖	ឹ	/qoi/	กึ	/koi/	คึ	/kii/
๗	ុ	/qoq/	กุ	/koq/	คุ	/kuq/
๘	ู	/qou/	กู	/kou/	คู	/kuu/
* ๙	ូ	/quə/	กู	/kuə/	คู	/kuə/
* ๑๐	ើ	/qaa/	เก็	/kaa/	เค็	/kəə/
* ๑๑	ឿ	/qia/	เก็	/kia/	เค็	/kia/
* ๑๒	ឿ	/qia/	เก็	/kia/	เค็	/kia/
๑๓	ៃ	/qei/	เก	/kei/	เค	/kee/
๑๔	ៃ	/qae/	เก	/kae/	เค	/kεε/
๑๕	ៃ	/qay/	เก	/kay/	เค	/kiy/
๑๖	ៅ	/qao/	เกา	/kao/	เคา	/koo/
๑๗	ៅ	/qaw/	เกา	/kaw/	เคา	/kiw/
๑๘	ំ	/qom/	กั	/kom/	คั	/kum/
๑๙	ំ	/qam/	กั	/kam/	คั	/kum/, /kūəm/
๒๐	ំា	/qam/	กั	/kam/	คั	/kōəm/
๒๑	ះ	/qah/	กั	/kah/	คั	/kəəh/
๒๒	ឹះ	/qeh/	กึ	/keh/	คึ	/kih/
๒๓	ឹះ	/qəh/	กึ	/kəh/	คึ	/kih/
๒๔	ុះ	/qoh/	กุ	/koh/	คุ	/kuh/
๒๕	ើះ	/qəh/	เก็	/kəh/	เค็	/kih/
๒๖	ៃះ	/qeh/	เก	/keh/	เค	/kih/
๒๗	ៅះ	/qah/	เกา	/kah/	เคา	/kūəh/

๗) เครื่องหมายกำกับเสียงมีจำนวน ๑๑ ชนิด

๑)	◌̊	รสุรสัญญา , บรูกัก	/rěəh-saŋ-ŋaa/ /ban-taq/	“รัสส์ัญญา” , “บ็อนเตาะ”
๒)	◌̈	มุสิกจลล, ฆะฎกคณฺเฑ	/mu-se-kə-tǎən/ /thmiŋ-kan-dol/	“มุสิกทันต์” , “พินหนู”
๓)	◌̇	ไทร้สย	/trəy-sap/	“ตรีศัพท์”
๔)	◌̋	นิคฺคหิต	/ni-kə-hət/	“นิกคิต”
๕)	◌̌	สํโยคสัญญา	/san-yook-saŋ-ŋaa/	“สังโยคส์ัญญา”
๖)	◌̍	จณฺเฑยาศ , บฉิเสณ	/tǎən-də-khiət/ /pat-də-saet/	“ทัณฆฆาต” , “ปฏิสเธ”
๗)	◌̎	รตฺตจ	/rov-baat/	“โรบาท” แทนเสียง /ร/
๘)	◌̏	ระมุข	/rěəh-muk/	“ระมุข”
๙)	◌̐	ยฺยคณตฺต	/yu-kǎəl-pin-tuq/	“ยฺยคณพินท์”
๑๐)	◌̑	เลฆหสฺญา	/leik-qah-sdaa/	“เลขฮัษญา”
๑๑)	◌̒	เฌ็ฆไค้ก , กากตฺตจ	/cəəŋ-kqaek/ /kaa-kbaa/	“กากบาท” คล้ายเสียง จัตวา

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ศึกษาภาษาเขมรตามแนวภาษาศาสตร์ในกัมพูชา มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาภาษาเขมรตามแนวภาษาศาสตร์ โดยศึกษาด้านระบบเสียงภาษาเขมรพนมเปญ ระบบคำภาษาเขมรพนมเปญ ระบบประโยคภาษาเขมรพนมเปญ และ การเปรียบเทียบการใช้คำศัพท์ภาษาพูดกับภาษาเขียนของภาษาเขมรภาษาเขมรพนมเปญ การครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในการศึกษาภาษาเขมรตามแนวภาษาศาสตร์ ผู้วิจัยศึกษาลักษณะของข้อมูลเพื่อเข้าใจบริบทของภาษาสังคม ซึ่งเป็นแนวคิดพื้นฐานของงานวิจัยที่ต้องการศึกษาภาษาเขมรพนมเปญรอบด้านมีการเก็บรายละเอียดเกี่ยวกับคำศัพท์ต่างๆ

วิธีการเก็บข้อมูล การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลขนาดเล็ก ไม่เน้นการสำรวจจากคนจำนวนมาก ผู้วิจัยต้องการสัมภาษณ์เจ้าของภาษาจำนวน ๑๐ คน เทคนิคการวิจัยไม่แยกขั้นตอนของการเก็บข้อมูล กับการวิเคราะห์ข้อมูลออกจากกัน การเก็บข้อมูลใช้วิธีการสังเกตและการสัมภาษณ์ นอกจากนี้การเข้าไปอยู่ในชุมชนจะช่วยให้ได้ข้อมูลด้านภาษามากขึ้น ซึ่งขั้นตอนการวิจัยมีดังนี้

- ขั้นตอนการเตรียมการ
- ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล
- ขั้นตอนการดำเนินการ
- ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล
- ขั้นตอนการสรุปผลการวิจัยและนำเสนอผลการวิจัย

๓.๑ ขั้นตอนการเตรียมการ

๑) ศึกษาค้นคว้าหนังสือและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับศึกษาภาษาเขมรตามแนวภาษาศาสตร์และกลุ่มภาษาเขมร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเรื่องนี้

๒) ศึกษาค้นคว้าหนังสือและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับภาษาเขมร

๓) ศึกษาค้นคว้าหนังสือและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของภาษาต่างๆ

๓.๒ ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล

๑) สํารวจความรู้เรื่อง ระบบเสียงภาษาเขมรพนมเปญ ระบบคำภาษาเขมรพนมเปญ ระบบประโยคภาษาเขมรพนมเปญ และภาษาพูดกับภาษาเขียนภาษาเขมรพนมเปญ ที่จะนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์จากแหล่งข้อมูลต่างๆ โดยติดต่อบุคคลต่างๆ เพื่อสอบถามข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยและเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แบ่งกลุ่มเป้าหมายเพื่อเก็บข้อมูล

๒) สํารวจพื้นที่และกลุ่มประชากรที่จะลงเก็บข้อมูล

๓) เกณฑ์คัดเลือกผู้บอกภาษา ผู้บอกภาษาหลัก (Key Informant) เลือกกลุ่มบุคคลที่สามารถถ่ายทอดเสียงภาษาเขมรถิ่นพนมเปญ ในการให้ข้อมูลด้านภาษาเขมรตามแนวภาษาศาสตร์ด้านการออกเสียง (Pronunciation) ด้านความหมาย (Meaning) ของคำศัพท์ ด้านและประโยค (Phrases and Clauses) ด้านความเปลี่ยนแปลง โดยวิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน ๑๐ คนจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในกัมพูชา

ก. ภูมิลำเนาและการโยกย้าย ผู้บอกภาษาทุกคนต้องเป็นผู้เกิดและเติบโตในพื้นที่และไม่เคยย้ายถิ่นฐาน ไม่เคยอพยพโยกย้ายไปที่อื่นและใช้ภาษาถิ่นของตนเองในการพูดจาสื่อสารในชีวิตประจำวัน

ข. เพศ ผู้บอกภาษานั้น ผู้วิจัยใช้ผู้บอกภาษาที่เป็นเพศชายและเพศหญิง เพราะเพศชายและเพศหญิงไม่มีความแตกต่างในเรื่องของการใช้คำศัพท์ แต่คำศัพท์บางอย่างเพศชายจะรู้มากกว่า เช่น หมวดเครื่องมือเครื่องใช้ทั่วไป และบางอย่างเพศหญิงจะรู้มากกว่า เช่น หมวดคำเรียกชื่อเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับ

ค. อายุ ผู้บอกภาษามีอายุ ๕๐ ปีขึ้นไป เนื่องจากเป็นผู้มีประสบการณ์ทางภาษามาก มีความรู้ทั้งภาษาเก่าและภาษาปัจจุบัน ส่วนมากมักเคยชินกับการพูดภาษาถิ่นของตน ส่วนผู้บอกภาษาที่อายุมากเกินไปมักสุขภาพไม่ดี เหนื่อยง่าย อวัยวะไม่ค่อยครบถ้วนจึงทำให้การออกเสียงไม่สมบูรณ์

ง. การศึกษา ผู้บอกภาษาได้รับการศึกษาระดับมัธยมปลายถึงปริญญาตรี

จ. อาชีพ ผู้บอกภาษาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เลือกจากหลากหลายอาชีพ

ฉ. คู่สมรส คู่สมรสผู้บอกภาษาต้องเป็นคนหมู่บ้านเดียวกันกับผู้บอกภาษาและใช้ภาษาเดียวกันในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้เพราะจะได้มั่นใจว่าผู้บอกภาษายังคงรักษาภาษาเดิมของตนไว้ได้มาก หากจะมีการแปรบ้างก็คงเป็นส่วนน้อย

ช. สุขภาพ ผู้บอกภาษามีสุขภาพร่างกายและจิตใจสมบูรณ์แข็งแรงและมีอวัยวะในการออกเสียงที่สมบูรณ์ เพื่อความชัดเจนในการออกเสียง เช่น มีฟันครบทุกซี่ ลิ้นไม่ปกติ เป็นต้น

ญ. คุณสมบัติอื่นๆ ผู้บอกภาษามีเวลาให้ผู้วิจัยอย่างเต็มที่ เพราะการวิจัยมีการทดสอบ คำและระบบเสียงมีขั้นตอนมาก ผู้บอกภาษาจึงจำเป็นต้องมีเวลาให้แก่ผู้วิจัย

๓) ผู้บอกภาษา ๑๐ คน

๔) เครื่องมือและอุปกรณ์ในการวิจัย ผู้วิจัยได้มีการเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าวิจัยรวมถึงใช้บัญชีคำศัพท์ด้วย

ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยอาศัยแบบสอบถามสำหรับสำรวจเสียง ของระบบเสียง ระบบคำและระบบประโยค โดยเลือกคำซึ่งเจ้าของภาษาใช้ในชีวิตประจำวัน ประมาณ ๑,๐๐๐ ศัพท์ ได้แก่ ประเภทต่างๆ ดังดังนี้ คำเรียกชื่อครอบครัว คน สัตว์ สิ่งของ เครื่องมือ เครื่องใช้ ชั้นยศ อาหาร ธรรมชาติ คำกริยา คำวิเศษณ์ บุพพท คำขยาย และเบ็ดเตล็ด เป็นต้น

ผู้วิจัยได้จัดทำตัวอย่างบัญชีคำศัพท์และแบบทดสอบการออกเสียงหน่วยคำภาษาเขมร

ตัวอย่างบัญชีคำศัพท์คำสรรพนามภาษาเขมร อาทิเช่น

/khñom/	“ผม”, “ดิฉัน”	ខ្ញុំ
/kee/	“เขา”	គេ
/kǎət/	“ท่าน”	គាត់
/niəŋ/	“นาง”	នាង
/niəŋ khñom/	“ดิฉัน”	នាងខ្ញុំ
/niəŋ kañ-ñaa/	“นางสาว”	នាងកញ្ញា
/něəq/	“คุณ” (ผู้หญิง)	អ្នក
/look/	“คุณ” (ผู้ชาย)	លោក
/mae/	“แม่”	ម៉ែ
/qom/	“ปู่”	ត້
/miin/	“น้ำ”	ទឹក
/baaŋ/	“พี่”	បង
/pqoun/	“น้อง”	ប្អូន
/caw/	“หลาน” (ปู่ ย่า ตา ยาย)	ចៅ
/kmuəy/, /khuəy/	“หลาน”	កូន

ตัวอย่างการออกเสียงหน่วยคำ ในของภาษาเขมร ประกอบด้วยหน่วยคำอิสระและหน่วยคำไม่อิสระของภาษาเขมร ดังนี้

- ตัวอย่างที่ ๑ การออกเสียงหน่วยคำในของภาษาเขมร ประกอบด้วยหน่วยคำอิสระและหน่วยคำไม่อิสระของภาษาเขมร

- ตัวอย่างที่ ๒ การออกเสียงหน่วยคำในของภาษาเขมร
- ตัวอย่างที่ ๓ การออกเสียงวิธีการสร้างคำของภาษาเขมร
- ตัวอย่างที่ ๔ การออกเสียงพยัญชนะสะกดคำของภาษาเขมร

รายการตรวจสอบโครงสร้างพยางค์ ผู้วิจัยได้แนวคิดจากหนังสือภาษาศาสตร์ภาษาไทย แต่งโดย รศ.ดร.เรืองเดช ปันเขื่อนขันธ์ย์ คำต่างๆ ในภาษาต้องอาศัยพยางค์เป็นหลักในการประกอบคำ มีพยางค์อยู่ ๓ ประเภทคือ

- ๑) คำพยางค์เดียว (Monosyllabic Words)
- ๒) คำสองพยางค์เดียว (Disyllabic Words)
- ๓) คำหลายพยางค์ (Polysyllabic Words)

เพราะฉะนั้น การศึกษาลักษณะโครงสร้างพยางค์ จึงจำเป็นต้องศึกษาโดยอาศัยลักษณะคำต่างๆ ที่มีอยู่ในภาษาไทยทั้ง ๓ ประเภทดังกล่าว โดยกำหนดสัญลักษณ์ใช้แทนหน่วยเสียงต่างๆ ที่เป็นส่วนประกอบของพยางค์ ดังนี้

- C แทนหน่วยเสียงพยัญชนะต้น
- CC แทนหน่วยเสียงพยัญชนะควบกล้ำ
- V แทนหน่วยเสียงสระเสียงสั้น
- VV แทนหน่วยเสียงสระเสียงยาวและสระประสม
- N แทนหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายเป็นพยัญชนะนาสิก /mnŋ/ หรือ สระ /wy/
- S แทนหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายเป็นพยัญชนะเสียงหยุด /p t k ?/

- สมุดบันทึกและดินสอ ผู้วิจัยเมื่อลงพื้นที่เก็บข้อมูลเสียงจากกลุ่มตัวอย่าง ได้ใช้สมุดบันทึกและดินสอในการจดบันทึก

- เครื่องบันทึกเสียงและกล้องดิจิทัล ผู้วิจัยเมื่อลงพื้นที่จดบันทึกเสียงแล้วต้องบันทึกเสียงเพื่อนำมาวิเคราะห์และตรวจสอบเสียง ว่าถ่ายเสียงมาถูกต้องครบถ้วนหรือไม่ เครื่องบันทึกจะช่วยบันทึกเสียงมาจากกลุ่มตัวอย่าง อย่างครบถ้วน และบันทึกภาพเครื่องแต่งกาย เป็นต้น

๓.๓ ขั้นตอนการดำเนินการ

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการออกเก็บข้อมูล แบ่งเป็น ๓ ระยะ ดังนี้

ระยะที่ ๑ สํารวจแหล่งข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาเขมรและลงสำรวจพื้นที่ทำงานวิจัยใช้เวลา ๑ เดือน

ระยะที่ ๒ เก็บและรวบรวมข้อมูล ใช้เวลา ๕ เดือน

ระยะที่ ๓ ตรวจสอบข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ใช้เวลา ๑ ปี

วิธีรวบรวมข้อมูล ในการรวบรวมข้อมูลกระทำโดยวิธีการ ดังนี้

๑) นำบัญชีคำศัพท์ที่ได้เตรียมไว้สอบถามผู้บอกภาษา เพื่อให้ออกเสียงคำศัพท์ตามสำเนียงภาษาเขมร โดยให้ความหมายตรงหรือใกล้เคียงกับข้อมูลที่กำหนดให้

๒) ฝึกรับออกเสียงคำ ตามรายการข้อมูลที่ต้องการศึกษากับผู้บอกภาษาหลายๆ ครั้ง จนเกิดความมั่นใจว่าสามารถออกเสียงตามสำเนียงภาษาเขมรหรือใกล้เคียงให้มากที่สุด

๓) จดบันทึกคำที่ได้จากผู้บอกภาษาโดยใช้สัทอักษรและภาษาเขมร

๔) ใช้เครื่องบันทึกเสียง บันทึกเสียงรายการข้อมูลภาษาเขมร ที่ศึกษาไว้เพื่อเป็นหลักฐานสำหรับการวิเคราะห์และตรวจสอบข้อมูลต่อไป

๓.๔ ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๔.๑ นำข้อมูลมาเรียงลำดับตามหมวดต่างๆ เช่น นำข้อมูลมาเรียงลำดับตามหมวดต่างๆ เช่น หมวดคำ ต่างๆ

๓.๔.๒ นำข้อมูลประเภทเสียง ที่ได้จากการทดสอบเสียงสระ เสียงพยัญชนะ และนำมาวิเคราะห์หน่วยเสียง โดยมีเนื้อหาตารางคือคำศัพท์ภาษาเขมร นำมาถอดเสียงแสดงหน่วยเสียงและความหมายเป็นภาษาไทย

๓.๔.๓ วิเคราะห์หน่วยระบบเสียง เช่น เสียงพยัญชนะ เสียงสระและวิเคราะห์โครงสร้างพยางค์ ตามเสียงที่บันทึกได้จากกลุ่มตัวอย่างที่ลงพื้นที่

๓.๔.๔ วิเคราะห์ข้อมูลระบบคำภาษาเขมรพจนมปัญญาโครงสร้างพยางค์ กระบวนการสร้างคำ ประโยค ตามตัวอย่างที่บันทึกได้จากกลุ่มตัวอย่างที่ลงพื้นที่

๓.๔.๕ วิเคราะห์ประโยคภาษาเขมรพจนมปัญญาตามตัวอย่างที่บันทึกได้จากกลุ่มตัวอย่างที่ลงพื้นที่

๓.๔.๖ เรียบเรียงข้อมูลภาษาเขมรจากกลุ่มตัวอย่างที่ลงพื้นที่

การศึกษาวินิจฉัยเรื่อง “ศึกษาภาษาเขมรตามแนวภาษาศาสตร์” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขอบเขตในการวิจัยดังนี้

ศึกษาระบบเสียง ระบบคำ และโครงสร้างประโยคของภาษาเขมร

ศึกษาการใช้คำศัพท์ภาษาพูดและเขียนภาษาราชการ

ศึกษาภาษาเขมรเฉพาะในพื้นที่เมืองหลวงราชธานีพนมเปญเท่านั้น

ขอบเขตด้านระยะเวลาศึกษา มีนาคม ๒๕๖๐ ถึง กันยายน ๒๕๖๑

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยศึกษาเนื้อหาจากแหล่งปฏิบัติการค้นคว้าโดยแบ่งข้อมูลเป็น ๒ แหล่งคือ

๑) แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ เฉพาะในพื้นที่เมืองหลวง ราชธานีพนมเปญ

๒) แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ คือได้จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาเขมร เช่น

พจนานุกรมเขมร - ไทย จัดทำโดยราชบัณฑิตยสถานกัมพูชา

ขอบเขตของพื้นที่ที่ศึกษา

ผู้วิจัยได้คัดเลือกจากพื้นที่ของภาษาเขมรที่ใช้ในราชธานีพนมเปญสำหรับการวิจัย

ขอบเขตของประชากร

การศึกษาวินิจฉัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งขอบเขตของประชากรเป็นผู้บอกภาษาไว้ดังนี้

จำนวนผู้บอกภาษา ๑๐ คน และได้แบ่งกลุ่มเป้าหมายเพื่อเก็บข้อมูล

ผู้บอกภาษาหลัก (Key Informant) เป็นกลุ่มบุคคลที่สามารถถ่ายทอดภาษาเขมรเกี่ยวกับการให้ข้อมูลด้านการออกเสียง (Pronunciation) และการให้ความหมาย (Meaning) ของคำศัพท์ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในกัมพูชา จำนวน ๑๐ คน โดยวิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

เกณฑ์คัดเลือกผู้บอกภาษา

- ผู้บอกภาษามีอายุ ๕๐ ปีขึ้นไป
- ผู้บอกภาษาไม่เคยย้ายถิ่นฐาน
- ผู้บอกภาษาระดับการศึกษา ม.๖ ถึง ปริญญาตรี
- ผู้บอกภาษามีอวัยวะออกเสียงครบถ้วนสมบูรณ์
- ผู้บอกภาษามีเวลาให้ผู้วิจัยอย่างเต็มที่
- ผู้บอกภาษาต้องมีสุขภาพร่างกายและจิตใจสมบูรณ์แข็งแรง

รายนามผู้บอกภาษาในราชธานีพนมเปญมีดังนี้

๑) พลเอก เมียะฮ์ วิฤทธิ	๖) พลตรี คิม กุศล
๒) พลโท แมน เชียง	๗) พลตรี ฮง สุขชา
๓) พลโท คิม นอง	๘) นาง ปัลวันนา รีรัมย์
๔) พลตรี สุข สุขม	๙) นาง โบวีณา ทัส
๕) พลตรี โชมโบ รีรัมย์	๑๐) นาง จิตา อุด

๓.๕ ขั้นตอนการสรุปผลการวิจัยและนำเสนอผลการวิจัย

- ๓.๕.๑ สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลและนำผลการวิเคราะห์นำเสนอข้อมูลคุณภาพ
- ๓.๕.๒ อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การศึกษาภาษาเขมรตามแนวภาษาศาสตร์ เพื่อศึกษาระบบเสียงของภาษาเขมรพนมเปญ ระบบคำภาษาเขมรพนมเปญ และระบบประโยคภาษาเขมรพนมเปญ และการเปรียบเทียบการใช้คำศัพท์ภาษาการพูดกับการเขียนภาษาเขมร (ภาษาราชการ) ภาษาเขมรพนมเปญ ผู้วิจัยคัดเลือกและรวบรวมข้อมูลจากผู้บอกภาษา ๑๐ ท่าน มีอายุมากกว่า ๕๐ ปีขึ้นไป ที่เป็นชาวพนมเปญ และอาศัยอยู่ในพื้นที่กรุงพนมเปญ ซึ่งเป็นเมืองหลวงของราชอาณาจักรกัมพูชา การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยทำการศึกษาภาษาเขมรตามแนวภาษาศาสตร์ ได้แก่ ๑) ศึกษาระบบเสียงภาษาเขมรพนมเปญ ได้แก่ ศึกษาระบบเสียงพยัญชนะ ศึกษาระบบเสียงสระ ศึกษาคู่เทียบเสียงพยัญชนะและคู่เทียบเสียงสระ ศึกษานหน่วยเสียงพยัญชนะควบกล้ำ ศึกษานหน่วยเสียงพยัญชนะสะกดภาษาเขมร ๒) ศึกษาระบบคำภาษาเขมรพนมเปญ ได้แก่ ศึกษานหน่วยคำของภาษาเขมร ศึกษายางค์ของภาษาเขมร ศึกษาระบวนการสร้างคำภาษาเขมร และศึกษาหมวดคำภาษาเขมร ๓) ศึกษาระบบประโยค ได้แก่ ศึกษาระบบประโยคไม่สมบูรณ์ภาษาเขมร ศึกษาระบบประโยคสมบูรณ์ และศึกษาประโยคความซ้อน และ ๔) ศึกษาระบบเปรียบเทียบการใช้คำศัพท์ภาษาพูดและภาษาเขียนมีดังนี้

๔.๑ ระบบเสียงภาษาเขมรพนมเปญ

ระบบเสียง (Phonology) คือ การศึกษาภาษาเพื่อวิเคราะห์หาจำนวนหน่วยเสียงของภาษาเมื่อศึกษาหาหน่วยเสียงแล้วก็จะได้ผลการศึกษาที่เรียกว่า ระบบเสียง ซึ่งหน่วยเสียง (Phoneme) หมายถึง หน่วยที่เล็กที่สุด ที่มีนัยสำคัญสำหรับพูดในภาษา เพราะหน่วยเสียงเหล่านี้เมื่อนำมาประกอบเป็นคำก็สามารถเป็นองค์ประกอบของคำต่างๆได้ และทำให้คำหนึ่งมีความหมายต่างจากอีกคำหนึ่งได้เมื่อต่างหน่วยเสียงกันอย่างมีระบบ^๑

---

^๑ เรื่องเดช ปันเขื่อนขัตติย์, ภาษาศาสตร์ภาษาไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๑๔๗

พยัญชนะ (Consonant) หมายถึง เสียงที่เปล่งออกมา ลมจะถูกกักไว้หรือโดยการที่กล่องเสียงหรือช่องปากหรือลมถูกผลักดัน หรือถูกบีบให้ลมผ่านช่องแคบๆ ออกมา หรือถูกทำให้หันเหไปจากส่วนกลางของช่องปากไปข้างๆ ลิ้น หรือทำให้เส้นเสียงในลำคอ หรือปลายลิ้นเกิดการสั่นสะเทือนขึ้น

๔.๑.๑ หน่วยเสียงพยัญชนะภาษาเขมร

หน่วยเสียงพยัญชนะภาษาเขมร ผู้วิจัยได้ศึกษาระบบเสียงได้แก่พยัญชนะในภาษาเขมร ๒๒ หน่วยเสียง มีคู่เทียบเสียงพยัญชนะ ๒๑ คู่เทียบเสียง และมีหน่วยเสียงสระ ๓๑ หน่วยเสียง มีคู่เทียบเสียง ๑๑ หน่วยเสียง มีหน่วยเสียงพยัญชนะควบกล้ำ ๘๕ หน่วยเสียง และหน่วยเสียงพยัญชนะรูปสะกด ๑๓ หน่วยเสียง มีดังต่อไปนี้

๔.๑.๑.๑ หน่วยเสียงพยัญชนะภาษาเขมร มีหน่วยเสียงจำนวน ๒๒ หน่วยเสียง ได้แก่ /p/, /t/, /c/, /k/, /q/, /ph/, /th/, /ch/, /kh/, /d/, /b/, /f/, /s/, /h/, /m/, /n/, /ñ/, /ŋ/, /r/, /l/, /w/ และ /y/

ตารางที่ ๔.๑ ตารางหน่วยเสียงพยัญชนะภาษาเขมร ^๒

Phonemes		Bilabial	Labio-dental	Alveolar	Palatal	Velar	Glottal
Stop / vl.	Unas.	p		t		k	q
	Asp.	ph		th		kh	
Affricates	Unas.				c		
	Asp.				ch		
Implosives	Vd.	b		d			
Nasals	Vd.	m		n	ñ	ŋ	
Fricatives	Vl.		f*	s			h
Lateral	Vd.			r			
Trill	Vd.			l			
Semi-vowels	Vd.	w			y		

^๒ Susiya Nakprat, "A descriptive study of the Buriram dialect of high khmer", Doctor of Philosophy in Linguistics, (Nagpur University. India, 1991), p.10.

* borrowed phoneme

ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มหน่วยเสียงพยัญชนะภาษาเขมร ๒ ลักษณะ คือ แบ่งตามลักษณะของเสียงและแบ่ง ตามฐานกรณ์ของเสียงมีดังนี้

ก. หน่วยเสียงพยัญชนะแบ่งตามลักษณะของเสียง มี ๖ กลุ่ม คือ

๑) พยัญชนะเสียงหยุด มีจำนวน ๑๑ หน่วยเสียง ได้แก่ /p/, /t/, /c/, /k/, /q/, /ph/, /th/, /ch/, /kh/, /d/, /b/

๒) พยัญชนะเสียงเสียดแทรก มีจำนวน ๓ หน่วยเสียง ได้แก่ /f/, /s/, /h/

๓) พยัญชนะเสียงนาสิก มีจำนวน ๔ หน่วยเสียง ได้แก่ /m/, /n/, /ñ/, /ŋ/

๔) พยัญชนะเสียงข้างลิ้น มีจำนวน ๑ หน่วยเสียง ได้แก่ /l/

๕) พยัญชนะเสียงรัว มีจำนวน ๑ หน่วยเสียง ได้แก่ /r/

๖) พยัญชนะเสียงกึ่งสระ หรือ อັตสระ มีจำนวน ๒ หน่วยเสียง ได้แก่ /w/, /y/

ข. หน่วยเสียงพยัญชนะแบ่งตามลักษณะของฐานกรณ์ของเสียง มีจำนวน ๖ กลุ่ม คือ

๑) พยัญชนะที่เกิดจากริมฝีปากทั้งสอง มีจำนวน ๕ หน่วยเสียง ได้แก่ /p/, /ph/, /b/, /m/, /w/

๒) พยัญชนะที่เกิดจากริมฝีปากกับฟันบน มีจำนวน ๑ หน่วยเสียง ได้แก่ /f/

๓) พยัญชนะที่เกิดจากปลายลิ้นกับปุ่มเหงือก มีจำนวน ๗ หน่วยเสียง ได้แก่ /t/, /th/, /d/, /s/, /n/, /r/, /l/

๔) พยัญชนะที่เกิดกับเพดานแข็ง มีจำนวน ๓ หน่วยเสียง ได้แก่ /c/, /ch/, /y/

๕) พยัญชนะที่เกิดกับเพดานอ่อน มีจำนวน ๔ หน่วยเสียง ได้แก่ /k/, /kh/, /ñ/, /ŋ/

๖) พยัญชนะที่เกิดจากช่องว่างระหว่างเส้นเสียง มีจำนวน ๒ หน่วยเสียง ได้แก่ /q/, /h/

คำศัพท์หน่วยเสียงพยัญชนะภาษาเขมร ที่แบ่งตามลักษณะของเสียงและลักษณะฐานกรณ์ของเสียง ทั้ง ๒๒ หน่วยเสียง เช่นคำว่า

หน่วยเสียง	สัทอักษร	คำแปล	ภาษาเขมร
/p/	/pŭən-yŭəl/	“อธิบาย”	ពន្យល់
/t/	/taa/	“ตา”	តា
/c/	/cap/	“จับ”	ចាប់
/k/	/koun/	“ลูก”	កូន
	/koo/	“วัว”	គោ
/q/	/qaŋ/	“อย่าง”	វាង
/ph/	/phaaŋ/	“ด้วย”	ដង
	/phiəp/	“ภาพ”	ភាព

/th/	/thom/	“ใหญ่”	ធំ
	/thah/	“ปีเถาะ”	ថោះ
/ch/	/chaa/	“ผิด”	ផា
	/chiə̃m/	“เลือด”	ឈាម
/kh/	/khñom/	“ผม,ฉัน”	ខ្ញុំ
	/khmum/	“ผึ้ง”	ផ្លែ
/d/	/deik/	“นอน”	ដេក
	/duk diə̃/	“ตึกแต่”	ទុកដៃ
/b/	/baan/	“ได้”	បាន
/f/	/fouŋ/	“ฝูง”	ហ្វូង
/s/	/saa/	“ขาว”	ស
/h/	/haŋ/	“หงส์”	ហង្ស
/m/	/mǎə̃n/	“ไก่”	មាន់
/n/	/niə̃ŋ/	“นาง”	នាង
	/nae-nǎə̃m/	“แนะนำ”	ណែនាំ
/ñ/	/ñam/	“กิน”	ញាំ
/ŋ/	/ŋiə̃/	“งาน”	ងារ
/r/	/rǎə̃m/	“รำ”	รำ
/l/	/liə̃ŋ/	“ล้าง”	លាង
	/laan/	“รถยนต์”	รถ
/w/	/wə̃ək/	“ปีกอก”	เวก
/y/	/yěə̃q/	“ยักษ์”	ยักษ์

๔.๑.๑.๒ คู่เทียบเสียงของหน่วยเสียงพยัญชนะภาษาเขมร มีจำนวน ๒๒ หน่วยเสียง ซึ่งคำคู่เทียบเสียงของหน่วยเสียงพยัญชนะภาษาเขมร มีจำนวน ๑๑ คู่เทียบเสียง ได้แก่ คู่เทียบเสียงของหน่วยเสียงพยัญชนะภาษาเขมร ที่ใช้วิธีการเติมพินทุ มีจำนวน ๗ คู่เทียบเสียง และคู่เทียบเสียงของหน่วยเสียงพยัญชนะภาษาเขมร ที่ใช้วิธีการเติมตรีศัพท์มีจำนวน ๔ คู่เทียบเสียงมีดังนี้

ก. คู่เทียบเสียงของหน่วยเสียงพยัญชนะภาษาเขมร มีจำนวน ๑๐ คู่เทียบเสียง ได้แก่

๑)	/kaa/	ก	/kə̃w/	ค
๒)	/khaa/	ข	/khə̃w/	ฃ

๓)	/caa/	ช	/cwa/	ฉ
๔)	/chaa/	ฌ	/chwaa/	จ
๕)	/daa/	ด	/dwa/	ด
๖)	/thaa/	ต.ถ	/thwa/	ต,ถ
๗)	/taa/	ท	/twa/	ท
๘)	/naa/	น	/nwa/	น
๙)	/phaa/	พ	/phwa/	พ
๑๐)	/laa/	ล	/lwa/	ล

ยกเว้น บ - ต /baa/ - /pwa/ ไม่ใช่คู่เสียงกัน

สำหรับคำศัพท์คู่เทียบเสียงของหน่วยเสียงพยัญชนะภาษาเขมร /kaa/-/kwa/ เช่น

/k/   /kaa/   “คอ”   ก

/k/   /kwa/   “ไ้”   ค

ข. คู่เทียบเสียงของหน่วยเสียงพยัญชนะภาษาเขมร ที่ใช้การเติมสัญลักษณ์ ៉ /mu-se-kə-töən/ มูสิคิฉลุ หรือ /thmin̄ kan-dol/ ធ្មញ្ចកណ្តុរ “พินหนู” โดยมีการเปลี่ยนเสียง มีจำนวน ๗ คู่เทียบเสียง มีหลักการการหาคู่เทียบเสียงโดยเสียงเดิมเป็นเสียง โอ มีการเปลี่ยนเสียง โอ /wa/ ให้เป็นเสียง ออ /aa/ ด้วยการเติมพินหนู ได้แก่ ៉ /ŋaa/, ញ៉ /ñaa/, ម៉ /maa/, យ៉ /yaa/, រ៉ /raa/, វ៉ /waa/ และ ប៉ /paa/

คำศัพท์คู่เทียบเสียงหน่วยของเสียงพยัญชนะภาษาเขมรที่เติมพินหนู เช่นคำว่า

/koun-ŋaa/   “ทารก”   កូនង៉ា

/ñae/   “จิบ”   ញ៉ៃ

/maoŋ/   “โมง”   ម៉ោង

/mae/   “แม่”   ម៉ែ

/yaaŋ/   “อย่าง”   យ៉ាង

/riəŋ-raaw/   “เรื่องราว”   រឿងរ៉ាវ

/wɛɛn-taa/   “แว่นตา”   វ៉ែនតា

/pon-maan/   “เท่าไร”   ប៉ុន្មាន

/peɪŋ-paɔŋ/	“ลูกโป่ง”	เบ้งเต่าง
/pah/	“โดน”, “กระทบ”	บ๊ะ
/ram-ray/	“รำไร”	ภูหื้อ
/cam-pəy/	“ดอกจำปี”	ตำบื้อ

ค. คู่เทียบเสียงของหน่วยเสียงพยัญชนะภาษาเขมรเติมสัญลักษณ์ ◌ “ตรีศัพท”

/trəy sap/ ตรี ส ฏ โดยเปลี่ยนจากเสียง /aa/ เป็นเสียง /v/ มี ๔ คู่เทียบเสียง ได้แก่

/saa/	ส	คู่เทียบเสียงกับ	/sɔv/	สฺ
/haa/	ฮ	คู่เทียบเสียงกับ	/hɔv/	ฮฺ
/qaa/	ห	คู่เทียบเสียงกับ	/qɔv/	หฺ
*/baa/	บ	คู่เทียบเสียงกับ	*/bɔv/	บฺ

*/baa/ บ สามารถเติมได้ทั้ง ฟันหนู /paa/ บฺ และ ตรีศัพท /bɔv/ บฺ

คำศัพท์หน่วยเสียงพยัญชนะภาษาเขมร ที่เติมเครื่องหมายตรีศัพท เช่นคำว่า

/kaw-suu/	“ยางพารา”	เกสฺ
/taw-huu/	“เต้าหู้”	เทฮฺ
/qɔv/	“โอ้” คำอุทาน	หฺ
/saa-buu/	“สบู่”	สบบฺ
/hiən/	“กล้า”	ฮฺ
/rɔv-quu/	“ปน”	รควฺ
/hi-haa/	“ฮือฮา”	ฮฺ
/sii/	“กิน” ใช้กับสัตว์	สฺ
/ñam/	“กิน” ใช้กับคน	ญํ

๔.๑.๒ หน่วยเสียงสระภาษาเขมร

สระ Vowel เป็นเสียงที่เปล่งออกมาจากปอดมาทางช่องปาก โดยไม่มีอะไรปิดขวางทางลมเพื่อให้ลมสามารถผ่านออกมาจากปอด มาถึงริมฝีปาก หรือ ฟันออกมาจากปาก และไม่มีกักหรือปิดลม ไม่ถูกกักหรือถูกบีบ ณ จุดใดจุดหนึ่งหรือไม่มีกักหักเหจากตรงกลางไปทางข้างลิ้น หรือไม่มีกักสันสะเทือนที่เส้นเสียง

หน้าที่ของสระ เป็นเสียงที่ทำหน้าที่เป็นแก่นของคำหรือของพยางค์ในภาษาต่างๆ นั้นเอง เพราะว่าคำในภาษาทุกภาษาจะเป็นพยางค์ได้จะต้องอาศัยสระเป็นแก่นของพยางค์ สำหรับยึดติดกันให้เป็นเสียงหนึ่งเดียวเด่นดังเป็นช่วงๆ ในขณะที่พูดออกมาเป็นพยางค์ๆ หรือเป็นคำ^๓

หน่วยเสียงสระ ภาษาเขมรมีหน่วยเสียงสระทั้งหมด ๓๑ หน่วยเสียง แบ่งตามลักษณะของเสียงเป็นหน่วยเสียงสระเดี่ยวเสียงยาว หน่วยเสียงสระเดี่ยวเสียงสั้น หน่วยเสียงสระประสมเสียงยาว และหน่วยเสียงสระประสมเสียงสั้น^๔

หน่วยเสียงสระภาษาเขมร มีจำนวน ๔ ชนิด ๓๑ หน่วยเสียง มีดังนี้

- หน่วยเสียงสระเดี่ยวเสียงสั้นภาษาเขมร มีจำนวน ๘ หน่วยเสียง คือ /i/, /e/, /ɨ/, /ə/, /a/, /ɑ/, /u/, /o/

- หน่วยเสียงสระเดี่ยวเสียงยาวภาษาเขมร มีจำนวน ๑๐ หน่วยเสียง คือ /ii/, /ee/, /ɛɛ/, /ɨɨ/, /əə/, /aa/, /ɑɑ/, /uu/, /oo/, /vv/

- หน่วยเสียงสระประสมเสียงสั้นภาษาเขมร มีจำนวน ๓ หน่วยเสียง คือ /ěə/, /ũə/, /ốə/

- หน่วยเสียงสระประสมเสียงยาวภาษาเขมร มีจำนวน ๑๐ หน่วยเสียง คือ /iə/, /eɨ/, /əi/, /ae/, /aə/, /ao/, /ũə/, /ou/, /və/

๔.๑.๒.๑ หน่วยเสียงสระเดี่ยวเสียงสั้นภาษาเขมร มีจำนวน ๘ หน่วยเสียง คือ /i/, /e/, /ɨ/, /ə/, /a/, /ɑ/, /u/, /o/

^๓ เรืองเดช ปันเขื่อนขัตติย์, *ภาษาศาสตร์ภาษาไทย*, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๔๗.

^๔ อุบล เทศทอง, *ภาษาเขมรเพื่อการสื่อสาร*, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๘), หน้า ๒๔.

ตารางที่ ๔.๒ ตารางหน่วยเสียงสระเดี่ยวเสียงสั้นภาษาเขมร

	สระหน้า	สระกลาง	สระหลัง
เสียงสูง	/i/	/i/	/u/
เสียงกลางสูง	/e/	/ə/	/o/
เสียงกลางต่ำ		/a/	
เสียงต่ำ		/ɑ/	

คำศัพท์ขอหน่วยเสียงสระเดี่ยวเสียงสั้นภาษาเขมร มีจำนวน ๘ หน่วยเสียง คือ /i/, /e/, /i/, /ə/, /a/, /ɑ/, /u/, /o/ เช่นคำว่า

สระหน้าเสียงสูง	/i/	/cih/	“จี้”	ฉิះ
สระหน้าเสียงกลางสูง	/e/	/ceh/	“ฮู”, “เป็น”	ចេះ
สระกลางเสียงสูง	/i/	/tik/	“น้ำ”	ទឹក
สระกลางเสียงกลางสูง	/ə/	/cat/	“ใจ”	ចិត្ត
สระกลางเสียงกลางต่ำ	/a/	/kat/	“ตัด”	កាត់
สระกลางเสียงต่ำ	/ɑ/	/kaŋ/	“จักรยาน”, “ล้อ”	កង់
สระหลังเสียงสูง	/u/	/ruk/	“มุด”	រុក
สระหลังเสียงกลางสูง	/o/	/nom/	“ขนม”	នំ

๔.๑.๒.๒ หน่วยเสียงสระเดี่ยวเสียงยาวภาษาเขมร มีจำนวน ๑๐ หน่วยเสียง คือ /ii/, /ee/, /εε/, /ii/, /əə/, /aa/, /ɑɑ/, /uu/, /oo/, /vv/

ตารางที่ ๔.๓ ตารางหน่วยเสียงสระเดี่ยวเสียงยาวภาษาเขมร

	สระหน้า	สระกลาง	สระหลัง
เสียงสูง	/ii/	/ii/	/uu/
เสียงกลางสูง	/ee/	/əə/	/oo/
เสียงกลางต่ำ	/εε/	/aa/	/vv/
เสียงต่ำ		/ɑɑ/	

คำศัพท์หน่วยเสียงสระเดี่ยวเสียงยาวภาษาเขมร มีจำนวน ๑๐ หน่วยเสียง คือ /ii/, /ee/, /εε/, /ii/, /əə/, /aa/, /aa/, /uu/, /oo/, /vv/ เช่นคำว่า

สระหน้าเสียงสูง	/ii/	/cii/	“ปุย”	ตี
สระหน้าเสียงกลางสูง	/ee/	/tee/	“ไม้”	เจ
สระหน้าเสียงกลางต่ำ	/εε/	/mεεn/	“ไซ้”	ไซส
สระกลางเสียงสูง	/ii/	/chii/	“ปวย”	ณី
สระกลางเสียงกลางสูง	/əə/	/khəəŋ/	“เห็น”	เข็ញ
สระกลางเสียงกลางต่ำ	/aa/	/laan/	“รถ”	จាន
สระกลางเสียงต่ำ	/aa/	/saa/	“ขาว”	ส
สระหลังเสียงสูง	/uu/	/chuuk/	“บัว”	นุก
สระหลังเสียงกลางสูง	/oo/	/poo/	“กล่าว”	ពោល
สระหลังเสียงกลางต่ำ	/vv/	/kvv/	“ใบ้”	ค

๔.๑.๒.๓ หน่วยเสียงสระประสมเสียงสั้นภาษาเขมร มีจำนวน ๓ หน่วยเสียง คือ /ěə/, /nə/, /oə/

ตารางที่ ๔.๔ ตารางหน่วยเสียงสระประสมเสียงสั้นภาษาเขมร

	สระหน้า	สระกลาง	สระหลัง
เสียงสูง			/nə/
เสียงกลางสูง	/ěə/		/oə/

คำศัพท์หน่วยเสียงสระประสมเสียงสั้นภาษาเขมร มีจำนวน ๓ หน่วยเสียง คือ /ěə/, /nə/, /oə/ เช่นคำว่า

สระหน้าเสียงกลางสูง	/ěə/	/těəŋ/	“คล้อง”	จាក់
สระหลังเสียงสูง	/nə/	/pənəh/	“งู”	ถស់
สระหลังเสียงกลางสูง	/oə/	/təən/	“พัน”	จาส

๔.๑.๒.๔ หน่วยเสียงสระประสมเสียงยาวภาษาเขมร มี ๑๐ หน่วยเสียง คือ /iə/, /ei/, /iə/, /əi/, /ae/, /aə/, /ao/, /n̩ə/, /ou/, /uə/

ตารางที่ ๔.๕ ตารางหน่วยเสียงสระประสมเสียงยาวภาษาเขมร

	สระหน้า	สระกลาง	สระหลัง
เสียงสูง	/iə/	/iə/	/uə/
เสียงกลางเสียงสูง	/ei/	/əi/	/ou/
เสียงกลางต่ำ	/ae/	/aə/	/uə/
เสียงต่ำ		/ao/	

คำศัพท์หน่วยเสียงสระประสมเสียงยาวภาษาเขมร มีจำนวน ๑๐ หน่วยเสียง คือ /iə/, /ei/, /iə/, /əi/, /ae/, /aə/, /ao/, /n̩ə/, /ou/, /uə/ เช่นคำว่า

สระหน้าเสียงสูง	/iə/	/liə/	“ลา”	លា
		/miə/	“อา”ผู้ชาย	មា
สระหน้าเสียงกลางสูง	/ei/	/ceik/	“กล้วย”	ចេក
		/deik/	“นอน”	ដេក
สระหน้าเสียงกลางต่ำ	/ae/	/khae/	“เดือน”	ខែ
		/mae/	“แม่”	ម៉ែ
สระกลางเสียงสูง	/iə/	/riəŋ/	“เรื่อง”	រឿង
		/kriəŋ/	“เครื่อง”	គ្រឿង
สระกลางเสียงกลางสูง	/əi/	/dəi/	“ดินจืด”	ដី
		/məin/	“หมิ่น”	ម៉ឺន
สระกลางเสียงกลางต่ำ	/aə/	/kaət/	“เกิด”	កើត
		/phñaə/	“ฝาก”	ផ្ញើ
สระกลางเสียงต่ำ	/ao/	/qaoy/	“ให้”	អោយ
		/daoy/	“โดย”	ដោយ
สระหลังเสียงสูง	/uə/	/cuəp/	“พบ”	ជួប
		/cuəy/	“ช่วย”	ជួយ

สระหลังเสียงกลางสูง	/ou/	/doun/	“มะพร้าว”	ผู้ฉ
		/coul/	“เข้า”	ตุล
สระหลังเสียงกลางต่ำ	/o/	/cwo/	“ยาง”	ฉั
		/ñwo/	“สั้น”	ฎั

คู่เทียบเสียงสระภาษาเขมร ได้แก่ คู่เทียบเสียงสระเดี่ยวเสียงสั้นเป็นคู่เสียงกับหน่วยเสียงสระเดี่ยวเสียงยาว และคู่เทียบเสียงสระประสมเสียงสั้นเป็นคู่หน่วยเสียงสระประสมเสียงยาว คู่เทียบเสียงสระภาษาเขมร มีจำนวน ๑๑ คู่เทียบเสียง มีดังนี้

๑) คู่เทียบเสียงสระเดี่ยวเสียงสั้นกับคู่เทียบเสียงสระเดี่ยวเสียงยาวภาษาเขมร มีจำนวน ๘ คู่เทียบเสียง คือ /i/-/ii/, /i/-/ih/, /u/-/uu/, /e/-/ee/, /o/-/oo/, /a/-/aa/, /a/-/aa/

ตารางที่ ๔.๖ ตารางคู่เทียบเสียงสระเดี่ยวเสียงสั้นกับหน่วยเสียงสระเดี่ยวเสียงยาวภาษาเขมร

	สระหน้า	สระกลาง	สระหลัง
เสียงสูง	/i/-/ii/	/i/-/ih/	/u/-/uu/
เสียงกลางสูง	/e/-/ee/	/o/-/oo/	/o/-/oo/
เสียงกลางต่ำ		/a/-/aa/	
เสียงต่ำ		/a/-/aa/	

คำศัพท์คู่เทียบเสียงสระเดี่ยวเสียงสั้นกับคู่เสียงกับสระเดี่ยวเสียงยาวภาษาเขมร

เช่นคำว่า

/i/-/ii/	/i/	/cih/	“จู่”	ฉิ:
	/ii/	/cii/	“ปุ๋ย”	ฉิ
/i/-/ih/	/i/	/nik/	“คิดถึง”	ฉิ ก
	/ih/	/chih/	“เจ็บ”, “ป่วย”	ฉิ

	/i/	/tik/	“น้ำ”	จี้ก
	/hi/	/khi/	“คือ”	คี้
/u/-/uu/	/u/	/ruk/	“มุด”	รุก
	/uu/	/chuuk/	“บัว”	ฌูก
/e/-/ee/	/e/	/ceh/	“สู้”, “เป็น”	เซะ
	/ee/	/tee/	“ไม่”	เจ
/ə/-/əə/	/ə/	/cət/	“ใจ”	ติตุ
	/əə/	/khəəñ/	“เห็น”	เข็ญ
/o/-/oo/	/o/	/dom/	“ก้อน”	ดู่
	/oo/	/loop/	“โหล”	เลอก
/a/-/aa/	/a/	/dac/	“ขาด”	ดาด
	/aa/	/daac/	“ฉีกขาด”	ดาด
	/a/	/kac/	“หัก”	กาด
	/aa/	/kaac/	“ดูร้าย”	กาด
	/a/	/kat/	“ตัด”	กาด
	/aa/	/kaat/	“บัตรประชาชน”	กาด
	/a/	/cap/	“จับ”	ดาด
	/aa/	/caap/	“นกกระจอก”	ดาด
/ɑ/-/ɑɑ/	/ɑ/	/kaŋ/	“จักรยาน”, “ล้อ”	กาด
	/ɑɑ/	/kaɑŋ/	“กอง”	กาด
	/ɑ/	/dap/	“สืบ”	ดาด
	/ɑɑ/	/daɑp/	“ขวิด”	ดาด
	/ɑ/	/cap/	“จบ”	ดาด
	/ɑɑ/	/caɑp/	“จอบ”	ดาด

๒) คู่เทียบเสียงสระประสมเสียงสั้นกับคู่เทียบเสียงสระประสมเสียงยาวภาษาเขมร
มีจำนวน ๓ คู่เทียบเสียง คือ /เঁอ/-/ei/, /นุ๋อ/-/uə/, /อ้อ/-/ou/

ตารางที่ ๔.๗ ตารางคู่เทียบเสียงสระประสมเสียงสั้นกับคู่หน่วยเสียงสระประสมเสียงยาวภาษาเขมร

	สระหน้า	สระกลาง	สระหลัง
เสียงสูง			/นุ๋อ/-/uə/
เสียงกลางสูง	/เঁอ/-/ei/		/อ้อ/-/ou/

คำศัพท์คู่เทียบเสียงสระประสมเสียงสั้นกับคู่หน่วยเสียงสระประสมเสียงยาว
ภาษาเขมร มีจำนวน ๓ คู่เสียง เช่นคำว่า

/เঁอ/-/ei/	/เঁอ/	/təəŋ/	“คล่อง”	จាក់
	/ei/	/ceik/	“กล้วย”	เซ็ก
	/เঁอ/	/rəəŋ/	“ตื่น”	ภัก
	/ei/	/deik/	“นอน”	เผ็ก
/นุ๋อ/-/uə/	/นุ๋อ/	/pŋəh/	“งู”	ถស់
	/uə/	/cuəp/	“พบ”	จือบ
	/นุ๋อ/	/kŋəŋ/	“เหลื่ออยู่”, “คงอยู่”	คั่น
	/uə/	/buən/	“สี่”	บูน
/อ้อ/-/ou/	/อ้อ/	/təən/	“ทัน”	จាន
	/ou/	/koun/	“ลูก”	กูง
	/อ้อ/	/kəət/	“ท่าน”, “เขา”	คาค
	/ou/	/cou/	“จง”	จุง

๔.๑.๓ หน่วยเสียงพยัญชนะสะกดภาษาเขมร

อัญชานา จิตสุทธิญาณ (๒๕๕๑ น.๑๘) พยัญชนะสะกดเขมร เรียกว่า พยัญชนะประกอบ
 ญฺญฺร : ប្រកប /pyöən cə-nêəq/ มีทั้งหมด ๑๔ มาตรา

ปัจจุบันหน่วยเสียงพยัญชนะสะกดในภาษาเขมร มีจำนวน ๑๓ มาตรา คือ /k/, /ŋ/, /t/,
 /p/, /n/, /m/, /y/, /w/, /q/, /c/, /ñ/, /l/ และ /h/ มีดังนี้

- ๑) แม่ก ก /k/ พยัญชนะสะกดในภาษาเขมร ได้แก่ /ก, ข, ค, ฃ/
- ๒) แม่ก ง /ŋ/ พยัญชนะสะกดในภาษาเขมร ได้แก่ /ง/
- ๓) แม่ก ด /t/ พยัญชนะสะกดในภาษาเขมร ได้แก่ /ต, ษ, ฎ, ฏ, ฐ, ฑ, ฒ/
- ๔) แม่ก บ /p/ พยัญชนะสะกดในภาษาเขมร ได้แก่ /บ, ฝ, ฝ/
- ๕) แม่ก น /n/ พยัญชนะสะกดในภาษาเขมร ได้แก่ /ณ, ญ/
- ๖) แม่ก ม /m/ พยัญชนะสะกดด้วยตัว /ม/ และ สระ /อ/, /อฺ/, /อฺา/
- ๗) แม่ก ย /y/ พยัญชนะสะกดด้วยตัว /ย/ และสระ /เอ/
- ๘) แม่ก ว /w/ พยัญชนะสะกดในภาษาเขมร ได้แก่ /ว/ และสระ /เว/
- ๙) สะกดด้วยเสียง กัก /q/ พยัญชนะสะกดในภาษาเขมร ได้แก่ /ก, ข, ค, ฃ/

และ สระ /อ/

- ๑๐) เสียง จ /c/ พยัญชนะสะกดในภาษาเขมร ได้แก่ /จ, ฌ/
- ๑๑) เสียง ญ /ñ/ พยัญชนะสะกดในภาษาเขมร ได้แก่ /ญ/
- ๑๒) เสียง ล /l/ พยัญชนะสะกดในภาษาเขมร ได้แก่ /ล/
- ๑๓) เสียง ฟันลม /h/ ไม่มีเสียงตัวสะกดนี้ในภาษาไทย ตัวสะกดในภาษาเขมร ได้แก่ /อ:/

/qah/ และ ส /sca/

หน่วยเสียงพยัญชนะตัวสะกดภาษาเขมร เรียกว่า พยัญชนะตัวประกอบ /pyöəñ
 cə-nêəq-tue-pra-kaap/ ญฺญฺร : ត្រូវប្រកប มีทั้งสิ้น ๑๓ มาตรา ดังนี้

๔.๑.๓.๑ แม่ก ก /k/ พยัญชนะสะกดในภาษาเขมร ได้แก่ /ก, ข, ค, ฃ/ เช่น

/phik/	“ดื่ม”	ผี ก
/sok/	“สุข”	สุข ๒
/rook/	“โรค”	โรค
/meek/	“ทองฟ้า”	เมฆ
/stik/	“สติ”	สติ
/prik/	“เข้า”	เข้า ก
/ruk/	“มุด”	มุด

/chuuk/	“ប៉ូ”	ឈូក
/tik/	“តឹក”	ទឹក
/deik/	“ណែន”	ដៃក
/kook/	“ណែន”	គោក
/ceik/	“កឹវ”	ចេក
/nik/	“គិតទឹក”	នឹក

៤.១.៣.២ ម៉េកង /ŋ/ ឃ្លាត្រង់ក្នុងភាសាខ្មែរ បាន ង ដូចខាងក្រោម

/coŋ/	“បាយ”	ចុង
/ciəŋ/	“ក្រា”	ជាង
/kan-laəŋ/	“ទីកន្លែង”	កន្លែង
/qəŋ-rin/	“បៀត”	អង្រែង
/niŋ/	“និង”	និង
/kũəŋ/	“នៅទីនោះ”, “នៅទីនោះ”	គង់
/kaŋ/	“ទិវារយាង”, “ទិវារយាង”	កង់
/kaəŋ/	“កង”	កង
/wɛəŋ/	“យាង”	វែង
/riəŋ/	“រឿង”	រឿង
/kriəŋ/	“គ្រឿង”	គ្រឿង
/caŋ/	“ចង់”	ចង់
/caəŋ/	“ជូក”	ចង
/foŋ/	“ផ្ស”	ហ្វូង
/haŋ/	“អង្គ”	ហង្ស

៤.១.៣.៣ ម៉េកត /t/ ឃ្លាត្រង់ក្នុងភាសាខ្មែរ បាន ដ, ប, ខ, ធ, ត, ថ, ទ,

ឆ/ ដូចខាងក្រោម

/baat/	“បាយ”	បាត
/baat/	“បាយ”	បាទ
/qət/	“តិច”	តិច
/praa-kat/	“ប្រាកដ”	ប្រាកដ
/miət/	“រូបរាង”	មាឌ
/pra-maat/	“ការត្រួតពិនិត្យ”	ប្រមាថ

/put/	“พุธ”	ตุณ
/qaa-saat/	“เดือนแปด”	ภาคาม
/röt/	“วิ่ง”	รตุ
/wöt/	“วัด”	รตุ

๔.๑.๓.๔ แม่กบ /p/ พยัญชนะสะกดในภาษาเขมร ได้แก่ /บ, ต, ฐ/ เช่น

/riəp/	“จัด”	รื่บ
/phiəp/	“ภาพ”	ภาค
/cap/	“จบ”	ชบ
/caəp/	“จอบ”	ชบ
/təp/	“ทัพ”	จตุ
/cuəp/	“พบ”, “เจอ”	จื่บ
/dap/	“ลืบ”	ฉบ
/daəp/	“ขวด”	ฉบ
/loop/	“โลภ”	เลภค
/lop/	“ลบ”	ลช
/kraəp/	“กราบ”	กรบ
/yup/	“ตีก”	ยช
/pra-kaəp/	“ประกอบ”	บรคบ
/kap/	“ฝั่ง”, “กลบ”	คช
/kaəp/	“พิน” คำกริยา	คช

๔.๑.๓.๕ แม่กน /n/ พยัญชนะสะกดในภาษาเขมร ได้แก่ /ณ, ญ/ เช่น

/kun/	“บุญคุณ”	คฺณ
/kon/	“หนัง”, “ภาพยนตร์”	คฺญ
/baan/	“ได้”	ตฺน
/bon/	“บุญ”, “งานพิธี”	บฺณญ
/buən/	“สี่”	บฺญ
/təən/	“ทัน”	จฺน
/koun/	“ลูก”	คฺญ
/məin/	“หมื่น”	มฺญ
/miən/	“มี”, “รวย”	มฺญ

/laan/	“รถ”	จฺจាន
/yǎn/	“ยันต์”	ยັນต์, ยันต์
/yǎn/	“ยันต์”	ยันต์, ยันต์
/pra-ciə-cǎn/	“ประชาชน”	ประชาน

๔.๑.๓.๖ แม่กม /m/ พยัญชนะสะกดในภาษาเขมร ได้แก่ /ម/, /ំ/ เช่น

/daəm/	“ต้น”	เด็ช
/thom/	“ใหญ่”	ធំ
/qom/	“พาย”	អុំ
/nǎəm/	“นำ”, “พา”	នាំ
/dom/	“ก้อน”	ដុំ
/sam/	“เหมาะสม”	សម
/nom/	“ขนม”	នំ
/ñam/	“กิน” ใช้กับคน	ញាំ
/tum/, /tǔəm/	“เกาะ” คำกริยา	ទុំ
/tum/	“สูง”	ទុំ
/kom/	“อย่า”	កុំ
/dam/	“หุบ”, “ตอก” คำกริยา	ដំ
/nae-nǎəm/	“แนะนำ”	ណែនាំ
/rǎəm/	“รู้”	រាំ

๔.๑.๓.๗ แม่เกอว /w/ พยัญชนะสะกดในภาษาเขมร ได้แก่ /វ/, /ៅ/ เช่น

/kaew/	“แก้ว”	កែវ
/niw/	“อยู่”	នៅ
/tiw/	“ไป”	ទៅ
/kdaw/	“ร้อน”	ក្តៅ
/caw/	“หลาน”	ចៅ
/haw/	“เรียก”	ហៅ
/qaaw/	“เสื่อ”	អាវ
/tik-sii-qiiw/	“น้ำชื้อว”	ទឹកស៊ីว
/siəw-phiw/	“หนังสือ”	សៀវភៅ

๔.๑.๓.๘ แม่เกย /y/ พยัญชนะสะกดในภาษาเขมร ได้แก่ /ย /, /เ็ / เช่น

/cuəy/	“ช่วย”	จួយ
/niy/	“แห่ง, ของ, ใน” คำบุพบท	ไน
/kan-thiəy/	“ตะพานน้ำ”	กันฐาย
/tʰən-saay/	“กระต่าย”	จรงฎาย
/chŋaay/	“ไกล”	ญาย
/thŋay/	“วัน”	ไธ
/qaoy/	“ให้”	เฆย
/daoy/	“โดย”	เฆย
/yiəy/	“ยาย”	เฆย
/ni-yiəy/	“พูด”	นิเฆย
/baa-rəy/	“บุหรี”	บารี

๔.๑.๓.๙ เสียงกัก /q/ เป็นเสียงตัวสะกดที่ตามหลังเสียงสระ /a, aa, ə, əə, ɔə, uə, ɛə, iə/ และเสียงท้ายสระเสียงสั้นในพยางค์เน้นคำ ตัวสะกดในมาตรานี้ คือ /ก, ฆ, ฅ, ฆ, ี / เช่น

/saaq/	“ลอง”, “ทดลอง”	สาก
/nəəq/	“นาค”	นาค
/nəəq/	“เดือนสาม”	เฆย
/pyəəŋ-cə-nəəq/	“พยัญชนะ”	ญญญญ :
/səl-la-paq/	“ศิลปะ”	สิญญ :
/təəq/	“คล้อง”	จាក់
/rəəq/	“ตีน”	จាក់
/yəəq/	“ยักษ์”	ยญญ

๔.๑.๓.๑๐ เสียง จ /c/ ไม่มีเสียงนี้ในภาษาไทย ตัวสะกดในมาตรานี้ คือ /ช/, /ฉ/

เช่นคำว่า

/kaac/	“ดูร้าย”	กาค
/muc/	“ดำ”, “มุด” คำกริยา	มุฉ
/kac/	“หัก”	กาค
/dac/	“ขาด”, “หมด” เช่น ขายหมด	ฉาค
/daac/	“ฉีกขาด”	ฉาค
/ŋjəc/	“เย็น”	ญาค

/lic/	“โผล่”	เลต
/lic/	“จม”	ลิต
/puuc/	“พันธุ”	ตุต
/touc/	“เล็ก”	ตุต
/douc/	“เหมือน”	ตุต
/tooc/	“ชนะ”	เจาต
/coc/	“กด” , “คลิก”	ตุต
/lo-bic/	“กลอุบาย”	ลุต

๔.๑.๓.๑๑ เสียง ญ /ญ/ จะมีเสียงขึ้นจมูกในภาษาไทยอีสาน ตัวสะกดในมาตรานี้ คือ /ญ/

เช่นคำว่า

/khəñ/	“เห็น”	เบ็ญ
/cəñ/	“ออก”	เชญ
/dəñ/	“ไล่”	เฉญ
/piñ/	“เต็ม”	เตญ
/bam-piñ/	“ทำให้เต็ม”	บ่เตญ
/bañ/	“ยิง”	บาย่ญ
/tbaañ/	“ทอ”	ทญญ
/cañ/	“แพ้”	บาย่ญ

๑๒) เสียง ล /ล/ สะกด ไม่มีเสียงตัวสะกดนี้ในภาษาไทย ตัวสะกดในมาตรานี้ คือ /ล/ เช่น

/coul/	“เข้า”	ตุล
/kaal/	“กาลเวลา”	คาล
/khyal/	“ลม”	ฮูล
/pwal/	“กล่าว”	เพาล
/yǎəl/	“เข้าใจ”	ยล
/pǎəl/	“พล”	ตล
/phal/	“ผล”	ตุล
/pǎən-yǎəl/	“อธิบาย”	ตลญล
/cuəl/	“เช่า”	ตุล
/rool/	“รมควัน”	เพาล

/duəl/	“ลุ่ม”	ผู้ล
/caol/	“ทิ้ง”	เตล
/peel/	“กาลเวลา”	เตล
/mœl/	“ดู”, “มอง”	เข็ล
/kool/	“กอ”, “แก่น”	เคล
/saa-kaal/	“สากล”	สากล

๔.๑.๓.๑๓ เสียงพ่นลม /h/ ไม่มีเสียงตัวสะกดนี้ในภาษาไทย ตัวสะกดสระ /ɔː/, /qah/ และ ส/saa/ ให้ออกเสียงเหมือนมี ฮ สะกดเสมอ ตัวสะกดในมาตรานี้เป็น /s/, /ɔː/, /ɔː/ เช่นคำว่า

/təəh/	“ตบ”	ตบ
/coh/	“ลง”	ตบ
/phtəəh/	“บ้าน”	ตบ
/kah/	“เกาะ”	เกาะ
/thah/	“ปีเถาะ”	เกาะ
/pŭəh/	“งู”	ตบ
/cih/	“จู่”	ตบ
/pah/	“โดน”, “กระทบ”	ตบ
/ceh/	“รู้”, “เป็น”	ตบ
/seh/	“มี”	ตบ
/cheh/	“ไหม้”	ตบ
/teh/	“ติ”	ตบ
/cam-pŭəh/	“เฉพาะ”	ตบ
/prŭəh/	“เพราะ”	ตบ
/soum-toos/	“ขอโทษ”	ตบ
/chmŭəh/	“ชื้อ”	ตบ

* สำหรับคำที่สะกดด้วยตัว /i/ - /rɔw/ สะกดทุกตัวภาษาเขมรนั้น จะไม่ออกเสียงของตัวสะกด แต่ยังคงมีการเขียนตัวสะกดไว้เสมอ เช่นคำว่า

/kaa/	“การ”	การ
/ŋiə/	“งาน”	งาน
/daə/	“เดิน”	เดิน
/cuə/	“แถว” , “แนว”	แถว
/bae/	“หั้น”	หั้น
/haə/	“บิน”	บิน
/hou/	“ไหล”	ไหล
/daoy-saa/	“เนื่องจาก”	เนื่องจาก
/qaa-haa/	“อาหาร”	อาหาร
/wi-hiə/	“วิหาร”	วิหาร
/cou/	“จง”	จง

๔.๑.๔ หน่วยเสียงพยัญชนะควบกล้ำภาษาเขมร

หน่วยเสียงพยัญชนะควบกล้ำ เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะเสียงหนึ่ง เกิดร่วมกับอีกหน่วยเสียงพยัญชนะเสียงหนึ่ง ทำให้เสียงพยัญชนะสองเสียงออกเสียงรวมเป็นเสียงเดียวกัน เรียกเสียงเช่นคำหานี้ว่า เสียงควบกล้ำ (Cluster) หน่วยเสียงพยัญชนะควบกล้ำ ของแต่ละภาษานั้น จะมีจำนวนจำกัด และไม่เท่ากันในแต่ละภาษา บางภาษามีเสียงควบกล้ำมากกว่าสองเสียงก็มี บางเสียงปรากฏที่ต้นพยางค์และท้ายพยางค์ ระบบเสียงควบกล้ำที่เกิดขึ้นต้นคำ หรือต้นพยางค์คนไทยโดยทั่วไปออกเสียง ควบกล้ำได้อย่างสนิทที่สุดจนเป็นเสียงเดียวกัน นั้นมีอยู่ ๒ เสียง ได้แก่

เสียง /kw/, /khw/ คือ หน่วยเสียงอัมสระ /w/ “ว” ควบกล้ำกับหน่วยเสียง /k/ “ก”

เสียง /kh/ “ข , ค” เป็น “กว, คว, ขว” ตามลำดับเป็นต้น เช่นคำว่า กวาด ความ ขวาง ส่วนหน่วยเสียงพยัญชนะควบกล้ำ ร /r/, ล/l/ เกิดขึ้นควบกล้ำกับพยัญชนะอื่นๆ ส่วนใหญ่มักออกเสียงไม่ชัด “เปลี่ยน” บ้างออกเสียงเป็น “เปี่ยน” “โปรด” บ้างออกเสียงเป็น “โปด” บางครั้งคำว่า “ประ” บ้างออกเสียงเป็น “ปละ” ก็มี

ประเภทของคำควบกล้ำในภาษาไทย มี ๒ ประเภท คือ

- ๑) ควบกล้ำแท้ เช่นคำว่า คำควบกล้ำที่ออกเสียงสนิทระหว่างพยัญชนะต้นคำ (ก ข ค) ควบกล้ำกับเสียงพยัญชนะ /w/

๒) ควบกล้ำไม่แท้ เช่นคำว่า คำควบกล้ำที่พูด เสียงควบกล้ำไม่แน่นอน คือกล้ำบ้างไม่กล้ำบ้าง ระหว่างพยัญชนะ ต้นคำกับเสียง พยัญชนะ /ร/, /ล/ เช่นคำว่า เปลี่ยน แปลง ปลงกรวด กลัว เสียงควบกล้ำไม่แท้อีกประเภทหนึ่ง คือ คำควบกล้ำที่พูดไม่ออกเสียง /ร/ ควบกล้ำ สำหรับควบกล้ำไม่แท้ในภาษาไทย เช่นคำว่า จริง เสริม สร้าง ทรง ทруд เศร้า ทราบ แทรก ทรัพย์ เป็นต้น ควบกล้ำในภาษาไทย มีจำนวน ๑๗ เสียง เช่น /kw- kr- kl- khw- khr- kh-pr- pl- phr- phl- tr-/ ส่วนเสียงควบกล้ำ /thr-br- bl- fr-fl- dr- / เป็นเสียงควบกล้ำมาจากต่างประเทศ^๕

หน่วยเสียงพยัญชนะควบกล้ำ ภาษาเขมร

ตารางที่ ๔.๘ ตารางความสัมพันธ์หน่วยเสียงพยัญชนะต้นควบกล้ำในภาษาเขมร^๖ มีดังนี้

C ₁	C ₂																C ₃		
	p	t	c	k	q	b	d	m	n	ñ	ŋ	w	y	l	r	s	h	th	kh
p		x	x	x	o		o		x	x	x		x	x	/	/	/		
t	x			x	o	o		x	x		x	x	x	x	/		/		
c	x			x	o	o	o	x	x		x	x		x	/		/		
k	x	x	x		o	o	o	x	x	x	o	x	x	x	/	/	/		
s	/	/		/	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/			/	
q												o							
m		o	o		o		o		o	o				o	o	o	o		
l	o			o	o	o		o			o	o					o		o

C₁ หมายถึง พยัญชนะที่สามารถเกิดเป็นเสียงที่หนึ่งของพยัญชนะต้นควบ C₂ หมายถึง พยัญชนะที่เกิดเป็นเสียงที่สอง และ C₃ หมายถึง พยัญชนะที่เกิดเป็นเสียงที่สองและสามของพยัญชนะต้นควบสามส่วน เช่น

/pt/ มีเสียง /p/ เป็นพยัญชนะต้นตัวที่หนึ่ง และ มี /t/ เป็นเสียงพยัญชนะต้นตัวที่สอง

/tq/ มีเสียง /t/ เป็นพยัญชนะต้นตัวที่หนึ่ง และ มี /q/ เป็นเสียงพยัญชนะต้นตัวที่สอง

^๕ เรืองเดช ปิ่นเชื่อนชิตย์, ภาษาศาสตร์ภาษาไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๖๕-๖๖.

^๖ อรวรรณ บุญยฤทธิ์. “การถ่ายถอดเสียงด้วยสัทอักษร”, ใน ประชุมอรรถบทเขมรรวมบทความวิชาการของศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.อุไรศรี วรตะริน. (กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๕๕), หน้า ๓๐๑.

/cr/ มีเสียง /c/ เป็นพยัญชนะต้นตัวที่หนึ่ง และมี /r/ เป็นเสียงพยัญชนะต้นตัวที่สอง
/sth/ มีเสียง /s/ เป็นพยัญชนะต้นตัวที่หนึ่ง และมี /th/ เป็นเสียงพยัญชนะต้นตัวที่สอง
และสามตามลำดับ

จากตารางจะเห็นว่าสัญลักษณ์ที่ใช้แทนการปรากฏเสียงพยัญชนะควบกันนี้มี ๓
สัญลักษณ์ คือ x o และ / ที่ใช้เช่นนี้เพื่อความสะดวกในการอธิบายถึงวิธีการออกหน่วยเสียงพยัญชนะ
ควบกล้ำ ของภาษาเขมร

พยัญชนะต้นควบที่มีสัญลักษณ์ x ปรากฏอยู่ จะออกเสียงควบกล้ำโดยมีเสียงลมแทรก
ระหว่างพยัญชนะทั้งสอง เช่น /pt/ หากบันทึกเสียงนี้อย่างละเอียด จะเป็น [p^ht]

พยัญชนะต้นควบที่มีสัญลักษณ์ o ปรากฏอยู่ จะออกเสียงควบกล้ำโดยมีเสียงสระคล้ายๆ
เสียง [ə] แทรกระหว่างพยัญชนะทั้งสอง เช่น /tq/ หากบันทึกเสียงนี้อย่างละเอียด จะเป็น [t^əq]

พยัญชนะต้นควบที่มีสัญลักษณ์ / ปรากฏอยู่ จะออกเสียงควบกล้ำสนิท เช่น /cr/ จะได้เป็น
ถ้าบันทึกเสียงนี้อย่างละเอียด จะเป็น [cr] เหมือนการบันทึกแบบกว้าง

คำศัพท์ของพยัญชนะควบกล้ำภาษาเขมร เช่นคำว่า

/kd/	/kdaw/	“ร้อน”	ក្តៅ
/sl/	/slap/	“ตาย”	ស្លាប់
/kr/	/kraap/	“กราบ”	ក្រាប
/sr/	/sraa/	“เหล้า”	ស្រា
/tr/	/trəy/	“ปลา”	ត្រី
/pht/	/phtëh/	“บ้าน”	ផ្ទះ
/cr/	/craen/	“มาก”	ច្រើន
/phq/	/phqaem/	“หวาน”	ផ្អែម
/phn/	/phnɛek/	“ตา”	ភ្នែក
/pr/	/praə/	“ໃ้”	ប្រើ
/pl/	/plan/	“ปล้น”	ប្លន់

* สำหรับตัว /lɔv/ (พ) ไม่มีการใช้ตัวเชิง

* คำควบกล้ำ ตัว /kɔv/ มี ๒ แบบ คือ ញ,ញ (ญ)

- เมื่อเป็นพยัญชนะต้นให้เขียนเต็มตัว เช่นคำว่า /kiət/ “ญาติ” ញាតិ

- เมื่อเป็นพยัญชนะควบกล้ำให้เขียนเฉพาะตัวเชิง เช่นคำว่า

*/khñom/	“ผม,ฉัน”	ខ្ញុំ
/kañ-ñaa/	“หญิงสาว”	កញ្ចា

/pañ-ñaa/ “ปัญญา” บัญญา

* /khñom/ ถ้าเก็บข้อมูลเสียงโดยละเอียดจะออกเสียงควบกล้ำ โดยมีเสียงสระคล้ายๆ เสียง [ə] แทรกกระหว่างพยัญชนะทั้งสอง [kh³ñom]

* หน่วยเสียง /b/ เมื่อควบกล้ำกับพยัญชนะใดก็ตามจะออกเสียง /p/ เช่นคำว่า

/pdəy/	“สามี”	ฐึ
/pqoun/	“น้อง”	บุง
/pra-yaat/	“ระวัง”	บรูยัษฐ
/praə/	“ไซ้”	บรู

พยัญชนะกลุ่มเสียง /aa/ กล้ำกับพยัญชนะกลุ่มเสียง /w/ ที่เป็นพยัญชนะท้ายวรรคและ
 เศษวรรค ๘ ตัว เป็น ฆุ /ɣw/ ฎุ /kw/ ฐุ /mw/ ษุ /mw/ ษุ /mw/ ษุ /mw/ ษุ /mw/ ษุ /mw/ และ
 /wv/ จะต้องออกเสียงตามพยัญชนะกลุ่มเสียง /w/ เช่นคำว่า

/chɣal/	“สงสัย, ฉงน”	ฆุณ
/phñaa/	“ฝาก”	ฐึ
*/knoŋ/	“ใน”	กุก
/thmaa/	“หิน”	ฐึ
/khyal/	“ลม”	ฆุณ
/phlae/	“ผล”	ฐึ
/swaa/	“ลิง”	ษุ

* คำว่า “ใน” /kn/ - /knoŋ/ ภาษาเขมรพนมเปญ มักออกเสียงพ่นลมในภาษาพูดเป็น
 /khn/ - /khnoŋ/

แปน เซตทارين ได้แบ่งหน่วยเสียงพยัญชนะควบกล้ำในภาษาเขมร มีจำนวน ๖ วรรค ได้แก่

- ๑) วรรค กะ กล้ำกับ /ก ข ค ฆ/ มักจะกล้ำกับพยัญชนะ /ง/
- ๒) วรรค จะ กล้ำกับ /จ ฉ ช ฌ/ มักจะกล้ำกับพยัญชนะ /ญ/
- ๓) วรรค ดะ กล้ำกับ /ด ฐ ฑ ฒ/ มักจะกล้ำกับพยัญชนะ /ณ/
- ๔) วรรค ตะ กล้ำกับ /ต ถ ท ฐ/ มักจะกล้ำกับพยัญชนะ /น/
- ๕) วรรค บะ กล้ำกับ /บ ผ พ ภ/ มักจะกล้ำกับพยัญชนะ /ม/
- ๖) พยัญชนะเศษวรรคและท้ายวรรค /ย ร ล ว ส ห ฬ อ/ สามารถกล้ำกับพยัญชนะใดก็ได้^๗

^๗ แปน เซตทارين, แบบเรียนอ่าน, สมาคมช่วยเหลือวัฒนธรรมอาเซียน (กรุงเทพฯ: ราชอาณาจักร
 กัมพูชา, ๒๕๓๘), หน้า ๗๒.

๔.๑.๕ โครงสร้างพยางค์ภาษาเขมร

โครงสร้างพยางค์ภาษาเขมร มีจำนวน ๘ โครงสร้าง คือ - CVC - CVV - CCVC - CCVC - CCV - CVVC - CCVVC - CCCVVC

C คือ แทนหน่วยเสียงพยัญชนะต้น

CC คือ แทนหน่วยเสียงพยัญชนะควบกล้ำ

V คือ แทนหน่วยเสียงสระเสียงสั้น

vv คือ แทนหน่วยเสียงสระเสียงยาวและสระประสม

คำศัพท์เกี่ยวกับโครงสร้างพยางค์ภาษาเขมรมีดังนี้

ตารางที่ ๔.๙ ตารางโครงสร้างพยางค์ภาษาเขมร

๑.	CVC	/kat/	“จต”	กัต
		/kit/	“คิต”	คิต
		/sok/	“สุข”	สุฮ
		/kun/	“บุญคุณ”	คฺณ
		/kon/	“ภาพยนตร์”	กฺร
		/dǎŋ/	“ไล่”	เฉญ
		/day/	“มือ”	ไฉ
		/cǎŋ/	“ออก”	เชญ
		/coŋ/	“ปลาย”	ตฺง
๒.	CVV	/riə/	“ถอย”	ร
		/daə/	“เดิน”	เด็ร
		/baə/	“ถ้ำ”	เบ็
		/koo/	“วัว”	เค
		/niw/	“อยู่”	เญ
		/caa/	“จ้ำ”	ต
		/kaa/	“การ”	ก
		/ŋiə/	“งาน”	ฉ
		/kae/	“แก้”	ไก
		/cuə/	“แถว”, “แนว”	จฺร

		/bae/	“หัน”	ไซร
		/dae/	“ด้วย”	ไผร
		/taə/	“เอ่อ”, “แล้ว”	เตี
		/haə/	“บิน”	เบีร
		/caw/	“หลาน”	เซ
		/haw/	“เรียก”	เฮา
		/taa/	“ตา”	ธา
		/kah/	“เกาะ”	เกาะ
		/hou/	“ไหล”	ฮูร
๓.	ccvc	/slap/	“ตาย”	สฺลាប់
		/slək/	“ใบ”	สฺลึก
		/prap/	“บอก”	ปฺรាប់
		/pram/	“ห้า”	ปฺรាំ
		/pdəy/	“สามี่”	ปฺดึ
		/knoŋ/	“ใน”	คฺนុង
		/sdap/	“ฟัง”	สฺดាប់
๔.	ccvv	/kraa/	“จน”	กฺริ
		/praə/	“ใช้”	ปฺเรี
		/traa/	“ตรา”	ทฺรา
		/krɛɛ/	“เตียง”	ทฺเรี
		/prae/	“แปล”	ปฺเร
๕.	ccvc	/məəl/	“ดู”, “มอง”	เมีล
		/qaac/	“สามารถ”	หาต
		/baay/	“ข้าว”	บาย
		/baaŋ/	“พี่”	บង
		/paŋ/	“ด้วย”	ผង
		/meek/	“ท้องฟ้า”	เมย
		/kaew/	“แก้ว”	เกีร
		/kaac/	“ดู”	กาต
		/rook/	“โรค”	เภาต

		/leek/	“เลข”	เลข
		/deik/	“นอน”	เด็ก
		/daəm/	“ต้น”	เด็ช
๖.	ccvvc	/kraap/	“กราบ”	กราบ
		/mdaay/	“แม่”	ม่าย
		/mdaəŋ/	“หนึ่งครั้ง”	มั้ง
		/craən/	“มาก”	เตรีส
		/criəp/	“ทราบ”	ปราบ
		/kriəŋ/	“เครื่อง”	เตรีง
๗.	cccvc	/phcuə/	“ไถ”	กูร
		/phlae/	“ผล”	ฝู
		/phsaa/	“ตลาด”	ฝูกร
		/phñaə/	“ฝาก”	ฝู
๘.	cccvc	/phsaəŋ/	“คว้น”	ฝูง
		/khyəəŋ/	“หอย”	ขุง
		/khlaoc/	“ไหม้”	เฆอ
		/khmaoc/	“ผี”	เฆอ
		/khpñəh/	“สูง”	อูล
		/chlaəŋ/	“ฉลอง”	อูล
		/phtəəh/	“บ้าน”	อูล
		/phləəŋ/	“ไฟ”	อูล
		/khtwəm/	“กระท่อม”	อูล
		/chlaəy/	“ตอบ”	อูล
		/chlaat/	“ฉลาด”	อูล
		/chŋaay/	“ไกล”	อูล
		/phqaem/	“หวาน”	อูล
		/phnək/	“ตา”	อูล
		/chmñəh/	“ชื่อ”	อูล
		/phnaek/	“แผนก”	อูล

สำหรับพยางค์ภาษาเขมร มีจำนวน ๓ ชนิด ได้แก่ คำพยางค์เดี่ยว คำสองพยางค์ และหลายพยางค์มีดังนี้

๔.๑.๕.๑ คำพยางค์เดี่ยวในภาษาเขมร เช่นคำว่า

/tiw/	“ไป”	ទៅ
/miəŋ/	“มี”	មាន
/niw/	“อยู่”	នៅ
/mɔək/	“มา”	មក
/leəŋ/	“เล่น”	លេង
/taa/	“ตา”	តា
/yiəy/	“ยาย”	យាយ
/kee/	“เขา”	គេ
/yɔəŋ/	“เรา”	យើង
/koun/	“ลูก”	កូន
/ŋam/	“กิน”	ញ៉ាំ
/baay/	“ข้าว”	បាយ
/baaŋ/	“พี่”	បង
/pqoun/	“น้อง”	អូន
/caw/	“หลาน”	ចៅ
/tiw/	“ไป”	ទៅ

๔.๑.๕.๒ คำสองพยางค์ในภาษาเขมร เช่นคำว่า

/kəy-laa/	“กีฬา”	กีฬា
/qaa-yoq/	“อายุ”	អាយុ
/qəw-puk/	“พ่อ”	ឪពុក
/saŋ-saa/	“แฟน”, “คู่รัก”	សង្សារ
/saŋ-haa/	“หล่อ”	សង្ហា
/tum-niŋ/	“สินค้า”	ទំនិញ
/ban-maan/	“เท่าไร”	ប៉ុន្មាន

/saa-sei/	“เซี่ยน”	សរសេរ
/qaa-haa/	“อาหาร”	អាហារ
/cam-riəŋ/	“เพลง”	ចម្រៀង

៤.១.៥.៣ คำหลายพยางค์ในภาษาเขมร เช่นคำว่า

/san-thaa-kiə/	“โรงแรม”	សណ្ឋាគារ
/snae-haa/	“ความรัก”	ស្នេហា
/sok-kha-piəp/	“สุขภาพ”	សុខភាព
/pra-ciə-cüən/	“ประชาชน”	ប្រជាជន
/nəw-kəw-baal/	“ตำรวจนครบาล”	នគរបាល
/prəəq-riə-ciə/	“พระราชา”	ព្រះរាជា
/tuu-ra-sap/	“โทรศัพท์”	ទូរសព្ទ
/tuu-ra-tüəh/	“โทรทัศน์”	ទូរទស្សន៍
/pyəŋk-cə-nəəq/	“พยัญชนะ”	ព្យញ្ជនៈ
/mac-chəəq-müən-dəəl/	“ศุนย์”	មជ្ឈមណ្ឌល
/məw-tə-na-piəp/	“ความภูมิใจ”	មោទនភាព
/soq-wan-naa/	“ทอง”	សុវណ្ណា
/qah-sa-dəŋ-küət/	“พระอาทิตย์ตก”	អស្តង្គត
/tūəh-sa-na-kəc/	“เยียมเยือน”	ទស្សនកិច្ច
/tum-piəŋ-baay-cuu/	“อุ้งุ่น”	ទំពាងបាយជូរ
/qaa-haa-ruup-pa-kaa/	“ทุนการศึกษา”	អាហារូបករណ៍
/taa-nan-ta-ra-saq/	“ลำดับชั้นยศ”	ឋានន្តរសក្តិ
/niəy-yüəq-rəət-thə-müən-trəy/	“นายกรัฐมนตรี”	នាយករដ្ឋមន្ត្រី

๔.๒ ระบบคำภาษาเขมรพจนมปัญญา

ระบบคำ (Morphology) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับหน่วยคำและการประกอบหน่วยคำให้เป็นคำต่างๆ ในภาษา ซึ่งเป็นการศึกษาเกี่ยวกับหน่วยคำ การสร้างหน่วยคำให้เป็นคำต่างๆ และวิธีการจำแนกคำให้เป็นหมวดคำต่างๆ ตามความหมาย ตามตำแหน่งและตามหน้าที่ของคำ

ระบบคำ เป็นการศึกษาหน่วยคำ และรวมหน่วยคำ เพื่อสร้างคำ ซึ่งหน่วยคำ คือหน่วยที่เล็กที่สุดของภาษา เช่นคำว่า คำว่า cat มี ๑ หน่วยคำ ส่วนคำว่า cats มี ๒ หน่วยคำ เนื่องจาก s เป็น ๑ หน่วยคำ เพราะ cat แปลว่า “แมว” ส่วน s มีความหมายมากกว่าหนึ่ง จึงเรียกว่า ๒ หน่วยคำ และ ๒ ความหมาย^๘

หน่วยคำ (Morpheme) หมายถึง หน่วยที่เล็กที่สุด ที่มีความหมายในภาษา และบางทีหน่วยคำ หมายถึง กลุ่มคำของหน่วยเสียงที่มีความหมาย (Meaningful) หรือ มีหน้าที่ในภาษา^๙

หน่วยคำ ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ หน่วยคำ Morpheme คือ หน่วยที่เล็กที่สุดในภาษา ซึ่งมีความหมายหรือหน้าที่ทางไวยากรณ์ที่ไม่สามารถแบ่งแยกได้อีกอาจมีลักษณะเป็นส่วนหนึ่งของคำหรือเป็นคำก็ได้

๔.๒.๑ หน่วยคำภาษาเขมร

หน่วยคำภาษาเขมร มีดังต่อไปนี้

๔.๒.๑.๑ หน่วยคำอิสระ (Free Morpheme) ซึ่งเป็นหน่วยคำที่สามารถปรากฏตามลำพังเป็นคำหรือ หน่วยคำที่ปรากฏตามลำพังได้ ใช้ตามลำพังโดยไม่ต้องมีหน่วยคำอื่นมาประกอบ เช่นคำว่า វ៉ូ หมู ហើត เปิด កែ ปลา ตา ยาย លុង ป่า ទឹក ฟ้า បង เป็นต้น สำหรับคำศัพท์หน่วยคำอิสระในภาษาเขมร เช่นคำว่า

/koun/	“ลูก”	កូន
/koo/	“วัว”	គោ
/baan/	“พี่”	បង
/pqoun/	“น้อง”	ប្អូន
/tia/	“เปิด”	ទា

^๘ ปรีชา คະเนตนอก, ระบบคำและประโยคภาษาอังกฤษ, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดุสิต, ๒๐๐๘), หน้า ๑.

^๙ เรืองเดช ปิ่นเชื้อนชัย, ภาษาศาสตร์ภาษาไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๑๕๘.

/mǎən/	“ไ้”	ม่
/taa/	“ต่า”	ถ
/yiəy/	“ย่าย”	บាយ
/kee/	“เขา”	เค
/yǎəŋ/	“เรา”	เว้ง
/nam/	“กิน”	กั
/baay/	“ซ้าว”	บาย
/khǎəy/	“จิง”	จั้ง
/kmeiŋ/, /khmeiŋ/	“เด็ก”	เค็ง
/qom/	“ป่า”, “ลุง”	หึ
/niə rii/	“ผู้หญิง”	ฮ่า
/qaaw/	“เสื่อ”	ฮ่า
/trəy/	“ปลา”	ทื่อ
/seh/	“ม้า”	เฮะ

๔.๒.๑.๒ หน่วยคำไม่อิสระหรือหน่วยคำประสาน (Bound Morpheme) ซึ่งเป็นหน่วยคำที่ต้องใช้ประกอบกับหน่วยคำอื่นเสมอ ไม่ปรากฏว่าใช้ตามลำพังได้ และเป็นหน่วยคำที่ปรากฏตามลำพังไม่ได้ ต้องปรากฏ ร่วมกับหน่วยคำอื่นเสมอ ซึ่งหน่วยคำไม่อิสระในภาษาไทยเช่นคำว่า การ ความ ผู้ พระ กระ ประ นัก ชาว วิ คน จิตร ต่า เป็นต้น เมื่อนำคำมาประกอบกัน จะได้คำว่า จิตรศาสตร์ คนดี การเรียน ความดี ผู้ชาย กระสอบ กระบอก ประกอบ ประสบการณ์ นักเขียน นักร้อง นักเรียน นักศึกษา ชาวนา ชาวสวน ชาวไร่ ชาวบ้าน พระบรม พระราชกิจ พระบรมราช วินัย วิจารณ์ วิวาท วิหาร ตำรา ตำรวจ เป็นต้น

ซึ่งหน่วยคำไม่อิสระภาษาเขมร มักจะมีคำเติมอุปสรรคหรือเรียกว่า คำแผลง ได้แก่ คำเติมหน้า คำเติมกลางและคำเติมท้าย มีคำว่า เกิด-กำเนิด เดิน-ดำเนิน ตรวจ-ตำรวจ บัด-บำบัด ตรีส-ดำรัส ซึ่งหน่วยคำไม่อิสระภาษาไทยและภาษาเขมรมีความคล้ายคลึงกัน

คำศัพท์หน่วยคำไม่อิสระหรือหน่วยคำประสานภาษาเขมร เช่นคำว่า

/nǎəq-cam-riəŋ/	“นักร้อง”	หุกชบร็อง
/nǎəq-rǎəm/	“นักเดิน”	หุกกั
/kaa-ŋiə/	“การงาน”	การงาร
/kaa-riəŋ/	“การเรียน”	การห็อง
/nǎəq-srae/	“ชาวนา”	หุกท็ไร

/nĕəq-srok/	“ชาวบ้าน”	หมู่บ้าน
/pra-kaap/	“ประกอบ”	ประกอบ
/pra-maat/	“ประมาท”	ประมาท
/prĕəq baa-ram/	“พระบรม”	พระบรม
/prĕəq niəm/	“พระนาม”	พระนาม
/wi-niy/	“วินัย”	วินัย
/wi-wiət/	“วิวาท”	วิวาท
/wi-phiəq/	“วิจารณ์”, “วิเคราะห์”	วิภาต
/wi-hiə/	“วิหาร”	วิหาร

๔.๒.๒ กระบวนการสร้างคำภาษาเขมร

การสร้างคำต่างๆ ในภาษาให้แตกต่างกันระหว่างคำหนึ่งกับอีกคำหนึ่ง เพื่อให้มีคำใช้เป็นจำนวนมากและเพียงพอต่อการสื่อสารนักภาษาศาสตร์เรียกว่า กระบวนการสร้างคำ^{๑๐}

กระบวนการสร้างคำภาษาเขมร มีจำนวน ๑๒ วิธี ดังนี้

๔.๒.๒.๑ วิธีการเพิ่มคำ เป็นวิธีการเพิ่มคำหรือเพิ่มพยางค์ สามารถเสริมข้างหน้า คำหลักหรือหลังคำหลักก็ได้และบางคำอาจเสริมคำที่ไร้ความหมาย (empty morpheme) ระหว่างสองคำก็ได้โดยในภาษาไทยและภาษาเขมรมีวิธีแบบเดียวกัน เช่น นกยาง นกเขยง^{๑๑}

จุดประสงค์ของการเสริมคำเหล่านี้ คำที่เสริมท้ายคำเช่นนี้อาจนำมาเสริมหน้า คำหลักก็ได้ หรือการเสริมหน่วยประสานที่ไร้ความหมายแบบมีระบบ ไม่ว่าจะเป็นการเติมสระเอะ หรือ สระเออะ หรือ สระแอะ หรือสระเออ เช่นคำว่า คำว่า “ดี” เพิ่มคำเป็น ดีแด ดีเดอ และคำว่า “สี่” เพิ่มคำเป็น สี่แส หรือ สี่เสอ แดดี หรือ เดอดี กินแกน กินกั้น ปากกงปากกา หนังสือหนังสือ นาฬิกานาฬิกา ยากงยากจน โดยคำเหล่านี้ มักจะเป็นภาษาพูด สำหรับคำศัพท์วิธีการเพิ่มคำภาษาเขมร เช่นคำว่า

/niə-li-kaa niə-li-kac/	“นาฬิกง นาฬิกา”	นาฬิกา นาฬิกา
/niə-li-kaa/	“นาฬิกา”	นาฬิกา

^{๑๐} เรื่องเดช ปันเขื่อนขัตติย์, ภาษาศาสตร์ภาษาไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๑๖๘.

^{๑๑} เรื่องเดช ปันเขื่อนขัตติย์, ภาษาศาสตร์ภาษาไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๑๖๙.

/siəw-phooŋ-siəw-phiw/	“หนังสือ”	សៀវភៅ សៀវភៅ
/siəw-phiw/	“หนังสือ”	សៀវភៅ
/krəy-kraa/	“ยากจง ยากจน”	ក្រីក្រ
/kraa/	“ยากจน”	ក្រ
/lqaɑ-lqac/	“ดีเดอ”	ល្អ ល្អាច
/lqaɑ/	“ดี”	ល្អ
/qaa-kraq qaa-krəy/	“ทุเรศ ทุรัง”	អាត្រក់ អាត្រក់
/qaa-kraq/	“ทุเรศ”	អាត្រក់
/khlaoc-phsaa/	“มอดไหม้”	ខ្លោចផ្សា
/khlaoc/	“ไหม้” , “แสบ”	ខ្លោច
/saok-saw/	“โสกเศร้า”	សោកសៅ
/saw/	“เศร้า”	សៅ

๔.๒.๒.๒ วิธีการประสมคำภาษาเขมร เป็นการเอาคำหนึ่งคำมาประสมกับอีกคำหนึ่ง ทำให้เกิดความหมายใหม่เพิ่มขึ้น หรือ คำที่เกิดจากการนำหน่วยคำอิสระที่มีความหมายต่างกันอย่างน้อย ๒ หน่วยคำมารวมกัน เกิดเป็นคำใหม่อีกคำหนึ่งและมีความหมายใหม่ เช่น คำนามกับคำนาม คำกริยากับคำนาม คำนามกับกริยา คำกริยากับคำกริยา วิธีการประสมคำในภาษาไทย เช่นคำว่า ข้าวน้ำ เงินทอง ไก่ย่าง ปลาย่าง นั่งเล่น อาบน้ำ นอนดู นอนหลับ นั่งฟัง นั่งดู ยืนร้อง ยืนดู เดินเล่น กินนอน อาบน้ำ กินข้าว ทานข้าว เป็นต้น สำหรับคำศัพท์วิธีการประสมภาษาเขมร เช่นคำว่า

นาม+นาม	/baay + tik/	“ข้าวน้ำ”	បាយ + ទឹក
	/braq + miəh/	“เงินทอง”	ប្រាក់ + មាស
นาม+กริยา	/mǝn + qɑŋ/	“ไก่ย่าง”	មាន់ + អាំង
	/trəy + qɑŋ/	“ปลาย่าง”	ត្រី + អាំង
กริยา+กริยา	/qɑŋ kuy + leeŋ/	“นั่งเล่น”	អង្គុយ + លេង
	/chwo + mǝl/	“ยืนดู”	ឈរ + មើល
กริยา+นาม	/ŋut + tik/	“อาบน้ำ”	ងូត + ទឹក
	/pi saa+ baay/	“ทานข้าว”	ពិសា + បាយ

วิธีการประสมคำในภาษาไทยและภาษาเขมร มีวิธีการประสมคำที่เหมือนกัน เช่นคำว่า คำว่า “น้ำ” เมื่อนำมาประสมกับคำอื่นจะได้คำว่า น้ำใจ น้ำตา น้ำคลอง น้ำทะเล น้ำพริก น้ำป่าน้ำท่วม น้ำฝน น้ำดื่ม น้ำกิน น้ำใช้ น้ำลาย น้ำเน่า น้ำยา น้ำปลา น้ำใส่ใจจริง น้ำขวด น้ำเย็น น้ำร้อน

ฯลฯ นอกจากนั้นยังมี คำว่า “ใจ” เราสามารถประสมคำต่างๆ ได้หลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็น ใจดี ใจดำ ใจแคบ ใจร้าย ใจซื่อ ใจกว้าง ใจใหญ่ และในคำว่า “คน” คนสวย คนจน คนรวย คนบาป เป็นต้น

สำหรับคำศัพท์วิธีการประสมคำภาษาเขมร ในคำว่า “น้ำ”, “ใจ” และ “คน” เช่นคำว่า

/tik/	“น้ำ”	จឹก
/tik-trəy/	“น้ำปลา”	จឹกត្រី
/tik-phəq/	“น้ำดื่ม”	จឹกផឹក
/tik-prəə/	“น้ำใช้”	จឹกប្រើ
/tik-cət/	“น้ำใจ”	จឹกចិត្ត
/tik-daap/	“น้ำขวด”	จឹកដប
/tik-tra-ciəq/	“น้ำเย็น”	จឹកត្រជាក់
/tik-kdaw/	“น้ำร้อน”	จឹកក្តៅ
/tik-phqaem/	“น้ำหวาน”	จឹកផ្អែម
/tik-phnɛək/	“น้ำตา”	จឹកភ្នែក
/tik-smot/	“น้ำทะเล”	จឹកសមុទ្រ
/tik kriəŋ/	“น้ำพริก”	จឹកគ្រឿង
/tik cum-nəən/	“น้ำท่วม”	จឹកជំនន់
/tik-phliəŋ/	“น้ำฝน”	จឹកភ្លៀង
/tik-mǝət/	“น้ำลาย”	จឹកមាត់
/cət-qaa-kraŋ/	“ใจร้าย”	ចិត្តអាក្រក់
/cət-khmaw/	“ใจดำ”	ចិត្តខ្មៅ
/cət-lqaa/	“ใจดี”	ចិត្តល្អ
/cət-tuu-liəy/	“ใจกว้าง”	ចិត្តទូលាយ
/cət-smah/	“ใจซื่อ”	ចិត្តស្មោះ
/cət-thom/	“ใจใหญ่”	ចិត្តធំ
/cət-meet-taa/	“ใจเมตตา”	ចិត្តเมตตา
/nǝəq-kraa/	“คนจน”	អ្នកក្រី
/nǝəq-miəŋ/	“คนรวย”	អ្នកមាន
/nǝəq-srae/	“คนบ้านนอก”	អ្នកស្រែ
/nǝəq-cam-kaa/	“คนสวน”	អ្នកចិកា

๔.๒.๒.๓ วิธีการซ้ำคำ เป็นคำที่เกิดจากการเอาคำที่มีรูปและความหมายเหมือนกัน มาซ้ำกันซึ่งปกติเราสามารถใส่เครื่องหมาย ไม้ยมกๆ ภาษาเขมรมีลักษณะการใช้ที่เหมือนกันกับภาษาไทย โดยมีแบบซ้ำคำ คำเดียวและซ้ำสองคำ เช่นคำว่า อยู่ๆ ไปๆ มาๆ เข้าๆ เย็นๆ สั้นๆ ยาวๆ ง่ายๆ สบายๆ เท่าไรๆ ฟ้าๆ บ้านๆ พี่ๆ น้องๆ ลูกๆ แพงๆ ลูกๆ หลานๆ สูงขึ้นๆ ต่ำลงๆ และเย็นลงๆ เป็นต้น สำหรับ คำศัพท์การซ้ำคำภาษาเขมร เช่นคำว่า

/thom-thom/	“ใหญ่ๆ”	ធំ ៗ
/touc-touc/	“เล็กๆ”	តូច ៗ
/craən-craən/	“เยอะๆ”	ច្រើន ៗ
/khlan-khlan/	“แรงๆ”	ខ្លាំង ៗ
/chŋaay-chŋaay/	“ไกลๆ”	ឆ្ងាយ ៗ
/khləy-khləy/	“สั้นๆ”	ខ្លី ៗ
/wɛɛŋ-wɛɛŋ/	“ยาวๆ”	វែង ៗ
/khcəy-khcəy/	“อ่อนๆ”	ខ្លី ៗ
/cah-cah/	“แก้งๆ”	ចាស់ ៗ
/tum-tum/	“สุกๆ”	ទុំ ៗ
*/kmeiŋ-kmeiŋ/	“เติ้งๆ”	ក្មេង ៗ
/ŋiəy-ŋiəy/	“ง่ายๆ”	ងាយ ៗ
/lqaa-lqaa/	“ดีๆ”	ល្អ ៗ
/saa-saa/	“ขาวๆ”	ស ៗ
/khmaw-khmaw/	“ดำๆ”	ខ្មៅ ៗ
/prik-prik/	“เข้าๆ”	ព្រឹក ៗ
/baaŋ-baaŋ/	“พี่ๆ”	បង ៗ
/pqoun-pqoun/	“น้องๆ”	ប្អូន ៗ
/khpŋəh-khpŋəh/	“สูงๆ”	ខ្ពស់ ៗ
/tiəp-tiəp/	“เตี้ยๆ”	ទាប ៗ
/khpŋəh-laəŋ-khpŋəh-laəŋ/	“สูงขึ้นๆ”	ខ្ពស់ឡើង ៗ
/tiəp-coh-tiəp-coh/	“ต่ำลงๆ”	ទាបចុះ ៗ
/lŋiəc-tiw-lŋiəc-tiw/	“เย็นลงๆ”	ល្ងាចទៅ ៗ

*คำว่า /kmeiŋ-kmeiŋ/ “เติ้งๆ”   ក្មេង ៗ   ภาษาเขมรพนมเปญ มักออกเสียง
 พนมในภาษาพูด /khmeiŋ-khmeiŋ/

๔.๒.๒.๔ วิธีการซ้อนคำ เป็นคำที่เกิดจากการนำคำตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไปมาเรียงต่อกัน โดยแต่ละคำนั้นมีความสัมพันธ์กันในด้านความหมาย อาจมีความหมายเหมือนกัน คล้ายกัน ทำนองเดียวกัน หรือตรงกันข้ามกันก็ได้ ในภาษาไทย เช่นคำว่า บ้านเรือน ฆ่าฟัน ต้มกิน ข้าทาส เล็กน้อย ลูกหลาน นุ่มนึ่ม ยาวไกล แสงหา เร็วไว แก่เฒ่า ทรัพย์สิน อ่อนนุ่ม ผิดถูก พักเบรก แจกฟรี บ้านเมือง เขียวขจี ไปมา ขจัดปัดเป่า ถ้วยโถโอชาม เย็บปักถักร้อย ทั้งวันทั้งคืน ทุกข์โศกโรคร้าย คิดใหม่ทำใหม่ เลือกที่รักมักที่ชัง ชาวบ้านชาวเมือง กำแพงมีหูประตูมีช่อง ปากนิดจมูกหน้อย และ เตือดร้อน ปิดหูปิดตา เป็นต้น สำหรับคำศัพท์แบบวิธีการสร้างคำซ้อนภาษาเขมร เช่นคำว่า

/phtěəh-sam-baey/	“บ้านเรือน”	ផ្ទះសំបែង
/wɛɛŋ-chnaay/	“ยาวไกล”	វែងឆ្ងាយ
/baay-tik/	“ข้าวปลา”	បាយទឹក
/phək-sii/	“ต้มกิน”	ផឹកស៊ី
/koun-caw/	“ลูกหลาน”	កូនចៅ
/cah-tum/	“แก่เฒ่า”	ចាស់ជុំ
/miəh-praq/	“เงินทอง”	មាសប្រាក់
/krəy-kraa/	“ยากจน”	ក្រីក្រ
/tiw-məək/	“ไปมา”	ទៅមក
/cook-ci-y/	“โชคชัย”	ជោគជ័យ
/prik-lŋiəc/	“เข้าเย็น”	ព្រឹកល្ងាច
/baaŋ-pqoun/	“พี่น้อง”	បងប្អូន
/yiəy-taa/	“ตายาย”	យាយตา
/priy-chəə/	“ป่าไม้”	ព្រៃឈើ
/khpñəh-tiəp/	“สูงต่ำ”	ខ្ពស់ទាប
/těəŋ saa təəŋ khmaw/	“ทั้งขาวทั้งดำ”	ទាំងស ទាំងខ្មៅ
/těəŋ yup təəŋ thŋay/	“ทั้งวันทั้งคืน”	ទាំងយប់ ទាំងថ្ងៃ
/těəŋ touc təəŋ thom/	“ทั้งเล็กทั้งใหญ่”	ទាំងតូច ទាំងធំ
/něəq srok nəəq srae/	“ชาวบ้านชาวเมือง”	អ្នកស្រុក អ្នកស្រែ
/něəq mien nəəq kraa/	“คนรวยคนจน”	អ្នកមាន អ្នកក្រ

๔.๒.๒.๕ วิธีการกร่อนคำหรือการลดคำและการตัดคำ เป็นวิธีการลดพยางค์บางที่ยาวเกินออกไป ซึ่งผู้พูดมองว่าอาจเสียเวลาพูดและผู้พูดใช้วิธีการตัดคำหน้าออก โดยมีคำเต็มเป็นหลัก ภาษาเขมรเองก็มีวิธีการลดคำเช่นคำว่าเดียวกับภาษาไทย เช่นคำว่า กิโลกรัม มีวิธีการลดคำเป็น “โล” คำว่า โทรศัพท มีวิธีการลดคำเป็น “โทร” คำว่า มหาวิทยาลัย มีการลดคำเป็น “มหาลัย” คำว่า ราชบุรี มีวิธีการลดคำเป็น “ลาดลี” สำหรับคำศัพท์วิธีการกร่อนคำหรือการลดคำภาษาเขมร เช่นคำว่า

/phsaa/	“ตลาด”	ផ្សារ	/saa/	សា
/phtěəh/	“บ้าน”	ផ្ទះ	/těəh/	ទះ
/craən/	“มาก”	ច្រើន	/chəən/	ផើន
/krouc/	“ส้ม”	ក្រូច	/khouc/	ខូច
/sruəl/	“สนุก”	ស្រួល	/suəl/	សួល

๔.๒.๒.๖ วิธีการยืมคำภาษาเขมร มีจำนวน ๕ วิธี ได้แก่ ๑) วิธีการยืมทั้งคำและทั้งเสียง ๒) วิธีการยืมเฉพาะความหมาย ๓) วิธีการยืมโดยบัญญัติศัพท์ขึ้นใหม่ ๔) วิธีการยืมโดยเพิ่มตัวอักษร และ ๕) วิธีการยืมโดยเปลี่ยนเสียงหรืออักษร

การยืมคำภาษาต่างประเทศที่มีใช้ราชาอาณาจักรกัมพูชาพบว่า มีการยืมคำมาจากหลายประเทศ เช่น การยืมคำจากภาษาบาลี-สันสกฤต ยืมคำจากภาษาไทย ยืมคำจากภาษาลาว ยืมคำจากภาษาเวียดนาม ยืมคำจากภาษาจีน ยืมคำจากภาษาอังกฤษ ยืมคำจากภาษาฝรั่งเศส และ ยืมคำจากภาษาโปรตุเกส เป็นต้น คำศัพท์การยืมคำภาษาต่างประเทศมาใช้ในราชาอาณาจักรกัมพูชา เช่นคำว่า ซิวัว แก้อี้ คอมพิวเตอร์ อีเมลล์ เซนติเมตร ประวัติศาสตร์ พระ บิดา มารดา ลาบ ร้าง สอง ข้าง ฉลาด ตีเตียน แวนตา และกระดาษ สำหรับคำศัพท์เกี่ยวกับวิธีการยืมคำจากภาษาต่างประเทศ เช่นคำว่า

๑) ยืมคำจากภาษาบาลีสันสกฤตที่นำมาใช้ในกัมพูชา เช่นคำว่า

/boq-rah/	“บุรุษ”	បុរស
/yuq-ti-thəə/	“ยุติธรรม”	យុត្តិធម៌
/phuun-mi-sah/	“ภูมิศาสตร์”	ភូមិសាស្ត្រ
/pra-wöət-te-sah/	“ประวัติศาสตร์”	ប្រវត្តិសាស្ត្រ
/qaq-saa-sah/	“อักษรศาสตร์”	អក្សរសាស្ត្រ
/bon/	“งานพิธี”, “บุญ”	បុណ្យ
/qaa-tit/	“อาทิตย์”	អាទិត្យ

๒) ยืมคำจากภาษาไทยที่นำมาใช้ในกัมพูชา เช่นคำว่า

/saɔŋ-khaaŋ/	“สองข้าง”	សងខាង
/chlaat/	“ฉลาด”	ឆ្លាត
/ti-těəŋ/	“ดีเตียน”	ទិក្ខេន
/sam-khan/	“สำคัญ”	សំខាន់
/kdaa-khiəŋ/	“กระดานดำ”	ក្ដារខៀន
/waen-taa/	“แว่นตา”	វ៉ែនតា
/khop-khit/	“คบคิด”	ឃុបឃិត

๓) ยืมคำจากภาษาลาวที่นำมาใช้ในกัมพูชา เช่นคำว่า

/kɛɛn/	“แคน”	តៃន
/rǒəm-wǎəŋ/	“ร้วง”	រាំវង់
/laap/	“ลาบ”	จ๊อบ

๔) ยืมคำจากภาษาเวียดนาม ที่นำมาใช้ในกัมพูชา เช่นคำว่า

/tiəŋ/	“โรงเตี๊ยม”	ត្រៀម
/těəŋ/	“เทียน”	เจ็ยง
/mam/	“หม่า”	มាំ

๕) ยืมคำจากภาษาจีนที่นำมาใช้ในกัมพูชา เช่นคำว่า

/thaw-kae/	“เก้าอี้”	เซ่ไก
/kaw-qəy/	“เก้าอี้”	เก๊าหี
/cap-chaay/	“จับฉ่าย”	ตាប់ฉ่าย
/tik-sii-qiiw/	“ซีอิ้ว”	จี้กสิ้วหึ้ว

๖) ยืมคำจากภาษาอังกฤษที่นำมาใช้ในกัมพูชา เช่นคำว่า

/baoy/	“บอย”, ”บริกร”	เบอวย
/kaac/	“การ์ด”	กาด
/kaa-saet/	“หนังสือพิมพ์”	กาไสต
/qok-sii-saen/	“อ็อกซิเจน”	หุกสิ้วไสน
/sae/	“แซร์”	ไสร์
/feih-buk/	“เฟสบุ๊ค”	เบงสบู๊ก
/qii-mael/	“อีเมลล์”	หึ๊ไ้มล
/kaa-mei-raa/	“กล้องถ่ายรูป”	กาเม๊ร่า

/sou-fvə/	“คนขับรถ”	សូហ្វឹរ
/smaat-foun/	“สมาร์ทโฟน”	ស្មាតហ្វូន
/laaŋ/	“ไลน์”	ល៉ាញ
/skriip/	“สคริป”	ส្រីប

๗) ยืมคำจากภาษาฝรั่งเศสที่นำมาใช้ในกัมพูชา เช่นคำว่า

/waa-kaɑŋ/	“ปิดเทอม”	វ៉ากัง
/thay-lɑŋ/	“ไทยแลนด์”	ថៃ มง
/qaa-kuy/	“แบดเตอริ”	អាគុយ

๘) ยืมคำจากภาษาโปรตุเกสที่นำมาใช้ในกัมพูชา เช่นคำว่า

/kra-dah/	“กระดาศ”	ក្រដាស
/saa-buu/	“สบู่”	សាបូ
/num-paŋ/	“ขนมปัง”	นัมปัง
/riəl/	“เรียล”	រៀល

๔.๒.๒.๗) วิธีการแผลงคำ การเติมคำจากรากศัพท์เดิมและทำให้ความหมายเปลี่ยนไป ซึ่งภาษาเขมรวีธีแผลงคำได้แก่ คำแผลงเติมหน้า คำแผลงเติมกลาง และการซ้อนพยางค์

คำศัพท์วิธีการแผลงคำในภาษาเขมร เช่นคำว่า

/ban-ciə/	“ปัญหา”	បញ្ហា
/baŋ-kaət/	“บังเกิด”	បង្កើត
/kam-daw/	“ความร้อน”	កំដៅ
/bam-raə/	“บำเรอ”	បម្រើ
/dam-raŋ/	“ทำให้ตรง”	តម្រង់
/kam-naət/	“กำเนิด”	កំណើត
/cam-naɑŋ/	“ปม” , “ผูก”	ចំណង
/dam-naə/	“ดำเนิน”	ដំណើរ
/qam-naac/	“อำนาจ”	អំណាច
/tum-liəy/	“ทำลาย”	ទម្លាយ
/ban-ciə-kaa/	“ปัญหาการ”	បញ្ហាការ

วิธีแผลงคำของหน่วยคำที่สามารถเติมคำอุปสรรคภาษาเขมร หรือ เรียกว่า คำแผลง เช่นคำว่า บังเกิด บันเทิง บำเรอ ดำเนิน ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่ามาจากรากศัพท์เดียวกัน แต่เป็น บัง มักจะหน้าพยัญชนะวรรค ก และ บัน มักจะอยู่หน้าพยัญชนะวรรค ต

สำหรับคำศัพท์ของกระบวนการสร้างคำภาษาเขมร แบบวิธีการแผลงแบบคำเติมหน้า การแผลงแบบคำเติมกลาง และแผลงแบบแบบเติมการซ้อนพยางค์

วิธีทำคำแผลง^{๑๒}

ผู้วิจัยได้สรุปวิธีทำคำแผลงในเขมรปัจจุบัน มี ๓ วิธี

- ๑) การเติมหน่วยคำเติมหน้า (Prefixation)
- ๒) การเติมหน่วยคำเติมกลาง (Infixation)
- ๓) การซ้อนพยางค์ (Reduplication (Redoublement))

การเติมหน่วยคำเติมหน้า (Prefixation) มี (Prefixes) ที่อยู่ในพยัญชนะพวก velar, palatal, labial, dental, R และ sibilant

๑) การเติมหน่วยคำเติมหน้า (Prefixation) มี ๗ แบบ

- Prefixes ที่จัดอยู่ในพวก velar มีทั้ง { k-, kr-, kaN-, koN- }
- Prefixes ที่จัดอยู่ในพวก labial มีทั้ง { p-, pr-, baN-, poN- }
- Prefixes R { r-, roN-, loN- } เขียนด้วย រ + นาสิก, ល + นาสิก
- Prefixes { r-, roN-, loN- }
- Prefixes ที่จัดอยู่ในพวก palatal { c-, cr-, caN-, coN- } เขียนด้วย ច, ច្រ, ជ, ជ្រ, หรือ ចង, ចន, ចំ

ជ, ជ្រ, หรือ ចង, ចន, ចំ

- Prefixes ที่จัดอยู่ในพวก dental
- Prefix ที่จัดอยู่ในพวก sibilant { sr-, saN- } เขียนด้วย ស្រ หรือ សង, សន, សំ

๒) การเติมหน่วยคำเติมกลาง (Infixation) มี ๓ แบบ

- Infixes แบบที่ใช้พยัญชนะตัวเดียว -C-(Consonant) มีทั้ง { -b-, -m-, -n-, -ŋ- }
- Infix แบบ -Vm- ในกรณีนี้ -Vm- จะออกเสียงเป็น /-vm- -um- /
- Infix แบบ -VN(m)- ที่เขียนด้วย ំណ / ំន ใช้ทำแผลงมากพอกับแบบ -Vm-

๓) การซ้อนพยางค์ (Reduplication (Redoublement)) คือ การทำแผลงโดยใช้พยัญชนะต้นของรากศัพท์มาซ้อนเป็น Prefix

^{๑๒} อุไรศรี วรศะริน, “หลักการทำคำแผลงในเขมรปัจจุบัน” ใน ประชุมอรรถบทเขมรรวมบทความวิชาการของศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.อุไรศรี วรศะริน เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.อุไรศรี วรศะริน, (กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์พรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๔๕),

ตัวอย่างรากศัพท์และคำแผลงแบบการเติมหน่วยคำเติมหน้า ได้แก่

/kit/	“คิด”	คิด
/kam-nit/	“ความคิด”	คำนិត
/daə/	“เดิน”	เดิน
/dam-naə/	“ดำเนิน”	ដំណើរ
/piñ/	“เต็ม”	ពេញ
/bam-piñ/	“ทำให้เต็ม”	បំពេញ

ตัวอย่างรากศัพท์และคำแผลงแบบการเติมหน่วยคำเติมกลาง ได้แก่

/phqaem/	“หวาน”	ផ្អែម
/baŋ-qaem/	“ของหวาน”	បផ្អែម
/riən/	“เรียน”	រៀន
/baŋ-riən/	“สอน”	បង្រៀន
/criəŋ/	“ร้อง เพลง”	ច្រៀង
/cam-riəŋ/	“บทเพลง”	ចម្រៀង
/kaət/	“เกิด”	កើត
/kam-naət/	“กำเนิด”	កំណើត
/kdaw/	“ร้อน”	ក្តៅ
/kam-daw/	“ทำให้ร้อน”, “ความร้อน”	កំដៅ

ตัวอย่างรากศัพท์และคำแผลงแบบการซ้อนพยางค์ ได้แก่

/kay/	“เขี้ยว”	កាយ
/kaa-kay/	“คู่เขี้ยว”	កកាយ
/kou/	“คน” กริยา	កូរ
/kaa-kou/	“กวน”	កកូរ
/ɲuy/	“ง่วง”	ងុយ
/ɲwə-ɲuy/	“ง่วงมาก”	ងងុយ
/ɲit/	“มีด”	ជិត
/ɲwə-ɲit/	“มีดมาก”	ងជិត

๔.๒.๒.๘ วิธีการใช้อักษรนำหรือพยัญชนะ ห นำ มีวิธีการเขียนพยัญชนะอักษรควบกล้ำกัน มีการเขียนพยัญชนะซ้อนกัน ซึ่งพยัญชนะอักษรนำ อักษร ห นำ ภาษาเขมร มี ๕ ตัว ได้แก่ หว ฏ หค ฏ หน ฏ และ หล ฏ สำหรับคำศัพท์การใช้อักษรนำภาษาเขมรเช่นคำว่า

หค = ฎเอย = /geem/ = “เกมส์” ลักษณะเสียงก้องเพดานอ่อนเสียงกักหรือเสียงระเบิด /k/

หม = ฎัท = /mat/ = “หมด” ลักษณะเสียงก้องนาสิกริมฝีปาก Bilabial /m/

หน = ฎึ๊ง = /niŋ/ = “นี่,นี้,ใช่,เธอ” ลักษณะเสียงก้องนาสิกเสียงปุ่มเหงือก /n/

หล = ฎู๊ง = /luəŋ/ = “หลวง” ลักษณะเสียงก้องข้างลิ้นปุ่มเหงือก /l/

หว = ฎเอยบูกิ = /feih-buk/ = “เฟสบู๊ก” ลักษณะเสียงไม่ก้องริมฝีปาก Labiodental เสียงเสียดแทรก /f/ออกเสียง (ฝ) และ หว ออกเสียง (ว) เช่นคำว่า คำว่า ฎเอยฎาย = /caw-waay/ = “เจ้านาย” ลักษณะเสียงก้อง ริมฝีปาก Bilabial ออก เสียงกึ่งสระ /w/ ซ้อสังเกตุ ฎ /f/ /w/ แทนพยัญชนะ ฝ และ ฟ สำหรับคำว่า กาฎเอย = /kaa-fei/ =กาแพ ไม่อ่านออกเสียง /kaa-ha-fei/ และไม่อ่านออกเสียง หรือ /kaa ha wei/

๔.๒.๒.๙ วิธีการใช้พยัญชนะตัวสะกดซ้อน ปรากฏในยืมคำภาษาบาลีสันสกฤตเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งคำในภาษาบาลี สันสกฤต จะมีการเขียนด้วยตัวสะกดซ้อนกันสองตัว การเขียนตัวสะกดซ้อน โดยเขียนพยัญชนะตัวสะกดเดิม มาเขียนในรูปตัวเชิง แต่จะออกเสียงเฉพาะตัวสะกดตัวแรกเท่านั้น ตัวสะกดที่เขียนซ้อนข้างใต้ด้วยตัวเชิงจะไม่ออกเสียง ซึ่งจะปรากฏในยืมคำภาษาบาลีสันสกฤต สำหรับคำศัพท์เกี่ยวกับพยัญชนะตัวสะกดซ้อน ภาษาเขมร เช่นคำว่า

/cət/	“จิต”, “ใจ”	ชิตฺ
/rōət/	“รัฐ”	รัฐ หรือ ฤ
/phōəp/	“บุญวาสนา”	ภักฺ หรือ ภั
/pōəŋ/	“พันธ”	พันธ
/pūəŋ/	“ภาชี”	ณฺ
/tuk/	“ทุกซ์”	กฺ
/bon/	“งานพิธี”, “บุญ”	บุญ
/qaa-tit/	“วันอาทิตย์”	อาทิตย์
/khan/	“ขอบเขต”, “เขต”	เขต
/kəc/	“กิจ”	กฺ
/mūəŋ-trəy/	“มนตรี”	มฺ

ข้อสังเกต แต่ถ้าตัวตามผสมด้วยสระอื่น เมื่อนำมาใช้ภาษาเขมรก็ให้ออกเสียงสระนั้นด้วย เช่นคำว่า

/sac-caa/	“สั่งจะ”	สจฺจ
/miət-traa/	“มาตรา”	มาฺตรา

๔.๒.๒.๑๐ วิธีการสร้างคำหลักและคำเสริม มักมีความสัมพันธ์กันเสมอ ถ้าไม่มีคำเสริม คำหลักจะกลายเป็นคำมูล ดังนั้นคำหลักเป็นคำมูลที่นำมาตั้ง เพื่อสร้างคำให้มีหลายๆ พยางค์ ส่วนคำเสริม เป็นการเสริมเข้ามากับคำหลักจะมีความหมายหรือไม่ก็ได้ ขึ้นอยู่กับความมุ่งหมายของการเสริมคำ โดยอาจเสริมเพื่อประกอบคำประสมหรือเสริมให้ไพเราะ เช่นคำว่า แรงเร่ง ดีเดอ กินเกิน สีแสด หนังสือหนังหา โศกเศร้า ทุเรศทุรัง โชคเช็ก ฯลฯ คำศัพท์เกี่ยวกับวิธีการสร้างคำหลักและคำเสริมภาษาเขมร เช่นคำว่า

คำหลัก	ภาษาไทย	คำหลัก	คำเสริม	ภาษาไทย	คำเสริม
/qaa-kraq/	“ทุเรศ”	ภฺกฺรฺกฺ	/qaa-kraq qaa-krəy/	“ทุเรศทุรัง”	ภฺกฺรฺกฺภฺกฺรฺ
/lqaa/	“ดี”	ณฺ	/lqaa-lqah/	“งดงาม”, “สวยงาม”	ณฺณฺ
/saok/	“โศก”	เสภฺก	/saok-saw/	“โศกเศร้า”	เสภฺกเส
/thlay/	“ค่า, แพง”	ไธฺ	/thlay-thlaa/	“คุณค่า”	ไธฺไธฺ
/khlan/	“แรง”	ขฺลฺ	/khlan-klaa/	“กล้าหาญ”	ขฺลฺขฺลฺ
/sam-naan/	“โชค”	สํณฺ	/sam-naan sam-naan/	“โชคเช็ก”	สํณฺ สํณฺ
/touc/	“เล็ก”	ตฺ	/touc-taac/	“เล็กน้อย”	ตฺต
/khmein/	“เด็ก”	เขฺ	/khmein- khmaan/	“เด็กเด็ก”	เขฺเขฺ
/muc-tik/	“อาบน้ำ”	มุจฺจิก	/muc-tik muc-phūəq/	“อาบน้ำอาบโคลน” (“อาบน้ำอาบท่า”)	มุจฺจิก มุจฺจิก
/sii-baay/	“กินข้าว”	สฺยฺ	/sii-baay sii-tik/	“กินข้าวกินน้ำ”	สฺยฺสฺยฺ
/sliəq/	“ใส่”	สฺยฺ	/sliəq-pəəq/	“สวมใส่”	สฺยฺ

/liəŋ-muk/	“ล้างหน้า”	លាងមុខ	/liəŋ-muk liəŋ-mōət/	“ล้างหน้าล้างปาก” (“ล้างหน้าล้างตา”)	លាងមុខ លាងមាត់
/yup/	“ตึก”	យប់	/yup pra-lup/	“ตึกตึ้น”	យប់ព្រលប់

๔.๒.๒.๑๑ วิธีการสร้างคำแย้งภาษาเขมร วิธีการสร้างคำแย้งเกิดจากการประสมคำที่มีความหมายขัดแย้งกันหรือตรงกันข้ามกัน หรือเรียกว่า คำประสมแย้ง ในภาษาไทย เช่นคำว่า เข้าออก ดีชั่ว ไปมา หน้าหลัง ถูกผิด สั้นยาว ซ้ายขวา สุกดิบ ซื่อซาย ดีเลว ขาวดำ เป็นตาย ร้ายดี มากน้อย บุญบาป หนักเบา สูงต่ำ ไกลใกล้ ชายหญิง หนุ่มสาว กลางคืน และคืนวัน เป็นต้น สำหรับวิธีการสร้างคำแย้งภาษาเขมร เช่นคำว่า

/lqaɑ + qaa-kraq/	/lqaɑ qaa-kraq/	“ดีเลว”	ល្អអាក្រក់
/khoh+trəw/	/khoh trəw/	“ผิดถูก”	ខុសត្រូវ
/wɛɛŋ+khɲaay/	/wɛɛŋ khɲaay/	“ยาวสั้น”	វែងខ្លី
/sɑɑ+khmaw/	/sɑɑ khmaw/	“ขาวดำ”	សខ្មៅ
/chweij+sdam/	/chweij sdam/	“ซ้ายขวา”	ឆ្វេងស្តាំ
/broh + srey/	/broh srey/	“ชายหญิง”	ប្រុសស្រី
/ŋɔ̀əp + rŭəh/	/ŋɔ̀əp rŭəh/	“เป็นตาย”	ងាប់រស់
/tiw + mɔ̀ək/	/tiw mɔ̀ək/	“ไปมา”	ទៅមក
/wɛɛŋ + chɲaay/	/wɛɛŋ chɲaay/	“ยาวไกล”	វែងឆ្ងាយ
/prik+ lɲiəc/	/prik lɲiəc/	“เข้าเย็น”	ព្រឹកល្ងាច
/ yup + thɲay/	/yup thɲay/	“คืนวัน”	យប់ថ្ងៃ

วิธีการใช้คำปฏิเสธ “ไม่” ภาษาเขมร การใช้คำปฏิเสธกับประโยคที่มีคำประสมแย้ง เป็นกริยา ซึ่งถ้าต้องการปฏิเสธ สองคำในประโยคความหมายของประโยคจะมีความหมายเป็น “กำลังพอดี” และ “พอประมาณ” จะไม่เป็นความหมายปฏิเสธโดยตรง ความหมายกลางๆ ส่วนที่นำมาใช้กับประโยคกริยาคำแย้ง

สำหรับคำศัพท์กระบวนการสร้างคำแบบวิธีการสร้างคำประสมแย้ง ที่ใช้คำปฏิเสธ “ไม่” ภาษาเขมร เช่นคำว่า

/mɪn ɲuəp mɪn rŭəh/	“ไม่เป็นไม่ตาย”	មិនងាប់មិនរស់
/mɪn wɛɛŋ mɪn khləy/	“ไม่ยาวไม่สั้น”	មិនវែងមិនខ្លី
/mɪn lqaɑ mɪn qaa-kraq/	“ไม่ดีไม่เลว”	មិនល្អមិនអាក្រក់

/min khoh min trəw/	“ไม่ผิดไม่ถูก”	មិនខុសមិនត្រូវ
/min touc min thom/	“ไม่เล็กไม่ใหญ่”	មិនតូចមិនធំ
/min tiəp min khpüəh/	“ไม่ต่ำไม่สูง”	មិនទាបមិនខ្ពស់

๔.๒.๒.๑๒ วิธีการประสมคำคู่ภาษาเขมร เป็นวิธีการประสมที่เกิดจากการประกอบคำที่ความหมายคู่หรือความหมายใกล้เคียงกัน ซึ่งเกิดจากการนำคำตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไปมาเรียงต่อกัน โดยแต่ละคำนั้นมีความสัมพันธ์กันในด้านความหมาย อาจมีความหมายเหมือนกันหรือคล้ายกัน ทำนองเดียวกัน ได้แก่ ปากคอก หูตา มือเท้า ดิงาม ฆ่าฟัน ข้าทาส เล็กน้อย นุ่มนึ่ม ภูตผีปีศาจ แสงสว่าง รุ่งเรือง เร็วไว อ่อนนุ่ม ร้องรำ ฟักเบรก แจกจ่าย หลับนอน บ้านเมือง ฟ้าฝน เย็บปักถักร้อย ทุกข์โศก โรคภัย ตื่นลึก หนาวบาง เตือดร้อน มากมาย ท้องไส้ พ่อแม่ ลูกหลาน ญาติมิตร รถเรือ วิวควาย ช้างม้า ข้าวปลา น้ำท่า พุดจา ดูแล แก้ไข และมีดคำ สำหรับคำศัพท์วิธีสร้างคำคู่ภาษาเขมร เช่นคำว่า

/phtěəh sam-baen/	“บ้านเรือน”	ផ្ទះសំបែង
/baay tik/	“ข้าวปลา”	បាយទឹក
/phək sii/	“ต็มกิน”	ផឹកស៊ី
/koun caw/	“ลูกหลาน”	កូនចៅ
/cah tum/	“แก้เต่า”	ចាស់ទុំ
/luy kaq/	“เงินทอง”, “เงินเหรียญ”	លុយកាក់
/miəh praq/	“เงินทอง”	មាសប្រាក់
/krəy kraa/	“ยากจน”	ក្រីក្រ
/cook ciy/	“โชคชัย”	ជោគជ័យ
/baaŋ pqoun/	“พี่น้อง”	បងប្អូន
/yiəy taa/	“ตายาย”	យាយตา
/priy chəə/	“ป่าไม้”	ព្រៃឈើ
/yup thŋay/	“คืนวัน”	យប់ថ្ងៃ
/day cəəŋ/	“มือเท้า”	ដៃជើង
/mhoup qaahaa/	“กับข้าว”	ម្ហូបអាហារ
/dec touc/	“เล็กน้อย”	តិចតួច
/swaen rəək/	“แสงสว่าง”	ស្វែងរក
/caek caay/	“แจกจ่าย”	ចែកចាយ
/rəəm criəŋ/	“ร้องรำ”	រាំច្រៀង

๔.๒.๓ หมวดคำภาษาเขมร

หมวดคำภาษาเขมร สามารถจำแนกออกเป็น ๑๐ ชนิด ได้แก่ คำนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ คำคุณศัพท์ คำเชื่อมหรือคำสันธาน คำอุทาน คำลงท้าย คำขึ้นต้น ประโยค คำลงท้ายประโยค และคำกำหนดมีดังนี้

๔.๒.๓.๑ คำนามภาษาเขมร เป็นคำที่สามารถทำหน้าที่เป็นประธานและกรรมของประโยคได้ โดยอาศัยความหมายของคำเป็นหลัก หรือ คำที่แสดงความเป็นชื่อ บุคคล สัตว์ สิ่งของ วัตถุ ลักษณะซึ่งหมายรวมทั้งสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็นรูปธรรมและที่เป็นนามธรรม ซึ่งคำศัพท์คำนามภาษาเขมร เช่นคำว่า

/koq-maa/	“เด็ก”	กุมาร
/niə-rii/	“ผู้หญิง”	สตรี
/qaaw/	“เสื้อ”	ผา
/dam-rəy/	“ช้าง”	ฉวี
/seh/	“ม้า”	เส
/kaa-boup/	“กระเป่า”	กาบวบ
/mǎən/	“ไก่”	ฆ่าน
/tiə/	“เปิด”	จา
/wǎət-prǎəq-kaew/	“วัดพระแก้ว”	รัตนปุระโก
/qɑŋ-kwə-wǎət/	“นครวัด”	มณฑุรัตน
/sphieŋ/	“สะพาน”	สุสาน
/kaew/	“แก้ว”	โก
/praa-saat/	“ปราสาท”	ปราสาท
/baay/	“ข้าว”	บาย
/tik/	“น้ำ”	จี้ก
/koun/	“ลูก”	กู
/caw/	“หลาน”	เต
/luy/	“เงิน”	ลู
/koo/	“วัว”	เต

๔.๒.๓.๒ คำสรรพนามภาษาเขมร เป็นคำที่ทำหน้าที่ใช้แทนคำนาม เพื่อจะได้ไม่ต้องกล่าวซ้ำๆกันหลายครั้งในการพูด ซึ่งคำสรรพนามในภาษาไทย เช่นคำว่า ข้าพเจ้า กระผม ดิฉัน พระ เณร หลวงพี่ หลวงตา ท่านเจ้าคุณ โยม อาตมา เธอ คุณ นาย นางสาว ท่าน เขา พวกเขา พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา พี่ น้อง ลูก อาจารย์ ครู หมอ พยาบาล คุณหญิง คุณนาย เป็นต้น สำหรับคำศัพท์คำสรรพนามภาษาเขมร เช่นคำว่า

/khñom/	“ผม”, “ดิฉัน”	ខ្ញុំ
/kee/	“เขา”	គេ
/kɔət/	“ท่าน”	គាត់
/niəŋ/	“นาง”	នាង
/niəŋ khñom/	“ดิฉัน”	នាងខ្ញុំ
/niəŋ kañ-ñaa/	“นางสาว”	នាងកញ្ញា
/khñom baat/	“กระผม”	ខ្ញុំបាទ
/nəəq/	“คุณ” (ผู้หญิง)	អ្នក
/look/	“คุณ” (ผู้ชาย)	លោក
/qəw/	“พ่อ”	ឪ
/mae/	“แม่”	ម៉ែ
/qom/	“ป้า”, “ลุง”	អ័
/miin/	“น้า”	មីង
/baaŋ/	“พี่”	បង
/pqoun/	“น้อง”	ប្អូន
/kmuəy/, /khmuəy/	“หลาน”	កូន
/caw/	“หลาน” (ปู่ ย่า ตา ยาย)	ចៅ

๔.๒.๓.๓ คำกริยาภาษาเขมร เป็นคำที่ทำหน้าที่แสดงลักษณะอาการหรือการกระทำ ของนามหรือสรรพนาม ซึ่งคำกริยาในภาษาไทย เช่นคำว่า กิน นอน เฝย ยืน นั่ง หัวเราะ ร้อง ทาน อาบน้ำ พูด วิ่ง กระโดด เขียน มอง ซ่อม ขับ เขียน และพิมพ์ เป็นต้น สำหรับคำศัพท์คำกริยาภาษาเขมร เช่นคำว่า

/ñam/	“กิน”	ញ៉ាំ
/pi-saa/	“ทาน”	ពិសា
/təw-tuəl-təəŋ/	“รับประทาน”	ទទួលបាន
/ŋuut tik/	“อาบน้ำ”	ងូតទឹក

/cih/	“จู้”	ฉီး
/daə/	“เดิน”	ฉើ
/chəw/	“ยืน”	ฉย
/rəət/	“วิ่ง”	ฉัต
/leən/	“เล่น”	ฉเวង
/criəŋ/	“ร้องเพลง”	ฉเว็ງ
/rəəm/	“รำ”	ฉำ
/loot/	“กระโดด”	ฉเวท
/qəŋ kuy/	“นั่ง”	ฉก้วย
/keən/	“นอน”	ฉเคង
/yum/	“ร้องไห้”	ฉย
/saəc/	“หัวเราะ”	ฉเสีต
/ŋuut/	“อาบ”	ฉุต
/ni-yiəy/	“พูด”	ฉนิยาย

๔.๒.๓.๔ คำวิเศษณ์ภาษาเขมร เป็นคำที่ทำหน้าที่ขยายกริยาแท้ให้มีเนื้อความชัดเจนยิ่งขึ้น โดยการทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยา หรือขยายกริยาวิเศษณ์ด้วยกันหรือขยายประโยค ให้มีความหมายชัดเจนยิ่งขึ้น และคำวิเศษณ์ในภาษาไทย เช่นคำว่า เขาเดินเร็ว นื่องทำงานช้า เขาทำอาหารอร่อย เธอสวยมาก เขาพูดไพเราะ เขาแต่งตัวสวย เขาวิ่งเร็ว เธอร้องเพลงไพเราะ และ นื่องร้องไห้หนักมาก เป็นต้น สำหรับคำศัพท์คำวิเศษณ์ภาษาเขมร เช่นคำว่า

/kmuəy ñam craən/	“หลานกินเยอะ”	กួយញាំច្រើន
/khñom keən craən/	“ผมนอนเยอะ”	ខ្ញុំគេងច្រើន
/mae pi baaq daə/	“แม่เดินลำบาก”	ម៉ែពិបាកដើរ
/khñom rəət liən/	“ฉันวิ่งเร็ว”	ខ្ញុំរត់លឿន
/mae criəŋ pi-rūəh/	“แม่ร้องเพลงไพเราะ”	ម៉ែច្រៀងពីពោះ
/taa daə yiit/	“ตาเดินช้า”	តាដើរយឺត
/kmuəy loot khpnəh/	“หลานกระโดดสูง”	កួយលោតខ្ពស់
/pqoun ŋuut tik liən/	“นื่องอาบน้ำเร็ว”	ប្អូនងូតទឹកលឿន
/taa ni-yiəy craən/	“ตาพูดมาก”	តានิยายច្រើន
/miŋ ni-yiəy pi-rūəh/	“น้ำพูดไพเราะ”	មីងនិยายពីពោះ
/khñom chəw baan yuu/	“ผมยืนได้นาน”	ខ្ញុំฉยបានយូរ

๔.๒.๓.๕ คำคุณศัพท์ภาษาเขมร เป็นคำที่ปรากฏหลังคำนาม ที่เป็นคำประสม และทำหน้าที่ขยายคำนาม เพื่อสร้างคำให้เป็นคำประสมหรือนามประโยคไม่สมบูรณ์ หรืออาจจะอธิบายลักษณะของคำนาม และคำคุณศัพท์ในภาษาไทย เช่นคำว่า อ้วน ผอม ดี เลว สูง ต่ำ ดำ ขาว สั้น ยาว เด็ก ผู้ใหญ่ แก่ หลังบ้าน น้ำดื่ม ของกิน ที่นอน ผ้าเหลือง เสื้อดำ ความดี ความหลัง บ้านนอก หูเบา ม้าเร็ว จนรวย และ สวยงาม เป็นต้น สำหรับคำศัพท์คำคุณศัพท์ภาษาเขมร เช่นคำว่า

/saa/	“ขาว”	ស
/khmaw/	“ดำ”	ខ្មៅ
/liəŋ/	“เหลือง”	លឿង
/kra-haam/	“แดง”	ក្រហម
/kmeiŋ/, /khmeiŋ/	“เด็ก”	ក្មេង
/caah/	“แก่”	ចាស់
/khpŭəh/	“สูง”	ខ្ពស់
/tiəp/	“เตี้ย”	ទាប
/wɛɛŋ/	“ยาว”	វែង
/khləy/	“สั้น”	ខ្លី
/sqaat/	“สวย”	ស្អាត
/qaa-kraaq/	“ซีเหร่”	អាក្រក់
/saŋ-haa/	“หล่อ”	សង្ហា
/lqaa/	“ดี”	ល្អ
/liən/	“เร็ว”	លឿន
/yhit/	“ช้า”	យឺត
/yuu/	“นาน”	យូរ
/kraa/	“ยากจน”	ក្រី
/pi-rŭəh/	“ไฟเราะ”	ពីរោះ
/yap/	“แย่”	យ៉ាប់
/min lqaa/	“ไม่ดี”	មិនល្អ

๔.๒.๓.๖ คำเชื่อมบุพบทและคำสันธานภาษาเขมร ซึ่งคำศัพท์คำเชื่อมบุพบท และคำสันธานภาษาเขมร เป็นคำที่ทำหน้าที่ต่อหรือเชื่อมระหว่างคำต่างๆ หรือเรื่องราวต่างๆ ให้ติดต่อกันเป็นเรื่องเดียวกัน เชื่อมคำให้สัมพันธ์กัน คำเชื่อมทำหน้าที่เชื่อมคำกับคำ เชื่อมประโยคกับ ประโยค เชื่อมข้อความกับข้อความ หรือข้อความให้สละสลวย ซึ่งคำสันธานหรือคำเชื่อมในภาษาไทย เช่นคำว่า ถ้า ไกล่ ไกล ใน แก่ จน ของ ด้วย โดย ก็ จึง เพิ่ง ครั้น ถ้า...คง เพราะ...จึง ถ้า...ก็ กว่า...ก็ ครั้ง...จึง เมื่อ...ก็ เพราะฉะนั้น...จึง เมื่อ...จึง พอ...จึง ทั้ง...และ ดังนั้น เพราะ กับ หรือ แต่ ที่ ซึ่ง อัน และ เพื่อ เป็นต้น สำหรับภาษาเขมร เช่น ព្រោះ, ព្រោះថា, ពីព្រោះ, ដោយ, ដោយសារតែ, ដែល, ជា, ដូច្នេះ, ឬ, នៅពេលដែល, ប៉ុន្តែ, ក្នុង, អំឡុងពេល, ក៏ដោយ, សូមបីតែ, នឹង, និង, ទាំង...នឹង, តាំងតែ, តាំងពី, ចំពោះ, ក្រោយ เป็นต้นคำเชื่อมบุพบทและคำสันธานในภาษาเขมร ได้แก่

/kraoy/	“หลัง”	ក្រោយ
/kraoy-pii/	“หลังจาก”	ក្រោយពី
/baə/	“ถ้า”	បើ
/taə/	“แล้ว”	តើ
/tũəh-bəy/	“ถึงแม่”	ទោះបី
/douc-cə-nih/	“ดังนั้น”	ដូច្នេះ
/taŋ-pii/	“ตั้งแต่”	តាំងពី
/taŋ-tae/	“ตั้งแต่”	តាំងតែ
/cit/	“ไกล่”	ជិត
/chŋaay/	“ไกล”	ឆ្ងាយ
/kraom/	“ใต้”	ក្រោម
/daoy/	“โดย”	ដោយ
/niy/	“แห่ง”	នៃ
/niŋ/	“และ”	និង
/niŋ/	“จะ”	នឹង
/rii/	“หรือ”	ឬ
/daəm-bəy/	“เพื่อ”	ដើម្បី
/təəp/	“เพิ่ง”	ទើบ
/kaa/	“ก็”	ក៏
/prũəh/	“เพราะ”	ព្រោះ
/pii-prũəh/	“เพราะว่า”	ពីព្រោះ

/prüəh-thaa/	“เพราะว่า”	เพราะธา
/təəp-tae /	“เพ็ง”	เจ็บไต
/təəp-niŋ/	“เพ็งจะ”	เจ็บสีง
/daoy-saa/	“เนื่องจาก”	เดายสาง
/daoy-saa-tae/	“เนื่องจากว่า”	เดายสางไต

๔.๒.๓.๗ คำอุทานภาษาเขมร เป็นคำหรือกลุ่มคำที่เปล่งออกมา เพื่อแสดงอารมณ์และความรู้สึกต่างๆ ของผู้พูด มักจะเป็นคำที่ไม่มี ความหมาย แต่เน้นความรู้สึกและอารมณ์ของผู้พูดเปล่งออกมา ตกใจ ตีใจ เสียใจ ซึ่งคำอุทานในภาษาไทย เช่นคำว่า อี้ เฮ้ย แน่ะ นี โวย โธ่ แหม เอ๊ะ เอ่อ อู๋ โอ โธ่เอ๋ย อนิจจัง คุณพระ คุณพระช่วย พุทโธ่ ปัดโธ่ อี้ย่ะ และ ตายๆ เป็นต้น สำหรับคำศัพท์เกี่ยวกับคำอุทานภาษาเขมร เช่นคำว่า

/ŋöəp-ŋöəp/	“ตายๆ”	ฆាប់๗
/yii/	“อู๋”	ยี่
/put-thoo/	“พุทโธ่”	ตุฐา
/ŋöəp haəy/	“ตายแล้ว”	ฆាប់เหี้ย
/thoo-thoo/	“โธ่ โธ่”	เถ๗
/put-thoo-qaəy/	“พุทโธ่เอ๋ย”	ตุฐาเหี้ย

๔.๒.๓.๘ คำขึ้นต้นประโยคภาษาเขมร เป็นคำที่ทำหน้าที่เสริมประโยคให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น อาจเป็นคำขึ้นต้นประโยคหรือไม่ใช้ขึ้นต้นประโยคก็ได้ แต่ภาษาเขมรนิยมใช้เติมหน้าหรือเสริมประโยค ใช้เพื่อให้มีความสละสลวยในประโยค ในคำว่า เตี /taə/ แปลว่า “เอ่อ” หรือ “แล้ว” ซึ่งคำว่า เตี /taə/ จะใช้ขึ้นต้นประโยค ถ้าในประโยคไม่มี เตี /taə/ ก็ไม่ได้ทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด โดยใช้ได้ทั้งในภาษาพูดและภาษาเขียน สำหรับการใส่คำขึ้นต้นประโยคภาษาเขมร เช่น

/taə look miən pra-pñən haəy riñ niw/	“เอ่อคุณมีภรรยาหรือยัง”	เตีเภาทธานบรูตธู เหี้ยบูเส?
/taə look miən koun haəy riñ niw/	“เอ่อคุณมีลูกหรือยัง”	เตีเภาทธานทูธ เหี้ยบูเส?
/taə look miən san-saa pöən haəy riñ niw/	“เอ่อคุณมีแฟนหรือยัง”	เตีเภาทธานสญฎ เหี้ยบูเส
/taə mae nəəq naa criəŋ pi-rüəh/	“แล้วแม่ของใครร้องเพลงไพเราะ”	เตีโย้หุกณาเบรฺงตึเภาะ
/taə taa nəəq naa daə yhit/	“แล้วตาของใครเดินช้า”	เตีตาหุกณาเดีวยี่ต
/taə kmuəy naa loot khpñəh/	“แล้วหลานคนไหนกระโดดสูง”	เตีทูยณาเภาทขุส

/taə pqoun naa ŋuut tik liən/	“แล้วน้องคนไหนอาบน้ำเร็ว”	เต็บรูณณาคูตจิกเว็ร
/taə taa naa ni-yiəy craən/	“แล้วตาคนไหนพูดมาก”	เต็ลลณณานิยายเว็ร
/taə miŋ naa ni-yiəy pi-rūəh/	“แล้วน้ำคนไหนพูดไพเราะ”	เต็ยั้งณณานิยายตีเภาะ
/taə pqoun naa chəw baan yuu/	“แล้วน้องคนไหนยืนได้นาน”	เต็บรูณณณณณณณณณณณณ
/taə kmuəy naa ñam craən/	“หลานกินเยอะ”	เต็กุกยณณณณณณณณณณณณ
/taə look miən pra-pūəh haəy rii niw/	“แล้วคุณมีภรรยาหรือยัง”	เต็ลลณณณณณณณณณณณณ เบ็ยบูเส?
/taə look miən koun haəy rii niw/	“แล้วคุณมีลูกหรือยัง”	เต็ลลณณณณณณณณณณณณ เบ็ยบูเส?
/taə look miən saŋ-saa haəy rii niw/	“แล้วคุณมีแฟนหรือยัง”	เต็ลลณณณณณณณณณณณณ เบ็ยบูเส?

๔.๒.๓.๙ คำลงท้ายประโยคภาษาเขมร เป็นคำที่ทำหน้าที่เสริมประโยค เพื่อบอกทัศนคติ และ อารมณ์ หรือความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง เป็นคำที่ไม่มีความหมายแน่นอนตายตัว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอารมณ์และทัศนคติของผู้พูด ซึ่งคำศัพท์ของคำลงท้ายในภาษาไทย เช่นคำว่า ค่ะ ค๊ะ คำา ขา จ๊ะ จ๊ะ จ๋า วะ ว่า โวย์ ฮะ ยะ นะ น่า นะคะ นะครับ ครับ ค้าบ หรอก เหรอ ไซ้เหรอ เหลอ ัจนเหรอ ด้วย เลย แล้ว ัง ยังไง และไหม เป็นต้น สำหรับคำศัพท์เกี่ยวกับคำลงท้ายภาษาเขมร เช่นคำว่า

/caa/	“คะ”	ตา
/baat/	“ครับ”	ตาจ
/məc/	“ไง”	เย็ช
/mɛɛn qat/	“ไซ้เหรอ”	ไซ้สหมัต
/tee/	“ไหม”	เจ
/qañ cəŋ/	“ัจนเหรอ”	หมทู้ฉัง
/haəy/	“แล้ว”	เบ็ย
/mleh/	“จั้ง”	เย็ช
/sah/	“เลย”	เสาะ
/naa/	“น่า”	ณัณ
/nah/	“นะ”	ณณณ
/caa/	“จ๋า”	ต้า
/caah/	“ค๊ะ”	ตาส

๔.๒.๓.๑๐ คำกำหนดภาษาเขมร เป็นคำที่มีหน้าที่ขยายคำนาม หรือ นาม ประโยคไม่สมบูรณ์ อาจเป็นคำคุณศัพท์ก็ได้ สรรพนามก็ได้ ซึ่งคำศัพท์คำกำหนดในภาษาไทย เช่น คำว่า นี่ นี้นั้น โน่น โน้น ไหน ตรงนั้น ตรงนี้ คนนี้ คนนั้น บ้านนี้ บ้านโน่น นี่ของใคร นี่ของพี่ ไหน ของผม และบ้านหลังไหน เป็นต้น สำหรับคำศัพท์คำกำหนดภาษาเขมร เช่นคำว่า

/nih/	“นี้”	เร:
/nuh/	“นั้น”	เรา:
/naa/	“ไหน”	ណា
/nĕəq naa/	“ใคร”	អ្នកណា
/rɔ-bəh nĕəq naa/	“ของใคร”	របស់អ្នកណា
/sphĕn nuh/	“สะพานนั้น”	ស្ពាននោះ
/kaew nĕəq naa/	“แก้วใคร”	កែវអ្នកណា
/praa-saat nih/	“ปราสาทนี้”	ប្រាសាទនេះ
/baay nih/	“ข้าวนี้”	បាយនេះ
/tik nĕəq naa/	“น้ำของใคร”	ទឹកអ្នកណា
/kan-laenɲ nih/	“ตรงนี้”	កន្លែងនេះ
/kan-laenɲ nuh/	“ตรงนั้น”	កន្លែងនោះ
/baay nĕəq naa/	“ข้าวของใคร”	បាយអ្នកណា
/mnĕəq nih/	“คนนี้”	ម្នាក់នេះ
/mnĕəq nuh/	“คนนั้น”	ម្នាក់នោះ
/daap nih/	“ขวดนี้”	ដបនេះ
/qaaw nih/	“เสื่อนี้”	ผาดิน
/dam-rəy nuh/	“ข้างนั้น”	ជុំវិញនោះ
/phĕəq nih/	“บ้านนี้”	ផ្ទះនេះ
/phĕəq nuh/	“บ้านโน่น”	ផ្ទះនោះ
/wət naa/	“วัดไหน”	វត្តណា

๔.๓ ระบบประโยคภาษาเขมรพจนมเปญ

ระบบประโยค เป็นสาขาหนึ่งของไวยากรณ์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการศึกษาการจำคำในประโยค และเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของคำในประโยค เรียกว่า ไวยากรณ์ ซึ่งบรรยายถึงประโยคของภาษาและความสัมพันธ์ของคำในประโยค โดยการเอาคำทั้งหลายมาวางไว้ด้วยกันเพื่อสร้างประโยค ซึ่งได้แก่ประโยคพื้นฐานและประโยคปริวรรต^{๑๓}

ความหมายของประโยคทัศนะของนักไวยากรณ์เดิมนักนักไวยากรณ์ใหม่มีข้อแตกต่างที่สำคัญคือประโยคในทัศนะของนักภาษาศาสตร์รุ่นเก่าเน้นกลุ่มคำที่มีเนื้อความสมบูรณ์และมีลักษณะเป็นประโยคภาษาเขมรมากกว่าประโยคภาษาพูด เช่น ประโยค คือ ถ้อยที่มีเนื้อความครบบริบูรณ์^{๑๔}

ประโยค คือ คำพูด ข้อความที่บริบูรณ์ตอนหนึ่งๆ ได้แก่ ประโยคบอกเล่า ประโยคปฏิเสธ ประโยคคำถาม และประโยคคำสั่ง ประโยคมีข้อความทั้งภาคประธาน และภาคแสดง มีใจความสมบูรณ์ครบถ้วน^{๑๕}

ระบบประโยคแบ่งตามจำนวนเนื้อหาได้ ๓ รูปแบบ คือ

ประโยคความเดียว คือประโยคที่มีใจความเดียว คือมีบทประธานบทเดียว และบทกริยาเพียงบทเดียว ประโยคความเดียว สันธานที่ใช้เชื่อมบทกรรมหรือวิเศษณ์เป็นการเชื่อมคำ เช่นคำว่า “ผมมีความยินดีที่จะต้อนรับท่าน และคณะผู้กองบัญชาการกองทัพไทย”

ประโยคความรวม คือ ประโยคที่รวมประโยคความเดียวตั้งแต่ ๒ ประโยคขึ้นไปเข้าด้วยกัน โดยมีสันธานเป็นเครื่องเชื่อม โดยมีข้อสังเกต สันธานใช้เชื่อมประธานหรือกริยาเป็นการเชื่อมประโยค เช่นคำว่า “ผมมีความยินดีที่จะให้การสนับสนุนท่านและคณะตลอดระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย”

ประโยคความซ้อน หมายถึง ประโยคที่รวมประโยคความเดียวหนึ่งประโยค โดยประโยคหลัก แล้วมีประโยคความเดียวอื่นมาเสริม ที่เชื่อมประโยคหลักกับประโยคย่อยให้เป็นประโยคความซ้อนแบบนี้ได้แก่ จน, เพราะ, ที่, ซึ่ง, เมื่อ, ให้, ทว่า, ตาม, ราวกับ, เหมือน, ดุจดัง, เสมือน, ระหว่างที่, เพราะเหตุว่า ในภาษาเขมร เช่น ព្រោះ, ព្រោះថា, ពីព្រោះ, ដោយ, ដោយសារតែ, ដែល, ជា, ដូច, ដូចជា, នៅពេលដែល, ប៉ុន្តែ, ក្នុង, អំឡុងពេល, ក៏ដោយ, ទោះបី, ទោះបីថា, សូម្បីតែ, នឹង, នឹង, ដើម្បី, ទាំង, តាំងតែ, តាំងពី, ចំពោះ เป็นต้น เป็นตัวเชื่อมในประโยค

^{๑๓} ปรีชา คະเนตนอก, เรื่องเดียวกัน หน้า ๑๐๙.

^{๑๔} พระยาอุปกิตศิลปสาร, **หลักภาษาไทย**, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๔), หน้า ๑๙๒.

^{๑๕} ราชบัณฑิตยสถาน, **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน**, (กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์ จำกัด, ๒๕๒๕),

ประโยค หมายถึง คำตั้งแต่ ๓ คำขึ้นไป มาผสมกันแล้วทำให้เป็นประโยคที่ สมบูรณ์ ซึ่งรูปประโยคจะประกอบไปด้วย ประธาน + กริยา + กรรม

การประโยคแบ่งตามจำนวนเนื้อความได้ ๖ ชนิด คือ ๑) ประโยคบอกเล่า ๒) ประโยคปฏิเสธ ๓) ประโยคคำสั่ง ๔) ประโยคคำถาม ๕) ประโยคขอร้องอ่อนน้อม และ ๖) ประโยคแสดงความต้องการ

๔.๓.๑ ประโยคไม่สมบูรณ์ คือ คำที่ติดต่อกันตั้งแต่ ๒ ขึ้นไป ซึ่งมีความหมายเป็นเรื่องเดียวกันแต่เป็นเพียงส่วนหนึ่งของประโยคและไม่มีเนื้อความครบถ้วนเป็นประโยคเช่น นกเขา วัดบาง ประทูนใน ในหม้อทองเหลือง นอนกลางวันบ่อยๆ^{๑๖}

ประโยคไม่สมบูรณ์ เป็นคำหรือกลุ่มคำตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไป ที่นำมาผสมกันแล้ว เป็นข้อความที่ไม่สมบูรณ์ แต่ได้ใจความ สามารถเข้าใจในบริบทนั้น เป็นข้อความที่มีใจความเดียวหรือบทกริยาเพียงบทเดียว โดยมีคำสันธานที่ใช้เชื่อมบทกรรมหรือวิเศษณ์ ประโยคไม่สมบูรณ์ในภาษาไทย เช่นคำว่า ร้องเพลงไพเราะ ทำงานเยอะ ง่วงนอน ไปเที่ยววัดพระแก้ว ขยันจริงๆ ประโยคไม่สมบูรณ์ในภาษาเขมร เช่นคำว่า

/pi-saa + baay/	“กินข้าว”	ติสา + บาย	ติสาบาย
/phək + tik/	“ดื่มน้ำ”	ตีก + ตีก	ตีกตีก
/phək + sraa/	“ดื่มหเหล้า”	ตีก + สฺรา	ตีกสฺรา
/tiw + phtəəh/	“ไปบ้าน”	เตา + ฝูះ	เตาฝูះ
/mook + phsaa/	“มาตลาด”	มก + ฝูกร	มกฝูกร
/rook + siəw-piw/	“หาหนังสือ”	รก + សៀវភៅ	รกลៀវភៅ
/muc + tik/	“อาบน้ำ”	มุด + ตีก	มุดตีก
/ñam + craən/	“กินเยอะ”	ញាំ + ច្រើន	ញាំច្រើន
/soum + luy/	“ขอตั้งค์”	สุม + ลุย	สุมลุย
/tiw + phuu-miə/	“ไปพม่า”	เตา + ภูษา	เตาภูษา

^{๑๖} เรื่องเดช ปันเขื่อนขัตติย์, ภาษาศาสตร์ภาษาไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๒๑๙.

๔.๓.๒ ประโยคสมบูรณ

ประโยคสมบูรณ หรือเรียกว่า ประโยคความรวม เป็นการนำคำตั้งแต่ ๓ คำขึ้นไปมาแต่งเป็นประโยคเข้าด้วยกัน โดยมีคำเชื่อมประธานหรือกริยาและกรรม เป็นการเชื่อมประโยค ให้ประโยคมีความสมบูรณ ได้แก่ ประธาน+กริยา+กรรม ซึ่งประโยคสมบูรณในภาษาไทย เช่นคำว่า อาหารเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับฉัน ข้าวแกงและขนมจีนเป็นอาหารที่ฉันชอบมาก เป็นต้น สำหรับคำศัพท์เกี่ยวกับประโยคสมบูรณ ได้แก่ ประธาน+กริยา+กรรม ในภาษาเขมร เช่นคำว่า

/khñom + ñam + baay/	“ผม + ทาน + ข้าว”	ខ្ញុំ + ញ៉ាំ + បាយ
/maə + wiəy + koun/	“แม่ + ตี + ลูก”	ម៉ែ + វាយ + កូន
/khñom + tiw+ phsaa/	“ฉัน + ไป + ตลาด”	ខ្ញុំ + ទៅ + ផ្សារ
/maə + muc + tik/	“แม่ + อาบ + น้ำ”	ម៉ែ + មុជ + ទឹក
/khñom + ñam + craən/	“ฉัน + กิน + เยอะ”	ខ្ញុំ + ញ៉ាំ + ច្រើន
/khñom + thwəə + tiə hiən/	“ผม + เป็น + ทหาร”	ខ្ញុំ + ធ្វើ + ទាហាន
/mdaay+ khñom+ sqaat/	“แม่ + ฉัน + สวย”	ម្តាយ + ខ្ញុំ + ស្អាត
/qəw puk+ ñam +trəy/	“พ่อ + กิน + ปลา”	ឪពុក + ញ៉ាំ + ត្រី

ประโยคสมบูรณมีจำนวน ๖ ชนิด ได้แก่ ประโยคบอกเล่า ประโยคปฏิเสธ ประโยคคำสั่ง ประโยคคำถาม ประโยคขอร้อง และ ประโยคแสดงความต้องการ ดังนี้

๔.๓.๒.๑ ประโยคบอกเล่า เป็นประโยคที่ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังทราบประโยคที่มีใจความเพื่อบอกให้ทราบ ว่าใครทำอะไร ทำที่ไหน ทำอย่างไร เป็นการแจ้งเรื่องราวให้ทราบ หรือบอกเรื่องราวต่างๆ สำหรับคำศัพท์เกี่ยวกับประโยคบอกเล่าภาษาเขมร เช่นคำว่า

/khñom tiw saa-laa riən/	“ผมไปโรงเรียน”	ខ្ញុំទៅសាលារៀន
/kruu baŋ-riən khñom /	“ครูสอนฉัน”	គ្រូបង្រៀនខ្ញុំ
/kra-bəy sii smaw/	“กระป๋องกินหญ้า”	ក្របីស៊ីស្មៅ
/qəw-puk coul-cət ñam trəy/	“พ่อชอบทานปลา”	ឪពុកចូលចិត្តញ៉ាំត្រី

๔.๓.๒.๒ ประโยคปฏิเสธภาษาเขมร เป็นประโยคที่ผู้พูดต้องการปฏิเสธไม่ยอมรับ เมื่อให้ผู้พูดถาม ประโยคที่มีใจความไม่ตอบรับ มีเนื้อความตรงกันข้ามกับประโยคบอกเล่า ในภาษาไทย เช่น ไม่ ไม่ได้ ไม่ใช่ มิได้ เป็นต้น สำหรับคำศัพท์เกี่ยวกับประโยคปฏิเสธภาษาเขมร เช่น

/khñom min thlǎəp pik-sraa tee/	“ผมไม่เคยดื่มเหล้า”	ខ្ញុំមិនធ្លាប់ផឹកស្រាទេ
/khñom min meən caow tee/	“ผมไม่ใช่โจร”	ខ្ញុំមិនមែនចោរទេ
/khñom min miən pra-pñən tee/	“ผมไม่มีเมีย”	ខ្ញុំមិនមានប្រពន្ធទេ
/khñom min baan lǎəq kriəŋ-ñiən tee/	“ผมไม่ได้ขายยาเสพติด”	ខ្ញុំមិនបានលក់គ្រឿងញៀនទេ

๔.๓.๒.๓ ประโยคคำสั่ง เป็นประโยคที่บอกให้บุคคลอื่นทำหรือไม่ทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มักจะละประธานไว้ เช่นคำว่า ห้าม อย่า สำหรับคำศัพท์เกี่ยวกับประโยคคำสั่งภาษาเขมร เช่นคำว่า

/haam qɑŋ-kuy læə kaw-qəy look kruu/	“ห้ามนั่งบนเก้าอี้คุณครู”	ภาษาអង្គុយលើ កៅអីលោកគ្រូ
/haam houp baay peel yup/	“ห้ามกินข้าวตึก”	ภาษาហូបបាយ ពេលយប់
/kom dah sbaek cəəŋ tuk tii nih/	“อย่าถอดรองเท้าไว้บริเวณนี้”	កុំដោះស្បែកជើង ទុកទីនេះ
/sra-wəŋ haam baək-baa/	“เมาไม่ขับ”, “เมาห้ามขับ”	ស្រវឹងហាមបើកបរ
/kom thwəə sam-leiŋ khlaŋ/	“อย่าส่งเสียงดัง”	កុំធ្វើសំឡេងខ្លាំង

๔.๓.๒.๔ ประโยคคำถาม เป็นประโยคที่ผู้พูดต้องการถามให้ผู้ฟังตอบ ประโยคที่มีใจความ เป็นคำถาม เพื่อต้องการคำตอบ คำที่เป็นคำถามจะอยู่ต้นประโยคหรือท้ายประโยคก็ได้ ประโยค คำถามที่ต้องการคำตอบรับหรือปฏิเสธ มักมีคำที่ใช้ถามว่า หรือ หรือไม่ ไหน ใคร อะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร เหตุใด เท่าใด สำหรับคำศัพท์เกี่ยวกับประโยคคำถามภาษาเขมร เช่นคำว่า

/look miəŋ pra-pnəəŋ haəy riəə niw/	“คุณมีภรรยาหรือยัง”	លោកមានប្រពន្ធ ហើយឬនៅ?
/look kruu dael baŋ-riəŋ look kruu chmŋəəh qwəy/	“คุณครูที่สอนคุณชื่ออะไร”	លោកគ្រូដែលបង្រៀន លោកឈ្មោះអ្វី?
/pqoun srəy miəŋ saŋ-saa pon-maan nəəq haəy/	“น้องสาวมีแฟนกี่คนแล้ว”	ប្អូនស្រីមានសង្សារ ប៉ុន្មានអ្នកហើយ
/niəy-yŋəəq-rəət-thəə-mŋəəŋ-trəy pra-teeh kam-pu-ciə chmŋəəh qwəy/	“นายกรัฐมนตรีประเทศกัมพูชา ชื่ออะไร”	នាយករដ្ឋមន្ត្រីប្រទេស កម្ពុជាឈ្មោះអ្វី?

๔.๓.๒.๕ ประโยคขอร้องภาษา เป็นประโยคที่ผู้พูดต้องการอ่อนนวย ขอร้องให้ ผู้ฟังปฏิบัติตามประโยคที่มีข้อความแสดงความต้องการให้ช่วยเหลือในลักษณะต่างๆ สำหรับคำศัพท์ ประโยคขอร้องในภาษาไทย มักจะมีคำว่า โปรด เมตตา กรุณา ช่วย วาน อยู่หน้าประโยค และมักจะมี คำว่า หน่อย ชี นะ อยู่ท้ายประโยค ซึ่งคำศัพท์เกี่ยวกับประโยคขอร้องภาษาเขมรเขมร โดยได้ข้อมูล จากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา ทั้ง ๑๐ ท่าน เมื่อสิงหาคม ๖๑ ซึ่งบอกว่ามีประโยคแสดงความขอร้อง ใช้ในภาษาเขมรพนมเปญด้วย เช่นคำว่า

/səum meet-taa kom ni-yiəy lii peek/	“ขอความกรุณาอย่าพูด เสียงดัง”	សូមមេត្តាកុំនិយាយលឺពេក
/səum mee-taa dah sbaek cəəŋ/	“กรุณาถอดรองเท้า”	សូមមេត្តាដោះស្បែកជើង
/səum meet-taa kom cūəq baa-rəy/	“ขอความกรุณา งดสูบบุหรี่”	សូមមេត្តាកុំជក់បារី
/səum cuəy lup saa/	“ช่วยลบข้อความ	សូមជួយលុបសារ
/səum qañ-cəəñ qaŋ-kuy ləə kaw-qəy/	“ขอเชิญนั่งลงบนเก้าอี้”	សូមអញ្ជើញអង្គុយលើកៅអី
/həup baay haəy səum cuəy liəŋ caan phaŋ/	“ทานข้าวแล้วช่วยล้าง จานด้วย”	ហូបបាយហើយ សូមជួយលាងចានផង
/səum meet taa cuəy dah sbaek cəəŋ mun coul phtəəh/	“ขอความกรุณาถอด รองเท้าก่อนเข้าบ้าน”	សូមមេត្តាជួយដោះ ស្បែកជើងមុនចូលផ្ទះ

๔.๓.๒.๖ ประโยคแสดงความต้องการ เป็นประโยคที่แสดงความอยากได้ อยากรู้อยากเป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มักมีคำว่า อยากรู ต้องการ ปรารถนา ประสงค์ อยู่ในประโยค สำหรับ คำศัพท์เกี่ยวกับประโยคต้องการภาษาเขมร โดยได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาทั้ง ๑๐ ท่าน เมื่อสิงหาคม ๖๑ ซึ่งบอกว่ามีประโยคแสดงความต้องการใช้ในภาษาเขมรพนมเปญด้วย เช่นคำว่า

/mdaay caŋ qaoy khñom thwəə tiə-hiəŋ/	“แม่อยากให้ฉันเป็นทหาร”	ម្តាយចង់ឱ្យខ្ញុំធ្វើតាហាន
/khñom caŋ riəŋ khpñəəh khpñəəh/	“ฉันอยากเรียนต่อสูงๆ”	ខ្ញុំចង់រៀនខ្ពស់ៗ
/paa caŋ qaoy khñom riəŋ puu kae/	“พ่ออยากจะให้ฉันเรียนเก่ง”	ប៉ាចង់ឱ្យខ្ញុំរៀនពូកែ

/baaŋ caŋ baan luy craən/ “พี่อยากมีเงินเยอะ” บងចង់មានលុយច្រើន

/khñom caŋ baan praq khæe craən craən/ “ผมอยากได้เงินเดือนเยอะๆ” ខ្ញុំចង់បានប្រាក់ខែច្រើនៗ

๔.๓.๓ ประโยคความซ้อน

ประโยคความซ้อน ในภาษาไทย มีคำว่า เพราะ,ที่, ซึ่ง, เมื่อ, ให้, ทว่า, ตาม, ราวกับ,คู่, เหมือน, ดุจดัง, เสมือน,ระหว่างที่, เพราะเหตุว่า เป็นต้น คำเชื่อมประโยคความซ้อนในภาษาเขมร เช่น ព្រោះ, ព្រោះថា, ពីព្រោះ, ដោយ, ដោយសារតែ, ដែល, ជា, ដូច, ដូចជា, នៅពេលដែល, ប៉ុន្តែ, ក្នុង, អំឡុងពេល, ក៏ដោយ, ទោះបី, ទោះបីថា, សូមបីតែ, នឹង, និង, ដើម្បី, ទាំង, តាំងតែ, តាំងពី, ចំពោះ เป็นต้น

ประโยคความซ้อนในภาษาไทย เช่น คุณแม่บุญเกิดรับประทานยาสมุนไพรที่ได้มาจากวัด, พ่อสุขและแม่เกิดทำนุดูแลลูกๆได้ดีมากๆ, คุณประกอบชอบทำงานด้านการพูดและงานนายหน้า, คุณตึกทำกับข้าวเลี้ยงแขกที่มาจากจังหวัดบุรีรัมย์, คุณตั๋ยชอบร้องเพลงชอบเที่ยวและชอบซื้อของในห้างต่างๆ, คุณนายชอบขายตามตลาดนัดและชอบทำอะไรทำนา, คุณอุ๋ทำความดีเค้าย่อมมีความเจริญกับชีวิต, คุณน้อยดูแลพ่อแม่จะมีเจริญรุ่งเรืองแก่ตัวเองและครอบครัว, การเยือนประเทศกัมพูชาในครั้งนี้ประเทศไทยได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดี, การแลกเปลี่ยนข่าวสารเป็นสิ่งที่ดีของทั้งสองฝ่าย, และ ประเทศกัมพูชาที่มีประชากรจำนวนมากมายที่อาศัยอยู่ในกรุงพนมเปญ เป็นต้น

ประโยคความซ้อนภาษาเขมรนั้น ผู้วิจัยได้รวบรวมประโยคความซ้อนที่เป็นภาษาราชการในการเขียนค่านับอย่างเป็นทางการ โดยผู้สนใจสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในงานแปลหรืองานล่ามภาษาเขมรเกี่ยวกับประเด็นสนทนาที่สำคัญต่างๆ ระหว่างการเข้าเยี่ยมชมค่านับของผู้นำระดับสูงมีดังนี้

๔.๓.๓.๑ ประโยคความซ้อนภาษาราชการ เกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนการเยือนใช้คำศัพท์ในการกล่าวต้อนรับแขกผู้มาเยือน ของผู้นำระดับสูงประเทศไทยและราชอาณาจักรกัมพูชา เช่น

๑) /suum swaa-kum dael baan qaŋ-cəəŋ mɔɔk kan qa-kəəq-baŋ-ciə-kaa-ra-thaan kaŋ tɔəp phuu-min thay/

“ขอต้อนรับสู่กองบัญชาการกองทัพไทย”

សូមស្វាគមន៍ដែលបានអញ្ជើញមកកាន់អគ្គបញ្ជាការដ្ឋានកងទ័ពភូមិន្ទថៃ

.....

๒) /khñom suum sam-daen niw ma-noo-saŋ-ceit-ta-naa saom-ma-nəəh-riik-riəy yaŋ kray-ləeŋ niŋ tɔ-tuəl swaa-kum cam-pŭəh wəət-da-miən qaek qot-dam niŋ kənaq pra-ti-phuu dael baan qaŋ-cəəŋ mɔɔk kan qa-kəəq-baŋ-ciə-kaa-ra-thaan kaŋ tɔəp phuu-min thay/

“ผมมีความยินดีที่จะต้อนรับท่านและคณะผู้กองบัญชาการกองทัพไทย”

ខ្ញុំសូមសម្តែង នូវមនោសញ្ចេតនាសោមនស្សរីករាយយ៉ាងក្រៃលែង និងទទួលស្វាគមន៍ចំពោះវត្តមាន ឯកឧត្តមនិងគណៈប្រតិភូ ដែលបានអញ្ជើញមកកាន់ អគ្គបញ្ជាការដ្ឋានកងទ័ពភូមិន្ទថៃ

.....

៣) /khñom miəŋ saekdəy saom-ma-nəəh riik-riəy yaaŋ kray-læŋ niŋ ciə kət-te-yəəh daa qot-daŋ-qot-dam dael baan to-tuəl swaa-kum cam-pnəəh qaek-qot-dam baan qaŋ-cəəh mɔək kan qa-kəəq-baŋ-ciə-kaa-ra-thaan kaŋ tɔəp phuu-min thay/

“ผมมีความยินดีและรู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่จะต้อนรับท่านผู้กองบัญชาการกองทัพไทย”

ខ្ញុំមានសេចក្តីសោមនស្សរីករាយយ៉ាងក្រៃលែង និងជាកិត្តិយដ៏ឧត្តុង្គឧត្តម ដែលបានទទួលស្វាគមន៍ ចំពោះឯកឧត្តម បានអញ្ជើញមកកាន់ អគ្គបញ្ជាការដ្ឋានកងទ័ពភូមិន្ទថៃ

.....

៤) /khnoŋ niəŋ ro-bah qa-kəəq mee baŋ-ciə kaa naiy kaŋ tɔəp phuu-min thay khñom soum swaa-kum qaek-qot-dam baan qaŋ-cəəh mɔək kan qa-kəəq-baŋ-ciə-kaa-ra-thaan kaŋ tɔəp phuu-min thay/

“ในนามของผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผมขอต้อนรับท่านผู้กองบัญชาการกองทัพไทย”

ក្នុងនាមរបស់ អគ្គមេបញ្ជាការនៃកងទ័ពភូមិន្ទថៃ ខ្ញុំសូមស្វាគមន៍ ចំពោះវត្តមាន ឯកឧត្តម ដែលបានអញ្ជើញមកកាន់អគ្គបញ្ជាការដ្ឋានកងទ័ពភូមិន្ទថៃ

.....

៤.៣.៣.២ ประโยชน์ความซื่อสัตย์สุจริต การเกี่ยวกับการกล่าวแสดงความยินดีกับตำแหน่งใหม่ เช่นคำว่า

១) /khñom soum sam-daen kaa qaap-qa-saa-təw cam-pnəəh dam-naen thməy ro-bah qaek-qot-dam/

“ผมขอแสดงความยินดีกับตำแหน่งใหม่ของท่าน”

ខ្ញុំសូមសម្តែងការអបអរសាទរ ចំពោះតំណែងថ្មីរបស់ឯកឧត្តម

.....

២) /khñom soum sam-daen kaa qaap-qa-saa-təw cam-pnəəh dam-naen thməy ro-bah qaek-qot-dam khnoŋ thaa-naq...dam-naen ciə.../

“ผมขอแสดงความยินดีกับตำแหน่งใหม่ของท่านในฐานะ...ตำแหน่งเป็น...”

ខ្ញុំសូមសម្តែងការអបអរសាទរ ចំពោះតំណែងថ្មីរបស់ឯកឧត្តមក្នុងឋានៈ... តំណែងជា...

.....

៣) /khñom soum sam-daen kaa qaap-qa-saa-tov cam-pñöh qaek-got-dam dael tov-tuol kaa taen-taj .../

“ผมขอแสดงความยินดีที่ท่านได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง...”

ខ្ញុំសូមសម្តែងការអបអរសាទរ ចំពោះឯកឧត្តម ដែលទទួលការតែងតាំងជាតំណែង...

.....

៤) kaa taen-taj qaoy bañ-chov /soum sam-daen kaa qaap-qa-saa-tov cam-pñöh qaek-got-dam dael tov-tuol chmñöh khnoñ dam-naen.../

“ขอแสดงความยินดีที่ท่านได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง...”

សូមសម្តែងការអបអរសាទរ ចំពោះឯកឧត្តម ដែលបានទទួលការតែងតាំងឱ្យបញ្ឈប់ឈ្មោះក្នុងតំណែង...

.....

៤.៣.៣.៣ ประโยชน์ความชอบภาษาราชการ เกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางทหารของประเทศไทยและราชอาณาจักรกัมพูชา เช่นคำว่า

១) /kaen tǎp phuu-min thay niñ kaen yoo-thə-pǎl kheem-mə-raq phuu-min miən kaa tum-nǎəq tum-novv daa cit snət ciə craən chnam moovk haəy/

“กองทัพไทยและกองทัพกัมพูชาที่มีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดมาเป็นเวลาหลายปี”

កងទ័ពភូមិន្ទថៃ និងកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ មានការទំនាក់ទំនងដ៏ជិតស្និទ្ធជាច្រើនឆ្នាំមកហើយ

.....

២) /tǎəy pii kaen tǎp miən kaa tum-nǎəq tum-novv daa cit snət khnoñ kam-rət twee-phiə-kii/

“ทั้งสองกองทัพมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดในระดับทวิภาคี”

ទាំងពីរកងទ័ពមានការទំនាក់ទំនងដ៏ជិតស្និទ្ធក្នុងកម្រិតទ្វេភាគី

.....

៣) /khñom sañ-khim thaa kaa tum-nǎəq tum-novv tǎəy pii niñ phdal kaa pñəy-rin qaoy kan tae miən phiəp snət-snaal ban-thaem tiət/

“ผมหวังว่าความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองกองทัพจะได้รับการเสริมสร้างให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้นไป”

ខ្ញុំសង្ឃឹមថាការទំនាក់ទំនងរវាងកងទ័ពទាំងពីរ នឹងផ្តល់ការពង្រឹង ឱ្យកាន់តែមានភាពស្និទ្ធស្នាលបន្ថែមទៀត

.....

៤) /kaen tǎp phuu-min thay niñ kaen yoo-thə-pǎl kheem-mə-ra-phuu-min miən kaa tum-nǎəq tum-novv daa lqaa ciə rov-yǎəq peel yuu qan-waen/

“กองทัพไทยและกองทัพกัมพูชามีความสัมพันธ์อันดีมายาวนาน”

កងទ័ពភូមិន្ទថៃ និងកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ មានការទំនាក់ទំនងដ៏ល្អជារយៈ

ពេលយូរអង្វែង

.....

៤.៣.៣.៤ ประโยคความซ้อนภาษาราชการ เกี่ยวกับความร่วมมือทั่วไป เช่นคำว่า

១) / tǎəŋ pii kaa tǔəp miən kaa tum-nǎəq tum-nɔwŋ daa lɔaa ciə

rov-yǎəq peel yuu qɑŋ-waen niw khnoŋ krup-krup wi-say/

“ทั้งสองกองทัพมีความสัมพันธ์อันดีมายาวนานในทุกๆด้าน”

ទាំងពីរកងទ័ពមានការទំនាក់ទំនងដ៏ល្អជាយូរអង្វែងនៅក្នុងគ្រប់ៗ វិស័យ

.....

២) /riə-ciə-naa-caq thay niŋ riə-ciə-naa-caq kam-pu-ciə miən kaa

tum-nǎəq tum-nɔwŋ daa cit snət krup krup tit-thə-phiəp niŋ krup kam-rət/

“ราชอาณาจักรไทยและราชอาณาจักรกัมพูชามีความสัมพันธ์อันใกล้ชิดในทุกๆ

มิติและระดับ”

រាជាណាចក្រថៃនិងរាជាណាចក្រកម្ពុជា មានការទំនាក់ទំនងដ៏ជិតស្និទ្ធគ្រប់ៗ

ទិដ្ឋភាពនិងគ្រប់កម្រិត

.....

៣) /riə-ciə-naa-caq thay niŋ riə-ciə-naa-caq kam-pu-ciə miən kaa

tum-nǎəq tum-nɔwŋ daa ciə yuu qɑŋ-waen cap tǎəŋ pii kaa baŋ-kaət kaa sthaa-pa-naa kaa tum-nǎəq tum-nɔwŋ ciə phlɔw kaa khaan kaa tuut kaal pii chnam.../

“ราชอาณาจักรไทยและราชอาณาจักรกัมพูชา มีความสัมพันธ์อันดีมายาวนาน ตั้งแต่มีการสถาปนาความสัมพันธ์ ทางทหารเมื่อปี...”

រាជាណាចក្រថៃនិងរាជាណាចក្រកម្ពុជាមានការទំនាក់ទំនងដ៏ល្អជាយូរអង្វែង

ចាប់តាំងពីការបង្កើតការស្ថាបនាការទំនាក់ទំនង ជាផ្លូវការខាងការទូត កាលពីឆ្នាំ...

.....

៤) /kaan tǔəp phuu-min thay swaa-kum cam-pǔəh kaa cuəy kǔəm-

trɔw kəc sa-ha pra-teq-bat-kaa ciə muəy niŋ kaan yoo-thə-pǔəl kheem-mə-ra phuu-min yaan piŋ səmat-thə-phiəp khnoŋ wi-say.../

“กองทัพไทยมีความยินดีที่จะให้ความร่วมมือแก่กองทัพกัมพูชาอย่างเต็มที่ในด้าน...”

កងទ័ពភូមិន្ទថៃស្វាគមន៍ ចំពោះការជួយគាំទ្រកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ ជាមួយនិង

កងយោធពលខេមរភូមិន្ទយ៉ាងពេញសមត្ថភាពក្នុងវិស័យ...

.....

๔.๓.๓.๕ ประโยคความซ้อนภาษาราชการ เกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนการเยือน
ของผู้นำระดับสูงระหว่างของประเทศไทยและราชอาณาจักรกัมพูชา ไทยและราชอาณาจักรกัมพูชา
เช่นคำว่า

๑) /tǎəŋ pii kaəŋ tǎəp miən kaa phlah pdou kaa tǔəh-sa-naq-kəc
rɔw-bah thə-naq mee dək nǎəm khaəŋ yoo-thiə/

“ทั้งสองกองทัพมีการแลกเปลี่ยนการเยือนในระดับผู้นำทางทหาร”

ទាំងពីរកងទ័ពមានការផ្លាស់ប្តូរ ការទស្សនៈកិច្ចរបស់ថ្នាក់មេដឹកនាំខាងយោធា

.....

๒) /mee dək nǎəm khaayoo-thiə rɔw-bah kaəŋ tǎəp tǎəŋ pii miən kaa
phlah pdou kaa tǔəh sa-naq-kəc yaəŋ tǎəŋ-tǎət/

“ผู้นำทางทหารของทั้งสองกองทัพมีการแลกเปลี่ยนการเยือนอย่างสม่ำเสมอ”

មេដឹកនាំខាងយោធារបស់កងទ័ពទាំងពីរ មានការផ្លាស់ប្តូរ ការទស្សនៈកិច្ច
យ៉ាងទៀងទាត់

.....

๓) /tǎəŋ pii kaəŋ tǎəp miən kəc-sa-ha-prat-bat-kaa rɔw-wiəŋ kniə
krup kaəŋ tǎəp haoy mee baŋ-ciə kaa thnaq khpǔəh miən kaa phlah pdou kaa tǔəh-sa-
naq-kəc ciə ban-taa ban-tǎəp haoy niŋ thwəə qaoy thnaq pra-teq-bat-kaa kan tae miən
phiəp snət-snaal ban-thaem tiət/

“ทั้งสองกองทัพมีความร่วมมือระหว่างกันในทุกเหล่าทัพ และผู้บังคับบัญชา
ระดับสูงมีการแลกเปลี่ยนการเยือนกันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทำให้กำลังพลมีความคุ้นเคยกันมากขึ้น”

ទាំងពីរកងទ័ពមានកិច្ចសហប្រតិបត្តិការរវាងគ្នាគ្រប់កងទ័ព ហើយមេបញ្ជាការ
ថ្នាក់ខ្ពស់ មានការផ្លាស់ប្តូរ ការទស្សនៈកិច្ចជាបន្តបន្ទាប់ ហើយនឹងធ្វើឱ្យថ្នាក់ប្រតិបត្តិការ កាន់តែ
មានភាពស្និទ្ធស្នាលបន្ថែមទៀត

.....

๔.๓.๓.๖ ประโยคความซ้อนภาษาราชการ เกี่ยวกับการกล่าวขอบคุณในความ
ช่วยเหลือ ระหว่างประเทศไทยและราชอาณาจักรกัมพูชา เช่นคำว่า

๑) /khñom soum thlaeŋ qam-naa-kun kaəŋ yoo-thə-pǎəl kheem-
mə-rah-phuu-min sam-rap kaa cuəy niŋ kaa kǔəm-troo kaəŋ tǎəp phuu-min thay/

“ผมขอขอบคุณกองทัพกัมพูชาสำหรับความร่วมมือและการสนับสนุนที่มีให้แก่
กองทัพไทย”

ខ្ញុំសូមថ្លែងអំណរគុណកងយោធពលខេមរភូមិន្ទសម្រាប់កិច្ចសហប្រតិបត្តិការ
និងការគាំទ្រ កងទ័ពភូមិន្ទថៃ

.....

២) /khñom soum thlaeŋ qam-naa-kun kaŋ tǽp kheem-mə-rah-phuu-min sam-rap kəc sa-ha-pra-teq-bat-kaa niŋ kaa kǽm-troo kaŋ tǽp -phuu-min thay/

“ผมขอขอบคุณ... กองทัพกัมพูชา... ที่ให้การสนับสนุนในด้านการศึกษารวมถึงความร่วมมือที่มีให้แก่กำลังพลกองทัพไทย”

ខ្ញុំសូមថ្លែងអំណរគុណកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ ចំពោះការជួយគាំទ្រ ក្នុងវិស័យការអប់រំ រួមទាំងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ ដែលផ្តល់ជូនឱ្យអ្នកប្រតិបត្តិការរបស់កងយោធពលខេមរភូមិន្ទថៃ

.....

៣) /kaŋ tǽp phuu-min thay soum thlaeŋ qam-naa-kun cam-pñəh kaa cuəy kəw-qəy sək-saa kraom kum-rooŋ kaa...

“กองทัพไทยขอขอบคุณที่สนับสนุนที่นั้งการศึกษาภายใต้โครงการ...”

កងទ័ពភូមិន្ទថៃ សូមថ្លែងអំណរគុណ ចំពោះការជួយផ្តល់កៅអីសិក្សា ក្រោមគម្រោងការ...

.....

៤.៣.៣.៧ ประโยชน์ความซ้อนภาษาราชการ เกี่ยวกับการแสดงความเสียใจต่อเหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยและในราชอาณาจักรกัมพูชา เช่นคำว่า

១) /khñom soum sam-daen kaa coul ruəm rum-læək tǽh cam-pñəh kaa bat-baŋ cii-wet... niŋ truəp-sam-bat.../

“ผมขอแสดงความเสียใจต่อการสูญเสียชีวิต...และทรัพย์สิน...”

ខ្ញុំសូមសម្តែងការចូលរួមរំលែកទុក្ខ ចំពោះការបាត់បង់ជីវិត... និងទ្រព្យសម្បត្តិ...

.....

២) /khñom miən qaa-ram saok-sdaay cam-pñəh kaa bat-baŋ cii-wet roo-bah cǽn-ciət...pii khyal pyuh.../

“ผมรู้สึกเสียใจต่อการสูญเสียชีวิตของชาว...สัญชาติ...จากพายุ...”

ខ្ញុំមានអារម្មណ៍សោកស្តាយ ចំពោះការបាត់បង់ជីវិតរបស់ជនជាតិ...សញ្ជាតិ... ពីខ្យល់ព្យុះ...

.....

៤.៣.៣.៨ ประโยชน์ความซ้อนภาษาราชการ ในการฝากความระลึกถึงบุคคลอื่นเช่น

១) /khñom soum phñəə suə sok tuk tiw dal...chmñəh buk-kǽl.../

“ผมขอฝากความระลึกถึงไปยัง...ชื่อบุคคล...”

ខ្ញុំសូមធ្វើសូរសុខទុក្ខទៅដល់...ឈ្មោះបុគ្គល...

.....

២) /qa-kěəq mee bañ-ciə kaa naiy kaəŋ tōəp phuu-min thay baan phñəə suə sok mōək dal qaek-qot-dam/

“ท่านผู้บัญชาการทหารสูงสุดได้ฝากความระลึกถึงมายังท่าน”

អគ្គមេបញ្ជាការនៃកងទ័ពមីនូថៃ បានធ្វើសូរសុខទុក្ខ មកដល់ឯកឧត្តម

.....

៤.៣.៣.៤ ประโยคความซ้อนภาษาราชการ เกี่ยวกับการกล่าวคำอำลา และ คำอวยพรอย่างเป็นทางการ เช่นคำว่า

១) /khñom miən ma-noo-sañ-ceit-ta-naa saom-ma-nōəh-riik-riəy yaəŋ kray-ləəŋ dæl miən qaə-kaah baan sam-neh sam-naal ciə-muəy qaek-qot-dam niw thŋay nih/

“ผมรู้สึกยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มีโอกาสพูดคุยกับท่านในวันนี้”

ខ្ញុំមានមនោសញ្ចេតនាសោមនស្សរីករាយយ៉ាងក្រៃលែង ដែលមានឱកាសបានសំណេះសំណាល ជាមួយឯកឧត្តមនៅថ្ងៃនេះ

.....

២) /khñom miən kdəy riik-riəy dæl miən qaə-kaa phlah pdou ma-tiq yoo-bal kuə qaoy cap qaa-ram haəy ciə qat-tha-pra-yaoc niŋ qaek-qot-dam niw thŋay nih/

“ผมรู้สึกยินดีที่ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่น่าสนใจ และเป็นประโยชน์กับท่านในวันนี้”

ខ្ញុំមានកិត្តិរីករាយដែលមានឱកាសផ្លាស់ប្តូរមតិយោបល់ គួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍ ហើយជាអត្ថប្រយោជន៍នឹងឯកឧត្តមនៅថ្ងៃនេះ

.....

៣) /khñom soum cuun pəw qaoy qaek-qot-dam miən so-phěəh-moŋ-kūəl niŋ cook-ci-y krup phiə-rěəq-kəc rə-hout dal kəc-pra-te-bat kaa rəw-bah qaek qot-dam qam-loŋ peel niw riə-ciə-naa-caq thay/

“ผมขออวยพรให้ท่านมีความสุขและประสบความสำเร็จตลอดการปฏิบัติหน้าที่ของท่านในไทย”

ខ្ញុំសូមជូនពរឱ្យឯកឧត្តម មានសុភមង្គល និងជោគជ័យគ្រប់ភារកិច្ច រហូតដល់កិច្ចប្រតិបត្តិការ របស់ឯកឧត្តម អំឡុងពេលនៅរាជធានីភ្នំពេញ

.....

៤) /khñom soum cuun pəw qaoy qaek-qot-dam niŋ kənaq pra-te-phuu thwəə dam-naə wil tra-laop maa-tūəh-phuum...riə-ciə-naa-caq-kam-pu-ciə... daoy so-wat-the-phiəp/

“ผมขอให้ท่านและคณะเดินทางกลับ...ประเทศ...โดยสวัสดิภาพ”

๒) ภาษาเขียนแบบแสดงข้อคิดเห็น เช่นคำว่า การเขียนบทความ สารคดี ฯลฯ ๓) ภาษาเขียนแบบ
 ประชาสัมพันธ์ เช่นคำว่า การเขียนคำขวัญ หรือคำโฆษณา ^{๑๗}

๔.๔.๑ ภาษาพูดกับภาษาเขียน

การเปรียบเทียบการใช้คำศัพท์ภาษาพูดกับภาษาเขียน เช่นคำว่า

๑.	ภาษาพูด	/daə-leen/	“เที่ยว”	เดินเล่น
	ภาษาเขียน	/tūəh-sa-na-cca/	“เที่ยว”, “ทัศนจร”	จรูญธาตวัน
๒.	ภาษาพูด	/daə-leen/	“เที่ยว”	เดินเล่น
	ภาษาเขียน	/tūəh-sa-na-kəc/	“เยือนอย่างเป็นทางการ”	จรูญ: กิจู
๓.	ภาษาพูด	/luy/	“เงิน”	นุ้ย
	ภาษาเขียน	/tha-wi-kaa/	“เงิน”(งบประมาณ)	ชริก
๔.	ภาษาพูด	/kaa/	“แต่งงาน”	การ
	ภาษาเขียน	/pi-thii-mūəŋ-kūəl-kaa/	“พิธีมงคลสมรส”	พิธีมงคลการ
๕.	ภาษาพูด	/riəp-kaa/	“แต่งงาน”	เญบการ
	ภาษาเขียน	/qaa-piə-pi-piə/	“พิธีมงคลสมรส”	ฆาตภักติภัก
๖.	ภาษาพูด	/ñam/	“กิน”	ญำ
	ภาษาเขียน	/tə-tuul-təəŋ/	“รับประทานอาหาร”	จรูญการ
๗.	ภาษาพูด	/houp/	“กิน”	หุบ
	ภาษาเขียน	/pi-saa/	“รับประทานอาหาร”	ติส
๘.	ภาษาพูด	/qəy/	“อะไร”	หึ
	ภาษาเขียน	/qwəy/	“อะไร”	หึ

^{๑๗} <https://www.slideshare.net/monnawan/ss-10332668> [๖ มิถุนายน ๒๕๖๑]

៩.	ភាសាព្រួន	/sqəy/	“ខែរ”	ស្តី
	ភាសាខ្មែរ	/qway/	“ខែរ”	អ្វី
១០	ភាសាព្រួន	/ruəm-day/	“រួមដៃ”	រួមដៃ
	ភាសាខ្មែរ	/sa-ha-kaa/	“ការរួមដៃ”	សហការ
១១	ភាសាព្រួន	/thwəə-kaa/	“ការងារ”	ធ្វើការ
	ភាសាខ្មែរ	/bra-te-bat-kaa/	“ការប្រតិបត្តិការ”	ប្រតិបត្តិការ
១២	ភាសាព្រួន	/tii-prək-saa/	“តេស្ត”	ទីប្រឹក្សា
	ភាសាខ្មែរ	/thiə-rěəq-thiə-rii/	“តេស្តការងារ”	ធារក្សធារី
១៣	ភាសាព្រួន	/pra-thiən-ruəm/	“ប្រគល់”	ប្រធានរួម
	ភាសាខ្មែរ	/sa-ha-pra-thiən/	“ប្រគល់”	សហប្រធាន
១៤	ភាសាព្រួន	/piñ kam-lay/	“កម្លាំង”	ពេញកម្លាំង
	ភាសាខ្មែរ	/piñ səmat-thpiəp/	“កម្លាំងសមត្ថភាព”	ពេញសមត្ថភាព
១៦	ភាសាព្រួន	/luy sək-saa/	“សិក្សា”	លុយសិក្សា
	ភាសាខ្មែរ	/qaa-haa-ruup-pa-kaa	“សិក្សា”	អាហារូបករណ៍
១៧	ភាសាព្រួន	/sii-ñei/	“ឆ្ងល់”	ស៊ីញ៉េ
	ភាសាខ្មែរ	/coh-hat-tha-lee-khaa/	“ឆ្ងល់”	ចុះហត្ថលេខា
១៨	ភាសាព្រួន	/pra-te-bat-kaa/	“ប្រតិបត្តិការ”	ប្រតិបត្តិការ
	ភាសាខ្មែរ	/kəc-sa-ha-pra-te-bat-kaa/	“ការរួមដៃ ប្រតិបត្តិការ”	កិច្ចសហ ប្រតិបត្តិការ
១៩	ភាសាព្រួន	/krup yaan/	“គ្រប់យ៉ាង”	គ្រប់យ៉ាង
	ភាសាខ្មែរ	/krup wi-say/	“គ្រប់អ្វី”, “គ្រប់យ៉ាង”	គ្រប់វិស័យ

๒๐	ภาษาพูด	/pra-cum/	“ประชุม”	ประชุม
	ภาษาเขียน	/kəc pra-cum/	“ประชุม”	กิติฐประชุม
๒๑	ภาษาพูด	/tuu-niə-tii/	“หน้าที่”	ตุนาตี
	ภาษาเขียน	/phiə-rə-kəc/	“ภารกิจ”	กาภิธิฐ
๒๒	ภาษาพูด	/sra-lañ/	“รัก”	สรงญาญ
	ภาษาเขียน	/kdei snae-haa/	“ความรัก”	กึ้สฺเนา
๒๓	ภาษาพูด	/tiə-hiən/	“ทหาร”	ซาหาร
	ภาษาเขียน	/yoo-thiə/	“ทหาร”	เยาธา
๒๔	ภาษาพูด	/nǎəq yiam/	“ยาม”	หุกยาม
	ภาษาเขียน	/san-teq-sok/	“เจ้าหน้าที่รักษา ความปลอดภัย”	สนธิ์สุข

๔.๔.๒ ภาษาเขียน (ภาษาราชการ)

๔.๔.๒.๑ การใช้ภาษาเขียนหรือภาษาราชการ เกี่ยวกับคำศัพท์และประโยค

ภาษาราชการ ด้านความสัมพันธ์และความร่วมมือไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา เช่นคำว่า		
/qɑŋ-kaa sa-ha pra-ciə-ciət/	“องค์การสหประชาชาติ”	หฺงฺ การสหาประชาชาติ
/sa-ha-pra-te-bat-kaa qɑn-ta-ra-ciət/	“ความร่วมมือระหว่างประเทศ”	สหาปฏิบัติบถิติการ หฺงฺรชาติ
/kəc sa-ha-pra-te-bat-kaa ləə krup wi-say/	“ความร่วมมือทุกมิติ”	กิติฐสหาปฏิบัติบถิติการ เณ็้ไ้บับวิสัย
/kəc sa-ha pra-te-bat-kaa ləə wi-say kaa-piə-ciət/	“ความร่วมมือด้านการป้องกันประเทศ”	กิติฐสหาปฏิบัติบถิติการ เณ็้วิสัยการเเทรชาติ
/kəc sa-ha pra-te-bat-kaa ləə wi-say yoo-thiə/	“ความร่วมมือด้านการทหาร”	กิติฐสหาปฏิบัติบถิติการ เณ็้วิสัยเยาธา

/kəc sa-ha pra-te-bat-kaa ləə wi-say teeh-sa-ha/	“ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว”	กិฐุสหาบรูติบถิติการ เณวีฬัยเฆสธรมัณ
/kəc sa-ha pra-te-bat-kaa ləə wi-say qoh-saa-ha-kam/	“ความร่วมมือด้านอุตสาหกรรม”	กิฐุสหาบรูติบถิติการ เณวีฬัยขสฎาภากิษุ
/kəc sa-ha pra-te-bat-kaa ləə wi-say ka-se-kam/	“ความร่วมมือด้านการเกษตร”	กิฐุสหาบรูติบถิติการ เณวีฬัยภสภิภษุ
/kəc sa-ha pra-te-bat-kaa ləə wi-say soq-khaa- phi-baal/	“ความร่วมมือด้านสาธารณสุข”	กิฐุสหาบรูติบถิติการ เณวีฬัยสสุขาภิธาณ
/kəc sa-ha pra-te-bat-kaa ləə wi-say piə-nəc-ce-kam/	“ความร่วมมือด้านพาณิชย์”	กิฐุสหาบรูติบถิติการ เณวีฬัยภณณิภษุ

๔.๔.๒.๒ การใช้คำศัพท์ภาษาราชการ เกี่ยวกับการแบ่งเขตการปกครองใน

ราชอาณาจักรกัมพูชา เช่น

/riəc-cə-thiə-nee/	“ราชธานี”	ภณณานิ
/kron/	“กรุง”	ภุณ
/khaet/	“จังหวัด”	เฆถุ
/srok/	“อำเภอ”	สโรภุ
/khan/	“เขต”	เฆถุ
/khum/	“ตำบล”	ภู
/saŋ-kat/	“แขวง”	สฆาถั
/phuum/	“หมู่บ้าน”	ภูยิ

๔.๔.๒.๓ การใช้คำศัพท์ภาษาราชการ เกี่ยวกับกระทรวงและหน่วยงานราชการ

ราชอาณาจักรกัมพูชา เช่น

/prěəq ma-ha-ka-sat/	“พระมหากษัตริย์”	ภุระฆาภุภุ
/rəət-sphiə/	“รัฐสภา”	ภุสสภา
/prit-sphiə/	“วุฒิสภา”	ภุสริฐุสภา
/qa-kěəq lee-khaa-ra-thaan qa-cən-tray/	“ปลัดกระทรวง”	ภุคฺคเณฆาฆุณภุธิสโรย
/rəət-thə-müən-trəy/	“รัฐมนตรี”	ภุฆุสโรย

/rǒət lee-khaa-thi-kaa/	“รัฐมนตรีช่วย”	រដ្ឋលេខាធិការ
/qop-paq niə-yǔəq rǒət-tha-mǔən-trəy/	“รองนายกรัฐมนตรี”	ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី
/niə-yǔəq rǒət-thə-mǔən-trəy/	“นายกรัฐมนตรี”	នាយករដ្ឋមន្ត្រី
/tii sdəy kaa knaq rǒət-tha-mǔən-trəy/	“สำนักงานคณะรัฐมนตรี”	ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
/kra-suəŋ ka-seq-kam ruk-khaa pra-maŋ niŋ nee-saat/	“กระทรวงเกษตร ป่าไม้และประมง”	ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និង នេសាទ
/kra-suəŋ muk-ŋiə-saa-thiə-ra-naq/	“กระทรวงกิจการ สาธารณะ”	ក្រសួងមុខងារសាធារណៈ
/kra-suəŋ piə-nəc cə-kam/	“กระทรวงพาณิชย์กรรม”	ក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម
/kra-suəŋ thǔəm-ma-kaa niŋ saəh-sa-naa/	“กระทรวงธรรมการ และศาสนา”	ក្រសួងធម្មការ និង សាសនា
/kra-suəŋ wǒəp-pə-thwə niŋ wi-cət səl-la-paq/	“กระทรวงวัฒนธรรม และวิจิตรศิลป์”	ក្រសួងវប្បធម៌ និងវិចិត្រ សិល្បៈ
/kra-suəŋ seit-ta-keq niŋ heq-raŋ-wǒət-thoq/	“กระทรวงเศรษฐกิจ และ การคลัง”	ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញ វត្ថុ
/kra-suəŋ qap-rum yuq-wə-cǔən niŋ kəy-laa/	“กระทรวงศึกษาธิการ เยาวชนและกีฬา”	ក្រសួងអប់រំ យុវជន និង កីឡា
/kra-suəŋ ba-req- thaan/	“กระทรวงสิ่งแวดล้อม”	ក្រសួងបរិស្ថាន
/kra-suəŋ kaa bac-rə-təəh niŋ sa-ha pra-te-bat-kaa qan-tra-ciət/	“กระทรวงการต่างประเทศ” และ “ความร่วมมือระหว่าง ประเทศ”	ក្រសួងការបរទេស និង សហប្រតិបត្តិការ អន្តរជាតិ
/kra-suəŋ soq-khaa-phi-baal/	“กระทรวงสาธารณสุข”	ក្រសួងសុខាភិបាល
/kra-suəŋ qoh-saa-ha-kam niŋ səl-la-pa-kam/	“กระทรวงอุตสาหกรรม และ ทัตถกรรม”	ក្រសួងឧស្សាហកម្មនិង សិល្បកម្ម
/kra-suəŋ pcə-rə-miən	“กระทรวงการข่าว”	ក្រសួងព័ត៌មាន
/kra-suəŋ mw-haa-phtiy/	“กระทรวงมหาดไทย”	ក្រសួងមហាផ្ទៃ

/kra-suəŋ yut-te-thəə/	“กระทรวงยุติธรรม”	ក្រសួងយុត្តិធម៌
/kra-suəŋ kaa ŋiə niŋ ban-doh ban-daal wi-ciə-cii-cəəh/	“กระทรวงแรงงาน และอบรมวิชาชีพ”	ក្រសួងការងារ និង បណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ
/kra-suəŋ riəp cam daen dəy nəw-kəw-ruu-pa-nii-ya-kam niŋ sam-naəŋ/	“กระทรวงจัดการพัฒนาที่ดิน การผังเมือง และการก่อสร้าง”	ក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់
/kra-suəŋ rae niŋ thaam- ma-pəəl/	“กระทรวงแร่และพลังงาน”	ក្រសួងរ៉ែ និង ថាមពល
/kra-suəŋ kaa-piə-ciət/	“กระทรวงกลาโหม”	ក្រសួងការពារជាតិ
/kra-suəŋ tum-nəəq tum-nəəŋ rəət sa-piə prit-sa-piə niŋ qa-ti-kaa-keq/	“กระทรวงประสานงาน รัฐสภาวุฒิสภาและตรวจ ราชการแผ่นดิน”	ក្រសួងទំនាក់ទំនង រដ្ឋសភាព្រឹទ្ធសភា និងអធិការកិច្ច
/kra-suəŋ phaen kaa/	“กระทรวงแผนการ”	ក្រសួងផែនការ
/kra-suəŋ pray-sa-nii niŋ tuu- rəəq-kəəq-ma-niə-kum	“กระทรวงไปรษณีย์ และโทรคมนาคม”	ក្រសួងប្រៃសណីយ៍និង ទូរគមនាគមន៍
/kra-suəŋ saa-thiə-rə-naq-kaa niŋ dək coŋ-cuun/	“กระทรวงโยธาธิการ และคมนาคม”	ក្រសួងសាធារណការ និង ដឹកជញ្ជូន
/kra-suəŋ saŋ-kum-ma-kəc qa-dət yut-tha-cūəŋ niŋ yuq- wa-nii-ti-sam-pa-tiə/	“กระทรวงกิจการสังคมทหาร ผ่านศึกและการฟื้นฟูเยาวชน”	ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធ ជន និងយុវនីតិសម្បទា
/kra-suəŋ teeh-sa-cao/	“กระทรวงการท่องเที่ยว”	ក្រសួងទេសចរណ៍
/kra-suəŋ thūəŋ-təəŋ tik niŋ qot-thoq-ni-yum/	“กระทรวงทรัพยากรน้ำ และอุตุนิยม”	ក្រសួងធនធានទឹក និង ឧត្តនិយម
/kra-suəŋ kəc-kaa niə-rii/ /thoq-laa-kaa/ /ka-naq-paq/ /pəq-pra-chan/	“กระทรวงกิจการสตรี” “ศาล” “พรรค” “พรรคฝ่ายค้าน”	ក្រសួងកិច្ចការនារី តុលាការ គណបក្ស បក្សប្រឆាំង

๔.๔.๒.๔ การใช้คำศัพท์ภาษาราชการเกี่ยวกับยศทหารกองทัพไทยและยศทหาร

กองทัพของราชอาณาจักรกัมพูชา ซึ่งระดับชั้นยศทหารบก ได้แก่

/pǔəl tiə-hiən/	“ระดับพลทหาร”	ตลตชบาต
/niəy tiə-hiən rɔwŋ/	“ระดับนายทหารชั้นประทวน”	ธายชบาตธ
/pǔəl lə-baal trəy/	“สิบตรี”	ตลตตลตรี
/pǔəl lə-baal too/	“สิบโท”	ตลตตลเจ
/pǔəl lə-baal qaek/	“สิบเอก”	ตลตตลฉก
/prɪn-tə-baal baal trəy/	“จ่าสิบตรี”	ตรีธตตลตรี
/prɪn-tə-baal too/	“จ่าสิบโท”	ตรีธตตลเจ
/prɪn-tə-baal qaek/	“จ่าสิบเอก”	ตรีธตตลฉก
/niəy cam-nəŋ/	“จ่าสิบเอกพิเศษ”	ธายฉฉฉ
/niəy tiə-hiən sa-kam/	“ระดับนายทหารสัญญาบัตร”	ธายชบาตสภษ
/qa-nuq sei-nəy trəy/	“ร้อยตรี”	หตุเสสีษตรี
/qa-nuq sei-nəy too/	“ร้อยโท”	หตุเสสีษเจ
/qa-nuq sei-nəy qaek/	“ร้อยเอก”	หตุเสสีษฉก
/wɔw-rěəq sei-nəy trəy/	“พันตรี”	ธเสสีษตรี
/wɔw-rěəq sei-nəy too/	“พันโท”	ธเสสีษเจ
/wɔw-rěəq sei-nəy qaek/	“พันเอก”	ธเสสีษฉก
/niəy tiə-hiən cūən khpǔəh/	“นายทหารชั้นสูง”	ธายชบาตฉฉฉ
/qot-dam sei-nəy trəy/	“พลจัตวา”, “พันเอกพิเศษ”	ฉตุษเสสีษตรี
/qot-dam sei-nəy too/	“พลตรี”	ฉตุษเสสีษเจ
/qot-dam sei-nəy qaek/	“พลโท”	ฉตุษเสสีษฉก
/qot-dam sei-nəy /phkaay miəh buən/	“พลเอก”, “สี่ดาวทอง”	ฉตุษเสสีษฉฉฉ
/qot dam sei-nəy phkaay miəh pram/	“นายพลห้าดาวทอง”, “จอมพล”	ฉตุษเสสีษฉฉฉ
/qot dam sei-nəy phkaay miəh phot leek/	“จอมพล”	ฉตุษเสสีษฉฉฉ

๔.๔.๒.๕ การใช้คำศัพท์ภาษาราชการเกี่ยวกับ ยศทหารเรือ ได้แก่

/caq-kra-baal trøy/	“จ่าตรี”	ชกฺรฺทาลทฺรึ
/caq-kra-baal too/	“จ่าโท”	ชกฺรฺทาลทฺเ
/caq-kra-baal qaek/	“จ่าเอก”	ชกฺรฺทาลทฺก
/prit-niə wii trøy/	“พันจ่าตรี”	ทฺรึสุธาทฺรึ
/prit-niə wii too/	“พันจ่าโท”	ทฺรึสุธาทฺเ
/prit-niə wii qaek/	“พันจ่าเอก”	ทฺรึสุธาทฺก
/niəy caq-kra-baal/	“ว่าที่เรือตรี”	ลาบชกฺรฺทาล
/qa-nuq niə wii trøy/	“เรือตรี”	หฺสุธาทฺรึ
/qa-nuq niə wii too/	“เรือโท”	หฺสุธาทฺเ
/qa-nuq niə wii qaek/	“เรือเอก”	หฺสุธาทฺก
/wəw-rěəh niə wii trøy/	“นาวาตรี”	รฺธาทฺรึ
/wəw-rěəh niə wii too/	“นาวาโท”	รฺธาทฺเ
/wəw-rěəh niə wii qaek/	“นาวาเอก”	รฺธาทฺก
/qot-dam niə wii trøy/	“พลเรือจัตวา”, “นาวาเอกพิเศษ”	ชกฺลฺยธาทฺรึ
/qot-dam niə wii too/	“พลเรือตรี”	ชกฺลฺยธาทฺเ
/qot-dam niə wii qaek/	“พลเรือโท”	ชกฺลฺยธาทฺก
/niəy-qot dam niə wii/	“พลเรือเอก”	ลาบชกฺลฺยธา

๔.๔.๒.๖ การใช้คำศัพท์ภาษาราชการเกี่ยวกับ ยศทหารอากาศ ได้แก่

/pǎəl lə-baal trøy/	“จ่าอากาศตรี”	ตลทาลทฺรึ
/pǎəl lə-baal too/	“จ่าอากาศโท”	ตลทาลทฺเ
/pǎəl lə-baal qaek/	“จ่าอากาศเอก”	ตลทาลทฺก
/prin-tə-baal trøy/	“พันจ่าอากาศตรี”	ทฺรึสุทาลทฺรึ
/prin-tə-baal too/	“พันจ่าอากาศโท”	ทฺรึสุทาลทฺเ

/prin-tə-baal qaek/	“พินจ่าอากาศเอก”	ปรีษฐิตาลฉก
/niəy cam-naŋ/	“ว่าที่เรืออากาศตรี”	นายฉฉฉฉ
/qa-nuq sei-nəy trəy/	“เรืออากาศตรี”	หฤษฎเสนีฉฉ
/qa-nuq sei-nəy too/	“เรืออากาศโท”	หฤษฎเสนีฉฉ
/qa-nuq sei-nəy qaek/	“เรืออากาศเอก”	หฤษฎเสนีฉฉ
/wəw-rěəq sei-nəy trəy/	“นาวาอากาศตรี”	รหฤษฎเสนีฉฉ
/wəw-rěəq sei-nəy too/	“นาวาอากาศโท”	รหฤษฎเสนีฉฉ
/wəw-rěəq sei-nəy qaek/	“นาวาอากาศเอก”	รหฤษฎเสนีฉฉ
/qot-dam sei-nəy trəy/	“พลอากาศจัตวา”, “น.อ.พิเศษ”	ฉฉหฤษฎเสนีฉฉ
/qot-dam sei-nəy too/	“พลอากาศตรี”	ฉฉหฤษฎเสนีฉฉ
/qot-dam sei-nəy qaek/	“พลอากาศโท”	ฉฉหฤษฎเสนีฉฉ
/niəy qot-dam sei-nəy/	“พลอากาศเอก”	นายฉฉหฤษฎเสนีฉฉ

นอกจากนี้ยศทหารชั้นนายร้อย-ชั้นนายพันสามารถใช้ภาษาพูด ในคำว่า /saq/ แปลว่า “ศักดิ์” สักดิ์ ได้แก่

/saq muəy/	“ร้อยตรี”, “เรือตรี”, “เรืออากาศตรี”	สักดิ์ ๑
/saq pii/	“ร้อยโท”, “เรือโท”, “เรืออากาศโท”	สักดิ์ ๒
/saq bəy/	“ร้อยเอก”, “เรือเอก”, “เรืออากาศเอก”	สักดิ์ ๓
/saq buən/	“พันตรี”, “นาวาตรี”, “นาวาอากาศตรี”	สักดิ์ ๔
/saq buən kan-lah/	“พันโท”, “นาวาโท”, “นาวาอากาศโท”	สักดิ์ ๔.๕
/saq pram/	“พันเอก”, “นาวาเอก”, “นาวาอากาศเอก”	สักดิ์ ๕

ยศทหารชั้นนายพลสามารถใช้ภาษาพูด ในคำว่า /phkaay/ แปลว่า “ดาว” ฝักย ได้แก่

/phkaay muəy/	“พลจัตวา”, “พลเรือจัตวา”, “พลอากาศจัตวา”	ฝักย ๑
/phkaay pii/	“พลตรี”, “พลเรือตรี”, “พลอากาศตรี”	ฝักย ๒
/phkaay bəy/	“พลโท”, “พลเรือโท”, “พลอากาศโท”	ฝักย ๓
/phkaay buən/	“พลเอก”, “พลเรือเอก”, “พลอากาศเอก”	ฝักย ๔
/phkaay pram/	“จอมพล”	ฝักย ๕

๔.๔.๒.๗ การใช้คำศัพท์ภาษาราชการเกี่ยวกับหน่วยทหารภาษาเขมร เช่นคำว่า

/puəq/	“หมู่”	ตูก
/krom/	“ชุด”	กรุช
/kaəŋ qa-nuq sei-naa touc, kaəŋ touc/	“หมวด”	กងអនុសេនាតូច, กងតូច
/kaəŋ qa-nuq sei-naa thom/	“กองร้อย”	กងអនុសេនាធំ
/kaəŋ វ័រ-រ៉េ-ខ័ន្ទ sei-naa touc/	“กองพัน”	กងវរសេនាតូច
/kaəŋ la-baat/	“กองลาดตระเวน”	กងល្បាត
/kaəŋ វ័រ-រ៉េ-ខ័ន្ទ sei-naa thom/	“กรม”	กងវរសេនាធំ
/kaəŋ pǎəl touc/	“กองพลน้อย”	กងពលតូច
/kaəŋ pǎəl thom/	“กองพลน้อย”	กងពលធំ
/kaəŋ yoo taə phuu mi piəq/	“ภูมิภาคทหาร”	กងយោធជូធិភាគ
/kaəŋ tǎp caəŋ kəək/	“ทหารบก”	กងទ័ពជើងគោក
/kaəŋ tǎp caəŋ tik/	“ทหารเรือ”	กងទ័ពជើងទឹក
/kaəŋ tǎp caəŋ qaa kaah/	“ทหารอากาศ”	กងទ័ពជើងអាកាស
/qa-kǎəq see-naa-thii-kaa-ra- thaan/	“สำนักงานเสนาธิการ”	អគ្គសេនាធិការដ្ឋាន
/qa-kǎəq-bañ-ciə-kaa-ra- thaan/	“กองบัญชาการทหารสูงสุด”	អគ្គបញ្ជាការដ្ឋាន
/kra-suəŋ kaa-piə-ciət/	“กระทรวงกลาโหม”	ក្រសួងការពារជាតិ
/muul-lə-thaan kaəŋ niə-wii -caə/	“ฐานทัพเรือ”	មូលដ្ឋានកងនាវិចរណ៍
/muul-lə-thaan kaəŋ tǎp caəŋ tik/	“ฐานทัพเรือ”	មូលដ្ឋានកងទ័ពជើងទឹក
/muul-lə-thaan kaəŋ qaa-kaah- sa-caə/	“ฐานทัพอากาศ”	មូលដ្ឋានកម្ពុជាកាសចរណ៍
/muul-lə-thaan kaəŋ tǎp caəŋ qaa-kaah/	“ฐานทัพอากาศ”	មូលដ្ឋានកងទ័ពជើងអាកាស
/qay kaa yoo-thiə/	“อัยการทหาร”	អយ្យការយោធា
/tii bañ-ciə-kaa tiə-hiən srok/	“กองบัญชาการทหาร ประจำอำเภอ”	ទីបញ្ជាការទាហានស្រុក
/tii bañ-ciə-kaa dam-ban pra-te- bat-kaa sək/	“กองบัญชาการทหาร ประจำจังหวัด”	ទីបញ្ជាការតំបន់ ប្រតិបត្តិការសឹក
/kaəŋ kaa piə pram-daan/	“หน่วยป้องกันชายแดน”	កងការពារព្រំដែន

/tǎp pi seih/	“สงครามพิเศษ”	จัดพิเศษ
/ban-dit sə-phiə yoo-thiə/	“รร.เสนาธิการทหาร”	บัณฑิตสภาเวาต
/qa-kěəq lee-khaa thi kaa rə-thaan/	“สำนักปลัด”	หลักสูตรชาติการผู้ส
/tii sdəy kaa kra-suəŋ kaa-piə-ciət/	“ที่ว่าการกระทรวงกลาโหม”	ผู้สผู้การกุสผู้การการชาติ

๔.๔.๒.๘ การใช้คำศัพท์ภาษาราชการเกี่ยวกับเหล่าทหารภาษาเขมร เช่น

/tiə-hiən thmaə cəəŋ/	“ทหารราบ”	ทหารผู้ผู้
/tiə-hiən rŭət krah, rŭət piəh daek/	“ทหารม้า”	ทหารรถเกา, , รถสามเ็ดก
/tiə-hiən kam-phləəŋ thom/	“ทหารปืนใหญ่”	ทหารกำผู้ผู้
/tiə-hiən kam-phləəŋ thom niŋ kaa piə daen qaa-kaah/	“ทหารปืนใหญ่และ ป้องกันภัยทางอากาศ”	ทหารกำผู้ผู้ผู้ การการเ็ดสอากาศ
/tiə-hiən ciəŋ, wi-swaq-kam yoo-thiə/	“ทหารช่าง”	ทหารช่าง, วิศวกรผู้เวาต
/tiə-hiən bañ-cŭən saa/	“ทหารสื่อสาร”	ทหารบผู้ส
/tiə-hiən dik cəñ-cŭən/	“ทหารขนส่ง”	ทหารผู้ผู้
/tiə-hiən sap-piə-wut/	“ทหารสรรพวุธ”	ทหารผู้ผู้
/tiə-hiən cal-la-nuu-pa-tham, phkŭət phkŭəŋ/	“ทหารพลธิการ”	ทหารผู้ผู้ผู้ผู้ผู้
/qaa-wut-hat ciət/	“ทหารสารวัตร”	ผู้ผู้ผู้ผู้
/tum-něəq-tum-nəəŋ yoo-thiə/	“ทหารสารบรรณ”	ผู้ผู้ผู้ผู้เวาต
/tiə-hiən cbap/	“ทหารรัฐธรรมนูญ”	ทหารผู้
/ tiə-hiən hi-rañ-wǎət-thoq/	“ทหารการเงิน”	ทหารผู้ผู้
/səl-la-paq niŋ trae tǎp/	“ทหารดุริยางค์”	ผู้ผู้:ผู้ผู้ผู้
/yoo-thiə pəə-rə-miən/	“ทหารการข่าว”	เวาตผู้ผู้
/tiə-hiən soq-khaa-phi-baal/	“ทหารแพทย์”	ทหารผู้ผู้ผู้
/phuu-mi-saah yoo-thiə/	“ทหารแผนที่”	ผู้ผู้ผู้เวาต

๔.๔.๒.๙ การใช้คำศัพท์ภาษาราชการ เกี่ยวกับหน่วยงานปกครองระดับจังหวัดเช่น

/saa-laa khaet/	“ศาลากลางจังหวัด”	ศาลาเขต
/qa-phi-baal khaet/	“ผู้ว่าราชการจังหวัด”	มหิตาเขต
/caw-way khaet/	“ผู้ว่าราชการจังหวัด”	เซบายเขต
/qa-phi-baal khaet ʀoŋ/	“รองผู้ว่าราชการจังหวัด”	มหิตาเขตม
/mũən tii/	“สำนักงาน”	มฐี
/saa-laa srok/	“นายอำเภอ”	ศาลาสุก
/caw-way-srok/	“นายอำเภอ”	เซบายสุก
/qa-phi-baal srok ʀoŋ/	“รองนายอำเภอ”	มหิตาสุกม
/lee-khaa-thi-kaa srok/	“ปลัดอำเภอ”	เลขาธิการสุก
/snaŋ-kaa-ra-thaan noŋ-koo-baal khaet/	“กองกำกับการตำรวจ”	สฐการฐาฐฐฐฐเขต

๔.๔.๒.๑๐ การใช้คำศัพท์ภาษาราชการ เกี่ยวกับการใช้คำศัพท์ศาลภาษาเขมร เช่น

/thoq-laa-kaa/	“ศาล”	ตุลาการ
/thoq-laa-kaa kam-puul/	“ศาลฎีกา”	ตุลาการกัฎล
/saa-laa qut-thoŋ/	“ศาลอุทธรณ์”	ศาลาฐฐฐ
/saa-laa qo-krət/	“ศาลอาญา”	ศาลาฐฐฐ
/saa-laa dam-boun/	“ศาลชั้นต้น”	ศาลาฐฐ
/thoq-laa-kaa rōt-thə-baal/	“ศาลปกครอง”	ตุลาการฐฐ
/thoq-laa-kaa yoo-thiə/	“ศาลทหาร”	ตุลาการฆาธา
/thoq-laa-kaa sək/	“ศาลทหาร”	ตุลาการฐฐ
/thoq-laa-kaa rōt ba- wei-nii/	“ศาลแพ่ง”	ตุลาการฐฐ
/kra-laa bañ-cii/	“เสมียนศาล”	ฐฐฐ
/caw kram/	“ผู้พิพากษา”	เซฐ
/prěəq-riək-qaac-ŋaa/	“อัยการ”	ฐฐ
/mee-thiə-wii /	“ทนายความ”	ฆาฐ
/cbap prum-ma-thũən/	“กฎหมายอาญา”	ฐฐ

๔.๔.๒.๑๑ การใช้คำศัพท์ภาษาราชการเกี่ยวกับคำศัพท์การทูตภาษาเขมร เช่น

/qaek-qa-kěəq-riək-cə-tuut/	“เอกอัครราชทูต”	ឯកអគ្គរាជទូត
/qa-kěəq tii prək-saa phnaek piə-nəc-cə-kam/	“ที่ปรึกษาฝ่ายพาณิชย์”	អគ្គទីប្រឹក្សាផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម
qa-kěəq tii prək-saa phnaek koŋ sul/	“ที่ปรึกษาฝ่ายกงสุล”	អគ្គទីប្រឹក្សាផ្នែកកុងស៊ុល
qa-kěəq tii prək-saa phnaek kam-ma-kaə/	“ที่ปรึกษาฝ่ายแรงงาน”	អគ្គទីប្រឹក្សាផ្នែកកម្មករ
/lee-khaa-nuu-kaa qaek/	“เลขานุการเอก”	លេខានុការឯក
/lee-khaa-nuu-kaa too	“เลขานุการโท”	លេខានុការទោ
/lee-khaa-nuu-kaa trəy/	“เลขานุการตรี”	លេខានុការត្រី
/smiən/	“เสมียน”	ស្មៀន
/něəq bak-prae/	“ล่าม”	អ្នកបកប្រែ
/phie-rěəq-thiə-rii/	“ผู้แทนทางการทูต”	ភារធារី
/qop-pa-tuut/	“อุปทูต”	ឧបទូត
qa-kěəq tii prək-saa /	“อุปทูต”	អគ្គទីប្រឹក្សា
/něəq baək-baa-rüət-yüən/	“คนขับรถ”	អ្នកបើកបររថយន្ត
/sou-phaə/	“คนขับรถ”	ស្មូហ្វឹរ
/san-te-sok/	“ยาม” , “รถป.”	សន្តិសុខ
/mee phtěəh/	“แม่บ้าน”	មេផ្ទះ
/kaa-re-yaa-lay sei-naa-nu-pöən-yoo-thiə/	“สนง.ทูตทหาร”	ការិយាល័យ សេនាสุຕ័ន្ទយោធា
/sei-naa-nu-pöən yoo-thiə/	“ทูตทหาร”	សេនាสุຕ័ន្ទយោធា
/qa-nuq-pöən-yoo-thiə/	“ผู้ช่วยทูตทหาร”	អនុត័ន្ទយោធា

๔.๔.๒.๑๒ สำหรับคำศัพท์ภาษาราชการเกี่ยวกับระบบการศึกษาภาษาเขมร เช่น

/saa-laa mat-tiy/	“รร.อนุบาล”	សាលាមត្តេយ្យ
/səh mat-tiy /	“นักเรียนอนุบาล”	សិស្សមត្តេយ្យ
/kruu mat-tiy/	“ครูอนุบาล”	គ្រូមត្តេយ្យ
/saa-laa pa-tham-sək-saa, saa-laa kam-rit tii muəy/	“รร.ประถมศึกษา”	សាលាបឋមសិក្សា, "សាលាកម្រិត ទី១"
/səh-pa-tham-sək-saa/	“นักเรียนประถมศึกษา”	សិស្សបឋមសិក្សា
/kruu pa-tam-səq-saa/	“ครูประถมศึกษา”	គ្រូបឋមសិក្សា

/qa-nuq-wit-tha-yaa-lay/ /saa-laa kam-rit tii pii/	“รร.มัธยม ม.๑-ม.๓”	หริภูมิวิทยาลัย "ศาลากลางเมืองจันทบุรี"
/səh miət-tha-yum sək-saa/ /saah-straa-caa/	“นักเรียนมัธยม” “อาจารย์”	สิริวิทยุโฆษวิเทศ ศาลากลาง
/wit-tha-yaa-lay saa-laa kam-rit tii bəy/ /sə-kal-wit-tha-yaa-lay/	“รร.มัธยม ม.๔-ม.๖” “มหาวิทยาลัย”	วิเทศวิทยาลัย "ศาลากลางเมืองจันทบุรี" สกลวิทยุวิทยาลัย
/ma-haa-wit-tha-yaa-lay /nih-sət/	“คณะ” “นิสิต”	มหาวิทยุวิทยาลัย สิริวิทยุ
/qot-dam-sək-saa/ /sthaa-ban/	“อุดมศึกษา” “สถาบัน”	ดุสิตวิทยาลัย สุโขทัย

๔.๔.๒.๑๓ สำหรับคำศัพท์ภาษาราชการเกี่ยวกับ คำสงฆ์ศัพท์ เป็นคำที่ใช้สำหรับ
พระภิกษุสงฆ์ เช่นคำว่า

/kə-naa/	“ครับ, ค่ะ, จ้า”	กณ
/kəw-naa/	“ครับ, ค่ะ, จ้า”	กฐณ
/soum thwaay ban-kum/	“สวดสดี”	สมุชฐายบถ
/qaa-prəəq-kun/	“ขอบคุณ”	หริประคณ
/prəəq-deic-cə-kun/	“คุณ”	ประเทคคณ
/qat-tmaa/	“อาตมา”	ภาต
/qat-tmaa-phiəp/	“อาตมาภาพ”	ภาตภาต
/yom/	“โยม”	เยม
/cam-raen-pəw/	“เจริญพร”	ชโยนิต
/qoq-baa-saq/	“อุบาสก”	อุบาสก
/qoq-baa-seq-kaa/	“อุบาสิกา”	อุบาสิกา
/chan/	“ฉันภัตตาหาร”	ฉาน
/səŋ/	“จำวัด”	สัง
/ni-mūn/	“นิมนต์”	นิมนต์
/qaa-piət/	“อาพาธ”	ภาต
/kūŋ/	“นั่ง”	คัง
/miən thee-ra-dəy-kaa/	“พูด”	มาตเชรตี

/khñal/	“โกรธ”	ខ្ជាប់
/prěəq-niə̀m/	“ชื่อ”	ព្រះនាម
/caŋ-han/	“อาหารเช้า”	ចម្អាន់
/phee-sac-cěəq/	“เครื่องตี๋ม”	ភេសជ្ជៈ
/soq-kũət/	“มรณภาพ”	សុគត
/pra-keen/	“ประเคน”	ប្រគេន
/tee-sə-naa/	“เทศน์นา”	ទេសនា
/prěəq wǎəh-saa/	“อายุ”	ព្រះវស្សា
/sraŋ tik/	“อาบน้ำ”	ស្រង់ទឹក
/pac-cay/	“เงิน”	បច្ច័យ

៤.៤.២.១៤ คำศัพท์ภาษาราชการเกี่ยวกับคำราชาศัพท์ เป็นคำที่ใช้สำหรับ

พระมหากษัตริย์ เช่นคำว่า

/prěəq sei/	“พระเศียร”	ព្រះសិរ
/trǔəŋ taən/	“ทรงตื่น”	ទ្រង់តើន
/trǔəŋ kraot/	“ทรงพิโรธ”	ទ្រង់ក្រោធ
/trǔəŋ khñal/	“ทรงพิโรธ”	ទ្រង់ខ្ជាប់
/prěəq kaay/	“พระวรกาย”	ព្រះកាយ
/trǔəŋ pra-haa/	“ทรงประหาร”	ទ្រង់ប្រហារ
/trǔəŋ cən-daa/	“พระราชดำริ”	ទ្រង់ចិត្តា
/prěəq tɛən-ban-tum/	“พระแท่นบรรทม”	ព្រះទែនបន្ទី
/prěəq ha-rik-piy/	“พระหฤทัย”	ព្រះហឫទ័យ
/trǔəŋ qaa-piət/	“ทรงประชวร”	ទ្រង់អាពាធ
/trǔəŋ pra-chuə̀n/	“ทรงประชวร”	ទ្រង់ប្រណូន
/trǔəŋ criəp/	“ทรงทราบ”	ទ្រង់ជ្រាប
/trǔəŋ phtum/	“ทรงบรรทม”	ទ្រង់ផ្ទុំ
/trǔəŋ ptum skal/	“ทรงบรรทม”	ទ្រង់ផ្ទុំស្តល់
/trǔəŋ miə̀n prěəq ban-tuul/	“ทรงตรัส”	ទ្រង់មានព្រះបន្ទូល
/prěəq ha-tiy-yah/	“พระหฤทัย”	ព្រះហឫយៈ
/trǔəŋ trah/	“ทรงตรัส”	ទ្រង់ត្រាស់
/prěəq tii-nay/	“พระที่นั่ง”	ព្រះទីនឹង

/prĕəq dam-naaq/	“พระตำหนัก”	ព្រះដំណាក់
/prĕəq qaot/	“พระโอรส”	ព្រះឱស
/prĕəq phĕəq/	“พระพักตร์”	ព្រះភក្តី
/trŭəŋ tɔot/	“ทรงทอดพระเนตร”	ទ្រង់ទត
/trŭəŋ kan-saen/	“ทรงกันแสง”	ទ្រង់កន្សែង
/trŭəŋ saoy/	“ทรงเสวย”	ទ្រង់សោយ
/trŭəŋ sap prĕəq rĕəc-cha-rik-tiy/	“ทรงพอพระทัย”	ទ្រង់សព្វព្រះរាជហឫទ័យ

การเปรียบเทียบการใช้คำศัพท์ภาษาพูดกับภาษาเขียนของพนมเปญ การใช้ภาษาเขมรมีวิธีการเลือกใช้คำที่สัมพันธ์กับระดับของบุคคล และระดับของภาษา เหมาะสมกับระดับบุคคล ชาวเขมรใช้คำราชาศัพท์เพื่อแสดงการยกย่องเทิดทูนพระมหากษัตริย์และพระภิกษุ การใช้คำสงฆ์ศัพท์เพื่อแสดงการยกย่อง เคารพ นับถือ กราบไหว้บูชา เนื่องจากถือว่าพระมหากษัตริย์และพระภิกษุเป็นบุคคลชั้นสูง เป็นผู้ที่มีฐานะศักดิ์สูงกว่าบุคคลธรรมดา ภาษาที่ใช้มักจะเป็นคำบาลีและสันสกฤต นอกจากนั้น ยังมีการแบ่งระดับการใช้ภาษาของบุคคลทั่วไป ซึ่งบางคำเป็นภาษาทางการโดยใช้ภาษาที่มีลักษณะภาษาระดับสูงและจะใช้ถ้อยคำที่สุภาพกว่ากับบุคคลทั่วไป

สำหรับตัวอย่างการใช้คำศัพท์และตัวอย่างประโยคทั้งหมด ผู้วิจัยได้รวบรวมจากประสบการณ์จริงของตัวผู้วิจัยเองในฐานะที่ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติภารกิจการเป็นล่ามภาษาเขมรจริง และมีการใช้ประโยคที่ใกล้เคียงกันเช่นนี้เสมอมา และอาจแตกต่างกันบ้างขึ้นอยู่กับสถานการณ์นั้นในห้วงเวลานั้นๆ ว่ามีการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์การเมือง การปกครอง สังคม เศรษฐกิจ ขนบธรรมเนียม ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีอะไรบ้าง เช่น มีการเลือกตั้ง มีการเปลี่ยนตำแหน่งของผู้บริหารต่างๆ หรือมีการแลกเปลี่ยนการเยือน การแลกเปลี่ยนที่นั้งการศึกษาระหว่างประเทศ เป็นต้น ทั้งนี้ทั้งนั้นผู้วิจัยอาจปรับเปลี่ยนเนื้อหาและถ้อยคำที่สละสลวย เพื่อยึดมั่นในความมั่นคงของบ้านเมือง ก่อให้เกิดเสถียรภาพ ความร่วมมือและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา โดยผู้วิจัยได้รวบรวมคำศัพท์และประโยคต่างๆ เป็นข้อมูลเพื่อใช้ในงานล่ามและงานแปลภาษาเขมร ปี ๒๕๔๙ ถึง ปัจจุบัน

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

ตามที่ได้วิจัยได้ศึกษาเรื่อง “ศึกษาภาษาเขมรตามแนวภาษาศาสตร์ “A Linguistics Study of Khmer” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบเสียงภาษาเขมรพนมเปญ ระบบคำภาษาเขมรพนมเปญ ระบบประโยคภาษาเขมรพนมเปญ และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบการใช้คำศัพท์ภาษาพูดและภาษาเขียนนั้น โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกประชากรผู้บอกภาษาและได้สัมภาษณ์ผู้บอกภาษา จำนวน ๑๐ ท่าน อายุมากกว่า ๕๐ ปีขึ้นไป ที่เป็นชาวพนมเปญและที่อาศัยอยู่ในพื้นที่กรุงพนมเปญเมืองหลวงของราชอาณาจักรกัมพูชา การศึกษาได้ดำเนินการเชิงคุณภาพ ความสำคัญของภาษาเขมรในฐานะเป็นภาษาราชการและมีความสำคัญมากต่อราชอาณาจักรกัมพูชา เพราะชาวกัมพูชาใช้ภาษาเขมรเป็นภาษาราชการ และเป็นภาษาประจำชาติ ซึ่งชาวกัมพูชาได้ใช้ภาษาเขมรในการศึกษาและใช้ในการติดต่อสื่อสาร การเรียนรู้ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน ที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกันระหว่างชาวกัมพูชาด้วยกันทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ภาษาเขมรจึงมีความสำคัญสำหรับคนกัมพูชาทุกคน ซึ่งผลการวิจัยในการศึกษาภาษาเขมรตามแนวภาษาศาสตร์มีดังนี้

ระบบเสียงภาษาเขมร จากการศึกษากระบวนการเสียงเขมรตามแนวภาษาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า ทำให้ได้ทราบผลการศึกษานวเสียงพยัญชนะและสระภาษาเขมร ซึ่งมีจำนวน ๓๓ รูป ๒๒ หน่วยเสียง คือ /p/, /t/, /c/, /k/, /q/, /ph/, /th/, /ch/, /kh/, /d/, /b/, /f/, /s/, /h/, /m/, /n/, /ŋ/, /r/ และ /l/ มีหน่วยเสียงพยัญชนะกึ่งสระหรืออัมสระ มีจำนวน ๒ หน่วยเสียง คือ /w/ และ /y/ คำคู่เทียบเสียงพยัญชนะภาษาเขมรทั้งหมด มีจำนวน ๒๑ คู่เทียบเสียง ได้แก่ คำคู่เทียบเสียงพยัญชนะภาษาเขมร มีจำนวน ๑๐ คู่เทียบเสียง ได้แก่ /kaa/=koo/, /khaa/=khoo/, /caa/=cwo/, /chaa/=chwo/, /daa/=dwo/, /thaa/=thwo/, /taa/=tvo/, /naa/=nwo/, /phaa/=phwo/, /laa/=lwo/ นอกจากนี้ยังมีคำคู่เทียบเสียงที่มาจากการเติมพินหนู มีจำนวน ๗ คู่เทียบเสียง ได้แก่ ฆ /ŋaa/, ញ /ñaa/, ម /maa/, យ /yaa/, វ /raa/, រ /waa/ และ ប /paa/ คำคู่เทียบเสียงจากการการเติมตรีศัพท์ มีจำนวน ๔ คู่เทียบเสียง ได้แก่ ស /soo/, ហ /hoo/, អ /qoo/ และ ប /boo/ หน่วยเสียงสระภาษาเขมรแบ่งออกเป็น ๔ แบบ มีจำนวน ๓๑ หน่วยเสียง ประกอบด้วย หน่วยเสียงสระเดี่ยวเสียงสั้น มีจำนวน ๘ หน่วยเสียง คือ /i/, /e/, /ɛ/, /ə/, /a/, /ɑ/, /u/, /o/ หน่วยเสียงสระเดี่ยวเสียงยาว มีจำนวน ๑๐ หน่วยเสียง คือ /ii/, /ee/, /εε/, /ii/, /əə/, /aa/, /aa/,

/uu/, /oo/, /vv/ หน่วยเสียงสระประสมเสียงสั้น มีจำนวน ๓ หน่วยเสียง คือ /ěə/, /ũə/, /õə/ หน่วยเสียงสระประสมเสียงยาว มีจำนวน ๑๐ หน่วยเสียง คือ /iə/, /ei/, /iə/, /əi/, /ae/, /aə/, /ao/, /ũə/, /ou/, /və/ สำหรับคำคู่เทียบเสียงสระมีจำนวน ๑๑ หน่วยเสียง มีได้แก่ คำคู่เทียบเสียงสระเดี่ยวเสียงสั้นคู่กับหน่วยเสียงสระเดี่ยวเสียงยาว มีจำนวน ๘ คู่เสียงได้แก่ /i-/ii/, /i-/ih/, /u-/uu/, /e-/ee/, /ə-/əə/, /o-/oo/, /a-/aa/, /a-/aa/ และคำคู่เทียบเสียงสระประสมเสียงสั้นคู่กับหน่วยเสียงสระประสมเสียงยาว มีจำนวน ๓ คู่เสียงได้แก่ /ěə-/ei/, /ũə-/uə/, /õə-/ou/ สำหรับเสียงคำควบกล้ำพยัญชนะ มีจำนวน ๘๕ หน่วยเสียง และเสียงพยัญชนะสะกด มีจำนวน ๑๓ มาตรา คือ /k/, /ŋ/, /t/, /p/, /n/, /m/, /y/, /w/, /q/, /c/, /ñ/, /l/, /s/, และ /h/

ผู้วิจัยได้ศึกษาเปรียบเทียบเสียงพยัญชนะควบกล้ำ โดยใช้ข้อมูลจาก อัญชานา จิตสุทธิญาณ ช่องที่ (๑) กับข้อมูลของผู้บอกภาษาหรือเจ้าของภาษา ในช่องที่ (๒) ซึ่งมีเสียงพยัญชนะควบกล้ำกลุ่มเสียง /aa/ กล้ากับพยัญชนะกลุ่มเสียง /vv/ ที่เป็นพยัญชนะท้ายวรรคและเศวรรค ๘ ตัว คือ ฦ /ŋv/ ฎ /kvv/ ฏ /kvv/ ฐ /mvv/ ภ /yvv/ ม /rvv/ ย /lvv/ และ ร /wvv/ จะต้องออกเสียงตามพยัญชนะกลุ่มเสียง /aa/ ได้แก่

เสียงพยัญชนะควบกล้ำ	ช่อง (๑)	ช่อง (๒)	คำแปล	ภาษาเขมร
/chaa+ŋv/	/chŋaŋ/	[ch ^h ŋaŋ]	“อร้อย”	ច្រើន
/khaa+kvv/	/khñom/	[kh ^h ñom]	“ผม,ฉัน”	ខ្ញុំ
/kaa+nvv/	/knoŋ/	[k ^h noŋ]	“ใน”	ក្នុង
/thaa+mvv/	/thmaa/	[th ^h maa]	“หิน”	ថ្ម
/khaa+yvv/	/khyal/	[kh ^h yal]	“ลม”	ខ្យល់
/caa+rvv/	/craən/	[craən]	“มาก”	ច្រើន
/phaa+lvv/	/phlaa/	[phlaa]	“ผลไม้”	ផ្លែ
/saa+wvv/	/swaa/	[s ^h waa]	“ลิง”	ลิง

ผลการเปรียบเทียบเสียงพยัญชนะควบกล้ำของ ช่อง (๑) กับช่องให้ข้อมูล ช่อง (๒) นั้น ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากเจ้าของภาษาพบว่า ทั้งสองช่องมีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย โดยพยัญชนะต้นควบกล้ำในภาษาเขมรที่มีเสียงแทรกระหว่างเสียงพยัญชนะควบกล้ำจะออกเสียงควบกล้ำคล้ายๆ มีเสียง [ə] แทรกระหว่างพยัญชนะทั้งสอง หากบันทึกเสียงนี้อย่างละเอียด จะเป็น [ch^hŋaŋ] - /chŋaŋ/, [kh^hñom] - /khñom/, [k^hnoŋ] - /knoŋ/, [th^hmaa] - /thmaa/, [kh^hyal] - /khyal/, [s^hwaa] - /swaa/ สำหรับเสียงควบกล้ำที่เกิดจากเสียงพยัญชนะสองเสียงจะมีการออกเสียงร่วมกันเป็นเสียงเดียวกัน ในคำว่า [craən] - /craən/, [phlaa] - /phlaa/ จะออกเสียงควบกล้ำตามปกติ โดยไม่มีเสียง /ə/ แทรกระหว่างเสียงพยัญชนะต้นควบ ซึ่งผู้วิจัยมองว่าทั้งสองช่อง มีการออกเสียงพยัญชนะควบกล้ำแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย และเสียงพยัญชนะควบกล้ำมีเสียง [ə] แทรกระหว่างเสียงพยัญชนะควบกล้ำเป็นเสียงที่

เก็บข้อมูลโดยละเอียดจากเจ้าของภาษา การที่มีเสียง /ə/ แทรกหรือไม่มีเสียง /ə/ แทรก ความหมายของคำเหล่านั้น ก็ยังเหมือนเดิมเพราะการที่มีเสียง /ə/ แทรกเป็นเพียงการเก็บเสียงโดยละเอียดเท่านั้น โดยผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากการออกเสียงภาษาเขมรเมื่อเดือนสิงหาคม ปี ๒๕๖๑

จากการศึกษาระบบเสียงภาษาเขมรพบว่า จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลนั้น ทำให้ได้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงของการออกเสียงพูดภาษาเขมรในกรุงเทพมหานคร จากผู้ให้ข้อมูล ๑๐ ท่าน ประมาณ ๘ ท่าน ออกเสียงภาษาเขมรชัดเจน และอีก ๒ ท่าน ออกเสียงไม่ชัดในบางหน่วยเสียง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของการออกเสียงพูดภาษาเขมรในกรุงเทพมหานคร มาจากหลายปัจจัยด้วยกัน ได้แก่

๑) เกิดจากคนหลายเชื้อชาติมาอาศัยอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานครเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากความเจริญรุ่งเรืองของกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน ทำให้ได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมทางภาษาเพิ่มขึ้นด้วย

๒) เกิดจากการยืมคำจากภาษาต่างประเทศมาใช้ในกัมพูชา เนื่องจากความเจริญทางเทคโนโลยี เครื่องมือสื่อสารต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นโทรศัพท์ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น ซึ่งทำให้เกิดคำศัพท์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะคำศัพท์แสลง คำศัพท์วัยรุ่น คำศัพท์จากภาษาอินเทอร์เน็ต เรียกสั้นๆว่า “ภาษาเน็ต” ซึ่งคำยืมภาษาต่างประเทศที่มีใช้ในกัมพูชาในปัจจุบัน และคำยืมภาษาต่างประเทศที่มีใช้ในกัมพูชา ได้แก่ คำยืมจากภาษาบาลีสันสกฤต ไทย ลาว จีน เวียดนาม อังกฤษ ฝรั่งเศส และโปรตุเกส อาทิเช่น ภาษาอังกฤษ ในคำว่า “ไลน์” /laan/ ไลน์ และคำว่า “แซร์” /sae/ ไสร์ /qii-mel/ “อีเมล” ฝึ๊ โย้ล และ คำว่า /feit-buk/ “เฟสบุ๊ค” เบ๊สบุ๊ท เป็นต้น

๓) เกิดจากการเปลี่ยนแปลงเสียงในแต่ละท้องถิ่น ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมนั้นๆ ทำให้ออกเสียงไม่ชัด ซึ่งบางส่วนของคำที่นำมารวมกันมีการตัดเสียงในคำนั้นๆ ออกไปแต่ความหมายของคำยังคงเดิม เช่นคำว่า “ตลาด” /phsaa/ ฎฎา ตัดเสียงตัวหน้า /ph/ ออกไป เหลือเพียง /saa/ สวา เป็นต้น

๔) เกิดจากการกลมกลืนเสียง โดยการที่เสียงกลายไปเหมือนหรือคล้ายกับเสียงที่ตามมาหรือนำมาข้างหน้า นั้น ผู้วิจัยมองว่าอาจเพื่อความสะดวกในการออกเสียงพูดและเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของการออกเสียง เช่นคำว่า “พนมเปญ” /phnum-piñ/ ภู์เตญ กลายเป็น /qam-pein/ ฝัเตญ และ คำว่า “มาก” /craen/ ฎ็รึส /chaen/ ฌ็รึส เป็นต้น

๕) เกิดจากการกร่อนเสียงหรือการสูญหน่วยเสียง การที่หน่วยเสียงสระหรือพยัญชนะในคำหรือส่วนของคำหายไป เมื่อนำหน่วยคำมาติดต่อกัน หรือ เกิดจากการตัดเสียง โดยการที่เสียงกลายไปเหมือนหรือคล้ายกับเสียงที่ตามมาหรือนำมาข้างหน้า นั้น เพื่อความสะดวกในการออกเสียงพูด และ เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของการออกเสียง เช่นคำว่า “อะไร” /qwey/ ฝึ๊ โดยมีการตัดเสียงพยัญชนะ /w/ ออกไป กลายเป็นเสียง /qey/ ฝึ๊ และ คำว่า “หนึ่งครั้ง” /muay-daay/ ฝู ฝัฉัง ได้ตัดเสียงสระ /uay/ ออกไป

กลายเป็นเสียง /mdaɔŋ/ ฆ้อง และ คำว่า “ตลาด” /phsaa/ ฎฎา ตัดเสียงตัวหน้า /ph/ ออก เหลือเพียง /saa/ សាវ เป็นต้น

๖) เกิดจากการเปลี่ยนแปลงเสียงโดยการเติมคำอุปสรรคหรือคำแผลง ได้แก่ คำว่า “เกิด” /kaət/ កើត เมื่อเติมคำอุปสรรค /am/ คำ จะออกเสียงเป็น /kam-naət/ แปลว่า “กำเนิด” កំណើត และ คำว่า “ร้อน” /kdaw/ ក្ដៅ เมื่อเติมคำอุปสรรค /am/ คำ จะออกเสียงเป็น /kam-daw/ แปลว่า “ทำให้ร้อน”, “อุ่น” កំដៅ ซึ่งในการเติมคำอุปสรรคจากรากศัพท์เดิมนั้น ทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลงไปด้วย

ระบบคำภาษาเขมร ๑) ทำให้ได้ทราบหน่วยคำของภาษาเขมร มีจำนวน ๒ ชนิด คือ หน่วยคำอิสระ และหน่วยคำไม่อิสระ ๒) ทำให้ได้ทราบพยางค์ของภาษาเขมร มีจำนวน ๓ ชนิด คือ คำพยางค์เดียว คำสองพยางค์และหลายพยางค์ ๓) ทำให้ได้ทราบกระบวนการสร้างคำของภาษาเขมร มีจำนวน ๑๒ วิธี คือ วิธีการประสมคำ วิธีการเข้าคำ วิธีการซ้อนคำ วิธีการกร่อนเสียงหรือวิธีการลดคำ วิธีการยืมคำ วิธีการแผลงคำ วิธีการใช้อักษรนำ วิธีการใช้พยัญชนะตัวสะกดซ้อน วิธีการใช้พยัญชนะตัวสะกดซ้อน วิธีการสร้างคำหลักและคำเสริม วิธีการสร้างคำแย้ง และคำวิธีการสร้างคำคู่ และ ๔) ทำให้ได้ทราบการจำแนกหมวดของภาษาเขมร มีจำนวน ๑๐ หมวด คือ หมวดคำนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำกริยาวิเศษณ์ คำคุณศัพท์ คำเชื่อมบุพบทและสันธาน คำอุทาน คำขึ้นต้นประโยค คำกำหนด และ คำลงท้าย

หน่วยคำภาษาเขมร มี ๒ หน่วยคำ คือ หน่วยคำอิสระ และหน่วยคำไม่อิสระ ได้แก่

๑) หน่วยคำอิสระ (Free Morpheme) คือ หน่วยคำที่สามารถปรากฏตามลำพังได้ โดยไม่ต้องมีหน่วยคำอื่นมาประสม เช่น คำว่า

/kee/	“เขา”	គេ
/yœŋ/	“เรา”	យើង

๒) หน่วยคำไม่อิสระ หรือหน่วยคำประสาน (Bound Morpheme) คือ หน่วยคำที่ต้องใช้ประกอบกับหน่วยคำอื่นเสมอไม่ปรากฏว่าใช้ตามลำพังได้ และเมื่อร่วมกับคำอื่นแล้วจะใช้เป็นคำเดียว คือ หน่วยคำที่ปรากฏตามลำพังไม่ได้ ต้องปรากฏร่วมกับหน่วยคำอื่นเสมอ เช่น คำว่า

/niəq cam- riəŋ/	“นักร้อง”	អ្នកចម្រៀង
/kaa riəŋ/	“การเรียน”	ការរៀន
/prəəh-baa-rum/	“พระบรม”	ព្រះបរម
/wi-niy/	“วินัย”	វិន័យ

พยางค์ของภาษาเขมร มี ๓ ชนิด คือ คำพยางค์เดียว คำสองพยางค์และหลายพยางค์ พยางค์ของภาษาเขมรกลาง มี ๓ ชนิด ประกอบด้วย คำพยางค์เดียว คำสองพยางค์ และหลายพยางค์มีดังนี้

๑) คำพยางค์เดี่ยวของภาษาเขมร เช่นคำว่า

/taa/	“ตา”	តា
/yiəy/	“ยาย”	យាយ

๒) คำสองพยางค์ของภาษาเขมร เช่นคำว่า

/caŋ-waq/	“จังหวะ”	ចង្វាក់
/kəy-laa/	“กีฬา”	កីឡា
/saa-sei/	“เขียน”	សរសេរ
/qaa-haa/	“อาหาร”	អាហារ

๓) หลายพยางค์ของภาษาเขมร เช่นคำว่า

/san-t ^h aa-kiə/	“โรงแรม”	សណ្ឋាគារ
/pra-wōət-teq-sah/	“ประวัติศาสตร์”	ប្រវត្តិសាស្ត្រ

โครงสร้างพยางค์และหน่วยคำต่างๆ ตามโครงสร้างพยางค์ของภาษาเขมรมีจำนวน ๘ แบบ โดยมี C แทนหน่วยเสียงพยัญชนะต้น CC แทนหน่วยเสียงพยัญชนะควบกล้ำ V แทนหน่วยเสียงสระเสียงสั้น และ VV แทนหน่วยเสียงสระเสียงยาวและสระประสม เช่นคำว่า

- CVC	/kat/	“จด”	កត់
- CVV	/daə/	“เดิน”	ដើរ
- CCVC	/slap/	“ตาย”	ស្លាប់
- CCVV	/kraa/	“จน”	ក្រ
- CVVC	/mœl/	“ดู”	មើល
- CCVVC	/kraap/	“กราบ”	ក្រាប
- CVCCVV	/saŋhaa/	“หล่อ”	ស្អាត
- CCCVVC	/khjaay/	“ไกล”	វែង

การเปรียบเทียบคำแย้ง ซึ่งเป็นคำที่ขัดแย้งกันหรือตรงกันข้ามกัน มาเปรียบเทียบคำแย้งที่มีการใช้คำปฏิเสธคำว่า “ไม่” ภาษาเขมรนั้น การใช้คำปฏิเสธกับประโยคที่มีคำประสมแย้งเป็นคำกริยา และถ้าต้องการปฏิเสธ ความหมายของคำหรือประโยคจะมีความหมายเป็น “กำลังพอดี” และ “พอประมาณ” จะไม่เป็นความหมายปฏิเสธโดยตรง ความหมายฯ เช่นคำว่า

/min lqaa min qaa-kraq/	“ไม่ดีไม่เลว”	មិនល្អមិនអាក្រក់
/min khoh min trəw/	“ไม่ผิดไม่ถูก”	មិនខុសមិនត្រូវ
/min touc min thom/	“ไม่เล็กไม่ใหญ่”	មិនតូចមិនធំ
/min tiəp min khpūəh/	“ไม่ต่ำไม่สูง”	មិនទាបមិនខ្ពស់

ระบบประโยคภาษาเขมร มีจำนวน ๓ ประเภท คือ ประโยคไม่สมบูรณ์ ประโยคสมบูรณ์ และประโยคซับซ้อน

ประโยคไม่สมบูรณ์ ถึงแม้ไม่สมบูรณ์แต่ก็ได้ใจความ ซึ่งประโยคไม่สมบูรณ์จะไม่มีประธาน ส่วนประโยคสมบูรณ์ พบว่ามีการเรียงประโยคเป็น ประธาน กิริยา กรรม ซึ่งประโยคสมบูรณ์ภาษาเขมรมี ๖ ชนิด คือ ประโยคบอกเล่า ประโยคปฏิเสธ ประโยคคำสั่ง ประโยคคำถาม ประโยคขอร้อง และประโยคแสดงความต้องการ สำหรับประโยคซับซ้อนจะพบว่า มีความซับซ้อนมากกว่าประโยคสมบูรณ์ เพราะมีคำเชื่อมเข้าในประโยค (สำหรับระบบประโยคนั้น ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาจำนวน ๑๐ ท่าน เมื่อ ๖ สิงหาคม ๖๑)

ระบบประโยคภาษาเขมร มีจำนวน ๓ ชนิด คือประโยคไม่สมบูรณ์ ประโยคสมบูรณ์ และประโยคความซ้อนมีดังนี้

๑) ประโยคไม่สมบูรณ์ ซึ่งเป็นประโยคความเดียวเป็นประโยคที่มีใจความบทยเดียว กิริยาเพียงบทยเดียว เช่นคำว่า

/mook + phsaa/	“มาตลาด”	ชก + ฝูกร
/rook + siow-piw/	“หาหนังสือ”	รก + សៀវភៅ
/muuc + tik/	“อาบน้ำ”	มูต + ទឹក

๒) ประโยคสมบูรณ์ เป็นการนำคำตั้งแต่ 3 คำขึ้นไป มาผสมกันแล้ว ทำให้เป็นประโยคที่สมบูรณ์ ซึ่งรูปประโยคจะประกอบไปด้วย ประธาน + กิริยา + กรรม โดยประโยคความรวมเป็นประโยคที่รวมจะมีสันธานใช้เชื่อมประธานหรือกิริยาเป็นการเชื่อมประโยค อาทิเช่น อาหารและยาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับฉัน ข้าวและขนมจีนเป็นอาหารที่ฉันชอบ ประโยคสมบูรณ์ผู้วิจัยแบ่งตามจำนวนเนื้อความได้ 6 ชนิดได้แก่ ประโยคบอกเล่า ประโยคปฏิเสธ ประโยคคำสั่ง ประโยคคำถาม ประโยคขอร้อง และประโยคแสดงความต้องการ เช่นคำว่า

/khñom + ñam + craen/	“ฉัน+กิน+เยอะ”	ខ្ញុំ + ញ៉ាំ + ច្រើន
/khñom + thwaə + tia-hien/	“ฉัน+เป็น+ทหาร”	ខ្ញុំ+ធ្វើ+ទាហាន
/mdaay + khñom + sqaat/	“แม่+ฉัน+สวย”	ម្តាយ+ខ្ញុំ+ស្អាត

๓) ประโยคความซ้อน ที่รวมประโยคความเดียวหนึ่งประโยคเป็นประโยคหลัก แล้วมีประโยคความเดียวอื่นมาเสริมมาเชื่อมประโยคหลักกับประโยคย่อยเรียกว่า ประโยคความซ้อน ในภาษาไทย ได้แก่ จน, เพราะ, ที่, ซึ่ง, เมื่อ, ให้, ทว่า, ตาม, ราวกับ, สู้, เหมือน, ดุจดัง, เสมือน, ระหว่างที่, เพราะเหตุว่า เป็นต้น ในภาษาเขมรมีคำเชื่อมในประโยคความซ้อน ได้แก่ ព្រោះ, ព្រោះថា, ពីព្រោះ, ដោយ, ដោយសារតែ, ដែល, ជា, ដូច, ដូចជា, នៅពេលដែល, ប៉ុន្តែ, ក្នុង, អំឡុងពេល, ក៏, ដោយ, ទោះបី, ទោះបីថា, សូមបីតែ, នឹង, និង, ដើម្បី, ទាំង, តាំងតែ, តាំងពី, ចំពោះ เป็นต้น

ตัวอย่างคำศัพท์ประโยคความซ้อนภาษาเขมร เช่น

/khñom soum sam-daen niw ma-noo-sañ-ceit-ta-naa saom-ma-nööh-riik-riəy yaan kray-ləen niŋ tɔ-tuəl swaa-kum cam-pñəh wöt-da-miən qaek qot-dam niŋ kənaq pra-ti-phuu dael baan qañ-cəəñ mook kan qa-kəəq-bañ-ciə-kaa ra-thaan kaan tɔəp phuu-min thay/

“ผมมีความยินดีที่จะต้อนรับท่านและคณะผู้กองบัญชาการกองทัพไทย”

ខ្ញុំសូមសម្តែង នូវមនោសញ្ចេតនាសោមនស្សរីករាយយ៉ាងក្រៃលែង និងទទួលស្វាគមន៍ចំពោះវត្តមាន ឯកឧត្តមនិងគណៈប្រតិភូ ដែលបានអញ្ជើញមកកាន់ អគ្គបញ្ជាការដ្ឋានកងទ័ពភូមិន្ទថៃ

การเปรียบเทียบการใช้คำศัพท์ภาษาพูดและภาษาเขียนพบว่า มีหลายปัจจัยที่ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงของภาษา เนื่องจากคนในกรุงเทพมหานคร มีจำนวนประชากรจากหลายเชื้อชาติ ทำให้ได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมทางภาษาต่างๆ เช่นคำว่า

ภาษาพูด	/tiə-hiən/	“ทหาร”	จาดาน
ภาษาเขียน	/yoo-thiə/	“ทหาร”	เยาธา
ภาษาพูด	/nəəq yiem/	“ยาม”	ฮุกยาม
ภาษาเขียน	/san-teq-sok/	“เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย”	สนธิสุข

การเปรียบเทียบการใช้คำศัพท์ภาษาพูดและภาษาเขียน เพื่อให้ทราบความสัมพันธ์ของภาษาพูดและภาษาเขียน เป็นการศึกษาภาษาระบบการเขียนที่เรียกว่า อักษรวิธีของภาษาใดภาษาหนึ่งโดยเฉพาะ หรือ ศึกษาอักษรวิธีของภาษารุงในตระกูลภาษาเดียวกัน ซึ่งการเปรียบเทียบการใช้ภาษาพูดและภาษาเขียน (ราชการ) จะเห็นได้ว่าภาษาพูดและภาษาเขียนมีจำนวนความสำคัญแตกต่างกัน โดยภาษาพูดจะพูดอย่างไรก็ได้ก็เข้าใจได้เหมือนกัน ส่วนภาษาเขียนเป็นภาษาทางการ เป็นภาษาราชการ อาทิเช่น การพูดแบบทางการในการเยี่ยมคำนับระดับผู้นำประเทศต่างๆ ซึ่งการใช้ภาษาเขมรมีวิธีการเลือกใช้คำที่สัมพันธ์กับระดับของบุคคล และระดับของภาษา เหมาะสมกับระดับบุคคล การเลือกใช้คำในภาษาเขมรมีความสำคัญมากเพราะภาษาที่ได้แบ่งระดับการใช้ ได้แก่ ระดับคนทั่วไป ระดับคนธรรมดา กับพระสงฆ์ศัพท์ และคนธรรมดา กับพระมหากษัตริย์ ชาวเขมรใช้คำราชาศัพท์เพื่อแสดงการยกย่องเทิดทูนพระมหากษัตริย์และพระภิกษุ การใช้คำสงฆ์ศัพท์เพื่อแสดงการยกย่อง เคารพ นับถือ กราบไหว้บูชา

สำหรับตัวอย่างการใช้คำศัพท์และประโยคทั้งหมด ผู้วิจัยได้รวบรวมจากประสบการณ์จริงของตัวผู้วิจัยเองในฐานะที่ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติภารกิจการเป็นล่ามภาษาเขมรจริง และมีการใช้ประโยคเดิมๆที่ใกล้เคียงกันเช่นนี้เสมอมา และอาจแตกต่างกันบ้างขึ้นอยู่กับสถานการณ์นั้นในห้วงนั้นๆ ว่ามีการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์การเมือง การปกครอง สังคม เศรษฐกิจ ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และประเพณีอะไรบ้าง เช่น มีการเลือกตั้ง มีการเปลี่ยนตำแหน่งของ

ผู้บริหารต่างๆ หรือมีการแลกเปลี่ยนการเยือนระหว่างประเทศ เป็นต้น ทั้งนี้ทั้งนั้นผู้วิจัยได้ปรับเปลี่ยนเนื้อหาและถ้อยคำที่สละสลวย เพื่อยึดมั่นในความมั่นคงของบ้านเมือง ก่อให้เกิดเสถียรภาพ ความร่วมมือและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา โดยผู้วิจัยได้รวบรวมคำศัพท์และประโยคต่างๆ เป็นข้อมูลเพื่อใช้ในการแปลและงานแปลภาษาเขมร ตั้งแต่ปี ๒๕๔๙ ถึงปัจจุบัน

๕.๒ อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจภาษาศาสตร์ภาษาเขมร ผู้สนใจภาษาเขมร เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการใช้ภาษาเขมรในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน หรือภาษาที่ใช้ในราชการ การประยุกต์ใช้ในการแปล และเป็นแนวทางในการวิจัยของนักวิจัย ใช้วิธีการนำงานวิจัยมาเปรียบเทียบข้อแตกต่างว่ามีจำนวนผลสรุปแตกต่างกันอย่างไรบ้าง และเพื่อไปต่อยอดงานวิจัยทางด้านภาษาศาสตร์ต่อไป

“ศึกษาภาษาเขมรตามแนวภาษาศาสตร์ A LINGUISTICS STUDY OF KHMER” เพื่อศึกษาระบบเสียง ระบบคำ ระบบประโยคภาษาเขมรกรุงเทพมหานคร และเพื่อศึกษาการใช้คำศัพท์ภาษาพูดและภาษาเขียน (ภาษาราชการ) มีจำนวนเนื้อหาจำนวนมาก และครบถ้วนที่เกี่ยวกับหลักภาษาเขมร ประโยชน์คือเพื่อให้ผู้วิจัยท่านอื่นๆ นำไปประยุกต์และต่อยอดต่อไป

ผู้วิจัยได้จัดทำตารางทดสอบการออกเสียงของผู้บอกภาษาทั้ง ๑๐ ท่าน คือ

๑) พลเอก เมียะฮ์ วิฤทธิ	๖) พลตรี คิม กุศล
๒) พลโท แมน เชียง	๗) พลตรี ฮง สุชา
๓) พลโท คิม นอง	๘) นาง ปัล วันนา รีเรียะ
๔) พลตรี สุข สุขม	๙) นาง โบ วิณา ทัส
๕) พลตรี โชม โบรีเรียะ	๑๐) นาง ธิดา อุต

ทดสอบการออกเสียงของผู้บอกภาษาทั้ง ๑๐ ท่าน ในครั้งนี้พบว่า จากศึกษาการระบบคำภาษาเขมร หน่วยคำภาษาเขมร พยางค์ของภาษาเขมร กระบวนการสร้างคำภาษาเขมร และพยัญชนะสะกดของภาษาเขมรนั้น ยังมีปัญหาในการออกเสียงบ้าง เนื่องจากคนในกรุงเทพมหานคร มีจำนวนประชากรจากหลายเชื้อชาติ ทำให้ได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมทางภาษาดังนี้

๑) การออกเสียงของระบบเสียงภาษาเขมรมีดังนี้

ตารางที่ ๕.๑ ตัวอย่างชุดที่ ๑ การออกเสียงของระบบเสียงภาษาเขมร

คำศัพท์	ออกเสียงชัด	ร้อยละ	ออกเสียงไม่ชัด	ร้อยละ	รวม
/kdaw/	๙	๙๐	๑	๑๐	๑๐๐
/slap/	๘	๘๐	๒	๒๐	๑๐๐
/kraap/	๙	๙๐	๑	๑๐	๑๐๐
/sraa/	๙	๙๐	๑	๑๐	๑๐๐
/phsaa/	๘	๘๐	๒	๒๐	๑๐๐
/phñaə/	๘	๘๐	๒	๒๐	๑๐๐
/phsaen/	๗	๗๐	๓	๓๐	๑๐๐
/khyaaŋ/	๘	๘๐	๒	๒๐	๑๐๐
/khlaoc/	๗	๗๐	๓	๓๐	๑๐๐

๒) การออกเสียงของระบบคำภาษาเขมรมีดังนี้

ตารางที่ ๕.๒ ตัวอย่างชุดที่ ๒ การออกเสียงของระบบคำภาษาเขมร

คำศัพท์	ออกเสียงชัด	ร้อยละ	ออกเสียงไม่ชัด	ร้อยละ	รวม
/kee/	๙	๙๐	๑	๑๐	๑๐๐
/baaŋ/	๙	๙๐	๑	๑๐	๑๐๐
/yiəy/	๘	๘๐	๒	๒๐	๑๐๐
/kəy-laa/	๘	๘๐	๒	๒๐	๑๐๐
/qaa-yoq/	๙	๙๐	๑	๑๐	๑๐๐
/qəw-puk/	๙	๙๐	๑	๑๐	๑๐๐
/taa-nan-ta-ra-saq/	๘	๘๐	๒	๒๐	๑๐๐
/pyǎŋ-cə-něəq/	๙	๙๐	๑	๑๐	๑๐๐
/pra-wǎət-teq-sah/	๗	๗๐	๓	๓๐	๑๐๐
/mac-chěəq-mǎn-dǎəl/	๘	๘๐	๒	๒๐	๑๐๐

๓) การออกเสียงของระบบประโยคภาษาเขมรมีดังนี้

ตารางที่ ๕.๓ ตัวอย่างชุดที่ ๓ การออกเสียงของระบบประโยคภาษาเขมร

คำศัพท์	ออกเสียงชัด	ร้อยละ	ออกเสียงไม่ชัด	ร้อยละ	รวม
/khñom tiw phsaa/	๗	๗๐	๓	๓๐	๑๐๐
/maə muc tik/	๖	๖๐	๔	๔๐	๑๐๐
/khñom ñam craən/	๙	๙๐	๑	๑๐	๑๐๐
/khñom thwəə tiə-hiən/	๗	๗๐	๓	๓๐	๑๐๐
/khñom tiw saa-laa riən/	๙	๙๐	๑	๑๐	๑๐๐
/khñom min miən pra-pñəən tee/	๙	๙๐	๑	๑๐	๑๐๐
/cam-riəŋ/	๘	๘๐	๒	๒๐	๑๐๐
/qot-dam-sei-niiy-too/	๘	๘๐	๒	๒๐	๑๐๐
/sra-wəŋ kom baək-baa/	๙	๙๐	๑	๑๐	๑๐๐
/pqoun srəy miən saŋ-saa pon-maan nəəq haəy/	๙	๙๐	๑	๑๐	๑๐๐

๔) การออกเสียงการเปรียบเทียบการใช้คำศัพท์ภาษาพูดและภาษาเขียนภาษาเขมรมีดังนี้

ตารางที่ ๕.๔ ตัวอย่างชุดที่ ๔ การออกเสียงการเปรียบเทียบการใช้คำศัพท์ภาษาพูดและ

ภาษาเขียนภาษาเขมร

คำศัพท์		ออกเสียงชัด	ร้อยละ	ออกเสียงไม่ชัด	ร้อยละ	รวม
/daə-leəŋ/	ภาษาพูด	๙	๙๐	๑	๑๐	๑๐๐
/teeh-sa-ha/	ภาษาเขียน	๙	๙๐	๑	๑๐	๑๐๐
/luy/	ภาษาพูด	๙	๙๐	๑	๑๐	๑๐๐
/tha-wi-kaa/	ภาษาเขียน	๘	๘๐	๒	๒๐	๑๐๐
/riəp-kaa/	ภาษาพูด	๗	๗๐	๓	๓๐	๑๐๐
/qaa-piə-pi-piə/	ภาษาเขียน	๙	๙๐	๑	๑๐	๑๐๐
/kəc pra-cum/	ภาษาเขียน	๘	๘๐	๒	๒๐	๑๐๐
/nəəq yiəm/	ภาษาพูด	๙	๙๐	๑	๑๐	๑๐๐
/san-teq-sok/	ภาษาเขียน	๘	๘๐	๒	๒๐	๑๐๐

จากการสัมภาษณ์และทดสอบเสียงผู้บอกภาษา พบว่า การออกเสียงของระบบเสียงระบบคำ ระบบประโยค และการเปรียบเทียบการใช้คำศัพท์ภาษาพูดและภาษาเขียนนั้น การออกเสียงภาษาเขมรต่างๆ ที่ในกรุงเทพมหานคร มีปัญหาอยู่บ้างบางส่วน เกิดจากหลายปัจจัย เนื่องจากชาวักมพูชาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร การที่คนในกรุงเทพมหานครออกเสียงไม่ชัดเกิดการเปลี่ยนแปลงเสียง จากการสัมภาษณ์ประชากรหรือผู้ให้ข้อมูลภาษาเขมร จำนวน ๑๐ ท่าน ปี ๒๕๖๑ พบว่า ทำให้ได้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงของการออกเสียงพูดภาษาเขมรในกรุงเทพมหานคร จากประชากร 10 ท่าน ประมาณ ๘๐ % ออกเสียงภาษาเขมรชัด และอีก ๒๐ % ออกเสียงไม่ชัดในบางหน่วยคำ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลนั้น ทำให้ได้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงของการออกเสียงพูดภาษาเขมรในกรุงเทพมหานคร ประมาณ ๘ ท่าน ออกเสียงภาษาเขมรชัดเจน และอีก ๒ ท่าน ออกเสียงไม่ชัดในบางหน่วยเสียง เนื่องเกิดจากปัญหาในการออกเสียงของคนในกรุงเทพมหานครมาจากหลายปัจจัยดังที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

การศึกษาภาษาเขมรตามแนวภาษาศาสตร์เล่มนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาระบบเสียง ระบบคำ ระบบประโยค และเปรียบเทียบการใช้คำศัพท์ภาษาพูดภาษาเขียน ผู้วิจัยท่านอื่นๆที่สนใจ สามารถนำไปศึกษาวิเคราะห์อย่างเป็นระบบๆ ศึกษาวิเคราะห์เป็นเรื่องๆ เช่น ควรศึกษาระบบเสียงเฉพาะเจาะจง อาจจะศึกษาระบบเสียงเรื่องใดเรื่องหนึ่งและแยกหัวข้อย่อยๆ ตามที่ผู้วิจัยได้เขียนในภาพรวม และเขียนมีลักษณะเนื้อหาที่กว้าง ผู้วิจัยอยากให้นักวิจัยรุ่นใหม่ ได้ศึกษาภาษาเขมรตามแนวภาษาศาสตร์เล่มนี้ จะช่วยให้ผู้ศึกษาสามารถต่อยอดในการเขียนบทความ งานแปลเอกสาร งานล่าม และงานวิจัยต่อไป

จากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะ เพื่อปฏิบัติและเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไปนั้น ผู้วิจัยอยากให้นักเขียนบทความรุ่นใหม่ ได้ศึกษาระบบเสียงที่เฉพาะเจาะจง อาจศึกษาระบบเสียงเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และควรแยกเป็นหัวข้อย่อยๆ โดยมีหัวข้อสำคัญๆ ดังนี้

- ๑) ศึกษาหน่วยเสียงพยัญชนะหรือสระภาษาเขมร
- ๒) ศึกษาคำคู่เทียบเสียงพยัญชนะหรือสระภาษาเขมร
- ๓) ศึกษาศึกษาเสียงพยัญชนะสะกดภาษาเขมรในมาตราต่างๆ
- ๔) ศึกษาเสียงพยัญชนะควบกล้ำของเสียงควบกล้ำของภาษาเขมร
- ๕) ศึกษาคำพยางค์เดี่ยว คำสองพยางค์และหลายพยางค์ของภาษาเขมร
- ๖) ศึกษาประเภทหน่วยคำอิสระและหน่วยคำประสานของภาษาเขมร
- ๗) ศึกษากระบวนการสร้างคำวิธีต่างๆของภาษาเขมร
- ๘) ศึกษาการจำแนกหมวดคำต่างๆของภาษาเขมร

- ๙) ศึกษาการใช้วลีของภาษาเขมร
- ๑๐) ศึกษาการใช้ประโยคสมบูรณ์ของภาษาเขมร
- ๑๑) ศึกษาการใช้ประโยคความซ้อนของภาษาเขมร
- ๑๒) ศึกษาภาษาพูดของภาษาเขมร
- ๑๓) ศึกษาเขียนของภาษาเขมร
- ๑๔) ศึกษาเปรียบเทียบภาษาเขมรและภาษาอื่นๆ

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

(๑) หนังสือ:

- กาญจนา นาคสกุล. **ลักษณะทั่วไปของภาษาเขมร**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๐.
- กุหลาบ มลิกะมาศ. **วรรณกรรมไทย**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๑๗.
- กำชัย ท่องหล่อ. **หลักภาษาไทย**. กรุงเทพมหานคร: รวมสาส์น, ๒๕๓๗.
- ดิเรกชัย มหัทธนะสิน. **ถ้อยคำสำนวน: แนวคิดเชิงภาษาศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: สุกัญญา, ๒๕๒๙.
- ทวีศักดิ์ ญาณประทีป. **พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ**. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช, ๒๕๒๔.
- ประภาศรี สีหอำไพ. **วัฒนธรรมทางภาษา**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๘.
- ปรีชา คะเนตนอก. **ระบบคำและประโยคภาษาอังกฤษ**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐๐๙.
- นววรรณ พันธุมธา. **ไวยากรณ์ไทย**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, ๒๕๒๗.
- นันทนา รณเกียรติ. **สัทศาสตร์ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรม
ศาสตร์, ๒๕๔๘.
- ัญญรัตน์ ปาณะกุล. **ภาษาศาสตร์ภาคประวัติเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง,
๒๕๓๕.
- ัญญรัตน์ปาณะกุล. **ภาษาศาสตร์ภาคประวัติเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๓๕.
- พระยาอนุমানราชชน. **นิรุกติศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: อักษรไทย, ๒๕๑๑.
- ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์
จำกัด, ๒๕๔๖.
- เรืองเดช ปันเขื่อนขัตติย์. **ภาษาศาสตร์ภาษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร:
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- วิจินต์ ภาณุพงศ์. **โครงสร้างภาษาไทย ระบบไวยากรณ์**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัย
รามคำแหง, ๒๕๔๕.
- วิเชียร เกษประทุม. **คำราชาศัพท์**. กรุงเทพมหานคร: พัฒนาการศึกษา, ๒๕๔๓.
- วีไลวรรณ ขนิษฐานันท์. **ภาษาและภาษาศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๗.
- สุริยา รัตนกุล. **นานาภาษาในเอเชียอาคเนย์**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยวัฒนธรรมเอเชียอาคเนย์
มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๓๑.
- สุธวิงค์ พงศ์ไพบูลย์. **หลักภาษา**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๗.

- สุจริต เพียรชอบ. **ศิลปะการใช้ภาษา**. กรุงเทพมหานคร: ศุภสภาลาดพร้าว, ๒๕๓๙.
- เสนีย์ วิลาวรรณ. **หลักและการใช้ภาษาไทย**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๑.
- หนึ่งหทัย แรงผลสัมฤทธิ์. **วาทกรรมวิเคราะห์**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๙.
- อุปกิตศิลปสาร.พระยา. **หลักภาษาไทย**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๔.
- อุดม วโรตม์สิขิตติตถ์. **ภาษาศาสตร์เหมาะสมเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร: ต้นธรรม, ๒๕๔๔.
- อุดม วโรตม์สิขิตติตถ์. **ภาษาศาสตร์เบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๘. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๗.
- อุบล เทศทอง. **ภาษาเขมรเพื่อการสื่อสาร**. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๓.

(๒) วิทยานิพนธ์:

- ประกอบ ผลงาม. การศึกษาระบบหน่วยคำภาษาเขมรถิ่นไทย, **วิทยานิพนธ์ดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชา ภาษาศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๒), บทคัดย่อ.

(๓) บทความ:

- อรวรรณ บุญยฤทธิ์. “การถ่ายทอดเสียงด้วยสัทอักษร”. ใน **ประชุมอรรถบทเขมรรวมบทความ วิชาการของศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.อุไรศรี วรสระริน** เนื่องในงานพระราชทานเพลิง ศพศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.อุไรศรี วรสระริน, (กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๔๕),
- อุไรศรี วรสระริน. “หลักการทำคำแปลในเขมรปัจจุบัน” ใน **ประชุมอรรถบทเขมรรวมบทความ วิชาการของศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.อุไรศรี วรสระริน** เนื่องในงานพระราชทานเพลิง ศพศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.อุไรศรี วรสระริน, (กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๔๕),

(๔) เอกสารประกอบการสอน:

- อัญชญา จิตสุทธิญาณ. เอกสารประกอบการศึกษา “**การหัดเขียนและอ่านอักษรเขมร**”.
- ประกอบการเรียนรายวิชา ๓๑๖ ๑๐๑ ภาษาเขมรพื้นฐาน (Elementary khmer) ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.

๒. ภาษาอังกฤษ

(๑) หนังสือ

Gerard Diffloth, “Austro-Asiatic Language” , Encyclopaedia Britannica; Macropaedia, 1974.

Nom Chomsky, “Language and Mind”, New York; Harcourt Brace ovanovich, 1972.

๓. ภาษาเขมร

(๑) หนังสือ

แปน เสตทาทริน. **หนังสือเรียนอ่าน**. สมาคมช่วยเหลือวัฒนธรรมเอเชียอาคเนย์. สำนักพิมพ์

กรุงเทพมหานคร, ราชอาณาจักรกัมพูชา, ๒๕๓๘.

๔. สื่ออิเล็กทรอนิกส์:

<http://www.changnoi-holiday.com/cambodia/language.php>. [เข้าถึงเมื่อ ๖ มกราคม ๒๕๖๑].

<https://www.nia.go.th/niaweb๕๙/Data๒๕๖๑.pdf>. [เข้าถึงเมื่อ ๒๙ มกราคม ๒๕๖๑].

<https://www.slideshare.net/monnawan/ss-10332668>. [เข้าถึงเมื่อ ๖ มิถุนายน ๒๕๖๑].

๕. สัมภาษณ์

^๑ สัมภาษณ์ พลเอก เมียะฮ์ วิฤทธิ, ๕ สิงหาคม ๒๕๖๑. (กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย กัมพูชา)

^๒ สัมภาษณ์ พลโท แมน เชียง, ๕ สิงหาคม ๒๕๖๑. (กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย กัมพูชา) .

^๓ สัมภาษณ์ พลโท คิม นอง, ๖ สิงหาคม ๒๕๖๑. (กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย กัมพูชา).

^๔ สัมภาษณ์ พลตรี สุข สุขม, ๖ สิงหาคม ๒๕๖๑. (กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย กัมพูชา).

^๕ สัมภาษณ์ พลตรี โชมโบ รีเรียะ, ๗ สิงหาคม ๒๕๖๑. (กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย กัมพูชา).

^๖ สัมภาษณ์ พลตรี คิม กุศล, ๗ สิงหาคม ๒๕๖๑. (กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย กัมพูชา).

^๗ สัมภาษณ์ พลตรี ฮง สุขา, ๘ สิงหาคม ๒๕๖๑. (กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย กัมพูชา).

^๘ สัมภาษณ์ นาง ปลวันนา รีเรียะ, ๘ สิงหาคม ๒๕๖๑. (กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย กัมพูชา).

^๙ สัมภาษณ์ นาง โบวีณา ทัส, ๙ สิงหาคม ๒๕๖๑. (กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย กัมพูชา).

^{๑๐} สัมภาษณ์ นาง ธิดา อุด, ๙ สิงหาคม ๒๕๖๑. (กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย กัมพูชา).

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑. พลเอก เมียะฮ์ วิฤทธิ์ บ้านเลขที่ 275 แขวงนโรตคม เขตนโรตคม ราชธานีพนมเปญ
๒. พลโท แมน เชียง บ้านเลขที่ 82 แขวงโดนเปญ เขตโดนเปญ ราชธานีพนมเปญ
๓. พลตรี คิม กุศล บ้านเลขที่ 10 ถนนตรอแบกไพร หมู่บ้านรีเซี่ย แขวงนโรต
เขตจบาอัมโปว ราชธานีพนมเปญ
๔. พลโท คิม นอง บ้านเลขที่ 9 ถนน 131 แขวงแปรก พโนว เขตแปรก พโนว
ราชธานีพนมเปญ
๕. พลตรี ฮง สุขา บ้านเลขที่ 26 แขวงตวลกอก เขตตวลกอก ราชธานีพนมเปญ
๖. พลตรี โซมโบ รีเรี่ยะ บ้านเลขที่ 24 แขวงรีเซี่ยแกว เขตรีเซี่ยแกว ราชธานี
พนมเปญ
๗. พลตรี สุข สุขม บ้านเลขที่ 18 แขวงเมียนเจ็ย เขตเมียนเจ็ย ราชธานีพนมเปญ
๘. นาง โบวิณา ทัส บ้านเลขที่ 49 แขวงปราปีมกรา เขตปราปีมกรา ราชธานี
พนมเปญ
๙. นาง ปลวันนา รีเรี่ยะ บ้านเลขที่ 16 ถนน 410 แขวงบึงตรอแบก เขตจำการมอน
ราชธานีพนมเปญ
๑๐. นาง ธิดา อุด บ้านเลขที่ 56 แขวงโอลำปิก เขตโอลำปิก ราชธานีพนมเปญ

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์

ภาควิชาภาษาต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วัดศรีสุदारม แขวงบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย
กรุงเทพฯ โทร/โทรสาร. ๐-๒๔๓๔-๕๙๓๙ ต่อ ๒๑๐๓

ที่ ศธ ๖๑๐๔.๓/๐๑

วันที่ ๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลสัมภาษณ์เพื่อทำงานวิจัย

เรียน พลเอก เมียะฮ์ วิฤทธิ

ด้วย ร้อยเอกหญิงหงษ์ลดา กล้าหาญ นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ขออนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ศึกษาภาษาเขมรตามแนวภาษาศาสตร์” คณะกรรมการประจำคณะได้ตรวจสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์ผ่านเรียบร้อยแล้ว จึงขออนุญาตให้นิสิตออกเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ภาคสนามตามองค์กรที่นิสิตสนใจศึกษา

เพื่อการนี้ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดอนุญาตให้นิสิตดังกล่าวเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาและนำผลการศึกษาไปใช้ประกอบการพัฒนาในด้านภาษาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบและขออนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ เพื่อดำเนินทำการวิจัยต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา คະเนตรนอก)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภาควิชาภาษาต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย
กรุงเทพฯ โทร/โทรสาร. ๐-๒๔๓๔-๕๔๓๔ ต่อ ๒๑๐๓

ที่ ศธ ๖๑๐๔.๓/๐๕

วันที่ ๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลสัมภาษณ์เพื่อทำงานวิจัย

เรียน พลตรี ยง สุชา

ด้วย ร้อยเอกหญิงหงษ์ลดา กล้าหาญ นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ขออนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ศึกษาภาษาเขมรตามแนวภาษาศาสตร์” คณะกรรมการประจำคณะได้ตรวจสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์ผ่านเรียบร้อยแล้ว จึงขออนุญาตให้นิสิตออกเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ภาคสนามตามองค์กรที่นิสิตสนใจศึกษา

เพื่อการนี้ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดอนุญาตให้นิสิตดังกล่าวเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาและนำผลการศึกษาไปใช้ประกอบการพัฒนาในด้านภาษาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบและขออนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ เพื่อดำเนินทำการวิจัยต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา คະเนตรนอก)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภาควิชาภาษาต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย
กรุงเทพฯ โทร/โทรสาร. ๐-๒๔๓๔-๕๙๓๙ ต่อ ๒๑๐๓

ที่ ศธ ๖๑๐๔.๓/๐๗

วันที่ ๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลสัมภาษณ์เพื่อทำงานวิจัย

เรียน นางปัส วันนา รีรัมย์

ด้วย ร้อยเอกหญิงหงษ์ลดา กล้าหาญ นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ขออนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ศึกษาภาษาเขมรตามแนวภาษาศาสตร์” คณะกรรมการประจำคณะได้ตรวจสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์ผ่านเรียบร้อยแล้ว จึงขออนุญาตให้นิสิตออกเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ภาคสนามตามองค์กรที่นิสิตสนใจศึกษา

เพื่อการนี้ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดอนุญาตให้นิสิตดังกล่าวเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาและนำผลการศึกษาไปใช้ประกอบการพัฒนาในด้านภาษาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบและขออนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ เพื่อดำเนินทำการวิจัยต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา คະเนตรนอก)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภาควิชาภาษาต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วัดศรีสุดาราม แขวงบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย
กรุงเทพฯ โทร/โทรสาร. ๐-๒๔๓๔-๕๕๓๓๙ ต่อ ๒๑๐๓

ที่ ศธ ๖๑๐๔.๓/๑๐

วันที่ ๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุมัติขอเคราะห้เก็บข้อมูลสัมภาษณ์เพื่อทำงานวิจัย

เรียน พลตรี สุข สุขุม

ด้วย ร้อยเอกหญิงหงษ์ลดา กล้าหาญ นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ขออนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ศึกษาภาษาเขมรตามแนวภาษาศาสตร์” คณะกรรมการประจำคณะได้ตรวจสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์ผ่านเรียบร้อยแล้ว จึงขออนุญาตให้นิสิตออกเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ภาคสนามตามองค์กรที่นิสิตสนใจศึกษา

เพื่อการนี้ จึงขออนุมัติจากท่านได้โปรดอนุญาตให้นิสิตดังกล่าวเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาและนำผลการศึกษาไปใช้ประกอบการพัฒนาในด้านภาษาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบและขออนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ เพื่อดำเนินทำการวิจัยต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา คเนตรนอก)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภาควิชาภาษาต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วัดศรีสุดาราม แขวงบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย
กรุงเทพฯ โทร/โทรสาร. ๐-๒๔๓๔-๕๙๓๙ ต่อ ๒๑๐๓

ที่ ศธ ๖๑๐๔.๓/๐๓

วันที่ ๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตเคราะห้เก็บข้อมูลสัมภาษณ์เพื่อทำงานวิจัย

เรียน พลตรี คิม กุศล

ด้วย ร้อยเอกหญิงหงษ์ลดา กล้าหาญ นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ขออนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ศึกษาภาษาเขมรตามแนวภาษาศาสตร์” คณะกรรมการประจำคณะได้ตรวจสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์ผ่านเรียบร้อยแล้ว จึงขออนุญาตให้นิสิตออกเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ภาคสนามตามองค์กรที่นิสิตสนใจศึกษา

เพื่อการนี้ จึงขออนุญาตเคราะห้จากท่านได้โปรดอนุญาตให้นิสิตดังกล่าวเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาและนำผลการศึกษาไปใช้ประกอบการพัฒนาในด้านภาษาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบและขออนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ เพื่อดำเนินทำการวิจัยต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา คะเนตรนอก)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภาควิชาภาษาต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย
กรุงเทพฯ โทร/โทรสาร. ๐-๒๔๓๔-๕๙๓๙ ต่อ ๒๑๐๓

ที่ ศธ ๖๑๐๔.๓/๐๖

วันที่ ๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุมัติขอรับข้อมูลสัมภาษณ์เพื่อทำงานวิจัย

เรียน นาง โบ วิณา ทัส

ด้วย ร้อยเอกหญิงหงษ์ลดา กล้าหาญ นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ขออนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ศึกษาภาษาเขมรตามแนวภาษาศาสตร์” คณะกรรมการประจำคณะได้ตรวจสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์ผ่านเรียบร้อยแล้ว จึงขออนุญาตให้นิสิตออกเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ภาคสนามตามองค์กรที่นิสิตสนใจศึกษา

เพื่อการนี้ จึงขออนุมัติจากท่านได้โปรดอนุญาตให้นิสิตดังกล่าวเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาและนำผลการศึกษาไปใช้ประกอบการพัฒนาในด้านภาษาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบและขออนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ เพื่อดำเนินทำการวิจัยต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา คະເນຕຣນອກ)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภาควิชาภาษาต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วัดศรีสุดาราม แขวงบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย
กรุงเทพฯ โทร/โทรสาร. ๐-๒๕๓๔-๕๕๗๓๑ ต่อ ๒๑๐๓

ที่ ศธ ๖๑๐๔.๓/๐๘

วันที่ ๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลสัมภาษณ์เพื่อทำงานวิจัย

เรียน นางธิดา อุด

ด้วย ร้อยเอกหญิงหงษ์ลดา กล้าหาญ นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ขออนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ศึกษาภาษาเขมรตามแนวภาษาศาสตร์” คณะกรรมการประจำคณะได้ตรวจสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์ผ่านเรียบร้อยแล้ว จึงขออนุญาตให้นิสิตออกเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ภาคสนามตามองค์กรที่นิสิตสนใจศึกษา

เพื่อการนี้ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดอนุญาตให้นิสิตดังกล่าวเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาและนำผลการศึกษาไปใช้ประกอบการพัฒนาในด้านภาษาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบและขออนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ เพื่อดำเนินทำการวิจัยต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา คະเนตรนอก)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภาควิชาภาษาต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย
กรุงเทพฯ โทร/โทรสาร. ๐-๒๕๓๔-๕๙๓๙ ต่อ ๒๑๐๓

ที่ ศธ ๖๑๐๔.๓/๐๘

วันที่ ๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลสัมภาษณ์เพื่อทำงานวิจัย

เรียน พลตรี ไชม โบรี เรือะ

ด้วย ร้อยเอกหญิงหงษ์ลดา กล้าหาญ นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ขออนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ศึกษาภาษาเขมรตามแนวภาษาศาสตร์” คณะกรรมการประจำคณะได้ตรวจสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์ผ่านเรียบร้อยแล้ว จึงขออนุญาตให้นิสิตออกเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ภาคสนามตามองค์กรที่นิสิตสนใจศึกษา

เพื่อการนี้ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดอนุญาตให้นิสิตดังกล่าวเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาและนำผลการศึกษาไปใช้ประกอบการพัฒนาในด้านภาษาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบและขออนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ เพื่อดำเนินทำการวิจัยต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา คະເນດຣນອກ)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภาควิชาภาษาต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วัดศรีสุदारาม แขวงบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย
กรุงเทพฯ โทร/โทรสาร. ๐-๒๕๓๔-๕๕๓๙๙ ต่อ ๒๑๐๓

ที่ ศธ ๖๑๐๔.๓/๐๑

วันที่ ๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลสัมภาษณ์เพื่อทำงานวิจัย

เรียน พลโท คิม นอง

ด้วย ร้อยเอกหญิงหงษ์ลดา กล้าหาญ นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ขออนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ศึกษาภาษาเขมรตามแนวภาษาศาสตร์” คณะกรรมการประจำคณะได้ตรวจสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์ผ่านเรียบร้อยแล้ว จึงขออนุญาตให้นิสิตออกเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ภาคสนามตามองค์กรที่นิสิตสนใจศึกษา

เพื่อการนี้ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดอนุญาตให้นิสิตดังกล่าวเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาและนำผลการศึกษาไปใช้ประกอบการพัฒนาในด้านภาษาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบและขออนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ เพื่อดำเนินทำการวิจัยต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา คະเนตรนออก)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภาควิชาภาษาต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย
กรุงเทพฯ โทร/โทรสาร. ๐-๒๕๓๔-๕๔๓๙ ต่อ ๒๑๐๓

ที่ ศธ ๖๑๐๔.๓/๐๒

วันที่ ๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุมัติเคราะห้เก็บข้อมูลสัมภาษณ์เพื่อทำงานวิจัย

เรียน พลโท แมน เชียง

ด้วย ร้อยเอกหญิงหงษ์ลดา กล้าหาญ นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ขออนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ศึกษาภาษาเขมรตามแนวภาษาศาสตร์” คณะกรรมการประจำคณะได้ตรวจสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์ผ่านเรียบร้อยแล้ว จึงขออนุญาตให้นิสิตออกเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ภาคสนามตามองค์กรที่นิสิตสนใจศึกษา

เพื่อการนี้ จึงขออนุมัติเคราะห้จากท่านได้โปรดอนุญาตให้นิสิตดังกล่าวเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาและนำผลการศึกษาไปใช้ประกอบการพัฒนาในด้านภาษาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบและขออนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ เพื่อดำเนินทำการวิจัยต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา คะเนตรนอก)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ค
ประมวลภาพจากการสัมภาษณ์

ประมวลภาพจากการสัมภาษณ์

๑. พลเอก เมียะฮ์ วิฤทธิ

๒. นาง ปัลวันนา รีรัมย์

๓. นาง โบวีณา ทัส

๔. พลโท คิม นอง

๕. พลตรี คิม กุศล

๖. นาง ธิดา อุด

๗. พลตรี สุข สุขุม

๘. พลตรี ฮง สุขชา

๑๐. พลโท แมน เชียง

๙. พลตรี โชมโบ รี้เรียะ

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ-นามสกุล : ร้อยเอกหญิง หงษ์ลดา กล้าหาญ
- ว/ ด/ ป เกิด : ๑๙ เมษายน ๒๕๒๑
- ภูมิลำเนาที่เกิด : จังหวัด บุรีรัมย์
- การศึกษา : ปริญญาตรี ศศ.บ. สาขาวิชาออกแบบตกแต่ง มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
: ปริญญาโท ศศ.ม. สาขาวิชาเขมรศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ประสบการณ์ทำงาน : ล่ามให้กับองค์กร NGO / UN / IOM ในไทยและกัมพูชา
: ผู้ร่วมแปลวรรณกรรมเรื่องสั้น ๕ เรื่อง จากภาษาไทยเป็นภาษาเขมร
ของกระทรวงการต่างประเทศ
: ล่ามให้กับนักเขียนเขมร ในงานพิธีรับรางวัลพระราชทาน S.E.A
: ล่ามภาษาเขมรให้ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในงาน
ผู้นำพระพุทธศาสนาโลก
: ได้รับการสัมภาษณ์ลงหนังสือ “สกุลไทย” ล่ามไทย-เขมร
: มีผลงานทางสื่อวิทยุ เป็น DJ. Khmer รายการ Bangkok calling AM ๙๑๘
เวลา ๑๘.๐๐-๑๙.๐๐ น. สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์
: มีผลงานทางสื่อโทรทัศน์เป็นนักแสดงโฆษณา เกี่ยวกับการต่อต้านแรงงานต่างด้าว
: อาจารย์สอนวิชาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อนบ้าน มหาวิทยาลัยราชภัฏ
บ้านสมเด็จเจ้าพระยา
: เคยเป็นล่ามภาษาเขมรให้นายกรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา
: เคยเป็นล่ามภาษาเขมรให้รองนายกรัฐมนตรี พลเอกประวิตร วงษ์สุวรรณ
: ออกสื่อทาง YouTube สอนภาษาเขมร “สนุกกับภาษาเขมร” กรมประชาสัมพันธ์
- สังกัด : สำนักนโยบายและแผนกลาโหม ณ กระทรวงกลาโหม
- ตำแหน่ง : นายทหารสารบรรณและธุรการ กรช.สอช.สนผ.ภท.
อีกหน้าที่ คือ เป็นล่ามภาษาเขมรของกระทรวงกลาโหม
- ปีที่เข้าศึกษา : ๒๕๕๘
- ปีที่สำเร็จการศึกษา : ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๒
- ที่อยู่ปัจจุบัน : ๒๒/๘ หมู่ที่ ๕ ตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี